

Anlatılan bizim hikâyemiz... Petrol-İş Kadın Dergisi Kadın Öyküleri Yarışması 2007 Öykülerden Seçmeler

petrol-İş
Türkiye Petrol Kimya Lastik İşçileri Sendikası

Türkiye Petrol Kimya Lastik İşçileri Sendikası

Adres: Altunizade Mah. Kuşbakışı Cad. No: 25 81180
Üsküdar-İSTANBUL

Tel: (0216) 474 98 70 (Pbx)

Faks: (0216) 474 98 67 - 474 92 38

e-mail: merkez@petrol-is.org.tr

Petrol-İş Dergisi'nin ekidir.

Editörler: Sennur Sezer, Jaklin Çelik

Grafik Tasarım ve Sayfa Düzeni: Selgin Zırlılı Kaplan

Baskı: Bileşim Matbaası

Baskı Tarihi: Mart 2009

İÇİNDEKİLER

Petrol-İş Sendikası Yönetim Kurulu'ndan	5
Sunuş / Jaklin Çelik	7
Önsöz ve Son Söz / Sennur Sezer	8
Fadime Hanım'ın Işığı (Birincilik Ödülü) / Serap Gökalp	9
Variyola (İkincilik Ödülü) / Kadriye Bakşi	15
Kendi Tabutunu Taşıyanlar (Üçüncülük Ödülü) / Hamide Gönen	21
Melamin Tabaklar (Jüri Teşvik Ödülü 1) / Nazmiye Demiroğlu	28
Meryem'in Sükûtu (Jüri Teşvik Ödülü 2) / Gülbeyaz Karkuş	34
Çiğir Kokusu (Jüri Teşvik Ödülü 3) / Hande Baba	42
Acıya Tutunmak / Nebahat Eyüboğlu	47
Ahlar Köprüsü / Zehra Ünüvar	56
Annemi Satın Alacağım / Ayten Kaya Görgün	62
Aşk Mutfağı / Nihal Güres	66
Atölye / Selma Erdem	72
Bebek Arabası / Ece Arar	75
Ben Yokmuşum / Ebru Arzu Erdal	82
Bezden Bebekler / Filiz Dosdoğru	89
Bir Çift Kırlangıçtı Yüreğim / Emine M. Azboz	93
Bir Varmış Bir Yokmuş / Nilüfer Marim	103
Boyoz / Pervin Oduncu	106
Evime Gidiyorum / Perihan Çelik	111

Feride Abla'yı Unutabilir miyiz? / İlkay Bakırtaş Akar	116
Güvercin Beyazlığı / Işıl Bayraktar	120
Hep Bir Abim Olsun İsterdim / Ülkü İşsever Mardinli	127
İplik / Eser Avcı	133
Katran / Elif Ezgi Köroğlu Uzmansel	135
Kendini Yaşayan Gölgele / Feyza Öner	140
Kırmızıydı Sonbahar / Seda Bilger	146
Kibele, Ceylanlar ve Yas Tutan Memeler / Pervin Okur	154
Mola / Nevbahar	158
Ölesiye Yorgun / Müge Tuzcuoğlu	168
Selefon Katkılı Günler / Hatice Eroğlu Akdoğan	171
Şeyma'nın Defteri / Canan Elibol	175
Sütçü Ayşe / İncila Çalışkan	178
Tüy / Vesile Dilek	182
Uçtu Uçtu / Pınar Karababa	185
Ünzile / Dürsaliye Şahan	188
Yılbaşı Akşamı / Filiz Bilgin	200
Zıkkım / Hatice Eroğlu Akdoğan	205

Türkiye’de yaşayan insanların büyük bir bölümünü emekçiler oluşturuyor. Fakat ne yazık ki şiirler, hikâyeler, romanlar, evrensel insani durumlar ve acılar üzerinden yalnızca belli insanların yaşantılarını yansıtıyor. Toplum içinde görünmeyenler, sanat ve edebiyat içinde de görünmezliklerini sürdürüyorlar.

Petrol-İş Sendikası olarak bu görünmezlikten en fazla nasibini alan kadınların, anlatılmaya değer hikâyeleri olduğunu düşünüyoruz. Gerçekliğin bu bölümü üzerindeki örtüyü kaldırmak, onların öykülerinin gün yüzüne çıkmasına yardım etmek istedik, Kadın Öyküleri Yarışması bu anlayıştan doğdu.

Dünyada ve ülkemizde kapitalizmin yeniden yapılanması, sendikal hareketin toplumsal tabanını oluşturan işçi sınıfının bileşimini, sendikaların gündemini ve örgütsel yapısını, sendikal strateji ve politikalar ile çalışma yöntemlerini etkiliyor.

Biz Petrol-İş Sendikası olarak dünyada, ülkemizde küresel kapitalizmin ortaya çıkardığı değişimin farkındayız. Bu yeni dönemde yeni bir sendikacılık anlayışı gerekiyor.

Yeni sendikacılık anlayışı, geleneksel sendikacılık anlayışının ihmal ettiği başta kadın işçiler olmak üzere gençler, işsizler gibi tüm işçi gruplarını örgütlemeyi gerekli kılıyor.

Yeni sendikacılık anlayışı sermayenin küreselleşmesiyle birlikte iyice artan tek tipleştirilmiş kültüre ve kültür ürünlerine karşı çalışanları uyarmayı da görev ediniyor.

Biz onlarca kanala yayılan, üç kişinin aşk, aldatma maceralarının, biri bizi gözetliyor evlerinin, “kullan ve at” kültürünün çalışanlara, nelere mal olabileceğinin farkındayız.

Sendikaların bu her yeri, herkesi içine alan tüketim kültürüne karşı bir örgütlenme, dayanışma, birlikte üretme kültürü geliştirmeleri gerekiyor...

Bizim mücadelemiz küreselleşen sermayenin çalışan kesimleri ideolojik ve kültürel değerleriyle nasıl manipüle ettiğini fark etmeyi de gerekli kılıyor.

Biz bu alanlarda da kendi sözümüzü söylemeli, ideolojik ve kültürel dayanıklarımıza sahip çıkmalı, onları besleyip, geliştirmeliyiz.

Birileri “başarılı iş kadınlarının” şen hikâyesini anlatıyorlarsa biz de hüznün içindeki gerçek neşeyi yakalamasını bilen, işyerinde sendikalaşmak için direnen, eşit haklar için uğraş veren, barış mücadelelerinde en önde yürüyen kadınların hikâyelerini anlatmalıyız.

Tüm bu kadınların söyleyecek sözleri olduğunu biliyor, içlerinde biriken feryadın, öfkenin ve şarkının dışarıya çıkmak için fırsat kolladığını görüyorduk. O nedenle bu yarışmayı düzenledik...

Yaşam bizi haklı çıkardı. “Petrol-İş Kadın Dergisi Kadın Öyküleri Yarışması”na Türkiye’nin her bölgesinden ve yurtdışından 345 kadın, 498 hikâye ile katıldı.

Adana’dan Samsun’a, Siirt’ten Diyarbakır’a, İzmir’e, Anamur’dan Lüleburgaz’a kadar pek çok kentten, kasabadan, köyden hikâyelerin gönderildiği yarışmaya cezaevlerindeki kadın tutuklulardan da katılanlar oldu.

Elinizdeki kitap Mayıs 2007 tarihinde gerçekleştirdiğimiz Petrol-İş Kadın Öyküleri Yarışması’nda dereceye giren ve yarışma jürisinin yayınlanmaya değer gördüğü hikâyelerden oluşuyor. Hikâyeler, önce Behice Çağlar, Feryal Saygılıgil, Beril Eyüboğlu ve Gökçe Çataloluk’tan oluşan bir ön jüri tarafından okundu. Daha sonra Berat Günçikan, Handan Koç, Jaklin Çelik, Latife Tekin, Saliha Paker, Sennur Sezer ve Yaşar Seyman’dan oluşan jüri üyelerimiz, günlerce titiz bir biçimde çalışarak öyküleri edebiyat açısından değerlendirip ödül alanları belirlediler. Ön jüride ve jüride emeği geçen tüm arkadaşlarımıza da sendikamız adına çok teşekkür ediyoruz.

Bu, kitapta yer almayan kadın öyküleri de bizim için çok değerli, onları Petrol-İş Emek Kitaplığı’nın baş köşesinde muhafaza ediyoruz.

Öykülerin kitap haline gelmesi sürecinde özenle çalışan editörlerimiz Sennur Sezer’e ve Jaklin Çelik’e çok teşekkür ediyoruz, sendikamıza güvenen öykülerini bizlerle paylaşan kadın öykücülere, dertlerini ve coşkularını bize aktaran kadınlara da saygılarımızı iletiyoruz. Öykü yarışmasının ortaya çıkmasında katkıları olan Petrol-İş Kadın Dergisi editörleri Necla Akgökçe ve Selgin Zırlı Kaplan arkadaşlarımıza da teşekkür ediyoruz.

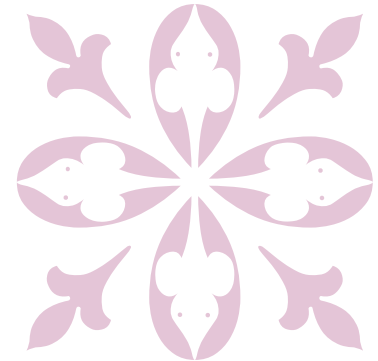
Kadın Öyküleri Yarışmamız devam edecek. Çünkü, kadın çalışanların sorunlarını, direnme pratiklerini, bunların edebiyata yansıma biçimlerini sendika olarak önemsiyoruz...

Bir başka öykü yarışmasında ve kitapta karşılaşmak umuduyla...

Merkez Yönetim Kurulu adına

Mustafa Öztaşkın

Genel Başkan

Elinizdeki bu kitap Petrol-İş'in 2007 yılında, kadınların katılımına yönelik düzenlemiş olduğu öykü yarışmasına gönderilen öykülerden bir derleme. Yarışmaya gönderilen 498 öyküden dereceye girenlerle birlikte 36 tanesi bu derlemede yer alıyor. Gönderilen öykülerin büyük bir çoğunluğunun bu kitapta yer alması elbette mümkün değildi. Bu bağlamda jüri arkadaşlarımızla birlikte kitaba seçtiğimiz 36 öykünün geride kalan öykülerin de sesi olacağı inancındayız. Çünkü bu öykülere gerek tek tek, gerekse bir bütün olarak bakıldığında dillenen olaylar yaşadığımız coğrafyadaki kadının geçmişten günümüze süregiden konumunu bir kez daha kalın hatlarla su yüzüne çıkarıyor. Bu haritaya aslında çok da karamsar bakmamak gerekir. Çünkü bu görüntüyü bir iç çekiş, bir iç döküş olarak okuduğumuzda kadının kendi kimliğinden yola çıkarak kendisini bazen soluksuz, çoğu zaman nefes nefese bırakan unsurlarını edebiyat aracılığıyla ifade ettiğini görüyoruz. Edebiyatın bu anlamda bir araç olarak seçilmiş olması ise zihne iyi geliyor, bir diğer anlamda şiddet ve öfkeden beslenen diğer tüm araçları etkisiz kılıyor.

Türkiye üzerine oturduğu tarihsel coğrafya nedeniyle yersiz yurtsuz bir ülke. Kimi zaman Asya, kimi zaman Avrupa, genellikle Ortadoğu ülkesi olarak anılsa da Türkiye ne tam anlamıyla Asya, ne Avrupa ne de Ortadoğu'dur aslında. Bütün bu yersiz yurtsuzluğa bir de çoğunluğu Müslüman bir ülke olarak İslam dünyasıyla kurduğu yakın ancak Cumhuriyet'le birlikte rejimine kattığı laiklik kıvamı yüzünden gergin ilişkiler eklendiğinde ortaya çok daha ilginç ve bir bakıma tekil bir varoluş biçimi çıkıyor. Türkiye Doğu'dan Batı'ya arkasına hiç bakmadan ve hızla giden bir kervanı andırıyor. Doğu'nun geri, Batı'nın modern Türkiye'nin kuruluş/kurtuluş öyküsü yüzünden ileri ancak tekinsiz bir menzil olarak tanımlandığı bu yolculuk başlı başına hayli dramatik bir öykü olarak da okunabilir.

Türkiye'de kadınların konumu Osmanlı'nın modernleşmeye başlamasıyla birlikte cılız ama dinamik bir tartışmanın da konusu olmaya başladı. Cumhuriyet'in kurulmasıyla birlikte ise, tüm çağdaşı ulus-devletler gibi Türkiye de kadınlarını bağımsızlaşma ve uluslaşma sürecinin bayrağı haline getirdi. Kadınlar bir yandan kamusal alanda daha görünür hale gelirken, bir yandan modern yaşamla yeni yeni karşılaşılıyor olmanın sıkıntılarını yaşadılar. Siyasal hakları, sosyal ve ekonomik hakları İslam dünyasından hatta kimi Batılı ülkelerden bile daha iyiydi teoride. Ancak bir yanda da gelenekler ve binlerce yıllık pratikler vardı. Bu nedenle kadınlar hem bedenleriyle hem de toplum içindeki duruşları ve onlara yüklenen misyonlarla inançlar ve gelenekler arasındaki gergin ilişkinin zemini haline geldiler.

Bütün bu öykü, kadınların edebiyattaki duruşlarına da kaçınılmaz olarak yansdı. Geçmişten bugüne, siyasi yelpazenin her alanında var olmalarına karşılık kadın kimlikleriyle kimi zaman onlara tanındığı söylenen ayrıcalıklar kimi zaman da onlardan talep edilen fedakârlıklarla erkekleriyle eşit olmayan bir konumu paylaştı Türkiyeli kadınlar. Bu konum edebiyata da kaçınılmaz olarak yansdı.

Bu kitapta okuyacağınız öyküler yukarıda kısaca özetlemeye çalıştığım tarihsel gerilimin edebiyattaki karşılıklarını da ortaya koyuyor. Bu anlamıyla tek bir Türkiyeli "kadın" profilinden söz etmek mümkün değil. Bana kalırsa bu kitabın heyecan verici tarafını da bu oluşturuyor. Her türden temsilin ötesinde, siyasal, toplumsal, kültürel yaşamın oluşturduğu geniş yelpazenin her alanında Türkiyeli kadınlara rastlamak mümkün.

KADINLAR YAZMAK ZORUNDADIR

İnsanlar hatırlanmaya değer olayları, yazının bulunuşundan çok önce, anlatmaya başlamıştı kuşkusuz. Yazı bu olaylar için kullanılana kadar, anlatıcılar, insanlığın belleği oldular. Kadınlar bu belleğin en önemli taşıyıcılarıydı. Çünkü onlar kız-erkek ayırmadan çocuklarına da aktarıyordu ortak belleği.

Yazı geldi sonra. Bellekler yazıyla sabitlendi. Yeni öyküler şiirler yazılır oldu. Yazı yazılıyor diye anlatıcılar susmadılar elbet. Günden güne yazıyla anlatılanlarla sözle anlatılanlar arasında bir ayrım başladı. Yazanlar nasıl anlattıklarını önemsemeyip, kime anlattıklarını önemsediler. Yazdıklarıyla geçinmeye başladılar. Anlatıcılar durur mu onlar da dolaştıkları konaklardan geçinmeye başladılar. Köylerde kasabalarda karın doyurdular. Yazanların da anlatanların da geçinebilmesi için beğenilmek zorundaydılar. Bu yüzden beylere, padişahlara başka şeyler yazıldı anlatıldı, işçilere, çobanlara başka.

Bir gün kim farkına vardı acaba bu ayrımın... Anlatılanların gerçek olanlarının resmileşmediğinin. Ve gerçek tarihi yaşayanların yazması gereği çıktı ortaya. Sıradan insanların tarihi, yani gerçek tarih için çalışmalar başlatıldı.

Kadınlar için de aynı şey geçerli. Onlar yaşadıklarını yazmadıkça gerçek bir tarihten söz edemeyiz.

Kadınlar yazmak zorunda. Özellikle ülkemizde. Yaşadıklarını, duygularını, özlemlerini, düşlerini, korkularını. Anılarından, ninelerinden dinlediklerini. Göğe bakarak çizdikleri resimleri, bulaşık yıkarken uydurdukları ninnileri. Çocukları için kurdukları dünyayı

Anılar yazarak, öyküler kurgulayarak aktarmak zorundalar çağlarını.

Onlar yazmazsa tarih eksiktir. Hem kadın tarihi, hem emek tarihi.

O zaman hemen söyleyelim yargımızı:

Kadınlar yazmak zorundadır, özenle, okuyarak, değişerek ve değiştirerek kendilerini. Ve elbet okurlarını.

Fadime Hanım'ın Işığı

Serap
Gökalp

Petrol-İş Kadın Dergisi KADIN ÖYKÜLERİ YARIŞMASI 2007
Yarışma Birincisi

Fadime Demircan, gecekonduların çürük dişler gibi dizildikleri yamaçtan çakılları saçıp sıçratarak aceleyle yürüyor. Aslında bir gün önce hava fena değildi. Birtakım belirtiler vardı ama artık o eski belirtilerle hava tahmini yapmaktan eski denizciler bile vazgeçmek üzere. Batı tarafta bulutlar tortulanıp bulanmaya başlayınca denizin üstüne bir gölge vurur. Bu gölge hayra alamet değildir. Sahildeki şemsiyelerin toplanması gerekir. Gel gelelim son yıllarda bu bulutların, içine dalıveren yün şişleri, güneş ışıklarının (bir iki saat sonra, bilemedin öğleden sonra) yün yumağını örüp, gökkuşağına çevirerek başka taraflara çekip götürdüğü de olmuştur. Ne olursa olsun insanda bungenlik yaratıyor bu sıçan rengi bulutlar.

Kendi gölgesi sayesinde arkasından yavaşça akan sabah güneşini hissediyor. Ama ne sarı toprak ne yoldaki çakıllar bu sabah içini coşkulandırmıyor. Yağmur kokusu var havada... Rüzgârın aşındırdığı kayalar arasında kuş yuvasına benzer tek tük evler, sisler içinde erirken... Denizin içine bıçak olup girmiş kara sağlam ve sarsılmaz dururken, denizin öfkeli dalgalarıyla yıkanıp parlıyordu. Ak köpük şeritlerinin tüm dolanma çabaları karaya vız geliyordu. Çünkü hiç susmaksızın gemicilere seslenen deniz feneri onun omuzlarındaydı.

Fadime Demircan'ın yamaçtan aşağı ayakları tökezleyerek yürümesinin nedeni aklını evde bırakması. Oysa buralarda gözü kapalı bile yolunu bulur. Başını öne eğip, -aklı evde ama- zeytin ağaçlarını kokluyor ve mantosunun ceplerinin içindeki dikişleri tırnaklıyor.

Bu yoldan tüm kasaba ve liman görünüyor ama o asık yüzü ve patıkaya dikiştiği düşmanca bakışlarını bu görüntüye çevirmiyor. Hem akli evde hem de bir tür savunma içgüdü. Yol biraz ıssız. Denizden bir karayel esiyor ki uzanıp çelik tellere tutunur gibi tutunabilirsin rüzgâra. Tellerin birbirine çarparkenki sesi kıydan taa yukarılara kadar uzanıyor. Evlere ağaçlara, insanlara saplanıp kalıyor. Kümeslerde tavuklar, yumurtaları üşüyecek diye kaygılanıyor. Kangal bekçi köpekleri aldırıyor olabilir sadece. Rüzgâra karşı durup ense tüyleri ters döndükçe havayı koklayıp sakince doluyorlardır ortalıkta. Koyunlar birbirlerine sokulmuşlardı; gübre kokusunu hiçbir ağılda tut-

mayan rüzgâr, denizin kokusunu dağlara taşıdığı gibi koyunların kokusunu da kim bilir nerelere alıp götürüyordur. Yaprakları çarpıntıya yakalanmış meşeler, çayırlarda otlar ve yabani çiçekler, heyecan içindeydiler. Öyle bir kanat vuruşu dolaşıyordu ki kasabanın üzerinde, bu fırtınadan kimsenin korunması olası değilmiş gibi duruyordu. Tabela, çatılar, çitler, çekirgeler tehlikede idi. Rüzgâr gazoz şişesinden fırlayıp patlayan denize doğru gürlüyor, geriliyor, sonra dönüp Fadime'nin lastik çizmelerinin üstünde marullanmış pazen eteklerini çekiştirip kaçıyor. Lastik çizmelerin içine pazen iç donu, yün çorapları ve patiklerini giydi yine.

Bütün gün su içinde çalışan birinin bunlara dikkat etmesi gerek. Aynı örnek patiklerden kızına da ördü. Bu sabah ona da güzelce giydirdi.

Her şey bir yana, akli kızında. Çünkü altı yaşında bir çocuğun tek başına bütün bir günü evde geçirmesini ürküntü verici buluyor. Yemeklerini ve ihtiyacı olabilecekleri mutfak masasının üzerine bıraktı. Çaydanlığı bir havluya sarı. Çünkü çocuğun ocakla uğraşmasını istemiyor ve içecek olabildiğince sıcak tutulmalı. Çocuk çok kötü öksürüyor. İhlamur, adaçayı ve zencefil kaynatıp bundan arada bir içmesini tembihledi. Çok ateşli çocuk; okula gidecek gibi değil. Okulda olsaydı akli onda kalmazdı. Komşusu ilgileneneceğini söyledi, "arada yoklarım" dedi. Çorba da pişirecekmiş ama okulda olsa içi daha rahat edecek. Ateş yüzünden başına bir hâl gelirse öğretmeni ilgilenir, ya evde yalnızken fenalaşırsa?

Balıkhanenin tanıdık kokusu düşüncelerini sekteye uğrattıyor. Rüzgâr yüzünden gevşemiş başörtüsünü sıkıştırıp etrafa kulak kabartıyor.

Balıkhanenin duvarlarına çarpıp sıçrayan insan sesleri, hortumlardan fişkıran su fısırtıları, kap kacak gürültülerinin içinde bir demet gibi duruyor. Biletlen bıçak sesleri ise sivri sivri ayrılıyor bunların içinde. Tahta balık sandıklarının beton zemine değerkenki sesi başkadır, üst üste konarken başka ses duyarsın. Kasalar dolusu balık gelmiş yine.

Balıkların solungaçlarının hava içinde tikanırken geniş geniş açılıp kapanmalarını artık kafasına takmıyor; çok uzun zamandır. Ama ya kızı öksürürken tikanır da boğulursa balık misali? Öyle bir öksürüyor ki... Küçük vücutundan hırıltılar yaşlı ve kof bir ağaç sesi olup çıkıyor. Yaşlı zeytinler böyle öksürür herhalde.

Yeni gelmiş balıklar nefes nefese. Çok yorgunlar. Koca koca ağızları ağızlarından giren insan havası onları her dakika biraz daha öldürüyor, ama onlar bu umutsuz devinimden vazgeçmiyorlar. Bazıları böyle kala kalır; ağzı bir karış açık. Fadime temizlerken en son ne hissetmiş olabileceklerini anlamaya çalışır. Bıçak saplanmasına benzer bir acı mı? Balon patlaması mı yoksa? Dumlupınar Denizaltısı'nda kalakalan leventler de bu balıklar gibi mi hissetmiştir? Sıklıkla düşünmeden edemez.

Üstünü değiştiriyor. Dışarıklı giysilerine balık kokusunun sinmesini istemiyor. Yalnız ellerinden atamıyor bu kokuyu. Plastik önlüğünü güzelce bağlayıp balık sandıklarının arasında görünmez olmuş tezgâha geçiyor. Yosunları kokluyor, çakıl seslerini duyuyor ıslak ıslak.

Küçük balıkları temizlerken solungaçlara baş ve işaret parmaklarını sokup, tutup çekince karnı kendiliğinden yarıp iç organlarını bir kerede çıkarırsın, rahatça. Büyükler için bıçak kullanmak gerekir. Dil balıklarını temizlemeyi sevmez. Onların balık olarak çağrılmaları bile Fadime'ye pek akla yakın gelmez. Parmaklarının arasında duruşu yapaylık hissettirir ona. Bu sabah kızının kolları da soğuk soğuktu. Alnı yanıyordu ama. Ne yapacağını bilmiyor Fadime. Yok, aslında elbette biliyor; çocuğun bir doktora gösterilmesi gerek. Ama şimdi balıkhaneye haber vermeden işe gelmezse patron hemen yerine başkasını koyar ve işte o zaman... Kocası balıktan dönmüş olsaydı belki o götürürdü hükümet doktoruna. Şimdilik aspirin ve çaydan başka çare yok.

İlkin lokantalara gidecekleri temizliyorlar. Ötekiler temizlenmeden sandıklarıyor. Burası kalabalık ve gürültülü, Fadime rahatça düşünemiyor kimi zaman. Kalabalık ve balıkların seğirmeleri engel oluyor. Rüzgâr giderek artıyor. Tavana yakın camlardaki pervanelerin içinde ılık öttürüp duruyor. Denizin uğultusu buraya ulaşmıyor ama binlerce gazoz şişesinin patlayıp su taneciklerini oraya buraya fırlattığından, martılar ve karabatakların bu havada aç aç dolandıklarından kuşkusuz yok.

Dönen balıkçılar arasında kocası var mı diye bakıyor; yok. Çocuğa "babam bugün döner" dediğine pişman şimdi. Eve bir telefon bağlatmamış olmasına da üzülüyor. Telefon şirketinin yamaçlara kablo çekmeye niyeti de yok. Daha aşağılarda olsa belki. Sahildeki evler de pahalı. Eski olanların bile kirası verilecek gibi değil...

Aniden bastırdı yağmur. Son yıllarda hep böyle oluyor. Evden çıkarken güneş gözünü yakıyorken, yarı yolda surat asıyor gökyüzü. Kasaba meydanındaki anıtın önünde yağmurun kırbaç seslerini duyuyorsun. Tepeden tırnağa birden ıslanıyorsun. Canın sıkılıyor. Şemsiye almadığına ya da hava raporunu dinlemediğine değil, bu yağmurun belirtisiz kopup gelmesine sinirleniyorsun. Ütülü elbiseler buruşuyor, saçlarda bir koku, otobüslerin içinde buğular, yerlerde halka halka yağmurlar. Aniden saplanan bir bıçak yüzünden boydan boya çatırdayarak ayrılan gökyüzü tehlike yaratıyor. Çocuklar kırmızı renkli şeylerden uzak durmaları gerektiğini söylüyorlar birbirlerine ve ağaç altlarının tehlikesini. Çatıların altına tek sıra diziliyor insanlar. Kaldırımla yol arasında anında ırmak olup oluklara hücum eden yağmuru durdukları yerden kaygıyla izliyorlar; ya geçen ilkbahardaki gibi sel baskını olursa? Dükkân sahipleri ikide bir kapı önüne çıkıp suyun kaldırımın neresine yükseldiğini kontrol ediyor. Kovaları, süpürgeleri hazır etmek lâzım, iyiye alamet değil bu yağmur. Kapıya da bir eşik yaptırmayı ihmal ettik geçen yıldan beri. Şu aşağıdaki malları yükseğe kaldıralım neme lâzım, su bu, aniden gürler dalar içeri. Su neyse de bir de çamur olmuyor mu, temizle temizleyebilirsen. Şimdi çukur yerler çoktan su altında kalmaya başlamıştır. Bodrumlar,

zemin katlardaki depolar. Bu cam vitrin sence dayanır mı usta? Oğlum sen ne diyorsun? Vapurla mı gezeceğiz caddelerde? Vitrin camı kırılırsa zaten... Toparlayamayız kendimizi alimallah. Her şey tarumar olur anladın mı? Öyle bet bet konuşup adamın canını sıkma tamam mı çırak? Ayaklarındaki lavabo pompalarına bakıp “Üşüyorum” diyor çırak. “Benim ayakkabılar artık hayır etmez, caddenin tüm suyunu emdi çünkü.”

Her çatırdamada yürekler ağızlara geliyor; yıldırım nereye düşmüş olabilir? Islanan ayakkabılar yüzünden ayaklar kaşınmaya başlıyor. İşportacılar bir süre tezgâhlarının üstünü naylonlarla sıkıca kapayıp direnmeyi deniyorlarsa da bu havada kimsenin bir şey alacak hali olmayacağını anlayınca başlarına geçirdikleri poşetlerle tezgâhlarına dönüp olabildiğince ıslatmadan mallarını topluyorlar. Çoğunun ayakları çıplak ve paçaları sıvanmış, yine de çamurdan kurtulmak mümkün olamıyor. Ortılığı yağmurun sesi kaplıyor, yollar sessiz, taşıtlar çok yavaş ilerliyor. Trafik lambasının borusunun içinden bir serçe başını uzatıp dışarıyı kontrol ediyor.

Serçenin yiyecek sıkıntısı yok. Onu gören Fadime'nin de yok. Balık bol. Et yemiyorlar ama olsun. Yazın herkes bahçesinde sebze yetiştiriyor. Pazarda satan bile var. Ama Fadime ancak kendisine yetecek kadar yetiştirebiliyor. Çocuk iyi besleniyor. O yüzden aslında sağlıklı. Nasıl oldu da böyle üşüttü kendini? Keşke onu dinlemeyip okula gönderseydi. Yüksek ateşten baygın düşmesin sakın? Yok canım, komşu bakarım dedi; bakar. Çocuğu doktora götürmek gerek. Akşama onu zeytinyağlı, karabiberli sarımsak ezmesiyle bir yağlasa belki düşük çıkar. Ama bu sefer de muayene ederken, çocuk buram buram sarımsak kokacak, adam tiksiniyor iyi muayene etmeyecek... Of, başı ağrımaya başladı. Odun kömür için ayırdıkları paradan doktor ve ilaçların parasını ödeyebilirler. Kocası bu gün gelse. Ama evi iyi ısıtmayınca ya çocuk daha kötülerse? Geçen hafta geceleri sobayı yakmadılar, kömür azdı, belki de o yüzden üşüdü. O zaman üşümüş olmalı. Çocuk bu, bilmiyor ki, uyurken üstünü açınca... Bir de korkuyor; kömürden zehirlenmeleri duydukça. Ya rüzgârdan tüter de gündüz gündüz çocuk zehirlenirse? Yok, akıllı kızdır o, ben söyledim, arada kalk kapıyı aç ki havalansın içerisi, dedim. Sobayı da karıştırma sakın. Sakın kapaklarını açıp içine öteberi atmaya kalkışma. Bazen odunlar mı, kömürler mi, belki kozalaklardandır aniden parlıyor ateş.

Kozalakları sonbaharda çalışmadığı günlerde topladı kızıyla, Fadime Demircan... Çuvallayıp bodruma koydular. Kıştan önce her şeyi hazır edince enikonu keyiflenir Fadime. Savaşa hazırlanır gibi hazırlanır her yıl; erişte, tarhana, közlenmiş biber, patlıcan kurusu, reçeller, sebze konserveleri, kompostolar, salçalar. Odunu yağmurlar başlamadan alırlar. Kocası buna dikkat eder. Kiler tarafı dolduğunda Fadime nasıl rahatlıyorsa kocası da odunluk dolunca rahatlar. Kış için balık hazırlamak da kocasının işidir, zeytinler ve zeytinyağı da öyle. Masraflarını olabildiğince kısmaya çalışıyorlar, çünkü okula başladı. Onun okuması lâzım. Çocuk onların ışığı... Derslerini yapmasını tembihledi. Bu günküler için yapılacak bir şey yok, çünkü evleri kasabadan hayli uzakta. Ne bir arkadaşı gelebilir, ne kızı çıkabilir. Fadime'nin balıkhaneden dönmesiye akşam karanlığı. Öğretmen çoktan gitmiş olur. Buna al-

dırmıyor. Onun canını sıkan çocuğun evde yalnız olması. Komşusu bakacak ama onda da beş tane var. İşinden başını kurtarıp seninkine bakabilir mi? Gidip şu adama yalvarsam; bir gün olsun izin vermez mi ki? Git der sessizce ve yarın geldiğinde, tamam, der elemana ihtiyaç yok. Yemek yemesem de öğle paydosunda bir koşu gidiversem... Yetişemem ki... Ya da lokantalardan birine balıkları ben götüreyim, diyeyim. Kaçıp kızıma bir bakıp geleyim. Ah içimdeki şu sıkıntıdan kurtulayım, ondan korkuyorum. Sakın ona bir şey olmasın! Yok canım. Anneler hisseder ama! Durup dururken ne olacak? Çocuk evde. En güvenli yer. Her şeyi tembihledim. Rüzgâr da çok arttı. Soba tütecek, zehirlemesin? Zehirlenmez. Arada odanın kapısını aç havalandır, dedim. Bunu biliyor. Kapıyı... Biri gelirse kapıyı açmamasını söylemişim. Ama ya kurnazca aldatılırsa? Yok bir şey. Vesvese etmeyeyim. Sadece komşunun sesini duyunca aç dedim, dinler o sözümü. Dedim değil mi? Dedim, dedim, hatırlıyorum. Yabancılar kapı açılmayacağını bilir benim kızım zaten. Ama sobanın içine çöp atmaya bayılır. Üst kapağı açıp... Maşayı tutmayı beceremezse elinin üstüne kapak düşebilir, Allah korusun! Kâğıtları çabuk davranıp atıvermezse bir uçtan tutuşur, ateş yüzüne harlar! Hadi, hadi, durup dururken ne kâğıdı yakacak? Benimki de laf şimdi. Televizyon seyrediyordur o. Yatakta oturmuştur. Her şeyi ayarladım. Sobayla, ocakla işi yok. Bir kalıyor kapıya dayanacak bir serseri. Son zamanlarda kasabada bir sürü yabancı türedi zaten. Kimdirler, nereden gelirler bilen yok. Bizim işlerimizin etrafında dört dönüyorlar. Hırsızlık arttı. Ama onlar kasabada geziyorlar. Bizim oralara gitmezler. Fakir olduğumuz besbelli. Ne çalacaklar ki? Televizyon bile eski model. Bizim eve giden miden olmaz. Ama ya çocuk çalan cinsten insanlarsa? Hani şu dilenci yapanlardan, ya da organlarını çalanlardan? Geçen sene olmadı mı? Biraz soruştursan bilgi toplarsın; kadın balıkhanede çalışıyor. Sabah altı buçukta açılır orası. Akşam da yedide ancak evinde olur. Babası balıkçı; teknelerde çalışıyor, kendi teknesi yok. Çalışıyor sade, haftalıkla. Kız ilkokula gidiyor. Komşununkilerle birlikte çıkıyorlar sabah. Bu gün evde yalnız galiba. Babası balıktan dönmedi. Okula gitmemiş. Bunları kolaycacak öğrenir. Sonra sessizce rüzgâra karışıp eve yönelir, kapıyı çalar. Yavrumsu ilkin cevap vermez. Ama tut ki postacıyım derse... Küçücük şey inanmaz mı? Bizim postacılık işimiz yok diye akıl etmez ki. Postacı amcalar iyi insanlardır, kapı açılmalıdır. Sonradan anlar ama iş işten geçer. Filmlerdeki gibi adam ağzına bir çaput tıktı mıydı, haydi bakalım. Komşu, evin kapısını açık görünce hasta hasta dışarıda mı geziyor, diye kontrol etmeye gelir. Bir de bakar ki ev boş! Kapılar ardına dek açık! Kızımın yere düşen terliğini çevirir. ("Ters terlik uğursuzluk getirir" der hep) Ama kız nerede? Döner dolanır, dövünmeye başlar. Seslenir ama boşuna. İçine kaygı sel gibi akar. Bir şeyler, kötü bir şeyler... Koş, der büyük oğluna, koş, Fadime Teyzene haber ver. Ayşe ortada yok. Annesinin yanına mı gitti acaba? Gider mi ki? Gitmez. İzinsiz yapmaz öyle şey. Koş, çabuk bisikletle git. Hızlı git, dikkatli ol ama. Oğlan annesinin sözünü ikiletmeden bisikletine koşar. Heyecandan gene sorar; "Ne diyecektim anne, unuttum."

"Fadime Teyze, Ayşe evde yok. Ev boş. Annem bakmaya gitti kız yok. Annem hemen gelsin diyor, diyeceksin."

“Tamam” der çocuk, yarılışıya bisiklet kullanır. Yamaçtan dönemeci alırken bir ayağını arada yere sürtüp destek yapması gerekir. Balıkhanenin önüne gelir gelmez bir yandan bağırır: “Fadime Teyze’yi görmem lâzım!”

Patron: “Ne var?” der. O nefes nefese olan biteni anlatır. Ben içerideyimdir ama bir şey duymuyorumdur. Hele şu Şerafettin’in koca sesiyle şarkı tutturması yok mu? Hava saldırısı olsa, su altındaki balık kadar sağırız. İşte ben de duymuyorumdur ve patron bağırır...

Fadimeeee!

Büyük bir hangardan bozma balıkhanenin büyük camlarından biri o sırada patladı. İçeri dolan rüzgârdan eşyalar korku filmlerini aratmayacak şekilde oradan oraya savruldu. Şangırının içinde adı belli belirsizdi. Emin olamadı. Kaygılarının kendisini yanılttığını düşündü. Patron yine seslendi: “Fadime gelsin çabuk!”

Fadime’nin dizlerinin bağı çözüldü. “Ah, karanlıkları susturabilsem” diye geçirdi aklından Fadime Demircan, “Işığım korkuyor çünkü...” Önce elindeki bıçak düştü ve suya sessizce dalan bir balık gibi yığıldı, kıvrıldı. Yüreği seğirdi de öyle sustu Fadime, ışıklar cansız kaldı, canı ışıksız...

“Ne oldu?” dedi öfke ve telaşla gelen Patron.

Bu adam hiçbir zaman anlatmak istedikleri için doğru sözcük bulamaz. Dağarcığına rasgele elini daldırır, bir avuç dişli sözcüğü aldığı gibi sağa sola saçar. Onun betimlemesiyle konuşmadır. Ama onu anlamak, kişinin bu sözcüklerin sivri köşelerinden korunmasında gösterdiği başarıdır. Kalın bir kafası ya da sağlam bir çenesi yoksa onunla kimse anlaşamaz.

“Bilmiyorum” dedi Şerafettin. “Sen seslendin ya, o zaman kayıverdi. Sen niye çağırdın onu can alıcı gibi?”

“Yahu şu Denizkızı lokantasının siparişini götürüversin, diyecektim. Şoför mal boşaltıyor, aşçıları da acele ediyor. Şimdi ayılıp doğrulana kadar ohoooo! Hay ben... Fadime Hanım! Fadimeeee!”

Variyola

Kadriye
Bakşı

Petrol-İş Kadın Dergisi KADIN ÖYKÜLERİ YARIŞMASI 2007
Yarışma İkincisi

Tuhaf bir hüznün bu. Dönüp bir defa daha yaşamayı kesinlikle arzu etmediğim o günlere, burnumun direğini sızlatan bu özlemi neden duyarım bilmem.

Sabahın henüz karanlık saatlerinde yorgun gölgelerimiz, avluya açılan büyük demir kapının önüne boşalınca, şoförler otobüsleriyle yalnız kalırdı. Önünde kuyruk olup kart bastığımız sağdaki binanın girişi, şimdi modern bir sinemanın gişesi olmuş.

Kafeler, sanat galerileri, lüks butikler arasında, fabrikadan bilerek bırakılmış izler dil çıkarıyor. Tavandan sarkan bir vinç çengeli, bir parça çıplak tuğla duvar, havalandırma boruları. Yaşamımızın en doğal parçası fabrika, şimdi seyirlik olmuş.

“Müze olduk” diyor Hacer, yaşlarını gizlemeye çalıştığı gözleri kıpkırmızı.

“Neden yukarıdaki kafeteryada oturmadınız kızlar?”

Öpüşüyoruz. Sanki soyunma odasında, dolapların önünde sabah selamlaşmasındayız, sanki aradaki onbeş yıl yok olmuş. Meryem’in oturmasına fırsat bırakmadan kolundan çekip, avluya bakan cam duvara yanaşıyorum.

“Çünkü sürpriz burada. Bak bakalım dışarıdaki fiskiyeyi bir yerden tanıyacak mısın?”

“Aaa, kız bu Türkan ablaların çalıştığı bölümdeki soğutucu değil mi? Sanki kolları ve gözleri olan matrak bir aletti. Uzaylıya benzetip gülerdik hep. Şimdi fiskiye olmuş ha!”

“Kahvelerin yanına konyak da alalım.”

Bu katta raylar sökülmemiş, takip edilirse bara varılıyor. Eskiden ürünlerin taşındığı vagonları da kullanmışlar. Birinin içine rengârenk meyva suları konmuş, bir diğerinde sandviçler var.

Hacer’in, ufacık kadehi tutan yara bere içindeki elleri irileşmiş gibi geliyor bana. Parmak uçlarında derileri soyulmuş. Hastahane temizliğinde kullanılan dezenfekteli suların marifeti.

“Gördünüz mü” diyor, “fabrika sayesinde düzenli görüşmeye başladık.”

Çok olmuyor. Bir hafta sonu eve sabaha karşı gelen oğlumuzu azarlarken, “kötü bir yerde değildim anacım, sizin eski fabrikanın diskosundaydım” deyince hemen kızları aradım. Biz de sıkça burada buluşmaya başladık.

“Ayy, yine üstüme döktüm. Ellerim tutmuyor valla, eldivene de alışamıyorum işte...”

“Peçete getireyim.”

Koyu yeşil boyası yer yer dökülmüş eski iş tezgâhını camla kaplamışlar. Peçeteler ortaya, makineden kalan boşluğa yerleştirilmiş bir sepetin içinde. Tezgâhın bir köşesinden “R” harfi ters kazanmış “TÜRKAN” yazısı gülümsüyor.

Yazıyı okşamak için sol elim cama değişiyor usulcacık. Gözleniyor muyum? Israrlı bakışlar elimi delip geçiyor. Az ilerideki kasanın önünde sıraya giren kadın, hâlâ dönüp dönüp bana mı bakıyor? Evet. Kısacık bir bakış da benden. Hayır. Islak yağmurluğuna yapışmış seyrek, siyah saçlarıyla bu kadını tanımiyorum.

Ama gözleri? Akmış rimellerin arasından, kömürcü penceresinden dikizler gibi ve hiç kırpmadan üzerime yapıştırdığı bu gözler... Hem ürkek ve acınası, hem dokunsan saldıracak bu yaralı hayvan bakışları bana birini hatırlatıyor. Peçeteyi kapıp uzaklaşıyorum. Yok canım, o değildir. O olmasın. Ne olur, olmasın. O değilse birer konyak daha içeriz.

Bizim bölümde beş kadındık. Meryem, Hacer, Türkan Abla, Atanasya ve ben. Ustabaşımız, Portekizli Paula.

Sonra o geldi.

Türkan Abla’yı bizim yanımızdan alıp alt kata, kızgın metal parçalarının üzerine kristallerin yapıştırıldığı, cehennem sıcaklığına bir yere yerleştirdiler.

Makinesine o oturdu.

Paula’nın ricası üzerine ilgilenip işi öğrettiysek de ona bir türlü ısınmadık. Tamam; Türkan Abla’nın gözleri iyice bozulmuş, mikroskobun altında bağladığımız transistörlerden yeterince bağlayamaz olmuştu ama aramızda idare ediliyordu. Yirmişerlik kutulardan bir iki tane önüne bırakınca günlük üretimi zorunlu olan bin ikiyüz sayısına o da ulaşıyordu. Fazla üretime teşvik primi verilirdi. Meryem ve Atanasya için, paraya ihtiyaçları olduğunda biraz fazla üretmek sorun değildi. Ama bunu hiç bir zaman sürekli hale getirmediler. Benim elim oldum olası ağırdır. Sayıyı aşmak için çok zorlanmam gerekeceğini bildiğimden denememiştım bile. Hacer, aşırı bağımlı olduğu sigaralarını en geç saat başı tütürmeye gidiyor, mola odasında, kahve otomatlarının başında çok vakit kaybediyordu. Yani işimiz akorttu, ancak aramızda akortçu yoktu.

O gelene kadar.

“Ne ayıp” diyordu Hacer, “topallığı ile alay etmeyin bari, elinde mi garibin?” Sorunumuz, bir bacağına hafif kısa

oluşu değildi tabii. İri, bomboş ve karşısındakini oyup, daha ötede bir yerlere asılı kalan boz bakışlarını; hep kısacık tuttuğu, yağdan vıcık vıcık seyrek saçlarını da dedikodu konusu etmediğimiz gün yoktu.

“Daha sık banyo yapabilir ama” diyordu Meryem, “teri de ağır kokuyor.”

“Evlerinde banyo var mı bakalım” Hacer’in cevabı hazır.

“Ayy, sen ne dersen de, sevinecek bir tarafı yok bu kadının.”

Variyola.

O zamanlar mutlaka bizim kadar gençti, hiç farketmedik. Anlatmaz, gülmez, şakalaşmazdı. İşliğinin altından sarkan giysileri hep gri tonları, siyah, bazen lacivert. Paydosta, soyunma odasındaki dolabından kurşuni renkli, eski ve ağır mantosunu çıkarır, bir zırh gibi hemen üzerine geçirirdi. Başına da yün bereyi çeker çekmez, yallah. Aynaya filan bakmak yok. Kısa ve sık adımlarla hepimizin önünden çabuk çabuk yürür giderdi. Ne vedalaşma, ne selam ne sabah. Atanasya ara sıra iş olsun diye arkasından bağırdı.

“Çüüüzzz” Variyola...

Kısa bir “çuz”, gülmemize yeterdi. “Ü” sesini veremezdi. Hacer hiç usanmadan anadili İslav grubundan olan insanların çoğunlukla bu harfi tanımadıklarını izah ederdi ya, anlayan kim.

İşe ne zaman geldiğini de göremezdik, biz içeri girdiğimizde onu çalışırken bulurduk. Mutlaka bir otobüs önce geliyor ve kartını en az onbeş dakika önce basıyordu. Çıkışta bazı günler kocası olduğunu düşündüğümüz, ağzından -düştü düşecek- bir sigara sarkan, asık suratlı, şişman bir adamı beklerdi. Adam onu kamyonetine alıp götürürdü.

Variyola’nın günde bin ikiyüz transistor bağlamaya başlaması bir hafta bile sürmedi. Okuma yazması olmadığı için daha ilk günden itibaren isteği üzerine mallarını sayıp, ellerimle listeye geçirmesem buna inanmazdım. Sonra sayıyı devamlı yükseltti. İkinci ayın sonunda bin dörtyüz transistor bağıyordu.

Kısım şefi Klinger’in uyanması uzun sürmedi. Variyola, üç ay sonra ürettiği sayıyı bin altıyüz altmışta sabitleştirince bize de günlük asgari sayıyı bin üçyüze çıkarmamızı önerdiler. Tabii biz ısrarla bin ikiyüzde kaldık. Ustabaşımızı ezmeye başladılar. Paula üç günde bir yukarıya çağırılıp azarlanıyor, bizi daha iyi kontrol etmesi ve randımanımızı arttırması isteniyordu.

“Şu kadınla bir konuşsak” diyordu Hacer.

İyi de ne zaman konuşacaktık? Kadın çalışırken başını kaldırmaz. Ne öğle yemeği ne kahve molası, Paula’nın, “Mallarını teslim et Variyola, vagonları kapatıyorum!” ikazına kadar çalışırdı. Bir kaç defa yanına oturup konuşmayı denedim. Söylediklerime, gözlerini mikroskobun camlarından ayırmadan “hıı, evet, haa” gibi baştan savma cevaplar verdi. Durum değişmedi. Hacer’in, “Almanca anlamıyor herhalde” tesbiti beni yatıştırırmaya yetmedi. Kızgındım.

Bir gün, ürettiği malların üzerine kalemimi boydan boya sürüp, yüzlercesini bozдум. Özenle lehimlediği altın iplikler kopmuş, kristaller yerinden oynamıştı. Kalite kontrollerinden de sorumlu olan Paula'nın eline nihayet iyi bir koz geçmişti. Hemen ihtarı bastı: "Malzeme pahalı, temiz çalış, az mal çıkar. Yukarıya iletirsem parandan kesilir bak!"

Olaydan sonra Variyola, iki gün ağlayarak çalıştı. Gözleri kan çanağına dönmüştü. Derdini bir türlü bastıramıyor, arada belli belirsiz bir sesle, Hacer'in Makedonya ağıtları olduğunu iddia ettiği inilti mırıldanıyordu. Bu haline kahroluyordum. Tuvalete giderken mallarına göz kulak olmamı istiyor, Meryem'den şüpheleniyordu. Aramızda o kadar yalnızdı ki, benden bile medet umacak duruma gelmişti. Vukuatımı kimseye ifşa edemedim, berbat bir pişmanlık ve vicdan azabı içinde günlerce kıvrandım. Kendime, bir daha asla böyle sinsi düşmanlıklar yapmama sözü verdim.

Sözümü tutamadım.

Variyola, bir kaç hafta sonra artık kendisine ilişilmediğine emin olunca tekrar coştı. Onun günlük transistor sayısını bin yediyüzlere çıkardığı, bizim üzerimizdeki baskıların artıp maaşlarımızın kademeli olarak düşürülmeye başlandığı ve sabahları uyandıgımda eşime sıkça Variyola'yı rüyamda nasıl boğazladığımı anlattığım günlerden birinde, Atanasya ile bir plan yaptık. Onunla nihayet anladığı dilden konuşacaktık.

Otobüse bindiği durağı öğrenmemiz zor olmadı. Sabah karanlığı dikildik yoluna. İkimiz de erkek giysileri içindeyiz. Atanasya önde, ben daha bir gerilerde. Atanasya uzun boyu, geniş omuzlarıyla daha bir inandırıcı; ben kısacık boyum ve elli kiloluk bedenimle kendimi bir erkek karikatürü gibi hissediyorum. Fazla yaklaşıp, rizikoya girmeyi de düşünmüyoruz zaten. Uzaktan uzağa korkutup, taşa sardığımız tehdit mektubunu önüne atacağız. Sonra kaçacağız. Plan bu.

Ama işin gidişatını Variola belirledi. Hiç beklemedi, sesini kalınlaştırarak, "Hey sen, dur bakalım orda!" diye bağıran Atanasya'nın üzerine yürüdü. Bir yandan, elindeki -annemin pazar çantasına benzer- eski ve büyük çantasıyla kızcağıza rastgele vuruyor, bir yandan da Sırpça küfürleri sıralıyordu. Atanasya, elinden zor kaçıp kurtuldu. Ben zaten "tanıyacak" korkusuyla ortaya bile çıkamadım. "Ürettiğin malların sayısını düşürmezsen fena olacak!" gibi tehditler yazıp orasına burasına kuru kafalar ve kemikler çizdiğimiz mektubu önüne atmaya vaktimiz bile olmadı.

Hiç hesaba katmadığımız bu cesareti planımızı bozmuştu. Bana kalsa bu bozgunu kimseye anlatmazdım. Atanasya dayanamadı, ertesi gün Hacer'e ve Meryem'e anlattı. Meryem gülmekten kırılırken olup bitenler Hacer'in hiç hoşuna gitmemişti. Bir iki derin nefes çekti sigarasından, gitti bir kahve daha aldı kendine. Şekersiz, sütsüz içti. İncecik esmer yüzü daha bir kararmış, kaşlarının arasındaki çizgiler iyice derinleşmişti.

"Görüyorsunuz ya arkadaşlar, işçi sınıfıyla baş edilemez. Variyola'nın kaybedecek bir şeyi mi var? Korkmamış işte, yürümüş üstünüze. Cesaretine ve çalışkanlığına bir gün toplumsal bilinç de elbet eklenecektir."

“Amin! Neler saçmalıyorsun allah aşkına, sen kimden tarafsın şimdi?”

Meryem’i sakinleştirmek kolay değildi. “Kızım senden işçi temsilcisi filan değil, ancak Paulus Kilisesi’ne papaz olur.” Bana dönüp ekledi: “Kız, seçmeyelim bunu bir daha temsilci diye.”

“Neden kavga ediyoruz biz şimdi?” Atanasya endişeli.

“İster seçin, ister seçmeyin” dedi Hacer. “Lütfen ya! mantıklı olun biraz. Ürün sayısını yükseltmemizi isteyen, maaşlarımızı kıran kim? Varyola ile uğraşmak bu işi çözmez. Onu dışlamayalım, birlikte hareket etmenin yollarını arayalım.”

Hacer’in nutukları içimi bayıltıyordu, uzatmasın diye sustum. Somut bir şey yok. Varyola’yı aleyhimize çalışmaktan nasıl vazgeçireceğiz? Beş yıldır yediği içtiği ayrı gitmeyen arkadaşlardık, şimdi bu uğursuzun yüzünden birbirimize de girdik.

Klinger, “günde bin dörtyüz transistordan aşağısı olmaz”, diyormuş. İşçi temsilcileri “işyerinde barış en önemlisi” diyerek bin üçyüzde anlaşmaktan yanaymış. Ne olacak bu işin sonu?

Paula bir gün, “uzlaşmaya varılana kadar maaşlarınızın kesilmemesine karar verildi” dedi. İyi. Ancak işveren yakında dışardan “tarafsız uzmanlar” getirecek, iki ay boyunca ellerinde kronometrelerle başımıza dikip çalışmamızı ölçtürecekmiş. Kim, kaç dakikada, kaç transistor üretebiliyor? Varyola istisna mı yoksa ortalama üretkenlikte bir işçi mi? Yemek, kahve ve tuvalet molaları da yeniden hesaplanacak. Açıkçası hepimizin canına okunacak.

Varyola’nın hâlâ aldıracağı yok. Biz toplantılarda tartışmalardayız, onun işiğe bakmaktan kupkuru olmuş, kızarmış gözleri hâlâ sımsıkı mikroskobun camlarında. Düğünü yaklaşmış kızların, kapı önlerinde harıl harıl çeyizlik dantel işlemeleri gibi: Üç zincir, iki dolgu, dört zincir, bir dolgu... Hadi baştan: Üç zincir, iki dolgu, dört zincir... “Bugün beş tane havlu kenarı bitirdim.” Bütün dünya şimdi bu dantele sığmış. Sığar mı? Sığmış. Düğün olacak!

“Zehra’nın çeyizlerini git bir gör. Ne kadar becerikli kız maşallah. Sen evlenirken çeyiz diye romanlarını mı götüreceksin?”

“Beni ikide bir şu aptal kızla kıyaslamaktan vazgeç anne!”

Bir kristale, bir sol bacağa; lehimle, kopart. Bir kristale, bir sağ bacağa; lehimle, kopart. Sol elinle attır. İşte yenisi geldi. Bir kristale, bir sol bacağa...

Çabuk çabuk... daha çabuk... daha çabuk... çok çabuk...

Kaç kuruş daha fazla alacaksın be kadın! Kendini de, bizi de böyle yıpratmaya değer mi? Ben çeyizsiz ve düğünsüz evlenmeyi başardım da buralara seninle uğraşmak için mi geldim?

Nefretim öfke oldu, bir yumruk gibi boğazıma oturdu. Topladım önünden transistor kutularını. Sesim kuzu postundaki kurt gibi yumuşak.

“Çok birikmişler, istersen yazayım.”

“Teşekkür ederim.” Gözleri camlarda.

Bir çizik Hacer’e, bir Atanasya’ya, bir Meryem’e, bir de bana. Bana da mı? Evet, bana da. Herkese birer çizik daha... bir daha... bir daha... Bütün kutuları vagona yükledim.

Hacer sayılara her göz atışında, saf saf söyleniyor. “Sabredin arkadaşlar, boyun eğmeyin hemen. Bana da yazıyorsunuz mallarınızdan bak, istemiyorum.” Diğerleri işin farkında, susuyorlar. Konu hiç açılmıyor. İkinci günden itibaren vicdanım yine ziyaretimde. Kendime yazamıyorum, diğerlerine yazmaya devam...

Ayın otuzu, Paula maaş bordrolarını dağıtıyor. Varyola elinde bordrosu bana doğru yaklaştığında, okumamı istemesin diye arkamı dönüp Meryem’le konuşmaya başlıyorum. Bir şey söylemiyor. Karşı bölümdeki kadınların yanına gidiyor. Döndüğünde yüzü kireç gibi.

Düşüp bayılmasa bari. Bayılmıyor, kararlı adımlarla direk bana doğru yürüyor.

“Tuvalete kadar gidiyorum” diyorum.

“Tamam” diyor Hacer.

Gidiş o gidiş oldu. İki hafta işe gelmeyince çıkış mektubunu ve kağıtlarımı eve gönderdiler. Hacer’le barışmamız uzun sürdü. Fabrikanın Polonya’ya taşınmasından sonraydı, Meryem’in düğününde biraraya geldik. Atanasya Yunanistan’a dönmüş, Türkan ablamız erken emekli olmuştu. Üçümüz birbirimizi bir daha kaybetmedik.

Kahve fincanını kaldırırken, Meryem’in omuzları üzerinden ıslak, siyah saçlı kadını yeniden görüyorum. Yağmurluğu kolunda asılı, masamıza doğru yaklaşırken belli belirsiz sekiyor. Bir bacağı hafif kısa galiba.

Bunca yıldan sonra olacak iş mi bu şimdi Varyola? Şart mıydı yani burada olman?

Çantamı nereye bırakmıştım?

“Kızlar! Tuvalete kadar gidiyorum.”

Ocak 2007, Hannover

Kendi Tabutunu Taşıyanlar

Hamide
Gönen

Petrol-İş Kadın Dergisi KADIN ÖYKÜLERİ YARIŞMASI 2007
Yarışma Üçüncüsü

“Ayrılın kör olasıcalar! Ayrılın diyorum size!”

Büyük çocuk annesinin elinden kurtulup bir tekme savurdu küçüğüne. Küçük kafadan büyüğün karnına daldı. Anne ayırmaya çalıştı, olmadı. Küfretti olmadı. ‘Şimdi alırım ayağımın altına!’ dedi, olmadı. Kollarında takat kalmadı. Bitkin halde yere çökerken, son çareye başvurdu: “Kavgayı keserseniz, yarın size muz alırım!”

İki oğlan da durdu. Duyduklarının doğru olup olmadığını anlamak istercesine, önce birbirlerinin, sonra analarının suratına baktılar. Büyük:

“Muz mu?” diye sordu.

Anne, “Evet ya! Muz” dedi.

“Geçen sene babamın getirdiğinden, hani uzun, sarı...”

Yer minderinde oturan üç yaşındaki bukle bukle saçlı Ayşe’nin gözleri parladı.

“Ben de istiyorum.” dedi.

Sonra yer sofrasında oturan Şari’yi gösterdi.

“O da yesin! Ona da ver!”

Şari, kollarıyla dizlerini sarmış; çenesini dizlerine dayamıştı. Siyah, dalgalı saçları topuklarına kadar akmıştı. Saçlarının altına gizlenmiş gibiydi. Yalnızca iki küçük çıplak ayağı dışarıdaydı. İri, yeşil gözleri kilimdeki bir noktaya takılıydı. Burada, bu nemli, basık odada olmadığı belliydi; ama başka yerde de değildi.

Anne iç geçirerek baktı Şari’ye. Fukara, yetim Şari, dedi içinden. Önündeki tabağa baktı. Koyduğu gibi duruyordu. El sürmemişti hiç. Geceleri, kendi çocuklarını yatırdıktan sonra, bildiği iki masalı anlatarak içirdiği o iki bardak

ballı süt olmasa... Şimdiye çoktan Şari...

“Şari’ye hiç vermem mi? Ona da vereceğim elbet. Hem de kocaman bir...”

Tuhaf zırlıtlı bir zil sesi konuşmasını kesti.

Hepsi karşiki duvara baktı; Şari hariç.

On iki numaranın ışığı yanıp sönüyordu.

“Patlayasicalar! Bu saatte ne istiyorlar gene?”

Kızgınlığı bir anda şaşkınlığa dönüştü.

“Allah Allah, Nisa Hanımların dairesi bu... Akşamları hiç aramazdı. Ne oldu acaba?” dedi.

Acele acele terliklerini çıkarıp ayakkabılarını geçirdi ayağına.

Kapıdan çıkarken,

“Yemeğinizi bitirin. Kavga ederseniz de muz felan yok! İyice bellediniz mi bunu?” dedi.

Büyük çocuk ‘evet’ anlamında başını salladı. Sonra küçüğe dirsek attı; o da başını salladı. Sallamasıyla da sümüşü uzadı, uzadı... Tam yere damlayacakken, gerisin geriye içine çekti sümüşü. Anne bunu gördü.

“Sana kaç kere sümüşünü içine çekme dedim, eşek sıpası!”

Cebinden beyaz bir mendil çıkarıp uzattı.

“Gel al şu mendili, iyice bir sümükür. Şu Şari kadar olamıyorsunuz. Bakın o ne kadar temiz!”

Bu defa hepsi Şari’ye baktı. Ama Şari’nin olandan bitenden haberi yoktu. Kendi yarattığı rahmin içinde, cenin pozisyonundaydı hâlâ. Yeri bile olmayan, havada asılı bir gömüttü.

Küçük oğlan sümükürürken, anne kapıyı kapayıp çıktı.

Asansöre binerken söyleniyordu içinden: Koca olacak boyu devrilisice herif! Yine o banka müdiresiyledir şimdi... Güya şoförü... Kim bilir şimdi nerelerde gezdiriyordur... Laf da söyletmiyor karıya... Beni düşündüğü mü var. On iki daireyi yıktı başıma... Sabahın köründen akşam dokuzlara kadar koştur dur tek başına. On dört saat çalışılır mı hiç? Bir de üç çocuk... Sonuncuyu iyi ki aldırırım. Herife kalsa onu da doğurtacak. Nasıl olsa kendisi bakmayacak ya! Allah’ım affet! Ne de zordu! Beş kadın bir arada... İki işçi, bir gündelikçi, bir kapıcı, bir köylü... Gariban takımı... Kurbanlık koyun gibi dizdilerdi bizi peş peşe. Ben dördüncü sırada... Ne de münasebetsiz bir

koltukmuş o öyle! Bacaklarımız dizden asılmış. Belden aşağımız açıktı! Utançtan, al bastıydı bana. O sırada kızıl saçlı bir hemşire içeri girdiydi. Hızlı hızlı hepimizin üstüne birer örtü atıp, kalçamızı iyice öne itmeyi, sert sert söyleyiydi. Allah'tan tek tek değil. Hepimize birden. O sırada doktor içeri girdiydi. Sanırsın yer gök buz tuttu. Bir titreme bir titreme. Zangır zangır. Çenelerim birbirine vurduydum. Yan gözle yanımdakine baktıydım da, onun da aynı durumda olduğunu gördüydüm. Belki onunki korkudan değil; gerçekten üşümeydi. Bilemediydim artık. Doktor içeri girince, doğruca ilk kadının önüne konulmuş iskemleye gelip çömdüydü. İnce, uzun, kumralcaydı. Adem elması kanca gibiydi. Aşağı yukarı hareket ettikçe deriyi yırtacak sandıydım. Allah canını almasın Cemile, işin yok nelere dikkat etmişin! Neyse eli çabukmuş doktorun. İki saat içinde hepimizin işini bitirdiydi. Benimle, ilk baştaki işçi kadının kanaması durmadıydı. Doktor bir şeyler dedi, ama hiçbiri aklımda kalmadıydı. Yarım saat sonra da Hasibe koluma girip, beni otobüs durağına götürdüydü.

Otobüs geldiğinde, ıkış tikiş doluştuyduk. Yarım saat sonra bir yer boşaldıydı. Hasibe ne yaptıysa, oturmuydum. Onun hali benimkinden betardi. Dün gece, kocası, konfeksiyon fabrikasındaki iş arkadaşı Hacer'de uzun kaldı, diye dövmüş. Döerken hep beline beline vurmuş. Kocakarı gibi, iki büklümdü. Bana söz verdi, diye geldiği gari. Yoksam yürüyecek hali mi vardı? O kadar, 'Bu halle gelme!' dediydim de, kabul etmediydi. Bu yüzden o boş koltuğa onu oturttuymdum. Ben de onun önünde, otobüsün demirine asıldıydım. Birden ılık ılık bir şey bacaklarımdan aşağı akmaya başladıydı. Başımдан aşağı kaynar sular döküldüydü. Utançtan har har parlardı yüzüm. Allah'tan otobüs kalabalıktı da yerdeki iki kan gölcüğünü kimse görmediydi.

Eve gelince, o gün dışarı işine bakmıyordum artık. Sade çocuklarla ilgilendiydim. Ertesi gün, saat üçteki servisi görürken, Nisa Hanımların kapısında bayılıvermişim. Ah ne iyi insandır Nisa Hanım. Sanırsın üniversite pırfesürü değil bir melek! Beni hemen hastaneye götürmüş. Fazla kan sürgün etmiş... Ondanmış bayılıvermem. Bir hafta sonra herif gene tepemde... Dur durak yok. Ne gece, ne gündüz! Bir Pazar günü boş... Boşmuş! Hah! Güleyim bari... Altı kişinin yemeğiyle, çamaşırıyla, söküğüyle, ütüsüyle, yıkanmasıyla, temizliğiyle... Boş, bomboş bir gün! Buldun Cemile!

On iki numaralı dairenin önünde durdu. Kapıya baktı. Her zamanki gibi ilk kez görüyormuş gibi birkaç saniye kapıyı seyre daldı. Şu Nişantaşı'nda bundan yahşi kapı bulunmazdı. Apartman da öyleydi. Allah'tan kocası olacak o aznavur iyi kapıya kapılanmıştı. Ona kalsa, kibarlığından, okumuşluğundan ona vermişlerdi bu kapıcılığı... Kibarlık! Güleyim bari. Lise biri bitirmiş de adam oldum sanıyor kendini... Bizi beğenmiyor.

Zile bastı.

Bir dakika sonra, altmış yaşlarında, gri saçlı, zarif bir hanım kapıyı açtı.

"İyi akşamlar Cemile."

“İyi akşamlar Nisa Hanım.”

“Kusura bakma, seni bu saatte rahatsız ettim.”

“Yok, ne rahatsızlığı... Buyurun?”

“Neveser Hanım’ın yardımcısı işi bırakıp gitmiş. Yarın için seni çağırıyordu. Pazar günü çalışmadığını söyledim; ama o yine de sana bir sormamı rica etti benden. Gitmek ister miydin? Cevap bekliyor.”

“Giderim Nisa Hanım.”

Muzun parası çıktı diye için için sevindi Cemile. Hatta Şari’nin en az bir aylık sütünün parası da...

“Peki öyleyse. Bir de Pazartesi günü, Şükranlar, Şari’yi almaya geleceklermiş. Sonunda evlat edinme işlemlerini halletmişler. Odasını da düzenlemişler. Çocuğu ona göre şimdiden hazırlasan fena olmaz Cemile.”

“Peki, Nisa Hanım.”

“Durumu nasıl?”

“Hep aynıdır.”

“Konuşmuyor mu hâlâ?”

“Konuşmuyor.”

“Hiç mi?”

“Hiç!”

“Pazar günü sen Neveser Hanım’a çalışmaya giderken, Şari’yi de bana bırak. Biraz etrafı gezdiririm. Belki hoşuna gider.”

“Size zorluk olmasın?”

“Zorluk olur mu hiç! Benim için bir zevk. Kendime güvensen, ben evlat edinirdim; yeğenime katiyen bırakmazdım. Ne yapalım, ben de sık sık Feneryolu’na gider; orada görürüm artık. Hiç bu kadar farklı bir çocuk görmemiştim Cemile. Çok sevdim Şari’yi.”

“O da sizi seviyor herhal; sizin adınız geçince, dinliyor sanki.”

“Köyünden yeni bir haber var mı?”

Cemile mahzunlaştı, boynu büküldü.

“Yok.” dedi. “Bildiniz şeyler.”

İki yıl önce çıkan çatışmada, Şari'nin memedeki kardeşi, annesi ve babası vurulmuştu. Annesi, kucagında bebeğiyle Şari'nin önüne atladığı anda kurşunlanmış, Şari'nin üstüne devrilmişti. Böylelikle kurtulmuştu Şari. Ona gelecek kurşun, bebeğin karnından girmiş, annesinin kalbine saplanmıştı. Annesiyle kardeşinin cesedini üstünden aldıklarında, Şari'nin elbisesi kandan ağırlaşmış, üstüne yapışmıştı. Ayağa kalktığı anda, etek uçlarından kanlar damlamaktaydı hâlâ. Bir an boş boş etrafına bakmış; sonra her şeyi hatırlayıvermişti Şari. Tüyler ürpertici bir çığlık koparmıştı. Kuşlar havalanmış, hayvanlar deliklerine kaçmış, insanlar başlarını eğmişlerdi. Her şey sessizliğe gömülmüştü. Şari bir an dünyanın ekseni olmuş; sonra yıkılıvermişti. O olmuştu; bir daha hiç konuşmamıştı.

O gün, kendi köyünden ve civar iki köyden toplam on iki kişi vurulmuştu. Cemile'nin anası da öldürülenler arasındaydı. Gazetelerde, televizyonlarda cesetleri gördüğünde deliye dönmüştü Cemile. Ölü ele geçirildiği söylenen teröristler arasında, kendi anasını da gösteriyorlardı. Kıraç toprağın üzerinde yan yana dizili onlarca ölünün ikinci sırasındaydı, anası. Kına kokulu anası... Toprak gibi sade vermesini bilen anası... Hiç doyamadığı anası... Diğerlerini seçememişti. Daha sonra, Şari'nin anasının, babasının da terörist olduğunu öğrenecekti. Başu puşili, karnu çıplak bebe ise, kısa sürede televizyoncuların, gazetecilerin, dergicilerin gözbebeği olmuştu. Günlerce, haftalarca gösterilmişti bebek. Karnındaki kurşun deliği, kanlı bir göz gibi bakmıştı insanlara.

Kalkıp gitmişlerdi köye. Ölülerini gömmüşlerdi. Devlet, teröristlere yataklık yaptığı gerekçesiyle, köyü boşaltmaları için bir süre tanımıştı. Herkes bir yere göçecekti. Bir tek Şari'nin babaannesi, Nirna hala, “Ölülerimi sahipsiz koymam burda! Ben kalıyorum!” diye tutturmuştu. Kimse caydıramamıştı fikrinden. “Varsın beni de vursunlar; ne korkum, ne duygum kalmıştır! Ama Şari burada kalamaz! Kurban olayım Cemile, Şari'mi de beraberinde götür İstanbul'a. Fukara hiç iyi değildir! Sade kendi tabutunu taşıyor; üç canın daha ruhu o tabuttadır, kilitlidir. Yükü ağırdır. Burada ölümden gayrı bir şey yoktur artık! Al götür Şari'mi. İyi bir aile bulursan, evlatlık ver.” diye yakarmıştı.

Onlar da alıp getirmişlerdi Şari'yi. Beş yaşındaki Şari'yi... İki yıldır tek kelime etmeyen Şari'yi... İrin gibi acı damıtan Şari'yi...

Nisa Hanım, Cemile'nin bir şeyler söylemesini bekliyor; Cemile'nin yüzünde yüklü bulutlar gelip geçiyordu. Ne desin, bilemiyordu.

Nisa Hanım halinden anladı.

“Ben Neveser Hanım'a senin yarın gideceğini haber vereyim öyleyse. Seni de daha fazla tutmayayım Cemile. İyi akşamlar.”

“İyi akşamlar.”

Cemile eve girdiğinde, ortalık sakindi.

Oğlanlar iskambil kâğıtlarıyla oynuyorlardı. Ayşe, bebeğini giydiriyordu. Şari, bıraktığı gibiydi.

Sofrayı topladı. Bulaşıkları yıkadı.

Bir sepet çorap alıp geldi. Yer minderinde, Ayşe’yle Şari’nin arasına bağdaş kurup oturdu. Çorapları onarmaya, dürmeye başladı.

“Hasan, televizyonu aç!” dedi.

Büyük çocuk kalktı, gidip televizyonu açtı. Televizyonun üstündeki dantelli örtüyü geriye itti. Uzaktan kumanda aletini getirip anasına verdi.

Cemile birkaç kanal değiştirdikten sonra, ‘Sarı Gelin’ türküsünün çalındığı kanalda durdu. Göz ucuyla Şari’ye baktı: Sere serpe büyüyeceğine, kuruyup çökmüştü içine. Tıpkı günbegün solup kuruyan menekşesi gibi... Yok hayır! Öyle değil. Menekşe dirilirdi bir gün, ölen çocuklar dirilmezdi bir daha. Ne kadar cahil de olsa biliyordu işte bunu. Bir acı harladı içini. “Ah! Bir konuşsa!” diye düşündü. O zaman kilit açılacak, üç ruh da içinden süzülüp çıkacaktı. Cemile de bunları kendi gözleriyle görecekti sanki. Ama konuşmuyordu. İlk yıl nasıl da çırpınmıştı konuşsun diye... Kendi çocuklarına anlatmadığı masallar anlatmış; üç gramlık uykusundan çalmış; kocası gelmediği akşamlar, onu yatağına alıp bağrına basmış; öpmüş, koklamış; yalvarmış yakarmıştı. Ama ı-ıh tabutun kilidi açılmamıştı.

Şari, Cemile’nin kendi hakkındaki düşüncelerinden habersiz, başını ağır ağır yerden kaldırdı; televizyonu izlemeye başladı.

“Çok güzel bir türkü, değil mi Şari?” dedi Cemile.

Şari, dilsiz bir kuyuydu.

“İkinci türkü daha yanıktı, ha, ne dersin?”

Şari, uzak bir yıldızdı.

“Bu türküleri çığırın kim biliyor musun?”

Şari, ıssız bir ovaydı.

“Yavuz Bingöl. Belki o da bizim gibi Bingöllüdür ha?”

Şari, bir çocuktı; ağlıyordu.
Çenesini dayadığı dizleri titriyordu.
Cemile elindeki çorabı bıraktı, dönüp sarıldı.
“Kurban olayım sana Şari. Memleketi mi özledin?”
Şari'nin yanaklarından Murat Çayı akıyordu.
Saçlarında Kör Boğa Dağları'nın reyhan kokusu...
Cemile de koyverdi gözyaşlarını...
Ayşe, çekiştirdi anasının eteğini:
“Bana da sarıl! Ben de istiyorum.”

Cemile onu da koltuk altına aldı, sıkıştırdı. Bu defa hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı. Oğlanlar oyunu bırakıp geldiler, analarının karşısına çömdüler. Büyük: “Anne ekmek musaf çarpsın bir daha kavga etmeyeceğiz. Muz da istemiyoruz. Seni hiç...” dedi. Sesi boğuklaştı. Sonunu getiremedi. Boynuna atıldı anasının. Küçük de ardından... Bir yumak halinde ağladı Cemile. Gerdanında Anadolu... Dolu dolu...

Bir çiçek açımı kadar sonraydı.

Ya da bir nefes alımlık...

Yumuşacık bir el dokundu Cemile'nin yüzüne; sildi gözyaşlarını ürkek, çocuksu. Okşadı yanağını usul usul, dedi: “Ağlama!”

Cemile nefesini tuttu.

Yanlış mı duymuştu? Bir düş müydü yoksa usunda uydurduğu...

Ayşe, çekiştirdi anasının kolunu, dedi “Şari konuştu!”

Ocak 2007, İstanbul

Melamin Tabaklar

Nazmiye
Demiroğlu

Petrol-İş Kadın Dergisi KADIN ÖYKÜLERİ YARIşMASI 2007
Jüri Teşvik Ödülü 1

Davul zurna ve dualarla çıktım evden. Gayret kuşağını Ali ağabeyim bağladı. O bana hiç darılmadı. Ama ben hep suçluluk duydum ona karşı. Besmele çekti, üç kere doladı ve sonra bağladı. Anam yüzüme bakmadan öylesine bir sarıldı. Bir çift söz etmedi. Babamın keyfi yerindeydi. Kardeşlerimse sevinçli. Evin ilk toyuydu bu. Benim toyum.

Kocamın yüzünü hiç görmedim. Merak da etmedim. Hem ne fark ederdi ki?

Bahçede her sabah içtima vardı. Gün ışır ışımaz kalkmak zorundaydık. Babamın gürleyen sesini ikinci kez duymanın ne anlama geldiğini biliyorduk. Sonrasında küfürler başlardı. En çok da anama kızardı. Bizlerde gördüğü her yanlışın nedeni anamdı ona göre. İyi bir kadın, iyi bir ana olmadığıydı.

Anam o saatte çoktan kalkmış olurdu. Tandırın ateşini alevlendirmiş, odayı ısıtmış olurdu. Kardeşlerin arasında en erken ben uyanırdım. Ben evin büyük kızyıdım. Anamın sağ kolu. Ben olmasam nasıl yetişirdi bunca çoluk çocuğa, bunca işe?

Tandırın etrafında dizilmiş uyuyan kardeşlerimin üzerindeki yorganları hızla çekip uyandırırdım onları. Karla kaplı bahçede dizilirdik. Sabahın donduran ayazında, güneş kendini bile ısıtamazken biz sıraya girerdik. Yüzümüzü bahçenin üst tarafından geçen arkın suyu ile yıkardık. Bazen de karla ovuştururduk. Arkın suyu donmuş olurdu çoğu kez. Babam kolları yarıya kadar sıvalı, şapkasını ters takmış, omzunda ceketini, ağzında mırıl mırıl dualarla gelirdi. Suratının, insana suçluluk hissettiren ifadesi yüzünden hepimiz yere bakardık. Acaba uyurken de mi bir kabahat etmiştik? Babam neden böyleydi, anlayamazdım. Yüksek sesle o günkü görevlerimiz verilirdi. En başta gözlerini bana diker, "Sen ananın yanına git" derdi. Ellerim, ayaklarım, yüzüm buz kesmiş biçimde içeri seğirtirdim. Benim görevlerim belliydi. Önce aceleyle sabah namazını kılacaktım. Sonra da ineği sağ, sütü pişir, kahvaltı tepsisini hazırla... Çayı demle, küpten otlu peynir çıkar, lavaşları ısıt... Sabahın ilk işleri. Sonrasında öğle işleri, akşam işleri. Anam ne derse yapardım. Yoksa anacığım baş edemezdi ki.

En küçüklerimiz Sacide ve Neriman sabah içtımına katılmazdı. Sacide altı, Neriman yedi yaşındaydı. İki de çok zayıf ve çabucak hastalanan çocuklardı. Hele de Neriman. Okul yaşı geldiği halde bu yüzden okula vermedi onu babam. Yatakları toplayıp köşeye yığar, onlara yeni yer yapar, yatırırđı anam. Tandır evinin sicağında mışıl mışıl uyumaya devam ederlerdi. Bazen onların yerinde olmayı ne kadar isterdik. Evin küçüğü olmak ne güzeldir. Diğer kardeşlerim okula giderlerdi. Bir tek ben gitmezdim. On dört yaşındaydım. Benim yaşındaki kızların hiç biri okula gitmezdi ki. En büyüğümüz Ali ağabeyimdi. Kardeşlerin arası birer yaştı. Orta ikiye gidiyordu. Şükrü ve Selim beşinci sınıfa, Sabiha ile Ayşe üçüncü sınıfa, Tayyarla Songül de bire gidiyorlardı. İşlerinde derslerine en düşkün Ali ağabeyimdi. Öğretmenleri ondan övgüyle söz ederlerdi. Babam sık sık eve davet ederdi onları. Anam, “Oğlum okuyacak, büyük adam olacak” der, üstüne titrerdi Ali ağabeyimin.

Sabah bahçede titreye titreye okulda nasıl davranacaklarını, dersi nasıl dinleyeceklerini, anlamadıkları bir şey olunca öğretmenlere sormaları gerektiğini, eve dönünce yapacaklarını dinlerlerdi. Zavallı anam, bazen cesaretini toplayıp da ‘üşüyecekler’ diyecek olsa babam kükrerdi. Askerde böyle disiplin edilmiş onca adam. Başka da yolu yokmuş. Okuma yazmayı da askerde öğrenmiş. Komutanları onu her zaman överlermiş. Çalışkanlığı meşhurmuş. Öyle derdi.

Sıradayken kıkırdamak, konuşmak yasaktı. Hele bir cesaret eden olursa hiç affetmez, tokadı yapıştırırdı. Buz gibi havada nasıl da acıttırdı. Okuldan gelince erkekler damdaki, evin önündeki, evle hela arasındaki yolun karını küreyecek, tezeleri kümeleyecek, çalıları kesip istifleyeceklerdi. Hayvanların gübresini atacaklardı. İşler bitince camiye varıp hoca efendiye caminin işlerinde yardım edeceklerdi. Akşam hava kararmadan tandırın başında olacaklardı. Bu saat ders çalışma saatiydi. Hiç biri kaytaramazdı.

Ben kardeşlerime kahvaltılarını yedirir, üst başlarını giydirir okula salardım. Babam evdeyken anamla bile konuşmazdık. Şunu getir, bunu götür dışında anam çok konuşmazdı zaten. Birimizin ağzından yanlışlıkla çıkacak bir söz babamın hoşuna gitmeyebilirdi. Vay başımıza!

Çerçinin geleceği gündü. Anam usulca fısıldayarak, “Yumurtaların beşini ayır, pişirme” dedi. Kulakları sivriydi babamın, her fısıltıyı duyardı sanki. “Ne diyor anan?” dedi. Ne deseydim bilemiyordum. Anama baktım. Yalan söyleyivermeyi de beceremezdim. “Ne diyor?” dedi sertçe. Kekeleyerek, “Beş yumurtayı ayır diyor” dedim. Çerçiden söz edemezdim. Çok kızardı. Kim bilir kaç zamandır uğramıyordu çerçi. Babamın kızdığını o da bilir, nadiren geçerdi bizim sokaktan. “Ne olacak o beş yumurta”, dedi. Anam çaresiz bir yalan buldu. Sus pus olmuş çocukların yüzüne bakıp, sonra babamın yüzünden gözlerini hızla geçirdi. “Kezban komşu istedi”, diyebilirdi. Tam çıkmayan, mırılıtyı andıran sesiyle. Oysa yumurtalarla biraz kayısı kurusu, biraz da ceviz verip melamin tabakla demir kaşık alacaktık çerçiden. Her şeye kızardı babam. Bazen anamı insandan saymıyor diye düşünür, anacığımın üzülürdüm. O zaman daha bir yardım ederdim. Üzülmesin, yorulmasın diye dört dönerdim etrafında.

Çocuklar okula, babam da berber dükkânına gittikten sonra anamla oturduk, kalan çaydan birer bardak daha içtik. Nadiren dertleşirdi anam. O gün ağladı. İçim sızladı. İki tabak almaya bile cesaret bırakmamıştı babam onda. “Erkek milletine diklenmemek lâzım kızım” dedi. “Sen de evleneceksin, şimdiden gör de bil. Adamın suyuna gitmek gerekir. Nahak yere azarlanmamak için, dayak yememek için susacaksın. Yakında isteyenlerden birine verir baban seni.” dedi. Akrabadan birine varmamı hiç istemezdi. Hele de babamın akrabalarına. Anama göre babamın akrabaları da babam gibiydi. Kendi anası ve babası biz doğmadan ölmüşlerdi. Onlardan bahsedince gözleri dolar, iç çekerdi.

Babam onu öyle korkutmuştu ki, evde yokken bile bizi duyup gördüğünü düşünürdü. Durmadan gözü bahçe kapısına uzanan yokuştaydı. Acaba geliyor mu? Hiç değilse gündüzleri ev bize kalıyor, rahatça hareket ediyorduk. Ben onun gözlerindeki korkuyu en iyi anlıyordum. Anam çok az gülerdi. O da babam evde yokken çocuklardan biri neşelendirecek bir şey yaparsa. Hemen geçerdi yüzünden gülümseme. Durmadan iş yapardı. Elleri ya hamurluydu, ya da çamurlu. Bazen, “babama varmasaydın ana”, derdim. “Kader” derdi. Anası ve babası ölünce amcasının yanında büyümüşü. Öz kardeşi olmamıştı. Nasıl öldüklerini sorunca da “ecel” der susardı. Babam amcasının yanından kaçırmış anamı.

Sabah işlerini bitirip öğlen yemeğini ateşe vurmıştık ki, çerçinin sesi duyuldu. Bizim sokakta pek de bağırmazdı adamcağız. Yumurta, kayısı kurusu, ceviz verdik. Altı tane tabak ve altı tane kaşık aldık. Acele yolladık çerçiyi. İkimiz de pek beğendik aldıklarımızı. Hemen çıkarmayacak, misafirler gelince çıkaracak, onların hediye getirdiğini söyleyecektik.

Eve durmadan misafir getirirdi babam. Okulun öğretmenleri, muhasebe memuru, tarım müdürü, posta memuru aileleriyle beraber gelirlerdi. Anamla ben durmadan koştururduk. Yılda bir kez uzaktan bir hanımla kızı gelir haftalarca kalırlardı. “O kimin akrabası” deyince, “babanızın” derdi anam soğuk soğuk. Kadın hiçbir iş yapmaz, bütün gün bahçede gezer dururdu. Babamla çok yakın olmalıydı. Ama nesi olduğunu bir türlü bilemezdik. Anam o kadın gelince bizimle, tandır evinde uyurdu. Tandır evi ve anamgilin odası olmak üzere iki odaydı evimiz. Hele de baharda dolup taşardı misafirler. Bahçedeki ağaçlar yeşerip de masmavi göl ışıdamaya başlayınca seyrine doyum olmazdı. Babam karadutun altına minder koyar, sırtına yastık dayar, bağdaş kurar, gölü seyredirdi. Evimiz koskoca gölü tepeden görürdü. Bu manzarayı misafirlerin de görmesi onu gururlandırır. Bize de hizmet etmek düşerdi. Misafirlerin modern hanımlarıyla sohbet etmeyi severdi babam. Onlara kurulan yer sofrasına ev halkından bir anam katılırdı. Biz çocuklar ayrı yerdik. Anam sıkıla büküle oturur, sorarlarsa konuşur, lafa pek karışmaz, dinlerdi. Babam misafirlere, “bizim hanımın sesi kısaktır” der, anama güya takılırdı. Gülüşürlerdi. Anam beyaz leçeğinin altında kızaran yüzüyle, dolan gözleriyle gülümsemeye çalışırdı. Ben babama öyle çok kızardım ki, elimdeki çayı, yemeği kafasından aşağı döküvermeyi isterdim. Sonra korkar vazgeçerdim. Misafir falan dinlemez rezil ederdi.

Çerçiden aldığımız tabakları işte o misafirler için sakladık. Sırları dökülmüş çinko tabaklardan utanırdı anam. Babamınsa umurunda değildi. Böyle şeyler isteyemezdik babamdan. Ne alınacağını o bilir, sormazdı. Gider alır getirirdi.

O gün akşam olduğunda sıcacık olmuş tandır evindeki köşesine oturmuş, çocukları dinliyordu. Önlerindeki kitapta ne varsa okuyorlar, babam dinliyordu. Bu onun çok hoşuna giderdi. Kimi matematik, kimi masal, kimi başka şeyler okuyordu. Sacide ve Neriman da tandırda pişirdiğimiz patatesleri soymaya çalışıyorlardı. Arada bir kıkırdayacak olsalar, ben ayağımla onları dürtüp sustururdum. Sofranın muşambasını yere serdim. Yemekleri tabaklara pay ediyordum. Üç kişiye bir tabak. Anam da bıçakla lahana turşusunu doğrayıp taslara koyuyordu. Neriman birden, “ana turşuları çerçiden aldıklarına koysana” deyiverdi. O sırada Şükrü çekirgelerin buğday tarlalarına nasıl zarar verdiğini anlatan bir yazı okuyordu. Sustu. Neriman’a baktım. Anam elinde bıçak donakaldı. Hepimiz sustuk. “Ne diyor bu” dedi babam. Tandırdan çatırdayan dut kütüklerinin sesi duyuluyordu. Ali ağabeyim hafif kımıldadı. Yüzüne baktım. Babama bakıyordu. Daha önce kaç kez yediğimiz dayaklarda o asla ağlamazdı. Ama anama bir şey yaptığında gider gizli gizli ağlardı. Ağzının içinde yuvarladığı laflarla, bir gün anama yaptıklarının hesabını soracağını söylerdi. Sanki o gün bugüdü. Yay gibi gergin duruyordu.

“Nazire getir o tabakları” dedi babam. Yolu yok, getirecektim. Titreyen bacaklarımın üzerinde doğrulmaya çalışırken sayıp sövmeye başlamıştı babam. “Ben sana demedim mi çerçiden bir şey almayacaksınız, onu evin önüne alıştırılmayacaksınız, sen sözümü dinlemezsün bunlar dinler mi?” Gözlerinden ateş fırlıyor, odanın her yanını tutuşturuyordu. Anam küçücük olmuştu. “Benim sözümü çiğneyerek bunlara nasıl analık edeceksin? Seni adam edemedim ki bunları edeyim!” Gürlüyordu babam. Anam bir şey diyecek gibi oldu. “Sus!” diyerek elini kaldırdığı gibi indirdi anamın suratına. Anam yere yuvarlandı. Ali ağabeyim, “yeter anama vurma” diye bağıarak atladı babamın üstüne. “Vay sen misin babana karşı gelen” diyerek kedi eniği gibi savurdu onu bir köşeye. Daha da hiddetlenmişti. Çocuklar büzülmüştü. Sacide ve Neriman anamın üstüne kapanmış ağlaşıyorlardı. Songül ve Ayşe benim arkama saklanmışlardı. Tayyar babamın radyosunu bozduğunda çocuğu tandıra sokup çıkarmıştı da aklını oynatmasından korkmuştu. Böyle durumlarda dili tutulur, kekelemeye başlar, altına işerdi. “An, an, an, ana” demeye çalışıp işedi olduğu yere. Anam doğruldu. Leçeği kıpkırmızı olmuştu. Ali ağabeyime doğru döndü. Neriman ve Sacide eteklerine yapışmışlardı. Ali ağabeyim sapsarı yüzüyle kalkmaya çalıştı. Anam ona doğru yürüdü. Onun ilk yavrusuydu. On dördünde doğmuştu. O okuyacaktı. Dualar ederdi onun için. Ne olursa olsun ona kıyamazdı.

Yüzü kan, korku, telaştan karışmış alaca bulaca olmuştu. Babam artık hepimize sövüyordu. Ağabeyim fırladı. Anamın elinden düşen bıçağı kaptı. Gözlerim karardı. Nefes bile alamıyordum. Bütün gücümle ağabeyimin üzerine atladım. Yere kapaklandık. Derinden gelen bir uğultuyla inledi ağabeyim. Benim altımda kalmıştı. “Alii” diye

bağırıyordu anam. Omzumdan tutup hızla kaldırdı babam beni. Ağabeyimi sırtüstü çevirdi. Anam dizlerine vurup feryat ediyordu. “Boyun devrilsin Nazire, boynun altında kalsın Nazire, kara topraklara gelesin Nazire... Vay, vay, vay!” Durmadan dövünüyordu ağabeyimin başında.

Kulaklarım uğulduyor, midem bulanıyordu. Kusacak gibiydim. Vücudum saçaktan sarkan buzlar gibiydi. Kaskatı ve buz gibi.

Bıçak tahta sapına kadar Ali ağabeyimin kasiğine saplanmıştı. Kanıyordu. Baharda eriyen karların ince sızıntıları gibi yol bulup yerdeki savana akıyordu. Olup bitenleri görüyordum. Duyamıyordum. Ben onları görüyordum. Onlar beni tanıyıyordu. Yok olmuşum.

Babam Ali ağabeyimi kucakladı. Anam da peşinden fırladı. Bir başına, bir dizine vurup duruyor, bana bakıp bir şeyler diyordu. Sofra darmadağın, kan içindeydi. Gecenin karanlığında, ayazında yürüyüp gittiler.

Nisan ayıydı. Artos karla kaplıydı. Ağaçlarda bir iki kıpırtı dışında bahardan iz yoktu. Bahar gelmeden yaz gelirdi buraya. Bahçenin karı yer yer erimiş, evin yolu çamur içindeydi. Görücüler gelecekti. Babamın amca oğluydu istemeye gelen. Hemen nişan takıldı. Koluma bir bilezik, yüzük, küpe, beş metre elbiselik, çerez, meyve, bisküvi, anama elbiselik, babama gömlek, kardeşlerime çorap ve şekerleme. Ali ağabeyime özel olarak kol saati. Bir koyun ve bir tomar da para. Bu parayla çeyizim denk edilecekti. İki döşek, iki yorgan. Haziran başında da toy.

Kayısı, vişne, dut ağaçları yapraktan görünmez olmuştu. Ali ağabeyim babamın kavak ağaçlarından yaptığı koltuk değnekleriyle helaya gidip gelebiliyordu. Onun dışında yürüyemiyor, bahçedeki karadutun altına yaptığımız saman döşekte yatıyordu. Şükrü, Selim ve Tayyar okuldan gelince işleri yapıp onun etrafında dönüp duruyorlardı. Ne istese iki etmiyorduk. Babam Ali ağabeyime bir isteği olup olmadığını sormadan evden gitmiyordu. Yumuşacık bir adam olmuştu. Bir buçuk ay süren hastane hayatından sonra o adam eski babamız, o kadın da benim anam değildi artık.

Davul zurna ve dualarla çıktım evden. Kocamın yüzünü hiç görmedim. Merak da etmedim. At arabasını renkli örtülerle süslemişlerdi. Ali ağabeyim koltuk değnekleriyle ayakta zor durarak belime bağladı gayret kuşağını. Babam ona yardım etti. “Allah yardımcın olsun” dedi babam. Komşu kızlar zılgıt çekiyorlardı. Anam öylece duruyordu. Yüzüme hiç bakmadı. Aylardır yaptığı gibi bir tek söz etmedi. Belki diyordum içimden, belki şimdi affeder beni. Hiç bilerek kıyar mıydım ağabeyime. Gözlerimden akan yaş boynumdan koynuma sel gibi iniyordu. Gidiyordum. Anamın istemediği insanlara gelin oluyordum. Sessizce “ana, ana” diyor, bir kez olsun yüzüme baksın istiyordum. O, Ali ağabeyimin koluna girmiş, ona dayanak olmuş, boşluğa bakıyordu.

On beşimde ana oldum. İsmail koyduk adını. Anamın babasının adı. Hiç bağırmadım doğururken. Anama derler,

gene de üzölür, ben onun ciğeriym dedim. Anam gelmedi. Bebemi görmedi. Geçmiş olsun demedi. Hayırlı olsun demedi. Bayramlarda vardım elini öpmeye. Hoş geldinden öte söz etmedi. Babam, kardeşlerim İsmail'i sevdiler. Hediyeler verdiler. Bizi kucağına oturtmayan babam, torununa deli oldu. Anam bir 'pişt' demedi.

Kıymet doğdu sonraki sene. Sonraki sene Hacer. Ekmekler pişirdim tandır ateşinde kavrularak. Tezek yaptım. Yemek pişirdim. Ot topladım. Bahçe kazdım. Bebelerimi besledim. Hasta oldular uyumadım, iyi ettim. Gün doğmadan kalktım. Herkesten sonra yattım. İnek sağdım. Dam sıvadım. Kaynanam ne dese "he ana", kocam ne dese "he" dedim. Anamın hayaliyle döndüm dolandım. Bana ne dediyse sözünü tuttum. Sabahın körlerinde işe vurdum canımı. "Gülfidan iyi kız yetiştirmiş" dediler hep.

Üç saatlik yoldan üç yüz kere gittim geldim anama her gün. Hiç birinde yüzüme bakmadı.

Her kötüyü sildin de aklından, bana olan öfkeni unutmadın. Üç yavruma sarılmadın. Nineniz kurban, demedin. Düşman belledin anam beni.

Boyun devrilsin Nazire. Boynun altında kalsın Nazire. Dünya sana dar gelsin. Kara topraklara gelesin. Bu dünya cehennem, anan da celladın olsun Nazire.

Meryem'in Sükûtu

Gülbeyaz
Karakuş

Petrol-İş Kadın Dergisi KADIN ÖYKÜLERİ YARIŞMASI 2007
Jüri Teşvik Ödülü 2

Ahşap çerçeveli yazıhaneden içeri girdiğinde, makinelerin gürültüsünden biraz olsun uzaklaşmıştı. Altı yıldır sabah sekiz akşam yedi aynı sesin içinde olmasına rağmen hâlâ işe başladığı günkü rahatsızlığın aynısını duyuyordu. İçeri girdiğinde kim bilir kaç zamandır dökülmemiş kül tablalarının ağır kokusu vurdu burnuna. Sonra da sadece eksik bir iş olduğunda, işler aksadığında azarlamak için kendisini çağırdığında gördüğü, patronunun parfümün örtemediği, tütünün daha da katlanılmaz yaptığı ter kokusunu duydu. Muhlis Bey, her zamanki telaşıyla telefonda karşısındakini paylamakla meşguldü. Aynı paylamadan kendisine de hisse düşeceğini anlayan Meryem derin bir nefes alarak telefon konuşmasının bitmesini beklemeye başladı. Tütünün ve öksürüğün daha da boğuklaştırdığı sesin arka arkaya çıkardığı, 'bu ne rezalet Meryem hanım, her defasında da olmaz ki, biraz dikkat canım'larla başlayan, ses tonu yüksek volümden yavaş yavaş aşağıya inerken daha babacan olma gayretinin yerini alan yılışık ve yapışkan 'bakın ben sizin iyiliğinizi düşünüyorum, başkası olsa çoktan kapıdaydınız'larla devam eden laf kalabalıklarından payımızı alalım da işimize bakalım, diye düşündü. Muhlis Bey'in telefon konuşması nihayet bitti. Kafasını kaldırıp karşısındakini her zamanki göz alışkanlığı ile süzdü. Patron olmanın o yalın teklifsizliği ile "Otursana Meryem kızım" diyerek masanın sağındaki pastan ve kirden rengini kaybetmiş sandalyeyi gösterdi. Meryem daha yalın bir sabırsızlıkla oturdu.

- Nasılsın Meryem Hanım, diye sordu Muhlis Bey önündeki evrakları düzene sokmaya çalışırken. Lafa nerden başlayacağını bilmezliği içerisinde sorulan sorulardan biriydi ve Meryem'in kafasındaki soruları çoğaltmaktan başka bir işe yaramadığı açıktı. Cevap vermek için kafasını kaldırdığında Muhlis Bey'in muntazam yeni tıraş olmuş yüzünü, üst dudağının biraz üzerinde biten aynı muntazamlıktaki bıyığını, yüzünün sağ tarafında en belirgin özelliği olan siyah et benini gördü Meryem. Muhlis Bey birdenbire sağ eliyle et benini eline aldı, şöyle bir baktıktan sonra ağzına atıp çiğnemeye başladı. Meryem'in gözleri büyümüşü. Muhlis Bey tam sakız gibi balon yapacaktı ki:

- Meryem Hanım iyi misin, sorusu ile et beni yüzün sağ tarafındaki elli yıllık yerini aldı.
- Teşekkür ederim, Muhlis Bey, siz nasılsınız, diyebildi.
- İyiyim iyi. Meryem biliyorsun işi büyütüyoruz. Yeni bina da hazır gibi artık. Fazla bir şey kalmadı. Burayı kapatıyordum ama vazgeçtim, depo olarak kullanmayı düşünüyorum. Buradan sadece birkaç makineyi götüreceğim. Her şeyini yeni aldım oranın. Çoğunu gördün zaten.

Muhlis Bey bütün bunları anlatırken Meryem'in yüzüne bakmamak için büyük bir gayret sarf ediyordu. Kâh önündeki evrakları karıştırıyordu, kâh büyük bir mendille alnındaki terini silmeye çalışıyordu. Bildiği şeyleri duyuyor olmak Meryem'in sıkıntısını arttırmaktan başka, dün yerine ulaşmayan siparişlerin azarına ne zaman başlayacak merakını artırdı. O kadar da tembih etmişti ustabaşı Rauf Efendi'ye, ama yine de adresi yanlış yazmışlardı işte. Rauf Efendi kim bilir Veli Efendi'de hangi atı koşturuyordu kafasında o sırada. Ama bu kez kararlıydı Meryem, "Siparişlerin yerine ulaşmamış olmasında benim bir kabahatim yok Muhlis Bey, Rauf Efendi'ye defaatle tembih ettim ama adresi Küçükçekmece yerine Büyükçekmece yazmışlar. Biliyorsunuz daha önce de oldu. Hem canım ben burada sizin yardımcınız olarak çalışıyorum, bu işlerden ben değil Metin Bey sorumlu olmalı. Siparişleri onun kontrol ediyor olması lâzım. Temizlikten beni sorumlu tutuyorsunuz, personelin tembelliğinden beni, yerine gitmeyen siparişlerden beni, kızınızın geç kalan okul taksidinden beni... Tamam, yardımcınızım ama vaktim, gücüm ve dahi aldığım para ortada, hepsine yetişemem, siz de biliyorsunuz. Dediğim gibi ben Küçükçekmece dedim, ama aşağıda yine Büyükçekmece yazılmış kolilerin üzerine. Neyse ki sabah şoför İhsan'ı yalvar yakar gönderdim de aldirttim, adresine gönderdim. Haber bekliyorum, şimdi büyük ihtimalle varmak üzeredir." diyecekti. Muhlis Bey'e ağzını açtırmayacaktı. Her defasında Muhlis Bey sayıyor, o "evet haklısınız efendim" deyip kafasını sallayıp çıkıyordu. Ağır tütün kokusu ile dolu odadan çıktığında bir yıl daha yaşlanmış olarak çıkardı evet efendimlerin, özür dilerimlerin arasında. Meryem kafasında bütün suçlamaları ve savunmaları hallettikten sonra e artık kalkabilirim diye düşündü ama Muhlis Bey bugün başkaydı. Patron olmanın verdiği rahatlıkla paylamak hazzından daha çok bir şey söylemek isteyip de kolayca söylemenin yollarını arar gibiydi.

- Meryem, senin burada emeğin çok. İnkâr edemem. Ama biliyorsun yeni binada her şey elektronik olacak. Malum daha önce de konuşmuştuk her şeyi bilgisayardan takip edebileceğiz. Demek istediğim Meryem, gelecek aydan itibaren birlikte çalışamayacağız. Bu ay iki maaş vereceğim sana. Şu kadar hukukumuz var tazminat falan uğraşmayalım. Zaten biliyorsun her zamda sana iltimas geçtim. İşleri yoluna koyduğumda belki yine çalışırız seninle Meryem yeni yere de bek...

Gerisini duymadı Meryem, duyamadı...

- Muhlis Bey siparişler yerine...
- Ulaşmış Meryem ulaşmış, sen dert etme bunları... Şimdi benim çıkmam lâzım, hadi iyi çalışmalar..

Muhlis Bey bir elinde ceketi bir elinde mendili, nihayet söylemiş olmanın verdiği rahatlığı ve uzun süredir birbirini tanıyan iki insanın, istenmeyen bir şey olduğunda, tanışıklığının verdiği rahatsızlığı da yanına alarak çıktı odadan. Meryem oturduğu sandalyede kaldı. Kalkması gerektiğini biliyordu fakat Muhlis Bey'in sararmış dişlerinin arasından çıkan cümleleri kafasında bir sıraya oturtmaya çalışıyordu. Yeni bina... makineler... elektronik... Kesik kesik cümleler dolaşmaya başladı odanın her tarafında. 'Birlikte çalışamayacağız' cümlesi gelip burnuna dokunuyor, sonra aynı hızla zıplayarak karşı sandalyeye geçiyor, oradan akıl almaz bir sesle gülmeye başlıyordu. Bir yandan da Muhlis Bey'in çıktığı, kapatma gereği duymadığı açık kapıdan içeri dolan makine sesleri ve baş dönmelerinin arasında "gelecek ay birlikte çalışamayacağız"ın kararlı, itiraz kabul etmez sinir bozucu kahkahaları eşliğinde çıktı odadan.

Etrafında durmaksızın zıplayan Muhlis Bey cümleleri ile odasına geldiğinde gözlerini önce boş duvara sonra masasında bir Pazar günü öğleden sonrasında parka gittiklerinde çekti oldukları, kızı Eda ile sarmaş dolaş fotoğrafında gezdirdi. Şimdi resimdekenden daha büyüktü, saçları da daha uzun... Eda'yı düşünüyor olmanın sevinci etrafındaki cümlelerin çıkardığı gürültüyle hüzne karıştı. Altı yıldır evinden çok vakit geçirdiği işyeri, Eda'dan çok gördüğü iş arkadaşları, patronu Muhlis Bey, hepsi birden uzağında bırakılmıştı, hazırlıksız yakalamıştı boşluk yine. Levent de yeni girdi işe, diye söylendi her yanı aşınmış sandalyesine otururken. Babama da söz verdim evden çıkacağım diye. Off Allah'ım. Kira ödeyemediği için beş yıldır babasının kiracıyı çıkartıp kendilerini oturttuğu dairede oturuyorlardı. Her akşam babasının memnuniyetsiz suratını görmemek için ayaklarının ucuna basa basa çıkıyordu merdivenlerden. Bir türlü bir işte dikiş tutturamayan Levent'e kızgındı babası ama her fırsatta da "ben sana demiştim" edalarında, evinde oturttuğu için "hadi yine torunuma şükredin"den başka ağzından bir şey çıkmaması Meryem'i soğuttu iyice babasından. Nasıl çıkardı şimdi evden? Levent'in bu işte ne kadar çalışacağına garanti yoktu ki. Bakarsın yarın, "bu iş bana göre değil, ah bir fırsat verecekler ki bana, bak gör neler yapıyorum" yollu, artık Meryem'in duymaya tahammül edemediği, ama ağzını açıp tek kelime etmediği serzenişlerine başlardı.

Levent sadece evlendikleri ilk yıl sürekli çalışmıştı. Sonra, "bu kadar para için kendimi mahvedemem" deyip çıkıvermişti işten. Meryem önce, "canın sağ olsun, bak ben de çalışıyorum, bulursun yeni bir iş üzülme" diye teselliye çalıştı. Ama geçen zamanda Levent ne geç ödenen faturalardan, ne ev sahibinin her ay gelip kirayı hatırlatmasından, ne de Meryem'in bütün gün çalıştıktan sonra eve gelip ev işlerinde koşturmasından bir rahatsızlık duydu. Sabah istediği saatte kalktı, akşama kadar iş aradı kendince, Meryem'in işyerine telefon açıp "Meryem akşama balık al da şöyle bir keyif yapalım" türü isteklerini iletmekten başka bir şey yapmadı. Girdiği her işte en fazla iki ay üç ay çalışabildi. "Aslan karım", dedi sonra, Meryem'in yüzünde yorgunlukla karışık sitem okuduğunda, "Bak gör seni kurtaracağım, çalışmayacaksın ben iş bulunca. Kızımızla ilgileneceksin sadece." İlk başlarda sabahlara umutlu uyanmasını sağlayan bu cümleler zamanla heyecanını yitirdi. Levent de bir zaman sonra karısının gönlünü alma gereği bile duymadı. Meryem'se sitem edecek gücü dahi kendinde bulamadı, yatakta bırakılmayan yorgunlukların, sabahtan akşama kadar katmerlenmiş halini eve taşıdığı akşamlarda. Evlendikleri ilk yıl sadece borçlarının

kapanması için çalışmak isteyen Meryem, sonra çocuk olana kadar çalışayım diye başladığı iş hayatının bütün rutinliği içinde bir iş kadını olarak yıllarca evi geçindirmeye, çocuğuna bakmaya ve Levent'in daha da karmaşık hale getirdiği ev işlerini yoluna koymaya çalıştı. Babasının ve Muhlis Bey'in söylenmeleri Levent'in "aslan karım bak gör" diye başlayan cümlelerinin içinde koşturup durdu. Eda'ya yetişme telaşı Meryem'e hepsini unutturdu. Akşamları ananesinin yanından aldığı Eda ile bir üst kata çıkarken, bülbül gibi şen şakrak yaptığı her şeyi annesinin gözlerinin içine bakarak anlatmaları, Meryem'in aynı coşkuyla onu dinlemesi arasında büyüyordu kızı.

Biraz daha yerleşti sandalyeye Meryem, gözlerini tavana dikti. Evet, bir hafta sonra işsizim dedi, kendi kendine. Boşluk büyümeye başladı yeniden. Önce tavanı doldurdu, sonra odanın her yanını. Meryem birden oturduğu sandalyeyle birlikte boşlukta havalandı. Dalgaların arasında yalpalayan kayak gibi sallanmaya başladı. Gözlerini kapattı, yüzüne havada olmanın o tereddütlü hazzı geldi oturdu. Her şey olabilir diye düşündü şu anda, her şey olabilir ve ben burada böyle yıllarca kalabilirim.

Çalan telefonla birden kayboldu boşluk, Meryem sandalyesi ile usulca yere indi, gözlerini açtı. Karşıdaki ses siparişleri yazdırıyordu. Meryem ne duyduğunu, ne yazdığını bilmeden yazdı siparişleri. Telefonu ne zaman kapattığını hatırlamadı dakikalar sonra. Siparişleri hazırlamaları için diğer çalışanlara emir verdikten sonra, ceketini, çantasını alıp çıktı işyerinden. Yol alışığı ayakları emirsiz eve doğru yol almaya başladı. Durağa geldiğinde gelip geçen otobüsleri görmedi Meryem. Kendisini evine götürecek otobüs çoktan geçmişti ama Meryem farkında değildi. Sonra birden yürümeye başladı. Hiçbir şeyi ve hiç kimseyi görmeden yürümeye başladı. Vitrinlerin önünden, arabaların ve insanların gürültüsünden geçerek yürüdü. Ne artık işsiz kaldığı geldi aklına, ne babasının yüzü, ne Levent'in havada koşuşturan cümleleri. Hiçbir şey düşünmedi. Düşünemedi. Sık sık gökyüzüne baktı kafasını kaldırıp. Bembeyaz bir boşluk geldi oturdu önüne. Yavaşça bastı ayağını boşluğa, girdi içeriye. Ezmekten, incitmekten korkar gibi yavaş yavaş girdi boşluktan içeriye. Bir sıcaklık doldu içine. İşte dedi kendi kendine işte her şey bu.

O kadar dalmıştı ki arkasından feryat figan bağırان ve bir yandan da hiç gürültü yokmuşçasına kornaya daha bir ısrarla basan taksi şoförünün sesini ancak duyabilmişti. Haklı olmanın verdiği teklifsizlik hakkını sonuna kadar kullanabileceği bilgisini kadim sandıklardan özenle çıkarıp, daha da bir pervasızlaşan taksici ağzından köpükler çıkararak:

- Önüne baksana kadın. Başımı belâya mı sokacaksın. Nerde yürüdüğünü sanıyorsun?

Meryem kendisine yıllarca uzaklıktan gelen cümleleri tek tek karşıladı. Taksici önce babası, sonra Levent, sonra Muhlis Bey oldu. "Başımı belâya mı sokacaksın! Başımı belâya mı sokacaksın!!" Birden 17 yaşında oldu Meryem, bir yanında deli rüzgârlar esti, bir yanında kırçıl korkular... bağırdı babası, "Başımı belâya mı sokacaksın... Edebinle çalışıyorsan çalış. Yok öyle istediğin saatte eve gelmeler, aldığın parayı istediğin gibi harcamalar falan." Sonra evlendi Meryem, ilk defa babasına karşı gelerek. Üstelik de karşı gelmesine neden olacak bir aşka sahip ol-

mamasına rağmen. Sadece babası istemiyor diye teyzesinin eşinin yakınlarından biriyle evlendi... Edebiyle çalıştı, maaşını eksiksiz getirip bıraktı kocasının eline. Yetmedi bu kadarı, bir zaman sonra kocası bağırmağa başladı... "Başımı belâya mı sokacaksın kadın, edebinle git gel işine. Ne o öyle üstün başın?" Kendisi işine gitmedi hiç, ama Meryem edebiyetle gitti geldi... Gitti geldi... Sonra Muhlis Bey bağırды, "Siz insanın başını belâya sokarsınız... şu müşterilerle biraz daha yakından ilgilensene kızım!" Sonra Meryem taksicinin yüzüne çarpan cümlelerinin başına belâ oldu. Cümleler lahavle çekerek birbirlerinin yüzlerine bakarak bindiler taksiye. Kıpırdıyamadı yerinden Meryem. Sadece kafasını yarı açık camdan içeri çeken taksicinin artık duymadığı tükürüklü kelimeleri arasında hızla gittiğini görebildi. Bin yıllık bir ağırlık çöktü üzerine... Caddeden kaldırma geçmesi yıllarını aldı sanki...

...

Eve gittiğinde önce dil alışkanlığıyla cümleler kurarak kızını aldı annesinden. Aynı sükûnetle yemeği hazırladı kızının şakımaları arasında. Çamaşırları aynı alışkanlığı ile makineye koydu. Sonra ellerini koydu makineye bir güzel yıkadı, sonra gözlerini, ağzını... Bir güzel temizlendikten sonra kalktı bir koltuğa oturdu, sabun kokuları arasında... Temiz temiz otururum, böyle işte başka bir şey istemem diye düşünürken, son cümle fırladı yerinden, hızla açtı tak tak vurulan kapıyı. Levent'i gelen. Meryem hoş geldin demeden Eda babasının boynunda çoktan yerini almıştı bile.

- Yemek hazır mı?

- Hazır kocacığım, itina ile hazırladım, önce bir güzel ev yaptım kendi ellerimle, kapısına çivi çaktım sağlam olalım deyû, içine bol şeker, az biraz tuz koyaraktan. Sonra içine bir mutfak kondurdum, her yeri marifet kokan, her köşesi şeker şerbet, acı söz olmasın için acı kahveler sokulmayan, eşliğinde kaşıkla bal yuttuğum, sus olduğum, su olduğum bir mutfak. Mutfağın hemen yanına banyo yaptım, sabun, su deryasından, önce kendimi arındırdım kendimden, sonra seni, kızımı arındırdım yoksulluktan, yorgunluktan. Bir de yatak odası ilıştirdim. Dişi kuş olup, dişi olduğum, bir güzel rüyaya yattığım, her rüyaya kandiğim, kendimi pencere önünde el-pençe bekletip yatağa uzandığım bir yatak odası yaptım elceğizlerimle. Sen beğen diye. Buyur masaya.

- Meryem yemek hazır mı? diye tekrar seslendi Eda ile oynayan Levent. Mutfakta masanın başında öylece durup kelimelerin oyununa gelen Meryem bir el hareketi ile dağıttı kelimeleri, hepsini bir yere gizledi.

- Hazır Levent, çorbaları koyuyorum, gelin, dedi.

Sağına kızını aldı karşısına Levent'i. Levent kaşığı tabağa her daldırdığında çıkmak için birbirlerini iteleyeyen kelimeleri Meryem her kaşık darbesiyle geriye itti. Levent'in yemek yemesini izledi bir süre. Eda yemeğini bitirip odasına gittiğinde Meryem hiçbir girizgâha ihtiyaç duymadan tıpkı Levent'in işten çıktığı zamanlarda yaptığı kadar rahat bir şekilde:

- Bu ay sonu işten çıkıyorum Levent, dedi.

Elinde kaşıkla Meryem'e baktı Levent. Meryem'in böyle bir cümle kurabilmesinin şaşkınlığı içerisindeydi. Sanıyordu ki böyle bir cümle yalnızca kendi ağzından çıkabilirdi.

- Nasıl yani? Yeni iş mi buldun? Benim niye haberim yok? Diye arka arkaya sormaya başladı. Erkek olmanın, evin reisi olmanın kendisine verdiği kendisinden habersiz iş yapılması durumunda yok olacağının korkusu içerisinde yüz hatları gerildi. Meryem önce Levent'in şaşkınlığına ve telaşına, sonra kendisinin bu soruları Levent'e hiç sormamış olmasına şaşırırdı.

Şaşkınlık kaşık olup yemeğin içine düştüğünde kaşığın çıkardığı sesle kendine geldi Meryem.

- Hayır, yeni iş bulmadım. İşten çıkacağımı ben de bugün öğrendim Levent.

- Ya şunu adam gibi anlatsana, lafı geveliyorsun!

- Atölye yeni binaya taşınacak Levent biliyorsun, Muhlis Bey de yeni binada birlikte çalışamayacağımızı söyledi. Adam gibi anlatımı bu da, sana ne oluyor? Ne bu sinir?

- Ne siniri ya, resmen kovulmuşsun. Tazminat ne kadar verecekler?

- İki maaş verilecek.

- Dalga mı geçiyorsun? Bir şey demedin mi?

- Ne diyeyim? Uğraşamam. Üstelik en zor zamanlarımızda Muhlis Bey'in yardımını gördüm ben.

- Yardımını görmüşmüş! Babasının hayrına yardım etti sanki.

- Levent sen hangi çıktığın işten tazminat aldın?

- Ben kovulmadım kızım, hepsinden kendim çıktım.

- Kovmalarına fırsat vermedim desene?

- Saçmalamay kes! Ne yapacaksın şimdi?

- Hiç. Bir müddet evde oturup dinlenmek istiyorum, Eda için de iyi olur. Ama en kısa zamanda ev bulup çıkmamız lâzım. Babama söz verdim.

- Hem tazminat alma, hem de evden çıkalım. Sen aklını kullansaydın bunlara da gerek kalmazdı ya!

- Ne demek bu şimdi?

- Anlamıyor musun? Adam yeni işyerine yeni yardımcı alacak. Daha genç, daha güzel, en önemlisi de güler yüzlü.

- Adamın niyetiyle ilgilenmiyorum Levent. Kimi alacağı da umurumda değil. Biraz ara vermek istiyorum. Aklını kullanma bahsine gelince, bir işte uzun süreli çalışmak için aileni düşünüp kullanmadığın akli, bana işte kalmam için, üstelik de kendimi kabullendirmem için yalakalık yapmam için kullanmamı söylüyorsun. Sana inanamıyorum.

Meryem kendi sesinden korkarak sustu birden. Sonra birden hatırlamış gibi devam etti:

- Benim anlamadığım, her altı ayda bir iş değiştiren sensin. Bırak tazminatı, iki ay üst üste maaş aldığın vaki değil. Evlendiğimizden beri çalışıyorum, evin her işini yapıyorum ve bir kere bile bana sorduğun soruları sana sorma hakkım olmadı. Şimdi geçmişin karşıma neredeyse patronun göz zevkini tatmin edemediğim için beni suçluyorsun.

- Ben öyle bir şey demedim saçmalama! Sadece biraz daha kendine dikkat edebilirdin dedim.

Meryem artık duymuyordu. Karşısındaki kocası olmaktan çıkmış, düzeni bozulan bir insanın telaşıyla ne konuştuğunu bilmez bir hal almıştı. Ne kadar uzaklaşmıştı kendi karısına birden bu kadar. Evde kocasını, işte patronunu memnun edecek bir kadın fikrinden öte değilim ben onun gözünde diye düşündü. Ne farkın kalıyor Muhlis Bey'den, ikiniz de bütün ihtiyacınızı karşılayacağınız, her türlü ihtiyaçtan arınmış eş ya da işçi istiyorsunuz, demek istedi masadan kalkıp çoktan içeriye televizyonun başına geçmiş kocasına. Boş tabaklar, yarım kalmış salata ve bir sürü soru işareti ile kaldı masada. Önce bir bir kaşıkları topladı, soru işaretlerinin çengellerine takarak, sonra masaya dağılmış kelimeleri aralarına sıkıştırarak tabakları aldı. Daha geçen ay almak isteyip de Levent'in tek ihtiyacımız o mu kaldı diye itiraz ettiği bulaşık makinesi olmadığı için, bulaşıkları yıkamaya başladı. Ne kadar uzun sürdü bulaşık diye düşündü her kaşığı iki kez yıkadığını bilmeksizin.

...

Sabah her zamanki saatte kalktı, kahvaltıyı hazırladı (aynı) alışık olduğu hareketlerle Levent'i uyandırdı. İki suskun bıçak gibi kahvaltılarını yaptılar. Meryem'in suskunluğu öylesineydi. Bir şey konuşma ihtiyacı duymuyordu. Levent ise akşam yarım kalan tartışmanın içerisinde kelimelerle ve gelecek ay ödenmesi gereken televizyon taksitleriyle boğuşmaktan konuşacak zaman bulamamıştı. Meryem'i geçen ay bulaşık makinesine ihtiyaçları olmadığına ikna edince bulaşık makinesi için birikmiş olan parayı peşin vererek büyük ekran bir televizyon almıştı. Ama hesapta Meryem'in "ben artık çalışmak istemiyorum" deme ihtimali yoktu. Evlendiklerinden beri her şey o kadar düzenliydi ki şimdi bu düzensizlik ihtimali başını döndürüyordu. Meryem'in artık evde kalacak olması onun için bir değişiklik olmayacaktı. Şimdiye kadar ne yemeği gecikmişti, ne ütülenmesi gereken bir gömleği kalmıştı, ne de Meryem'in çalışıyor olmasından dolayı bir işi aksamıştı. Meryem bir şekilde bunları yoluna sokuyordu ve her şeyi zamanında yapıyordu. Üstelik Eda'ya kendisinden daha fazla zaman ayırıyordu. Şimdi ise çalışmayacaktı. Her işten çıktığında "bulurum yakında sıkma canını" cümleleri kuramazdı. Meryem'in çalışıyor olduğunu ve her ay maaşının büyük bir

kısmını eline sayacağıının rahatlığı olmayacaktı artık. Bütün gece uyumamıştı. Bir şekilde Meryem'i önce tazminat almaya, sonra da yeni bir iş bulmaya ikna etmeliydi.

Nihayet ağır suskunluğunu bozmayı göze aldı ve:

- Bugün konuşacak mısın Muhlis Bey'le, diye sordu.

İçtiği her yudumla beraber biraz daha masadan uzaklaşan Meryem elinde çay bardağını masaya bırakırken hiç konuşmak istemediğini anladı. Her kelime ne kadar anlamsız kalacaktı şimdi.

- Hayır, dedi sadece. Uzun süren ikili ilişkilerin kaldıramayacağı kısıklıkta ağır ve uzak bir hayır dedi.

Levent elindeki çatalı bıraktı, bardağındaki son yudumu içti, hiçbir şey demeden kalktı masadan. Meryem hayırın o keskin ve sarıh kısıklığında sadece sert bir kapı sesi duydu.

Her sabah topladığı masayı öylece bırakıp, üzerini giydi. Uyuyan Eda'yı uyandırmadan yatağından alarak aşağı kattaki annesine bıraktı. Eda'yı bıraktıktan sonra nereye gidiyorum diye düşündü. İşe gitmek istemiyordu. Ne Muhlis Bey'i görmek istiyordu ne de Muhlis Bey'in kafasının içindekileri. Yol gözünde büyüdü, büyüdü asırlar kadar uzak kaldı işyeri. Merdivenlere oturdu. Hiçbir şey düşünemiyordu. Sonra birden ayağa kalktı. Annesinin kapısını çaldı. Kızını görmeyi ummayan annesi şaşkın:

- Hayırdır kızım bir şey mi oldu?

- Yok, bir şey anne, Eda'yı uyandırır mısın?

- Ne oluyor kızım, işe gitmiyor musun?

Meryem kendisinde cevap verecek güç bulamadığından sese uyanan Eda'yı giydirmeye başladı. Annesi etrafında pervane, kızının ne yapmaya çalıştığını anlamaya uğraşıyordu. Kızının ne kendisini, ne de Eda'nın "Anne nereye gidiyoruz?" sorularını duymadığının farkındaydı.

Meryem Eda'yı da yanına aldı, kapıdan çıkarken, endişeden eli ayağına karışan annesine baktı gülümseyerek:

- Meraklanma anne, dedi olabildiğince sevecen bir tavırla, biraz yalnız kalmaya ihtiyacım var. Söz veriyorum arayacağım seni..

Annesi şaşkın,

- İyi ama kızım nereye, diye seslendiğinde Meryem yılların ağırlığını, kederini, yok sayılmışlığını, ertelenmişliğini, gerekliliklerini kapattığı kapının arkasında bırakarak çoktan uzaklaşmıştı bile...

* Bu öykü yarışmaya "Sükût-u Meryem" adıyla katılmış, kitaplaşırken yazarının isteğiyle adı değiştirilmiştir..

Ciğer Kokusu

Hande
Baba

Petrol-İş Kadın Dergisi KADIN ÖYKÜLERİ YARIŞMASI 2007
Jüri Teşvik Ödülü 3

Münevver Teyze “Siz oracıkta dersinize çalışırken, ben de şuracıkta ciğerleri hazırlayayım.” dedi. Bu sözleri duyan Ayşegül, mahçup bakışlarını, kenarına oturduğumuz kocaman dikdörtgen masaya kusura bakma dercesine, eğdi. Babaannesi halının üzerine sofraya bezini serip çift kanatlı kapıya yöneldi. Bodur, şişman gövdesiyle kapının açık kanadından sığabilmek için çıkardığı gürültüleri geride bırakarak gitti.

Yaşlı kadın zorlukla taşıdığı ciğer dolu siniyle görününce yardım etmek için ayağa kalkmaya yeltendim. Aynı anda, beni yerime mihlayan bir ses tonuyla “Kalkma kızım, dersini bırakma” deyince kııldımadım. Siniyi örtünün üstüne bırakıp yüksek tavanlı salondan çıktı. Bir süre sonra ayaklı kesme tahtası, büyükçe bir plastik leğen ve iri bir bıçakla tekrar geldi. Her giriş çıkışında ne kadar eski olduğu gıcirtısından anlaşılan muşamba kaplı, tahta zeminin üstünde yuvarlanırcasına yürürken çıkardığı seslerle başımızı masadan kaldırdık.

Yere serdiği örtünün kenarına oturdu. Sağ bacağına dümdüz uzatırken diğerini dizinden kırıp önüne doğru çekti. Sol ayak topuğunu, sağ bacağının iç kısmına dayadı, iyice yerleştirmek için de eliyle bileğini çekeştirip sofraya bezinin kenarını uzun eteğinin üstüne örttü. Bu örtüde kirlenmekten korunmak ister gibi bir kaygı yoktu. Önünde oluşan boşluğa kesme tahtasını yerleştirip dizinin ucuna siniyi yaklaştırdı. Siniden aldığı yassı, kanlı ciğeri otomatige bağlanmış gibi dilimliyordu. Tahtanın üzerinde yer kalmayınca kesilmiş ciğerleri eskiliği siyah yarıklarından belli olan plastik leğene boşaltıyor, sonra yine aynı şeyi yapıyordu. O devam ettikçe ağır bir koku odaya yayılmaya başladı.

“Çok kötü kokuyor değil mi, rahatsız olduysan bırakalım.”

Ayşegül’ün sesiyle gözlerimi Münevver Teyze’nin başındaki bembeyaz, kıvrık kıvrık, ensesine kadar düzensiz inen saç yumağından ona çevirdim.

“Evet kokuyor ama önemli değil, devam edelim; zaten benim çözmem gereken on iki soru kaldı, senin ne kadar var?”

“Ben üniversite sınavına kadar ara vermeden çalışmaya devam etmeliyim.”

Üç yıldır aynı sırada oturduğum lise arkadaşımın evine ilk kez gelmiştim. Annesinin öldüğünü, babaannesiyle yaşadığını biliyordum. Münevver Teyze seyrek de olsa okula her gelişinde bizimle sohbet eder, derslerimiz ve ailelerimizle ilgili sorular sorar, sonra da mutlaka bir meslek sahibi olmamız için nasihatte bulunurdu. Annem de onun okuldaki toplantıların hepsine katıldığını, öğretmenlerden uzun uzun bilgi aldığını, velilere de kimin nesi olduklarını, ne iş yaptıklarını sorduğunu anlatmıştı.

Çiğer kokusu gittikçe keskinleşmişti. Ayşegül, boş bardaklarla dışarı çıktığında ‘Gerçekten çay doldurmak için mi; yoksa biraz olsun temiz hava almak amacıyla mı odadan ayrıldı?’ diye düşünmeden edemedim.

“Münevver Teyze, ben hiç bu kadar çok çiğeri bir arada görmedim. Ne olacak bunlar?”

“Bizim Ahmet’in terminalde ayak üstü yemek yenen bir yeri var, haftada iki kere çiğer getirir, ben de kesiveririm. Sacda pişirip ekmek arası satıyor. Ne yapsın, ekmek parası işte.”

Ekmek parası işte... ‘Ahmet kim? Yetmiş yaşını çoktan aşmış bu kadıncağız ne diye ona yardım ediyor?’ diye düşündüm; ama sustum. Gözüm alt katı üsttekinden küçük, üst katı televizyonu zor taşıyormuş gibi hafifçe sağ yana eğilmiş, formikaları kalkmış, üç döner ayaklı, tek bacaklı televizyon sehпасının dayalı olduğu yüksek, mavi duvara asılmış resimlere takıldı. En üstte yıpranmış, boyaları dökülmüş ahşap çerçevenin içinde siyah-beyaz bir düğün fotoğrafı vardı. Bulduğum mesafeden fotoğraflar çok iyi seçilmiyordu, yine de gelinin Münevver Teyze olduğunu düşündüm. Alttaki beş çerçeve üsttekinden daha küçük, içindeki fotoğraflar renkliydi. Beş düğün fotoğrafının duvara özenle asıldığı her hallerinden belliydi. Onların altına sünnet ve doğum günü resimleri serpiştirilmişti. Yakından bakma isteğime karşı duramayarak yerimden kalktım. Münevver Teyze’nin serdiği örtüye basmamaya çalışarak televizyon sehпасının önüne gittim.

“Münevver Teyze, en üstteki gelin sen misin?”

“Benim kızım, o bizim rahmetliyle düğün fotoğrafımız. Alttakiler de oğullarımla gelinlerim.”

Oğullarımla gelinlerim diyen sesinde belli belirsiz bir sitem mi vardı, yoksa bana mı öyle geldi, anlayamadım. Arkama dönüp baktığımda kadının yüzündeki çizgilerin biraz önceye göre derinleştiğini hissettim. Bu arada, dolu çay bardaklarını masaya bırakan Ayşegül soldan ikinci fotoğrafı göstererek, buğulu bir sesle “Annemle babam.” dedi. O an arkadaşımın babası hakkında hiçbir şey bilmediğimi fark ettim.

Bembeyaz saç yumağıyla pamuk gibi görünen kadından “Gözü kör olasıca, boyu devrilesice baban.” diye bir tıslama geldi. Duyduklarım bu kadından mı çıktı, diye yaşadığım şaşkınlığımla tam ona doğru dönecekken Ayşegül

konuyu değiştirmek istercesine “Bak, bu da benim üçüncü yaş günüm.” dedi. Fotoğrafta sarı saçlı, beyaz tenli, hoş kadını son derece uyumlu görünen uzun boylu adamın arasındaki kız çocuğu pastadaki muma üflüyordu.

“Annene benziyorsun, saçların aynı onun gibi.”

“Huyları da benziyor annesine. Güzel gelinim de Ayşegül’üm gibi iyi huyluydu. Onca yıl beraber oturduk. Ufacık bir saygısızlığını görmedim. Gelinim değil, kızımdı benim.”

“...”

“Kendileri gitti, geriye sadece o fotoğraflarla Ayşegül’üm kaldı. Eskiden masaya on beş-yirmi kişi otururduk. Hep-sine ayrı ayrı sevdikleri yemekleri yapardım. şimdiyse kestiğim ciğerleri kimin yiyeceğini bile bilmiyorum; neyse buna da şükür.”

Yaşlı kadın önündeki kesme tahtasından başını bir kez olsun kaldırmaksızın konuşurken, yüzündeki çizgilerin niçin gözle görülebilir şekilde derinleştiğini anladım. Sitemleri, kırgınlıkları, hazmedemedikleriyle derinleşiyor; sonra bir anda toparlanıveriyordu. Ciğer kokusu iyice keskinleşmiş, artık tüm evi sarmıştı. Tahta saplı koca kasap bıçağı sanki sadece önündeki ciğeri değil, adı kader olan her şeyi kesip atıyordu.

“Annemin ölümünden sonra babam Almanya’ya çalışmaya gitmişti, son on yıldır ondan hiç haber alamadık.”

“Belki başına bir şey gelmiştir.”

Odanın bozuk alçılı, mavi duvarlarında Münevver Teyze’nin sesi bir anda patladı. Sesin ciğer kokusunu yarığını, bıçağın havadan tahtaya inerken geçmişle gelecek arasındaki incecik bağı, tam ortasından ikiye böldüğünü yüzündeki derin çizgilerde gördüm.

“Yaaa, geldi. Başına bir Alman kadını geldi; anasını, kendi yavrusunu bile unuttu. Sanki öbürlerinin ondan farkı mı var! Ahmet olmasaydı, şu yavrucağımla çoktan açlıktan ölmüştük.”

“Amcadan maaş, bir şey kalmadı mı?”

“Ne maaşı yavrum, günlük işlerde çalışırdı. Yaşarken kimseye muhtaç etmedi bizi, çok şükür bu evi de alnının akıyla almıştı. Başımızı sokacak evimiz de olmasaydı şimdi ne olurdu halimiz, nur içinde yatsın.”

“Ayşegül, amcanlar nerede?”

“Biri askerde öldü. Biri uzaklarda öğretmen. Bize her bayram kuzenlerimle çekilmiş fotoğraflarını gönderir. Diğer ikisi de arada sırada ararlar.”

Ciğer kokusundan boğulmak üzere olduğumu hissettim. İçimden yükselen çıkıp gitme isteğime, anlam veremediğim bir tahammülle, boğulmayı göze alarak karşı koydum. Ciğerin artık sadece kokusunu duymuyor; yapış yapış, kaygan görünümüyle odaya yayılışını, gittikçe çoğalışını, kırmızı suyunun yaşlı kadının derin çizgilerinden akışını hissediyordum.

“Peki, nasıl geçiniyorsunuz?”

“Ahmet Abi sağ olsun, babaanneme iş verdi. Her sabah onun hazırladığı mercimek çorbasını ve gözlemeleri almaya gelir.”

“Size boşuna mı derslerinize çalışın, bir meslek sahibi olun; sonra koca, çocuk düşünün, diyorum.”

“...”

“İhtiyarlığınızda anasız babasız kalan torununuz olursa, onu iyi yetiştirebilecek bir geliriniz, hiç olmazsa huzurevine yatmaya yetecek bir maaşınız olsun.”

Bu yaştaki kadının gelecek kaygısı içimi sızlattı. Seri bir şekilde inip kalkan bıçak, geleceğe atılan demir gibi göründü gözüme. Tekrar tekrar iniyordu bıçak tahtanın üstüne, her inişinde de koku biraz daha azalıyordu. Kesilecek ciğerin sonu gelmiyordu, koku da azalmasına rağmen yok olmuyordu. Hâlâ boğuluyordum. Münevver Teyze ölse Ayşegül ne olacak, diye düşündüm. Neden üniversiteyi kazanana kadar çalışması gerektiğini anladığımda kendimi masada oturur buldum. Artık, masanın da neden bu kadar büyük olduğunu biliyordum. ‘Masayı parçalamam bu yaşlı kadının çizgilerindeki derinlik biraz olsun azalır mı acaba?’ diye düşünmeden edemedim.

“Ahmet Abi akrabanız mı?”

“Komşumun oğlu. Anası babası öldü. Yan evde karısı, çocuklarıyla oturuyor, o da elime doğdu, evladım sayılır.”

“Münevver Teyze, sen çok yoruluyorsundur.”

“Yok kızım, hiç yorulmuyorum. Sabah dörtte kalkıp gözlemelerle, mercimek çorbasını hazırlıyorum. Haftada iki kere böyle ciğer kesiyorum, sigara böreği sarıyorum. Ahmet, terminaldeki otuz personelli bir şirketle görüşüyor. Eğer anlaşır, orada çalışanlara dört çeşit öğlen yemeği verecek, tabldot yani.”

“Otuz kişiye yemek mi yapacaksın?”

“Gece gündüz dua ediyorum, anlaşsın diye. Yaparım kızım ne olacak, hem o zaman Ayşegül’üme daha çok faydam olacak. O istemiyor ama ben biliyorum, test kitaplarına ihtiyacı var. Hem genç kız, yeni kıyafet de istemez mi?”

Ayşegül’ün, sürekli kullanmaktan yıpranmış ama tertemiz giysilerine baktım. Elinde tuttuğu, neredeyse dibine

gelmiş kurşun kalemin sadakatini, kalemi kavrayan parmaklarının onu sarışını, elinden kayıp gitmesinden korkarçasına sınımsız tutuşunu gördüm. Ciğer kokusunu duymak istedim ama yoktu, kaybolmuştu. Yetmiş yaşındaki kadının çizgilerinin derinliği kokuyu emmiş, sindirmişti.

Giderken ayakkabılarımı bağlamak için vestiyere koyduğum test kitabımı gerçekten unuttum mu, yoksa bilerek mi orada bıraktım hiç bilemedim. Vedalaşmak için Münevver Teyze'ye sarıldığımda, ciğer kokusunu duymak için derin bir nefes çektim; ama çizgilerinden akan ter kokusundan başka bir şey duymadım.

Bir hafta sonra Ayşegül "Bunu, bizde unutmuşsun" diyen mahcup sesiyle kitabımı önüme koydu. Teneffüste çözmeye çalıştığı yeni test kitabının sayfalarının arasında, Münevver Teyze'yi, otuz kişilik yemeğin soğanını doğrarken gördüm.

Arkadaşımın, soruları bitirdikten sonra getireceğini adım gibi bildiğim kitabımı okşayarak elime aldım; onu kollarımla sarıp yüzüme doğru çektim. Mis gibi ciğer kokuyordu.

Acıya Tutunmak

Nebahat Eyüboğlu

Ay zifiri karanlığın inadına başını pencereden uzattı. Yarı karanlık odayı belli belirsiz aydınlattı. Işıklarını önce yoksul odada yan yana serilmiş iki yer yatağının yorganına dokundurdu, ardından gölgesini bu yataklarda yatan dört başa düşürdü. Yansıyan bu ışıktan mıdır, yoksa içindeki sıkıntıdan mıdır, başlardan biri sağdan sola döndü. Yüzünü pencereden yansıyan aya çevirdi, ayın yüzündeki karanlık görüntülere baktı, saati tahmin etmeye çalıştı. İki aydır bir tekstil fabrikasında çalışmaya başlamıştı. İşe girdiği günden beri sabah saat beşte kalkıyordu. Alışmıştı bedeni bu erken uyanmalara. Duvardaki at koşturmasını andıran sesiyle tiktaklayan saatin sayılarını göremiyordu. Yavaşça başını sağ tarafına çevirdi, 19-20 yaşlarında bir delikanlı, kolunun birini yorgandan dışarı çıkarmış, düzenli nefes alışlarla uyuyordu. Başını okşamak istedi, uyandırırım korkusuyla vazgeçti bu isteğinden. Gözleriyle okşamakla yetindi. Büyük oğluydu uyuyan bu genç adam, fakültenin üçüncü sınıfındaydı. Oğlunun okuması için her güçlüğe katlanmış, biraz da onun yoluna gelmişlerdi buralara. Köydeki öğretmen, “Bu çocuk okur, ziyan etmeyin.” demişti. Kocasının, çevrenin baskılarına karşın zorla da olsa gelmişti buralara. Pişman mıydı? Hayır değildi, ama erken yıprandığını, yorulduğunu hissediyordu. Çökmüştü açıkçası erkenden. Oğlunun diğer tarafında yatan küçük çocuk ise henüz ortaokuldaydı. Ele avuca sığmaz, cin gibi bir oğlandı. Akşama kadar mahalle aralarında top koşturuyordu. Çalışmaya başladığından beri de hiç ilgilenemiyordu çocukla, sokaklarda büyüyor sayılırdı. Birden gözü tavandaki bir çatlağa ilişti, “Eyvah!” diye geçirdi içinden, “Yağmurlar başlamadan çatıyı onarmalıydık, kesin bu kış da başımızdan aşağı akacak bu dam.” İçinde bir öfke kabardı, sol tarafında hırıltılı nefeslerle uyuyan kocasına döndü, hırsla çekti yorganı.

Gözlerini tekrar tekrar tavana dikti. Neler değişmemişti ki hayatında, doğup büyüdüğü, alıştığı yerlerden buralara gelmişti. Köyde ekip biçtikleriyle iyi kötü geçinip gidiyorlardı. Ama huzurları yoktu. Bin bir güçlükle, emekle, yetiştirdikleri hiçbir şey doğru dürüst para etmiyordu. Kuraklık başka dert. İyice bunalmışlar, yaşadıkları yer onlara dar gelmeye başlamıştı. Gerçi acı zulüm yine dayanırlardı, fakat büyük oğlu Ferhat'ın okuldaki dikkati çeken başarısı, köyde lise olmayışı daha da körüklemişti göçüp kente gelme isteklerini. Kocası pek istekli değildi şehre taşınmaya,

oldum olası korkak bir adamdı, rahatına düşkündü, riske girmeyi sevmezdi. Naciye kocasını dinlemediği gibi çevreden, “Perişan olursunuz, oralarda aç kalırsınız, geri köye de dönemezsiniz.” diyenleri de kaale almamış, bir gün ne varsa evde toplamış, bir romörkün kasasına yükleyip büyük oğlunun da yardımıyla şehre gelmişti. Kupkuru bir gök altına çıkıp gelmemiştir elbet, önceden araştırıp soruşturmuş, dayısının oğlu Cemal’den kendilerine oturdukları yerden bir gecekondu bulmalarını istemiştir. Ta gelinliğinden kalma iki bileziğini bozdurup kirayı ödemiştir. Dar günler için saklamıştı o bilezikleri, işte dar gün de gelmişti. Böyle başlamıştı onların kente gelme hikâyeleri. Altı yıl olmuştu geleli, oğlu Ferhat kara çıkarmamıştı yüzünü, hemen ilk sene kazanmıştı üniversiteyi, kocası, dayı oğlu Cemal’in yanında bir benzinlikte işe girmiş, kendisi de Cemal’in karısının yardımıyla evlere temizliğe gitmişti bir süre. İlk başta sıkıntı çekmişlerdi çekmesine, hatta zaman zaman kocası “Köye geri dönelim, burada bize ekmek yok.” diye bir iki sızlandıysa da Naciye onu dinlememiştir. Hoş gitselerdi sanki onları köyde hanlar, hamamlar mı bekliyordu? Bir süre sonra kocası onlardan daha çok alışmıştı şehir hayatına, içkiye alışmış, sık sık iş değiştirir olmuştu. Naciye canını dişine takmış, buna da göğüs germiş, kocasını yola getirebilmek için çok uğraşmıştı. Ama adam bildiğini okuyor, büyük şehrin nimetlerini bedava ganimet gibi gören, şehre sonradan gelen taşralı havasından kurtulamıyordu.

Birden sıçrayarak uyandı düşüncelerinden, kalktı, saate baktı, dördü yirmi geçiyordu. Ses çıkarmamaya dikkat ederek giyindi. Eskisi kadar zor gelmiyordu artık böyle erken kalkmalar. Seviniyordu için için bu fabrikaya girdiğine, öyle ya güvenliydi, çıkarılma derdi yoktu, öbür türlü evlere temizliğe gittiği zamanlarda, sosyetik bayanların iki dudağı arasındaydı geleceği. Yaptığı temizliği beğendirmeye az mı çalışmıştı da memnun edememiştir hanımları. Bir ara bir doktorun muayenehanesinde çalışmış, oradan almıştı bu akli, doktor çok sevmişti Naciye’yi. Bu fabrikaya da o yerleştirmişti sağolsun. Zaman zaman haftasonları gider, temizlerdi muayenehaneyi, bunu minnet duygusuyla yapardı.

Ne kadar sessiz olmaya çalışsa da çıkardığı tıkırtılardan uyandı büyük oğlu. “Anne giderken bana para bırakır mısın?” diyen uykulu sesine döndü oğlunun, diz çöktü, başını okşadı; “Ferhatım oğlum, akşamdan bıraktım masanın üstüne, oradan alıp gidersin. Dün akşam geç geldin yine, merak ettim seni, erken gel eve ortam kötü yavrum, korkutma bizi.” Delikanlı uykulu uykulu gülümsedi. “Anne merak edecek bir şey yok. Arkadaşlarımla takılıyorum.” Naciye eğilip öptü oğlunun traşı uzamış yüzünden. “Ben çıkıyorum, kardeşinin kahvaltısını ettir, yan odanın bakanası kurumuştur oraya götür yatakları, artık yatabilirsiniz o odada. Burada böyle perişan oldunuz.” “Tamam anne.” diyerek arkasını döndü ve yeni bir uykuya dalmayı bekledi delikanlı. Naciye yıpranmış ayakkabılarını ayağına geçirdi, kapıyı yavaşça arkasından çekip, henüz aydınlanmamış sokağın serin havasına bıraktı kendini. Bacaların bazılarında dumanlar tütmeye başlamıştı. İçi sızladı, hiç soba yakamıyordu, buz gibi evden çıkıp okula gidiyorlardı çocukları. Sokakları kömür dumanıyla karışık yoksulluk, sefalet kokan mahalleden hızlı adımlarla geçti. Otobüs durağına yaklaşırken fırıncının çırağı Selim’in “Naciye abla günaydın, hayırlı işler.” diyen sesiyle irkildi.

“Sağol Selim oğlum, sana da hayırlı işler olsun.” dedi.

Otobüs durağında bekleyenler vardı. Daha aydınlanmamış alacakaranlıkta Hüsne’yi seçti. Selamlaştılar. Hüsne yirmi beş yaşlarında bir kadındı. Severdi Hüsne’yi, sakin, güler yüzlü bir kadındı. Pek bahsetmezdi kendinden. Dinlemeyi seven insanlardandı. Ama Naciye bilirdi ki Hüsne’nin sıkıntılı bir hayatı vardı. Nedenini sormazdı, ama kimi zaman gözleri ağlamaktan kızarmış, yüzü şişmiş gelirdi fabrikaya. Birlikte kırmızı belediye otobüsünün gelmesini beklediler. Konuşmuyorlardı, zaten konuşacak ne vardı ki? Sabahtan akşama kadar birlikteydiler. Uzaktan otobüsün ışıkları belirince kaldırıma yaklaştılar. Boş iki kişilik koltuk bularak oturdular yan yana. Hüsne birden, “Naciye abla duydun mu, bizim bölümden başka bölüme işçi aktaracaklarmış, paketleme bölümüne.” Naciye, “Hayır duymadım, sen nerden duydun?” diye sordu. “Dün akşam iş çıkışında Zeynep abla söyledi.” dedi. Naciye “Orası daha rahat bir yer. Keşke bizi de geçirseler, bütün gece boğazımda gıcık oluyor. Kumaş tüyleri yapışıp kalıyor genzime.” dedi. Hüsne mırıltıyla “Hepimiz aynıyız.” dedi. Otobüs inişli çıkışlı çamur birikintileriyle dolu yollardan yaylana yaylana başka duraklara doğru yol alıyordu.

Akşam eve aynı yorgunlukla döndü. Makine gürültülerinden başına bir ağrı yapışmış, boğazı ateş gibi yanıyordu. Alerji yapıyordu kumaşlardan uçuşan tüyler, gelip yapıştıyordu boğazına, ne kadar öksürse de çıkmıyordu. Eve girdi, küçük oğlu Adem gelmiş, önlüğünü çantasını odanın ortasına fırlatıp gitmişti, önce onları kaldırdı, sobayı yakmak için kömür almaya çıktı, döndü sobayı yaktı. Mutfağa yöneldi, bir tabağa birkaç patates koydu, acele acele soymaya başladı. Birden kapı sesiyle döndü, küçük oğlu Adem telaşla içeri girdi, üstü başı toz toprak, ayakları çamur içindeydi, “Anne ben çok acıktım.” Naciye oğlunu bu halde görünce sinirlendi. “Oğlum ben mutfağı sırtımda mı götürüyorum, ekme alıp içine bir şeyler koyup yeseydin.” Çocuk annesini duymamış gibi, “Sabah babamla abim tartıştı.” dedi. Kadın elindeki bıçağı tabağa koydu, ilgiyle oğluna döndü, “Neden, ne oldu da?” diye sordu, “Masaya para bırakmışsın, babam aldı diye abim kızdı.” Naciye’nin içini öfke dalgası kapladı, çalışmıyordu yine kaç zamandır, Naciye’den para da isteyemiyordu, çocuğa bıraktığı paralara göz dikmişti şimdi de. Çıldıracak gibi oldu. Büyük oğluyla babasının ilişkileri hiç iyi değildi. Oğlunun babasına karşı gizli bir nefreti vardı. Anlayamıyordu, neydi bu soğukluğun sebebi? Pek konuşmazlar, konuştukları zaman da tartışırlardı. İçi sızladı, üzülüyordu bu duruma. Patatesleri soymayı bırakıp bir dilim ekmeğin arasına peynir sıkıştırıp verdi çocuğa. Çocuk ekmeği aldığı gibi fırladı dışarı. Yemeği ocağa koydu. Yan odayı hafta sonu badana etmişti. Odayı yerleştirmek için içeri geçti. Kafası karmakarışık. Yetmiyordu aldığı para, bu adam çalışmadığı sürece de yetmeyecekti. Bir ara ne güzel işe girmişti, bekçilik yapıyordu bir markette, oradan da çıkmıştı. İki haftadır işsizdi kocası. Derin bir iç çekip oturma odasına geçti, sedire oturdu. Başını duvara dayadı, daldığı uykudan kapı sesiyle uyandı. Kocası gelmişti. İçeri giren adam asık bir yüzle baktı karısına. Naciye kalktı mutfağa geçti. Adam, “Oğlun yüzüme çemkiliyor köpek gibi, sende mi alıyor bu akılları?” Naciye yeni bir kavganın eşliğinde olduklarını anlıyordu. Ses çıkarmadı, sert hareketlerle sofrayı kurmak için tabak kaşık hazırlamaya koyuldu. Adam epeyce söylendi, şehre gelmelerinin hiç de akıllıca

olmadığını, köylerinde ne güzel mutlu mesut yaşadıklarından tut, Naciye'nin işe girdikten sonra şımardığına kadar söylendi. Naciye sabırla sustu. Aklı büyük oğlundaydı. Birkaç haftadır eve geç geliyordu, nereye gidiyordu, ne yapıyordu hiç bilmiyordu. Küçük oğlan da gelince sofraya oturdular. Bu sefer de büyük oğlanın gelmeyeşine söylendi adam. Yemekten sonra ceketini alıp çıktı. Küçük çocuk ders yapmak için masaya oturduğunda Naciye de mutfığa geçip bulaşık yıkadı. Geç vakit kocası geldi, gelir gelmez yere serili yatağa girdi, içki kokuyordu. Küçük oğlan çoktan yatmıştı. Naciye pencerenin yanındaki sedire oturdu, gözü çamur birikintileriyle dolu dar yolda, oğlunun dönüşünü bekledi.

Aklına genç kızlığı geldi, uzanamadığı, erişemediği nice hayalleri, kırılan umutları geldi. Hafif çıkan rüzgâr, ağaç dallarını oynatıyor, ay ışığının önünü bir kesip bir açıyordu. Yoksulluk içinde geçen kırk yıllık bir ömür. Ne kadar istemişti okumayı, ne kadar yalvarmıştı babasına bunun için, ne kadar ağlamıştı. Ama "Kız kısmı okumaz, ilk beşi bitirir, bacağına kırıp oturur evde." sözlerinden başka bir şey duymamıştı. Uzakta bir karaltı gördü, oğluydu gelen, hızlı adımlarla geliyordu. Hemen kalkıp kapıyı açtı, delikanlı elinde kitaplarla dışardan getirdiği buz gibi bir havayla girdi içeri. "Anne sen uyumadın mı?" diyerek sıkıntılı sıkıntılı baktı annesine. Naciye kırgın, küskün oğluna, "Oğlum nasıl uyurum sen gelmeden, neredesin bu saate kadar?" diye sitemlendi. "Anne bekleme beni, merak etme geldim işte." derken bu kadar üstüne düşülmesinden doğan rahatsızlığını asılan yüzüyle belli etti. Naciye oğlunun gelmiş olmasının verdiği rahatlıkla yavaşça girdi yatağına, tedirgin bir uykuya daldı.

Ferhat yan odaya geçti, kafasında karmaşık düşünceleri olan insanların dalgınlığı ile önce sağa sola amaçsızca bakındı. Kardeşinin uyuduğu yatağın kenarına ilişti. Ellerini dizlerinin arasına alıp öylece bir süre kaldı. Bu yoksul ve çıplak odada geçmişti çocukluğunun bir kısmı. Nice düşler kurmuştu bu odada yaşama dair. Ama geçip giden zaman düşlerini de umutlarını da yok etmişti. Yoksulluk dolu çocukluğunda imrenerek bakmıştı pek çok şeye. Babasına kızgınlığı bundandı. Zamanla anlamıştı aslında babasının çaresizliğini, ama yine de içinde kime ya da neye karşı duyduğunu bilmediği bir kin, bir öfke vardı. Annesini düşündü, üzülyordu, kadın nereye yetişeceğini bilemiyor, sabahın saat beşinde kalkıyor akşama kadar çalışıyor, çırpınıyordu. Emeğinin karşılığını almak şöyle dursun, yıprandığı, yorulduğu yanına kalıyordu. Bazı şeylere anlam veremiyordu, bir dengesizlik seziyordu. Bir şeyler yapması gerekiyordu. Kalktı, ellerini cebine sokup alnını pencerenin soğuk camına dayadı. Kaderini değiştirmesi gerekiyordu. Kendi kaderini ancak kendi bir şeyler yaparak değiştirebilirdi. Sol elinin parmaklarıyla saçlarını geriye doğru taradı, derin bir iç geçirdi. Cama yansıyan görüntüsüne baktı. Alnına düşen dalgalı kıvrıkcık saçları, iri kahverengi gözleri ince yüzüne çocuksu bir hava veriyordu. Hafif kemerli burnu, yüksek alnı bu yüzü az da olsa olgunlaştırırsa da, bıyıklarının altındaki dolgun dudaklı ağzı bu çocukça ifadeyi pekiştiriyordu.

Yatarken kardeşinin yanağından bir makas aldı, çocuk huysuzca homurdanarak sağdan sola döndü. Birden Gülin geldi aklına. Bugün o da Ferhat'ın yanağından böyle bir makas almıştı. Kendi kendine gülümsedi. Güzel kızdı

Gülin. Annesi, babası öğretmendi. Aynı bölümde okuyorlar, fakat o bir sınıf aşağıdan takip ediyordu Ferhat'ı. Seviyor muydu o kızı, bilmiyordu, gördüğü zaman içinden ılık ılık bir şeyler akıyordu, ama bu sevmek miydi anlamıyordu. Hafifçe tekrar gülümsedi. Başına yorganı çekti, Gülin'i düşleyerek uyudu.

Sabahın ilk ışıkları pencereden içeri girip yoksul odayı hafifçe aydınlattı. Naciye telaşla uyandı, saat beşe on vardı. Geç kalmıştı, aceleyle giyindi. Gürültüden rahatsız olan kocasının homurdanmasına aldırmadan kapıyı çekip koşar adım otobüs durağına vardı. İlk otobüs yeni gitmişti, çaresiz ikincisini beklemeye başladı. Bugün paketleme bölümüne çalıştığı bölümden işçi aktaracaklardı, erken gitse iyi olurdu, ama geç yatmış, uyanamamıştı, içten içe üzüldü bu duruma. Birden Ferhat'a para bırakmadığı geldi aklına, çünkü paranın yarısını kocası almıştı, çocuk bugün parasız mı gidecekti okula. Buna da üzüldü. Çok geçmeden ikinci otobüs geldi, bu otobüs fabrikanın biraz uzağından geçerdı, ama zararı yoktu. Yürürdü biraz. Otobüse binince tek kişilik bir koltuğa oturdu. Başını cama dayadı. Aklına yine büyük oğlu Ferhat geldi. Son günlerdeki halini beğenmiyordu. Kötü şeyler mi yapıyordu acaba? Kime sorsa, nereye gitse bilmiyordu. Korkuyordu, bu koca şehirde kaybedecekti çocuğunu. Ne çok sıkıntısı vardı, bazen boğulacak gibi oluyordu. Bu sıkıntıyla indi otobüsten, koşar adım ara sokaklardan geçerek nefes nefese girdi fabrikanın giriş kapısından, kan ter içinde soyunma odasına gidip önlüğünü giydi. Ustabaşı Nadir Usta gördü Naciye'yi. "Naciye seni paketlemeye aldık, yukarı çıkacaksın." dedi. Birden bir sevinç dalgası yayıldı içine, bu iyi gelmişti sıkıntılı haline, sevinçle üst katın merdivenlerine yöneldi.

Günler böyle geçip gidiyordu. Kocasını bir akşam iş bulduğunu, ama aldığı paradan kimseye zırnık koklatmayacağını, gerekirse evini bile ayıracağını söyledi. Naciye bu sözleri umursamadı bile, nasılsa üç gün sonra çıkacaktı işten. Onu asıl endişelendiren fabrikadaki grev söylentisiydi. Grev nedir anlamıyordu, iş bırakma eylemi olduğunu biliyordu. Maaşların azlığını, iş yükünün fazlalığını protesto edeceklermiş, ama korkuyordu. Ya işten çıkarılırsa, hem iyi kötü idare ediyordu, bir de işsiz kalmaya dayanamazdı. Akşam oğlu uzun zamandır ilk kez eve erken geldi. Ferhat'a sordu grevi, oğlu, "Anne korkacak bir şey yok, arkanızda sendika var, kolay değil öyle işten çıkarmak sizi." dese de içindeki sıkıntı geçmiyordu. Ayrıca Ferhat'ta bir tedirginlik vardı. "Anne ben bugün arkadaşımda kalacağım." dedi. Naciye'nin içi güp etti. Olmaz dese de gideceğini biliyordu. Kendisine benziyordu oğlu, kafasına koyduğunu yapardı. "Dikkat et kendine aman yavrum." demekten başka bir şey gelmedi elinden.

Ertesi gün fabrikaya vardığında bütün işçilerin fabrika önünde toplandığını gördü, önce ne yapacağını bilemedi, en gerilerde bir yere geçerek oturdu. Elindeki bildiriye gazetecilere okuyan sendika başkanını, grev gözcüsü yazan beyaz gömlekler giymiş pek çok iş arkadaşını gördü. İlk kez bir grev yaşıyordu, nereye bakacağını bilemiyor, arada bir kendisine doğru dönen kameralardan yüzünü gizlemek için başını yere eğiyordu. Akıllı fikri evdeydi, Ferhat gelmiş miydi? O gece arkadaşında kalacağını söylemişti. Birden gözü ellerinde pankartlarla iş önlüğü giymiş kadın kalabalığına takıldı. Aralarında Hüsne'yi görür gibi oldu, önce tanıyamadı, sağ elini gün ışığından kamaşan

gözlerine siper ederek tekrar baktı. Evet, oydu. Üzerinde grev gözcüsü yazan bir gömlekle kadınların en önünde duruyordu. Elinde de bir pankart vardı. Şaşırıldı, dondu kaldı. Hiç beklemediği bir şeydi. Bu ona cesaret verdi, şimdi yüzüne dönen kameralardan rahatsız olmuyordu. Hatta oturduğu yerden kalkıp önlere, kadın kalabalığına doğru ilerledi. O günü böyle bir hayhuyun içinde geçirdi.

Akşam eve döndüğünde Ferhat hâlâ gelmemişti. İçini bir sıkıntı bastı, kime sorsaydı. Kocasını ve küçük oğlu gelince isteksiz isteksiz sofrayı kurdu. Kocasına açmayı düşündü, sonra vazgeçti, nasılsa bir şey yapamayacak, üstelik bir de söylenip duracaktı. Sessizce sofrayı topladı. Gönlü daralıyordu, gözü hep dışarıda, aklı hep oğlundaydı. Kocasını ve küçük oğlu yatınca pencerenin önüne ilişti. Geç vakte kadar bekledi. Uyandığında saat dört buçuk olmuş, ortalık aydınlanmaya başlamıştı. Kolunun üzerine başını dayayıp uyuduğu için kolu uyuşmuş, oturarak uyumaktan boynu ağrıyordu. Kalktı, sabah ezanının insanın ruhuna işleyen nağmeleriyle yavaş yavaş hazırlandı. İşe gitmek istemiyordu. İçi içini yiyor, nereye gidip oğlunu sorabileceğini bilemiyordu. Birden yatakta horultularla uyuyan kocasına eğildi, en iyisi kocasını okula gidip sorsundu. Ne de olsa erkekti, bilirdi nerelere gidilip, kimlere sorulacağını, birden vazgeçti, nedense güvenmiyordu bu konuda kocasına. Gerekirse kendi gidecekti.

Kafasında bin bir düşünce evden çıktı. Çabuk adımlarla durağa geldiğinde Hüsne'yi gördü. Dünden beri Hüsne'ye karşı içinde anlam veremediği bir güven duygusu oluşmuştu. Belki de Hüsne'yi umduğundan daha cesaretli bulmuştu. Önce içten bir gülümsemeyle "Günaydın" dedi. Hüsne her zamanki mahzun gülümsemesiyle karşılık verdi bu günaydına. Anlatsa mıydı Hüsne'ye oğlunun iki gündür eve gelmediğini, birden Hüsne, "Bir sıkıntın mı var Naciye abla?" diye soruverdi. Bu soruyu bekler gibi anlattı oğlunu Hüsne'ye. "Endişe etme gelir, gençlerin aklı bir karış havada oluyor." gibi sözlerle ferahlatmaya çalıştı Naciye'yi. Dünkü grevden söz ettiler biraz, işverenler masaya oturmaya yanaşmamışlardı, bugün de devam edecekti grev. Naciye Hüsne'nin koluna girdi, sanki ona tutunmakla bir şeyleri düzeltereği hissi uyanıyordu içinde. Gelen otobüse binerek fabrikaya kadar konuşa konuşa gittiler. Her şey bıraktıkları gibiydi. Hüsne, Naciye'den ayrılıp dünkü yerine geçti, Naciye ise bu kez arkalarda değil Hüsne'nin yanında durdu. Büyük bir gürültü vardı, bağırınlar, slogan atanlar, bildiri dağıtanlar... Ayakta durmaktan yorulmuştu, birden omzuna dokunan bir elle geriye döndü. Ustabaşı Nadir eliyle Naciye'ye gel işareti yaptı, kalabalığı yara yara ustabaşının arkasından alanın tenha bir yerine doğru ilerlediler. Hüsne, Naciye'nin yanından ayrılışını görmüştü, merakla arkasından bakıyordu.

Ustabaşı Naciye'yi bir polisin yanına getirdi. Naciye önce bir şey anlamadı, soru sorar gibi baktı polise. Polis "Ferhat Uçkan sizin oğlunuz mu?" Naciye birden toparlandı, rengi attı, eli ayağı titredi, mırıldanır gibi "Evet" dedi. "Oğlunuz okul bahçesinde izinsiz bir gösteriye katıldı, nereden ateş edildiği bilinmeyen bir silahla yaralandı. Hastaneye kaldırıldı, bizimle geleceksiniz." dedi. Naciye'nin eli ayağı birbirine dolaştı, ne konuşabiliyor ne yürüyebiliyordu. Önce ileri geri sallandı, tutunacak bir yer arar gibi sağına soluna bakındı, polis Naciye'nin durumunu

anlamıştı, kolundan tuttu, Naciye yavaşça silkinip kolunu polis elinden aldı. Bu arada arkasından “Naciye abla ne oldu, nereye gidiyorsun?” diyen Hüsne’nin sesiyle kendine geldi, olanları kısaca anlattı, Hüsne hemen üstündeki grev gözcüsü yazan gömleğini sıyırdı ve “Ben de seninle geleyim, yardımım olur belki.” diyerek Naciye’nin koluna girdi.

Ferhat kendinde değildi. Hastane odasında omzunda bir sargıyla baygın yatıyordu. Naciye bu manzarayı görünce metanetini iyice yitirdi, hastane odasının kapısına çökerek ağlamaya başladı. Hüsne kolundan tutup kaldırmak istediye de Naciye günlerdir içinde biriken acıyla hıçkırığa hıçkırığa ağladı.

Bir süre sonra kocası geldi. Naciye’nin kolundan tutup bir banka oturttu. Yanlarına yaklaşan bir polis komiseri karı kocayı bir odaya aldı. Ferhat’ın kimlerle görüştüğünü, neler yaptığını, eve herhangi bir şey getirip getirmediğini sordu. Karı koca birbirinin yüzlerine bakarak şaşkın şaşkın cevapladılar sorulanları. Polis “Oğlunuz polis gözetimi altında. İyileşinceye kadar hastanede kalacak. Daha sonra sorguya alacağız.” dedi. Naciye ve kocası oldukları yerde donup kaldılar. Ferhat asla yapmazdı böyle bir şey, kimsenin canına, malına kıymaz, devlete karşı gelmezdi. Polis onları duymamış gibi, “Bir nöbetçi polis kalacak kapıda, sizden başka kimse yanına giremeyecek, yarın da ilk işiniz karakola gelmek olsun.” dedi. Naciye oturduğu yere yığılıp kaldı. Oğlu bir anarşist miydi yani? Nasıl olabilirdi ki bu, neyi eksikti? Üç beş kuruş kazandığını da ona harçlık vermiyor muydu? Nasıl yapardı böyle bir şey? Komiser yanlarından ayrılırken; “Köyünüzden çıkıp geliyorsunuz, ilgilenmiyorsunuz çocuklarınızla, sahipsiz bırakıyorsunuz, sonra da bunlar oluyor işte.” diyerek odadan çıktı.

Naciye o gün hastanede kaldı, ertesi gün kendine ve oğluna birkaç parça eşya almak için eve gitti. Evde hırsız girmiş gibi bir durum vardı. Bütün eşyalar savrulmuş, herşey yerlere atılmış, ne varsa alt üst edilmişti. Şaşırdı. O arada annesinin geldiğini gören küçük oğlu Adem koşarak geldi, eve polislerin geldiğini, her yeri aradığını, kendisine de sorular sorduklarını söyledi. “Ama bir şey bulamadılar anne.” diyerek, kocaman gözlerini açtı. Tüm bu olanları kimseye söylememesi için çocuğu sıkı sıkı tembihledi. Ortalığı şöyle bir toplayıp kendini sedire attı, neler ummuştu neler bulmuştu. Oğlu bunu nasıl yapmıştı? Hâlâ aklı almıyordu. Korkuyordu, oğluna bir şey yapacaklar diye ödü kopuyordu. Birden kalktı, sanki o burada bunları düşünürken polisler oğlunu götürmüşler gibi bir duyguya kapıldı. Oysa doktor kesinlikle bu halde sorguya izin vermiyordu. Yine de telaşlandı. Kocası ortalarda yoktu. Küçük oğlunun elinden tuttu, dayı oğlu Cemal’in karısına emanet etti. Kadının abuk subuk sorularını duymazdan gelerek koşar adım otobüs durağına geldi.

Ferhat’ın yanında Hüsne kalmıştı, sağ olsun her iş çıkışı geliyor, Naciye’nin yanında bir süre kalıyordu. Bugün de o göndermişti eve Naciye’yi. Dinlen biraz, demişti. Ama dinlenmek ne mümkün, Naciye’nin içi güp güp ediyor, her an oğlunu alacaklarını sanıyordu.

Hastaneye geldiğinde Hüsne Naciye'yi gülererek karşıladı, Ferhat az da olsa gözlerini açmış, annesini sormuştu. Hemen içeri oğlunun yanına girdi, sarıldı oğluna, öptü alnından, yüzünden. Delikanlının yüzü solmuş, dudakları kurumuştur, zor konuşuyordu. "Konuşma oğlum" dedi, "Yorma kendini", "Anne sana anlatacaktım ama endişelenirsin diye korktum. Sizin greve destek amacıyla yürüyüş yapıyorduk, sonra nereden geldiğini bilmediğim bir kurşun yarası aldım." dedi. Naciye'nin gözleri doldu, elini eline aldı oğlunun. "Sakın konuşma, ben hiçbir şey bilmek istemiyorum, yeter ki sen iyileş, her şey yoluna girecek." dedi.

Birden dışarıda sesler yükseldi, kapının önüne biriken bir kalabalık vardı. İçeri girmek istiyorlar, kapıdaki polis engel oluyordu. Naciye dışarı çıktı. Kumral saçları omuzlarında, ince uzun boylu bir kız, ondan biraz daha kısa boylu esmer kıvrıkcık saçlı bir kız ve üç delikanlı polisle tartışıyorlardı. Naciye merakla baktı bu gelenlere. Özellikle uzun saçlı kumral kız ağlamaktan kızarmış gözleriyle yalvaran bir bakışla bakıyordu polise. Kız birden Naciye'ye doğru atıldı. "Teyze bizler Ferhat'ın arkadaşlarıyız, nasıl iyi mi?" diye sordu. "Adım Gülin, lütfen ona geldiğimi ama görmeme izin vermediklerini söyler misiniz?" Naciye kızın omzuna dokundu ve "Tabii söylerim kızım, merak etme." dedi. Tekrar içeri döndü. Ferhat'ın soran bakışları üzerine dışarıda neler olup bittiğini anlattı. Delikanlı hafifçe gülümsedi. Naciye, "kim bu kız" diye sormadı, anlamıştı az çok.

Ferhat günden güne az da olsa iyileşiyordu. Rengi az çok yerine gelmişti, fakat hâlâ halsizdi. Naciye fabrikadan bir hafta izin aldı. Arada bir eve gidiyor, küçük oğlunu kontrol ediyor, kocasına neler yapması gerektiğini anlatıyor, tekrar hastaneye dönüyordu. Kocasını iyice durgunlaşmıştı, birkaç kez hastaneye geldi, ama fazla kalmadı. Bir akşam Naciye'ye; "Ferhat iyileşince köye dönelim, burası bize yaramıyor Naciye." dedi. Naciye "Bunu Ferhat çıkınca düşünürüz, şimdi düşüneneğimiz öyle çok şey var ki." diye geçiştirdi. Ferhat'ın az da olsa düzelmesi Naciye'yi sevindirdiği kadar da endişelendiriyordu. Oğlunu içeriye alacaklar korkusuyla sürekli hastanede kalmak istiyordu.

Bir sabah yorgun adımlarla hastaneye gitmek için otobüs durağına giderken aklına oğlunu hastaneden kaçırmak gibi deli bir fikir geldi. Kaçıracaktı oğlunu, polislerin bulamayacağı bir yere saklayacak, iyileşince onu da alıp köyüne dönecekti. Oysa Ferhat sorguya alınacak kadar iyileşse de hastaneden çıkacak kadar iyileşmemişti. Bunu biliyordu ama başka çaresi olmadığına inanıyordu. Birkaç kez hastaneye gelen polisler Ferhat'a sorular sormuşlar, doktorun ikazıyla fazla üstüne gidememişlerdi. Ferhat'ın bir örgütle bağlantısı olduğu şüphesi içindeydiler.

Naciye oğlunu hastaneden kaçırma fikrini Hüsne'ye açtı, ama nereye götüreceğini bilmediğini söyledi. Hüsne Naciye'nin endişe dolu gözlerine baktı ve "Naciye abla ben böyle bir yer biliyorum." dedi. Naciye merakla baktı Hüsne'nin yüzüne. "Bizim ev." dedi, "Kimsenin aklına gelmez, Ferhat'ı bize getir. Evde yaşlı bir annem var." dedi. Naciye, Hüsne'nin evli olduğunu biliyordu, ama Hüsne kocasından söz etmedi. Naciye sormadı. Bir sabah erkenden Ferhat'ı tuvalete götürmek bahanesiyle odadan çıkardı. Tuvalette oğlunun üstünü değiştirdi. Daha da odaya dönmediler.

Ferhat on iki gündür Hüsne'nin evinde kalıyordu. Polisler defalarca Naciye'nin evine geldiler, hem kocasını hem kendisini saatlerce sorguladılar, ama hiçbir şey öğrenemediler. Şimdi Ferhat'ın iyileşmesini bekliyorlardı. Ferhat kendi başına yürümeye başlayınca döneceklerdi köylerine. Bu arada Naciye yeniden işe başlamıştı. Grev durmuş, anlaşma zemini aranıyordu. Hüsne fabrikada Naciye ile uzun boylu konuşmuyordu, belli ki dikkat çekmek istemiyordu. Hayrandı Hüsne'ye; onun cesaretine, ayağının yere sağlam basışına, olaylara serinkanlılıkla yaklaşımına hayrandı. Sakin yapısının altında demir gibi bir irade vardı.

Bir süre sonra işverenlerle anlaşma zemini sağlanmış, fakat fabrikada işçileri içten içe saran bir huzursuzluk başlamıştı. Bazı işçiler, çeşitli bahanelerle başka birimlerde daha az ücretle görevlendiriliyor ya da işten ayrılmaya mecbur bırakılacak durumlar yaratılıyordu. Özellikle grevde ön safhalarda görünen, sendikaya yakın işçiler hedef alınıyordu. Bunlardan biri de Hüsne oldu. Naciye, Hüsne'nin kendisiyle fabrikada pek fazla konuşmamasının bir başka nedeninin de bu olduğunu anladı. Yakın arkadaş olduklarının anlaşılmasını istemiyordu belli ki. Naciye tüm bunlardan sonra kendisinin de işten çıkarılacağını çok iyi biliyordu. Oğlunun başına gelenler kısa zamanda duyulmuş, oğluya ilgili kendisine fabrika yönetimi tarafından sorular sorulmuştu. Fakat işten çıkarılmak Naciye'nin umurunda değildi artık, tek derdi oğluydu. Onu bir şekilde bu kurtlar sofrasından kurtarmalıydı.

Bir gün Hüsne, Naciye'nin çalıştığı paketleme bölümüne geldi. Ferhat gece ateşlenmişti, durumu pek iyi değildi. Hastaneden tam iyileşmeden çıkması, yarasının apse yapmasına yol açmıştı. Naciye telaşla Hüsne'nin şehrin kenar mahallelerinin birinde olan evine gitti. Ferhat'ın ateşi yüksekti. Alnı boncuk boncuk terliyor, durmadan sayıklıyordu. Naciye'nin içine bir ateş düştü, deli gibiydi, önce hastaneye telefon etti, ambulans istedi. O geceyi oğluya hastanede geçirdi. Ertesi sabah kocasına telefon ederek karakola gitmesini ve her şeyi anlatmasını istedi. Oğlunu polislerden koruyacağım diyerek ölüme teslim etmek istemiyordu. Ne olacaksa olsun. Oğlu kimseyi öldürmemiş, kimseye zarar vermemişti ki, neydi o zaman tüm bu korkuları. Kesin kararlıydı, Ferhat iyileşir iyileşmez, polisçe de sorgusu bitince köyüne dönecekti.

Ferhat'ın odasına hiç kimseyi almıyorlardı. Naciye saatlerce oda kapısı önünde çaresizce beklemiş, bir hemşirenin ısrarıyla bezgin, perişan bir halde bekleme salonuna dönmüştü. Salonda Hüsne'yi ve küçük oğlu Adem'i otururken buldu. Hüsne Naciye'nin evine uğramış, Adem'i de alıp gelmişti hastaneye. Çocuk koştu, annesine sarıldı. İçinde biriken zehir gibi acıyı oğluna sarılırken boşalttı, hıçkırığa hıçkırığa ağladı. Hüsne ağlayan arkadaşına derin bir acıyla baktı, Nadir Usta'nın Naciye'ye vermeye içi elvermediği için Hüsne'nin evine kadar getirip bıraktığı Naciye'nin işten çıkarılma belgesinin ve fabrikada çalıştığı günlere ait bir miktar parasını verecekken vazgeçip tekrar cebine soktu. Bu sırada bekleme salonunda bulunan televizyonda fabrikadaki greve destek veren üniversite öğrencilerine sendika başkanının teşekkür konuşması vardı. Ferhat'ın yattığı odada ise kalp atışlarını gösteren monitörde kalbin durduğunu gösteren düz bir çizgi, başında da birbirinin yüzüne cesaretsizce bakan iki doktor vardı.

Ahlar Köprüsü

Zehra Ünüvar

Kocası, bütün gece horladı. Sarhoş geldiği geceler hep böyle olurdu. Nerelerde, kimlerle içerse içersin, zil zurna sarhoş olur, yıkıla yıkıla eve gelirdi. “Boyu devrilesice! Ömrü tükenesice!” diye beddua ede ede yıllarını geçirmişti Hanife. Kendi gücü ile alamadığı, hiçbir zaman da alamayacağı öcünü Allah’a havale eder, can-ı gönülden yakarırdı. Bir gün belki bir kul eliyle, ya da kurdun kuşun eliyle şu adama bir ceza kesileceğine kendini o kadar inandırmıştı ki; yaşamına katlanmaya devam ediyordu.

Çok fazla içtiği zaman, huysuzlanmaya gücü kalmaz, kütük gibi devrilirdi kocası. Leş gibi kokan üstünü başını zor zahmet değiştirir, sigara ve içki kokuları sinen saçlarını, yüzünü, boynunu sabunlu bezlerle silirdi. Yatağın hep temiz tuttuğu çarşaflarına kıyamaz ama çaresiz yatırır üstünü örterdi.

“Allah beni bu dünyaya silmek için göndermiş.” derdi kahırla. “Senin için ey Hanife kulum, hanım yarattıklarımın evini silmek, kocan olacak domuzun da her yanını silmek, demiş bana. Yazılar yazılırken bana da bu yazılar düşmüş işte. Çöpçatan da kimseyi bulamamış da bu herifin çöpü ile benim çöpü çatmış. Onda şans var ama bende yok. Adam, yemenin de, giymenin de, gezmenin de ustası. Sen para yetiştir yeter ki. O senin yerine de, çoluk çocuğun yerine de yaşayıversin. Bari bir gönül alsın kör olasıca. O da yok. Dilini eşek arıları soksun da, ne dediğini ne diyeceğini bilemeden boğulup gitsin. Onca hizmet benden, para benden, bir lâf söyler, tonlarca acıyı içime oturtur. Bana vuran elleri kırılmadı gitti. Onca iyi insanı trafik kazalarında kaybedeceğimize benim cazgır gibi olanları kaybetsek, hiç içim yanmayacak.”

“Kız Hanife, sende de akıl yok, ne diyeyim. Onca insanın evine girer çıkarsın. Her biri hanımdır, beydir. Bir akıllar danışıp da şu adamı başından savamadın. Peşini bırakmaz diye korktun. Kimin kimsen de yok kol kanat gelecek. Bir de Süheyla Hanım’ın dediği geldi hep aklına. “Haklısın Hanife ama ayrılmak da sana göre değil.” demişti. “Ayrırlırsan kocandan, seni evine kim alır düşündün mü? Ben istemem açıkçası. Dul kadının adı büyüktür. Bir de seni mi düşünceğim elin lâfına karşı. Öyle ya, elin ağzı torba değil ki büzesin. Gençsin, güzelsin de; herkes kocasını

senden kıskanır.” İlahi Süheyla Hanım, sana ne diyeyim bilmem ki. Demek boşanmaların bile yakıştığı kadınlar var öyle mi? Benim kaderim çekmek yani . Sen kocanı senin gibiler dururken benden mi kıskanacaksın? Ben can derdine düşmüşüm, sen nerelerde geziyorsun! ”

Ellerine bakardı Hanife. Su içinde kala kala süngere dönmüş derisi, kırmızı mor arası kırışıklarla dolardı. Eklem yerleri sızım sızım sızılar, bileklerine, dirseğine, hele hele omuz başlarına dinmeyen acılar yerleşirdi. Beli ve sırtını hiç duymamıyordu artık. Bacakları güçlü olmasa çöküverecekmiş gibi gelir; eline bakan iki kızına da kendi kaderi yazılmasın diye durmadan dua ederdi. Çaba gösterirdi.

Pazartesi günleri Firuzan Hanım'ındı. Sabah saat sekizde, evin kapısında yer değiştirirlerdi. O içeri, Firuzan Hanım dışarı. O erken saatte nereye giderdi bilinmez. Evi baştan başa pırl pırl isterdi. Akşamın saat yedisine kadar gelmez, kendisi gelmeden de evden çıkmasını istemezdi. Evde bulunan her yiyecek işaretliydi. Yemeğini evden getirirdi Hanife. Onun hazırladığı giysileri giyer öyle çalışırdı. Birinde, baş örtüsü bırakmayı unuttuğu için kendi baş örtüsü ile iş yapmıştı da, daha kapıdan girer girmez durumu fark eden Firuzan Hanım, “Her yanı kendi kokuna bulamışsın Hanife” demişti. Çok utanırdı Hanife bu sözlerden. Derisini kazımak, saçlarını yolmak geçerdi içinden. “Bir daha gelmeyeyim Firuzan Hanım” diyecek oldu, ne terbiyesizliği kaldı söylenmedik; ne nankörlüğü... İlk işi onun evinde başlamıştı Hanife'nin. Onun arkadaşlarının, tanıdıklarının eviydi diğer gittiği evler de. Ama onlar Firuzan Hanım gibi eziyet etmezlerdi. Nobrandı Firuzan Hanım, kötü yürekliydi. Kalbindekiler yüzüne vurmuştu; sevimsiz gelirdi Hanife'ye. Pazartesi günlerinin kaygısı, pazarını da bozardı Hanife'nin. Kocasının bozduğu yetmezmiş gibi...

Salı günleri Canan Hanım'a giderdi. Çok seviyordu Canan Hanım'ı. Mutlaka kahvaltı hazırlardı ona. Birlikte kahvaltı ederdi; hiç yüksünmezdi. Öğleye güzel yemekler pişirirdi. Bol bulamaç yaptığı yemeklerden yanına da koyar, “Senin aklın çocuklarında şimdi. Bunları da onlara götür.” derdi. Onda çalıştığı günler hiç yorulmazdı sanki. Tüm evi gıcır gıcır ovar, halıları koltukları siler, camları parlatır, fotoğraf çerçevelerinin tozlarını silerken her bir fotoğrafa gülümserdi. “Sanki aileni tanıyormuşum gibi geliyor Canan Hanım.” dedi bir gün. Sonra da korkuyla sustu. Onlar kimdi, kendisi kimdi; nasıl böyle bir söz söylerdi. Ama Canan Hanım hiç kızmadı. “Baksana, sana benziyorlar onlar da” dedi. “Sanşınlar sen gibi, cana yakınlar. Buraya geldiklerinde seni çağırayım da yüz yüze de görüşün. Onlar da seni tanıyor. Hani geçen yıl çektiğim fotoğrafın var ya, hepsine göstermiştim.” O günden sonra, daha da çok sevdi Canan Hanım'ı. “İnsan evlâdı canım.” derdi içinden. “Helâl süt emmiş. Beni küçük görmüyor. Ben de kendi çapımda bir kadını işte. Emeğimle, alınterimle geçiniyorum. Çalışırken bari değerim bilirse. Ah Hanife ah! Gözünü aç da kızlarını okut.”

Çarşamba günleri Selma Hanım'a giderdi. Selma Hanım, bir söyleyen, beş gülen biriydi. Hanife iş yaparken hiç boş duramaz, onunla birlikte çalışırdı. Tozları alır, gümüşleri parlatır, örtüleri ütüler, çekmeceleri dolapları yeni-

den yerleştirirdi. Radyoyu sürekli kurcalayıp, nerede türkü varsa bulur, oyun havalarına rastlarsa da el şaklatarak oynardı. “Gel kız Hanife oyna.” dedi birinde. “Oynayan da ölecek, ağlayan da. Geç şuraya karşıma, dktr bakayım. İimiz tasası dökülsün yerlere. Sonra tut elektrik süpürgesini, doldur torbaya, at çöpe.” önce çekinmişti, sonra çok steleyince dayanamayıp oynamıştı. Uzun uzun oynamışlardı karşılıklı. Oynadıkça yeğnilmiş, gerçekten de yüreğindeki tasası azalmıştı. “Selma Hanım, Allah seni inandırсын, ben dğnmden beri el kaldırmamıştım. İçim bir hoş oldu. Ne diyeceğimi bilemiyorum.” demişti. “İyi de güldük maşallah, Allah hayırlara çıkarsın. Ağlamam inşallah.” Bu sözüne çok gülmüştü Selma Hanım. “Allah gleni sever kızım.” demişti. “Sen nereden çıkarıyorsun ağlamayı. Kadını ağlatanlar, anasını ağlatanlar, öyle bir düzen kurmuş ki, arada gülmesini bile hayra yormuyorlar. İşte yle bir söylenti uydurmuşlar. Ah benim güzel Hanife’m ah!”

ğle yemeğinden sonra da, hemen kahve pişirirdi Selma Hanım. Karşılıklı içerler, fincan kapatıp birbirlerinin falına bakarlardı. Hep güzel şeyler sylerdı Hanife için. Kızlarının geleceğinin iyi olacağı müjdesini verirdi. Sonra da, “Fala inanma sakın ha!” derdi. “Hayat insanın elindedir aslında. Nasıl olmasını istiyorsan öyle düşün ve olması için de abala.” Hanife de ondan öğrendiği gibi güzel şeyler sylerdı Selma Hanım’a. Kahve ve güzel sözler yorgunluğunu alır, gücü ođalırđı. Zevkle çalışırdı sonrasında. alışırken de, kadını ağlatan düzen hakkında akıl yorar ama içinden çıkamazdı.

Perşembe günleri Nilay Hanım’a gidiyordu. Nilay Hanım gencecikti. Bir yıllık evliydi. Bir gün önceden evini derler toparlar, temizliğe hazır ederdi. Evini hiç kirli bulmamıştı daha. Bir tek camları kirleniyordu. Onun evindeki temizliği çok çabuk bitirirdi Hanife. ts varsa yapıverir, yemek isterse hazırlardı. Nilay’ın zenci ocuktu. Bir bebeği olsun istiyordu. “İstemekle, bebeğin olması ne kadar sürer Hanife Abla? Yani hamile kalmak...” dedi birinde. Kıpırmızı oldu. Annesi babası uzaktaydı. Demek ki bu konuları konuşacak birini arıyordu. “Ben sana ne diyeyim Nilay Hanım?” dedi Hanife. “Siz gençsiniz, istediğinizde bebeğiniz olur. Hiç acele etme. Daha yeni gelin sayılırsın. Dl yatağın hazır oldu mu, yerleşiverir bebecik.” Nasıl da sevinmişti Nilay Hanım. O gün albümlere bakmışlardı birlikte. Artık giymek istemediği giysileri seçmişlerdi. Büyük kızına tam gelecek giysilerdi bunlar. Hepsini katlayıp bir çantaya doldurmuş, Hanife’ye vermişti. “Hamile olduğumda da ne varsa hepsini veririm sana. Doğumdan sonra içine girmem nasıl olsa. Senin kız arayı açmadan giysin.” demişti. Bu giysileri alırken hem sevinir, hem de korkardı Hanife. Bunları giye giye huy değiştireceğini düşünürdü kızının. O yüzden, çoğunu saklar, parça parça ortaya çıkardı. Bebeği olsun diye de dua ederdi Nilay Hanım için. İten içe, bebek baktırmak için kendisini çağırdığını hayal eder, ev ev srnmekten kurtulacağını düşünürdü.

İnternette oyalanırdı Nilay Hanım. Gazete, dergi okurdu. Onun duymasını istediği bazı haberleri sesli okur, göstermek istediği resimleri, manzaraları gösterirdi. Kime oy vereceğini sordu birinde. “Bilmem ki!” dedi Hanife. “Her gelişinde bu gazeteyi okuyacaksın Hanife Abla.” dedi o zaman. “Ev temizliğini bitirince, gazete de okuya-

cağız. Olur mu?” Önceleri okunanlardan pek bir şey anlamadığını söylediye de giderek düşünmeye, yorumlar yapmaya başladı Hanife. O zaman kullandığı oyun değeri olduğunu anladı ve hırslandı içinden. Çünkü daha önce kime oy vereceğini hiç düşünmeden, kocası ne diyorsa onu yapmıştı. Ona akıl verenler de, ipe sapa gelmez adamlardı; biliyordu.

Bir perşembe, giyinik buldu Nilay Hanım'ı. “Bugün temizlik yok Hanife abla.” dedi. “Seni alıp bir toplantıya götüreceğim. Bugün Dünya Emekçi Kadınlar Günü.” Ne diyeceğini bilemedi Hanife. Ya kocası görürse, ne diyecekti? Sonra, bugünün yevmiyesini nasıl denkleştirecekti? Gittiği yerde söylenenleri anlayacak mıydı? Anlasa ne olacaktı bir de. İçinden geçenleri bir bir okudu sanki Nilay Hanım. “Senin gibi, emeği ile geçinen kadınları konuşacağız Hanife abla. Evde temizlik yapmış gibi de paranı vereceğim. Ben temizlik yaptım zaten. Camları da haftaya silersin.” dedi. Rızı etti.

Dolap beygiri gibi, hep aynı çalışma plânı ile gün dolduran Hanife'ye dışarıyı pek yabancı geldi. Yürüdüğü yollar, bindiği araba, toplantıya gelen insanlar, sanki başka dünyanın parçalarıydı. Bu kadar kadın, nasıl oluyor da işlerini bırakıp toplanabiliyordu; aklına yatmadı. Konuşulanları can kulağı ile dinledi. Dünya üzerinde, kendisi gibi olan kadınların ne kadar çok olduğunu öğrenince içi acı ve öfke ile doldu. Kızlarının, nasıl zorluklarla karşılaşacağını düşündükçe korkusu daha da arttı.

Toplantıdan sonra güzel bir lokantada yemek yedirdi Nilay Hanım. Düşüncelerini sordu Hanife'ye. Aklında kalanları sordu. “Hepsi şurama yazıldı da dilim dönmez anlatmaya Nilay Hanım.” dedi Hanife. “Bu dünya, zayıfların, yoksulların ve kadınların sırtından geçiniyor, dedi ya biri; ben ona hak verdim. Ben işte onun dediği kişiyim. Orada konuşulanları dinledikçe, içimden ateşler kabardı. Cesaretlendim sanki. Ama yine de elimden bir şey gelmez. Hani bir kadın, kadın ve erkeğin eşit koşullarda yaşayacağı dünya istedi ya; ne güzel bir istek bu. Erkekler rızı olur mu acaba? Benim kocam bu düşünceyi kafamdan geçirdiğimi bilse, boynumu koparır. Değil ki rızı olacak. Ah Nilay Hanım, kızlarımı kurtarabilirsem, bana kahraman de. Sen bana akıl ver, cesaretimi destekle. Madem böyle gözüm açıldı biraz. Bana yol göster. Bu Perşembe günü, beni başka bir Hanife yaptı sanki... İnsan doğar, yaşar, ölür. Herkesin sırası böyle ama, yaşama çeşidi başka başka. Ben yoksul bir ailenin kızıydım. Okutmadılar ama ellerinden geldiği kadar şımarttılar. Evlenince bir pula sayıldım Nilay Hanım. Doğduğum yerlerden uzaktayım. Hiç gün yüzü görmedim. Doğdum da ne olacak? İşte benim yaşamım da ah etmekle geçiyor. Yani yaşam benim için bir ahlar köprüsü. Sonu ölüme çıkan bir uzun köprü...”

Hanife, cuma günleri Süheyla Hanım'ın evini temizliyordu. Süheyla Hanım, yılın büyük bir bölümünü gezmede geçirdiği halde evin temizliğini bırakırmazdı. Hiç aksatmadan her cuma onun evini temizler, sanki hemen gelivercekmış gibi vazolara çiçekler yerleştirirdi. Kızı, üst kattaki dairede oturuyordu. Hanife ile o ilgilenirdi. Gün boyu, bir aşağı bir yukarı gider gelir, her tarafı on kez kontrol ederdi. Annesinin ne zaman döneceğini ne o bilirdi, ne de

babası. Süheyla Hanım, aklına estiğinde çeker gider; aklına estiğinde de gelirdi. Kocasının eve kadın getirip getirmediğini kontrol etmek için, kimi zaman da gidiyorum deyip gitmeyiverir, kızında oturup eve baskınlar yapardı. Kocası, yaşlı bir ressamdı. Hanife'ye ağır kokan bir odada, koca gün uğraşır. Hiç konuşmaz, evde dolaşmaz, sesi soluğu çıkmazdı. Temizlik günü, sıra onun odasına gelince kızına çıkar; bir buçuk saat sonra dönerdi. Hanife, bir buçuk saat içinde odayı temizler ama dağıntısına hiç dokunmazdı. İlk geldiğinde, duvarlara dayanmış tablolarla çıplak kadın resimleri görünce çok şaşırılmıştı. Yaşlı başlı adamın böyle resimlerle uğraşmasından korkmuş, evde yalnız kalmak istememişti. Kızı, sanki Hanife'nin içinden geçenleri sezmiş gibi, "Babam nü çalışmayı çok sever." dedi. Sonra da, "Çıplak kadın resimleri yani." diye açıkladı. Hiç ses etmedi Hanife. Bu varlıklı insanların da zevkleri başka başkaydı canım! Ekmek aş derdi olmayınca böyle işlere kayıyorlardı işte. Adamcağız gençliğinde de böyle mi yaşamıştı kim bilir? Değirmenin suyu nereden geliyordu acaba? "Bana ne!" dedi içinden. "Allah onlara arabayla versin de, bize de avuçla versinler."

Cumartesi günleri de çalışıyordu. Bir eczacı hanımın evini temizliyordu. Kızı üniversitede okuyan Gülden Hanım, bir hafta iş biriktirirdi. Her hafta perdeleri yıkata yıkata eskitmişti. Akşamdan akşama oturan evinde, dağınıklığı ve kiri bilerek yaratıyordu sanki. Su bardaklarını bile makineye koymaya üşenir, mutfak tezgâhını bir sürü bulaşıkla doldururdu. Temizliğe başlamak için önce dağınıkları toplamayı öğrenmişti Hanife. Her evde farklı yöntemler geliştirmişti artık. Gülden Hanım, evde olmazdı. Evin bir anahtarını Hanife'ye vermişti. Ona çok güveniyordu. Bu anahtar evde hiç kimseye söylememişti Hanife. Hayırsız kocasının ne yapacağı belli mi olurdu!

Gülden Hanım'ın kızı sık sık tatile gelirdi. Eğer evde olursa, Hanife'ye hikâyeler, masallar anlattırmayı seviyordu. Sözde dersinde bunlar işe yarıyormuş. Yanına oturtur, söylediklerini bir bir yazardı. Birinde sesini de almaya çalıştı ama Hanife pek heyecanlanıp da diyeceklerini unutunca yine yazmaya başladı. Onunla konuştuğunda bir serinler bir yanardı Hanife. Kendini candan dinleyen birini bulmuşken konuşur, uydurduğu masal kahramanları üstünden yaşadıklarını anlatır, içini dökerdi.

Pazar günü bitmek bilmezdi Hanife için. Her gün birlikte olduğu arkadaşları evden çıkmadığı için olsa gerek, kocası evde olurdu. Sabahtan akşama, hem içer hem söverdi. Kızları bir köşeye siner, sessizce ağlaşırlardı. İçten içe dert yanar, geçmişini özler, kendini azarlar, kocasına ilenir, Allah'a yalvarır, tövbeler eder, bin bir çeşit yol düşünür; sonunda bunalır kalırdı.

"Sen çalıştığına dua et Hanife!" derdi kendine. "El de olsa, hatırını soran var. Yaptığın işi işten sayıp da para veriyorlar. Sen işe yarıyorsun haftanın altı günü. Pazar günleri eller dinlenir sen ah çekersin. Ah çeke çeke pazartesiye gözlensin. Firuzan Hanım bile seni bu kadar sıkmadı değil mi? Allah var yukarda. Suyuna gidince o da susar, hırçınlığı bırakır. Eee, alıştın da artık. Kim ne istiyor biliyorsun. Yat kalk, duacıları ol. Onlar elinden tutmasalar, bu adam seni sürüm sürüm süründürecek. Pazar günü de bir köprü işte. Yine evden dışarı atacaksın kendini, yine iş

yapacaksın, kızların için hayaller kuracaksın. Sen yalnız temizlik işçisi değil, acıların ağır işçisisin, umutların işçisisin. Cesur ol Hanife! Zayıfsın, kadınsın, arkasızsın; haklı da olsan hep haksız sayılıyorsun. Bir gün sabır bardağı taşarsa, ne yapabileceğini düşünmeden kendini bırakma. Yoksa şu adam seni katil edecek. Baba evinde tek derdin yoksulluktu. Kıymetini mi bildin. Şimdi o günler çok uzakta. Özlemeyi bile bilemiyorsun bak. ”

Kimi zaman öğleye doğru sızar kalırdı kocası. Kızlarını alıp yakındaki parka giderdi Hanife. Güneşli ise hele hava, tüm iyimserliği geri gelir, kızlarıyla güler söylerdi. Onlara gelecek ile ilgili hayallerinden söz etmeyi seviyordu. Dinlerdi kızları. Annelerinin dilinden dökülen renkleri bozmamaya çalışırlardı. Aslında onların da anlatılacak çok hayali vardı ama, yaşamlarının ağır kıskacında çabucak büyümüş birer küçük kadın olarak, susmaları gerektiğini düşünürlerdi.

Annemi Satın Alacağım

Ayten Kaya Görgün

Sıkı durun size bomba gibi bir haberim var. Gerçi babam “Kimseye bir şey anlatma” diye sıkı sıkı tembihledi. Ama dayanamayacağım, size anlatacağım.

Babaannem evden kaçtı! İnanılması çok zor bir şey değil mi? Altmış sekiz yaşında, okuma yazması olmayan babaannem, dedemi terk etti. Babam “Ulan bu kadınlar, her yaşta tuhaf oluyor” diyor.

Dedemin öyle fazla lüksü falan yoktur, tek lüksü; üç aydan üç aya emekli maaşını aldığı anda kendisine iki yüz elli gram pastırma almasıdır. Dedemin anlattığına göre, pastırma pahalı bir yiyecekmiş. Bizim gibi memur aileler öyle her istediklerinde pastırma yiyemezlermiş. Ben zaten pastırmayı pek sevmem. Kokusu bana çok ağır gelir.

Olay günü ben de oradaydım. Dedem yine pastırmayı almış, tek başına yiyordu. Babaannemle halama bir lokma bile vermiyordu. Benim canım istemiyor ama babaannemle halamın ağzından sular akıyordu. Halama, “Ağzının sularını silsene” diyorum, kızıyor. Babaannem kendi kendine mırıldanıp duruyor. Sonunda babaannem dayanamadı patladı.

“Bak Ağa, çocuğa kötü örnek oluyorsun. Bir ailede ayrı gayrı yemek mi olurmuş? Biz bir aileyiz, Allah ne verdiyse birlikte yemeliyiz.”

Dedem ağzını şapırdatar şapırdatar pastırmasını yedi, gülererek babaanneme, “Kız Fındık adamı güldürme. Bu pastırmayı bana Allah vermedi. Yirmi yedi yıl ben bu devlete hizmet ettim. Bu pastırma onun karşılığı.” dedi.

Babaannem dedeme cevap veremeyince, halam lafa karıştı.

“Sen bu devlete hizmet ettiysen, annem de sana kırk yıldır hizmet ediyor. Hadi pastırmandan bana koklatmıyorsun, bari anneme bir lokma versene. O senin kaç yıllık hayat arkadaşın.”

“İkinize de pastırma yok, ama Anıl isterse var.”

“Yok dede ben istemem. Benim payımı babaanneme ver.”

“Yook, babaannene pastırma vermem. Kız hem sen ne saçmalıyorsun, yok annem sana kırk yıl hizmet etti. Edecek tabi, ben zamanında ona dört yüz kuruş saydım.”

Bu dört yüz kuruş meselesi sık sık gündeme gelir. Dedem zamanında babaannemle evlenebilmek için dört yüz kuruş başlık parası ödemiş. İşte dedem, verdiği bu dört yüz kuruşu babaannemin başına kakıyor. Dedem, “Çok konuşma ben senin paranı peşin ödedim” diyor. Ne zaman bu konu açılrsa babaannemin gözleri doluyor, yüzüne acı bir ifade yerleşiyor, yutkunuyor. Bu kez yine öyle oldu, babaannem sustu. Ama halam duracak gibi değildi.

“Baba dört yüz kuruş verdiysen verdin. Annem de sana dört ölü, altı sağ tam on çocuk verdi. Kırk yıldır senin çamaşırlarını ütölüyor, yemeğini yapıyor, takma dişlerini yıkıyor daha ne yapısın bu kadın.”

“Annen bunları yaptıysa, ben de onu kırk yıldır besliyorum. Üstelik benim sağlık sigortamdan yararlanıyor. Beni çok kızdırırsanız sağlık karnesini elinden alırım. Hem sana ne oluyor ki? Anneni de kendine uydurdun, yoldan çıkardın. Kız kısmı bu kadar konuşur mu? Bir pankart yazıp asmadığın kaldı, gerçi senden o da beklenir ya.”

Halam çok sinirlendi, burnundan soluyarak yerinden fırladı, odasına koştu. Dedem arkasından söylendi durdu. Halam odasından kırk lirayla döndü. Dedeme parayı uzattı, dedem ne olduğunu anlamadan hemen aldı. Nedir bu der gibi baktı. Halam;

“Baba al sana kırk lira. Annemi senden satın alıyorum.”

Dedem şişko göbeğini sallaya sallaya güldü. Kırk lirayı yemek masasının üzerine attı. Babaannem gariban öyle boynu bükük baktı. Ben tenis maçı izler gibi bir halama, bir dedeme baktım. Dedem katıla katıla güldükten sonra halama dedi ki;

“Şirin sen hiç hesap kitaptan anlamıyorsun, güya seni bi de okula gönderdim. Kırk yıl öncesinin dört yüz kuruşundan bahsediyorum”

Halam;

“Eee tamam ben de sana kırk YTL veriyorum.”

“Güldürme adamı, ananı öyle ucuza vereceğimi mi sanıyorsun? Ben öyle YTL’den falan anlamam, getir dört milyarı al anneni.”

“Peki, annemin yıpranma payını, hizmetini niye hesaptan düşmüyorsun?”

“Kızım, ben sana bir şey diyeyim mi? Aha sen bu pabuç gibi dille koca bulamazsın. Şurada akıllı akıllı, şükredip

oturacağına, annenle birlik olup ayaklanıyorsunuz. Ama senin suçun yok. Anası, yetiştirdiğin kıza bak. Nah dil bu kadar.”

Babaannemle halam fisıldaşmaya başladılar, babaannem ağlayacak gibi oldu.

“Şirin, dört milyar çıkartamaz mıyız?”

Halam ‘yok’ anlamında başını salladı. İkisinin durumuna öyle üzüldüm ki hemen, “Benim kumbaram var hâlâ” dedim.

Demez olaydım. Dedem çok sinirlendi.

“Anıl, Anıl sen de mi bu çeteye uydun. Oğlum kendine gel, onlar yoldan çıkmışlar. Baksana büyüklerine baş kaldırıyorlar. Gördünüz mü çocuğu da kendinize benzettiniz. Şirin, sana bir hafta süre, getir dört milyarı al ananı. Nerede yaşamak istiyorsanız oraya gidin. Beni pastırmamla rahat bırakın ya! Anıl sen de bunların yanında fazla kalma. Bunlar seni bozar oğlum. Asi bunlar asi.”

Babaannemle halam birbirlerine sarılıp ağladılar. Onlara çok üzüldüm. Kendime söz verdim, büyüüp para kazanınca bir kamyon dolusu pastırma alacağım, halamla babaannem doya doya yesinler. Fakat pastırmayı aldıktan bir ay geçene dek onlara yaklaşmam, çünkü pis pis pastırma kokarlar, dayanamam.

O gece ben halamın koynunda uyudum. Gecenin bir köründe dedem bizi uyandırdı. Hortlak görmüş gibi korktuk dedemden. Bembeyaz saçları başının üstünde diken diken olmuş, hepsi havaya kalkmıştı. Gözleri de pörtlemiş, kocaman açılmıştı. Halam da ben de bir an için deprem oluyor zannedip kapıya koşmaya davrandık ki dedem ikimizi de durdurdu. Burnundan soluyarak anlattı. Meğer babaannem biz uyurken pencereden kaçıp gitmiş. Evi terk etmiş. Dedem öyle sinirlendi ki;

“Eee git bakalım Fındık Hanım, nereye kadar gideceksen. Okuman yok, yazman yook. Kız Şirin gördün mü anneni ne hale getirdin, ‘haktı guguktu’ diye diye kadını evden kaçırdın. Eee böyle olacağı belliydi, asiliğin sonu budur.”

Şirin halam çok telaşlandı, babamı, amcamı, diğer halalarımı hep aradı. Babaannem hiç kimseye gitmemiş. Gecenin bir yarısı komşular da kalktı, babaannemi aradılar. Bulamadık.

Dedem, babaanneme kaçtığı için çok sinirlendi, “Beni millete rezil etti” dedi. Haber bütün mahalleye yayıldı. “Ağa’nın karısı evden kaçmış” dediler. Babam da çok üzüldü, söylendi durdu. Dedeme kızdı, niye pastırma vermedin diye.

Polise de haber verildi, karakoldan geldiler, dedemi dinlediler. Saatler ilerledikçe umudu kesmeye başlıyorduk

ki, babaannem akşama doğru elinde bir kilo pastırma ve dört milyar parayla eve döndü. Pastırmaları dedemin başından aşağı döktü, sonra zorla dedemin ağzına pastırmaları tıkmaya çalıştı. Kimse dedemi babaannemin elinden alamadı. En sonunda da dört milyarı bir bir dedemin başından yağdırdı. “Al sana dört milyar, özgürlüğümü senden satın alıyorum. Bir daha dört yüz kuruştü diye başıma kakma.”

Meğer babaannem evden kaçarak, gecenin o saatinde bankaya gitmiş. Sabaha kadar bankanın açılmasını beklemiş. Babaannemin yeğeni bankada çalışıyor o babaanneme kefil olmuş. Babaannem de bankadan kredi çekmiş.

Dedem tam bir hafta babaannemle de halamla da konuşmadı. Ben de dedemlere iki hafta hiç gitmedim. Çünkü her yer çok kötü pastırma kokuyor.

Aşk Mutfağı

Nihal Güres

Bütün kedileri kapıya toplamışlar.

Ben anneme gittiğim zaman evde ne var ne yok babasıyla kedilere yedirmişler. Ekmekleri kavurmanın suyunu batırıp batırıp camdan aşağıya. Tevekkeli değil diyorum bu kediler neden bu kadar şişmanlıyor. Eskiden Göztepe İstasyonu'nda otururken babamın bir ekmek hakkı vardı, yarım ekmek de bize verirlerdi karneyle. Ne makarna, ne şeker. Çaya üzüm koyar içerdik.

Şuna bak şuna... Annesinin üstüne çıkmış... Ay bu baharda doğdu... Kara pek sevimli. Annesi de yerlerde yuvarlanıyor. Aşka davet ediyor.... Şu hayvanlara da bak. Ben bu kadar cilve yapmadım kocama. Eyvah küçük oğlan beceremedi, sopayı yedi annesinden. Şimdi yine yerlerde yuvarlanıyor. İlla becertecek kendini. Allah Allah... Bak sen şunlara. Kudurmuş ki ne kudurmuşlar... Ay gene atladı üstüne... Dur bakalım bu sefer becerebilecek mi?

Ay biri de görse beni böyle kedileri seyrederken, koskoca kadın yaşından utanmıyor da bakıyor diyecek. Aman, aşk değil mi bu, hayvanda da zevkli olur seyretmek, insanda da...

Neyse ortalarda hiç kimse yok baktığımı görecek. Tabi kavurmalı ekmekleri ben de yesem yağlı yağlı, ben de birinin üstüne atlarım. Tencereyi boşaltmışlar. Akşama yoğurtlu kebab yapacaktım halbuki onlara. Epey zamandır yapmadım. Çok severler. Hem yağlı mı diye burun kıvrırlar, sonra da löp löp yutarlar. Neyse ki, burun kıvrımlarına darılıp aldırıldığım yok.

Aman oğlan gene atladı annesinin üstüne. Bu ne azim pes vallahi.

Ay gene beceremedi! Gene yedi annesinden sopayı. Hem dövüyor sonra tekrar çağırıyor. Başlarında da üç tane nöbetçi. Onlar da benim gibi meraktan bakıyorlar herhalde. Öğrenelim de sopa yemeyelim diyorlar. Neyse biz sopa falan yemeden doğal içgüdülerimizle öğrendik Sabriciğimle. Madamın pansiyonunda, ılık bir bahar günü. Doğal olarak kucaklaştık, doğal olarak seviştik. Ahh ah... Kırk altı yıl. Dile kolay. Nasıl da geçmiş seneler... Aşkla

olunca güzel geçer tabii... Ben tanrının sevdiği kuluymuşum ki böylesine mutlu yaşadım. Allah herkese nasip etsin. Yeryüzünde cenneti yaşadım. Kocamın kollarında...

Şu pilavın suyunu koyayım. Şehriyeli mi yapayım. Evet torunlar şehriyeli seviyorlar. Küçük oğlan şehriyeli sever, büyüğü domatesli.

Neyse şehriyeli yapayım da bir de döner yaparım oğlanlar bayılırlar. Kurban eti diye kavurmayı yemezler belki de. Dönerin yanına bir de patates kızartırım. Aaa. Dünde barbunya pişirmiştım. Sinan'cığim bayılır. İmambayıldı da var.

Yok bu oğlan bu işi beceremeyecek. O kadar kavurmalı ekmekleri boşuna yemişsin oğlum sen. Aman becereme de birkaç ay sonra başımıza yavrular da çıkmasın. Ben anneme, kardeşlerime gittikçe dolabı talan edip atmasınlar her şeyi baba kız. Ne yapayım öyle alışmışım ben. Hiçbir şeyi ziyan edemem. İlk evlendiğimiz zaman bir masamız dört sandalyemiz vardı Mardin'de. Hoş onda da oturamadık ya, evlenir evlenmez adamın şansı açıldı, öğretmenlikten asistanlığa geçti, önce Amerika'ya ardından da Almanya'ya gitti. Uğurlu kadınıym vesselam. Her seferinde de beni hamile bırakmayı becerdikten sonra. Anneciğim her seferinde baygınlıklar geçirdi. Yalnız, kocasız kadın diye, panik yaptı ama pekala da doğurdum işte. Allah'a şükür çok sıkıntı çektik ama sonunda rahata erdik. Benim bu kadınlığım olmasaydı iki yakaları bir araya gelemezdi. Almanya'da yemek masasının başında yorgunluktan az mı uyudum. Ahh ah... Ne yastıklar diktim ne yastıklar. Sabri'cığim de az kıskanmadı herr Müller'i. Ama kıskanılacak bir şey de yaptıysam ne olayım. Adam beni beğeniyordu, evet. Ama ne yapayım, güzelsem suç bende mi ya? Geçmiş zaman olur ki hayali cihan değer derler. Zaman nasıl da geçiyor. Çocuktum. Büyüdüm. Evlendim. Şimdi torunlarım bile var. Kadınlıkla oldu bütün bunlar. Kadınlık, fedakarlık. Her bayram anneme kardeşlerime birer küçük hediye yapardım. Amerikan servisleri, dantelalar, el marifeti. Çarşıdan alsan hepsi dünya para tutacak, elceğizimle hazırlardım. Eminönü hanlarından en ucuz kumaşı, ipliği bulup.

Şehriyeler iyice kavruldu. Kıvamını doğru tutturamazsan lezzetli olmaz. Elim de tatlı ne yapsam güzel olur. Kızımın da eli tatlıdır ama gelinim... Ne yapsa olmaz. Sevimsiz. Oğlumun hatırı için sesimi çıkarmıyorum. Onlar mesut olsunlar da gelinim varsın sevimsiz olsun. Neyimiz varsa verdik. Ev istediler, elimizden geldiğince yardım ettik. Oğlum desen evine yağdırır. Ne içkisi var ne kumarı. Bulunmaz Hint kumaşı. Bir türlü gelini memnun edemedik. Ne arar ne sorar. Geçerken de uğramaz. Telefon ettim duymadınız der. Yalan. Herkes arayınca nasıl duyuyorum? Fırsatını bulsa oğlanı alacak, saklayacak, bize göstermeyecek, turşusunu kuracak. Benim de kayınvalidem oldu ama, rahmetliye hiç böyle şeyler yapmadım. Hem yapsam, Sabriciğim darılır. İçin için kederlenir. Gönlüm razı mı olur hiç onun üzülmesine?

Ohh mis gibi oldu pilav. Salata malzemesini yıkayayım. Ev süper market gibi. On kilo zeytinyağı. En iyi markadan.

Bir çuval patates, bir çuval soğan. Dalga geçiyorlar benimle. Kıtıktan mı çıktın diyorlar. Tabi biz kıtıktan çıktık... Savaş zamanı neler çektik... Okula giderken giyecek önlüğüm yoktu da 19 Mayıs törenlerine katılamadım. Yeni nesil anlamaz. Neden? Onlara hiç belli etmedik. Ne kadar sıkışık da olsak, onlara her istediklerini vermeye çalıştık. Bolluk zamanında savrulan her lokma yokluk zamanında insana dert verir.

Salatayı Sabriciğim çok güzel süsler. Kenarlara havuçları rendeler. Ortasına marullardan buket yapar. Bol zeytin-yağlı, bol limonlu. Sinan öyle seviyor. Salatanın suyuna ekmeğini banıyor diye.

Bu yıl evliliğimizin kırk altıncı yılı. Evde kutlayalım dedi Sabriciğim. Çocukları toplayalım hepsini. Senin şahane yemeklerini yiyeceğim dedi. Uzun yaz gecesi. Balkonda mehtapta güzel bir akşam olur. Sabriciğim madem ki böyle arzu etti. Onun istediği gibi olsun. Artık yoruluyorum ama yardım ederler. Kızım sofrayı kurar. Çok güzel sofraya hazırlar. Değme lüks otellerin aşçılarına taş çıkartır. İki çeşit mezeyle şahane ziyafet sofrası hazırlar. Eli de çok bereketlidir. Birken bin olur. Şerbetliymiş. Öyle söylüyor. Rahmetli elim de böyleydi. Madamcığim üç mezeyle ziyafet hazırlardı. Aniden kalpten gidiverdi. Göğsümden hır hır oluyor dedi, demesine kalmadan bir gece aniden. Acil servise götürdük ama fayda etmedi. Hır hırla gitti. Rahmet istedi şimdi. Ne bakımlı kadındı. Bir gün olsun ruhsuz dolaştığını görmedim. Pudrası. Parfümü ve şalı. Tam kadındı. Artık böyle insanlar kalmadı. Beyoğlu'na çıksan her dükkândan arabesk çığlıklar. Okul önlüğüm yoktu ama patlamış paraşüt kumaşından yapılmış ipek eldivenlerim vardı. Eldivensiz şapkasız sokağa adım atmazdık. Eldivensiz kadın, donsuz kadın diye alay edilirdi bizim zamanımızda. Yokluk vardı ama zarafet ve görgü de vardı... Beyoğlu'nda tek bir kadın olsun da eldivensiz şapkasız dolaşsın... Hıııh... Gittikçe kabalıyor insanlar. Vallahi, biz Cumhuriyet çocuğuyuz. Onuncu Yıl Marşı'nı haykırma haykırma söyledik. Şimdi sorsan şunlara Onuncu Yıl Marşı'nı, o ne, derler. Çok yüzeysel bunlar çok. Biz vatan için canımızı verdik. Ne sıkıntılar çektik de gıkımızı çıkarmadık...

Kedilerin sesleri kesildi. Baygın yatıyor pencerede. Al hadi al. Seversin tabi, tereyağlı dönerin suyu. Rahmetli kayınvalidem de çok kedi severdi. Kedilere bakıyor, varını yoğunu onlara yediriyor diye az eziyet etmediler ona da. Eden ettiği ile kalır. Bana da yeni evlendiğimde az yapmadılar ama, Sabriciğim'in hatırı için her şeye katlandım. O kadar iyi bir insandır ki. Yedi millete hayrı vardır. Hem nüktedan, hem tatlı dilli. Hem de kıymetli bir ilim adamı. Ama bir o kadar da tevazu sahibi. Memleketi için canını verir. Maaş vermeseler yine de sesini çıkarmaz. Şimdiki profesörler gibi parayla halka konferans vermez. Madem ki ülkem beni yıllarca okuttu bu makamlara getirdi, parayı mezara mı götüreceğim, yiyeceğimizden fazlası var, biz de ülkemiz insanına ne versek yine de az gelir der. Varsa yoksa kitapları. Evin içi kitap dolu. Kızıyorum bazen. Bu kadar kitap. Odasında koyacak yer kalmadı. Hiç birini elletmez. Tozunu alayım. Yok! Sen elleme. Yerlerini karıştırma. Sonra aradığımı bulamam.

Patlıcanlar közlendi. Mis gibi de koktu. Damat pek sever patlıcan salatası. Sevimsiz şişko. Benim gül gibi kızıma layık değil ama ne yaparsın, onu seçti işte evlenmek için, sanki dünyada başka adam kalmadı... Arabesk müzik din-

liyor. Tabi kızımın yanında değil. Onun yanında sıkı mı dinlesin, müzik setini geçiriverir kafasına. Öyle de cadıdır. Zaten Almanya'da kilisenin yuvasındayken bunu cadı yapmışlardı. Müsamerede... Benim kızım krallara, saraylara layıktır. Güzellik desen var, ince ruh desen bir numara. Tıpkı babası gibi ince ruhlu, sanat aşığı.

Çorbayı da çıkarsam mı acaba. Şahane mercimek çorbası. Tavuk suyuyla yaptım. Ama yaz sıcağında da çorba? Anneanne kafayı mı kaydattın derler. Böyle acayip sözleri var, kalıp gibi. Hep aynısını söylüyorlar. Kız görürse tavukları çorbanın içinde ağzına sürmez. Vejetaryendir kendisi. Çok arkadaşı var. Geçenlerde birini getirdi. Almanmış. Haftaya Hindistan'a gidiyormuş, meditasyon hocasıymış, vejetaryenmiş, ondan sonra bizim kız da vejetaryen ve Budist oldu. O da onunla gidecekmış. Dur kızım dedim. Evli barklı kadınsın, nereye gidiyorsun? Alman da buna aşık mıdır nedir, habire ellerini tutmaya çalışıyor kaçamak kaçamak... Ufak tefek bir adam. Kız yapsa vallahi kızmam. Çünkü o kocası olacak adam, Nato tahta Nato mermer. Odun gibi. Çocuk benim gibi gerçek bir erkeğin aşkını tadamadı. Sabriciğim beni çok mesut etti. Hem yatakta, hem de her yerde. Gerçek bir erkek.

Cebinde ne kadar para varsa çıkarır bana verir, al aşkım der. Her şeyim senindir. Benim aşkımdan ve kitaplarımdan başka bir şeye ihtiyacı yokmuş.

Neyse kızı zar zor kandırdık, Hindistan'a gitmeyi şimdilik erteledi. Birkaç güne kadar başka birini peşine takar getirir, bu sefer de Çin'e gitmeye kalkar. Peşinden ayrılmıyor ki adamlar... Mıknatıs gibi çekiyor hepsini. Esaslı bir erkeğe çatsaydı onun kölesi olurdu. Bir kadına en çok aşk köleliği yaraşır. Tabi layığını bulursa! Ama bu adama köle falan olunmaz. Haklı çocuğum. Güzellikte de biriciktir. Aynı bana benziyor. Onu seyrettikçe içim açılıyor. Tabi ben ondan kat kat güzelim, belirtmeye gerek yok. Aşkın ve mutluluğun getirdiği güzellikle ne gençlik ne de pahalı güzellik kremi baş edebilir.

Acı biberli tarator. Cevizli. Bunu da Evangelia çok sever. Her gelişinde bundan bir lokma yer. Kaç kere çağırdı Atina'ya gidecek vakit nerede? Evimiz Birleşmiş Milletler Teşkilatı gibidir. Dünyanın dört bir yanından ilim adamları, ilim kadınları... İlime dokunmuş kim varsa bizim evdedir. Dokunmayanları da bırakmaz Sabriciğim. Kaç tane okuması yazması olmayan insana üniversite bitirtirdi. Ona kalsa tüm üniversite kapıları açılacak. Tüm gençler okuyacak. Varsın üniversite mezunu işsiz olsunmuş. Kültür seviyesi yükseldikçe ülkemiz yükselecekmış.

İnşallah dediği gibi olur. Bir insan ülkesinin kalkınmasından başka ne ister ki? Atatürk Cumhuriyeti ilan ettiği sırada, memlekette yol yapacak mühendis yoktu diye her zaman söyler. Şimdi ülkemiz o yıllardan beri çok yol aldı. Onun yetiştirdiği pek çok genç çeşitli üniversitelerde yönetici oldular. Ektiğimiz tohumlar büyüdü diye iftihar eder. Öğrencileri de sayar severler, ararlar, sorarlar. Daha ne isteyeyim der, bundan daha büyük bir mutluluk olur mu?

İçerden hiç ses seda gelmiyor. Nerede bunlar Allahaşkına? Şekerpareler pişti. Şuna bak gitti annesinin yanına

yattı, yalıyor şimdi de. Ne de tatlı. Hem ana oğul hem de sevgili. Miyav size de. Sonra yine veririm, önce bizim şu kutlama yemeğini yiyelim de...

Mayonezi de tam kıvamında tutturdum. Amerikan salatası. Bu kadar işin arasında taa Suadiye'ye gittim. Anneme bakıcı tuttuk. Yok efendim parasını çalıyormuş. Paraları saklıyor halının altına sonra da unutuyor. Tomar tomar para buldum halıların altından. Yok yere kadının günahını alıyor. Gençliğinden beri böyleydi. Hepimizi parmağında çevirecek. Bugün evlenme günüm ya, ille beni oraya kadar çağırıp kapris yapacak. Gel diyorum gelmez, evim de evim der. Kaçmıyor ya evin. Gel işte otur şurada. Yok. Hem evinde oturacak hem de her gün ziyaret edilecek.

Kediler gitti. Hava karardı. Ne güzeldir yaz akşamlarının kokusu. Ömrümü aşkla geçirdim. Bol bol yemek pişirdim. Bol bol aşk yaptım. Bol bol sevdiğim erkeğin kollarında yattım. Bol bol Osmanlı Tarihi dinledim. Bol bol Karlofça Antlaşması'nı ve Ermeni meselelerini ve Balkan Savaşları'nı dinledim. Yaşlandım da çirkinleştim mi diye sorarım, ona kollarında mesut yatarken. Kalbinin güzelliği seni hiçbir zaman yaşlandırmaz der. Her yaşta ayrı güzelsin der. Onun içindeki umut genç kızlığımdaki karamsarlığı sildi. Kendimle birlikte tüm canlıları da aydınlatmam ve artmam gerektiğini öğretti bana. İki tane çocuk doğurdum ama şimdi daha fazlasına sahibim. İki sandalye, bir masa ama pek çok derin bir insanla evlendim. Ellinci yılımızı da kutlayabilecek miyiz acaba? Bir gün bu mutlu günlerin biteceğini düşünüp korkuyorum. Onun kollarında olmak öyle güzel ki. Bütün sıkıntılara değer.

Pastam da şahane oldu. Şeftalili. Öbürkünü de vişneli yapayım. Talaş böreği de pişti. Tam bir şölen hazırladım. Bir Sokrates eksik kaldı. Gel de bize bilgelik sevgisinden bahset ey filozofların ustası... Sorgulanmayan hayat yaşanmaya değer demiş Sokrates. Sabriciğim de öyle söyler, felsefe bir meslek değil, bir yaşam biçimidir... Baş başa kaldığımız zamanlarda da "Aşk sanatı bir yaşam biçimidir" diye çevirir. Her kadına böyle bilge bir adam gerekir ki mutluluk nehrinde yıkansın.

Yaprak sarmalar şahane, yeme de yanında yat! Bunlar bir iş çeviriyorlar ama ne? Hiç biri ortada yok. Ses seda yok. Giysimi değiştireyim de evlilik gününe uygun bir şey giyeyim. Şu yeni diktığım kırmızı elbisemi mi giysem? Bu elbisemi görürse Sabriciğim geceyi zor tamamlar. Vahşi bir kaplan gibi coşar. Gülümü de ilıştireyim kulağımın arkasına. A pek de hoş oldum. Gençliğimde Ingrid Bergman'a benzetirlerdi ama bu akşam Sophia Loren'e benzedim. Kırk altıncı yıla bu elbise yakışır. Tam Akdeniz kadını. İnce bel, dolgun kalçalar. Fazla zeytinyağı yemekten oluyor. Ama en ufak bir selülit kırıntısı arasan bulunmaz. Öyle de yerinde bir dolgunluktur. Tam kıvamında. Erkeği mest eder. Bizim ailemizin tüm kadınları böyledir. Annem doksan altı yaşında, soyunsa Playboy'a girer vallahi. Öyle de güzeldir. Tabi Yugoslavya'dan gelmemizin de etkisi yok değil...

En son aldığım İtalyan terliklerimi de giyeyim. Bir kadına en yaraşan şey bu sivri topuklu, yüksek ökçeli ayakka-

bılar... Bunları gece yalnız naylon çoraplarımla giyerim, herkes gittikten sonra, baş başa kaldığımızda... Ayyy, yanaklarımı al bastı, utandım koca kadın....

Aşk mutfağından çıktı annemiz... Oo la la...

Aman tanrım... Tüm evi güllerle doldurmuşlar... Ayy... Deliler sizi! En mutlu evlilik yıldönümüm. Dilerim ki hepimiz benim tattığım sevgiyi aşkı tadasınız. Sevgilisinden ayrılmış nice insanlar vardır, üzgün çaresiz kim bilir? Ne olur onlar da sevgiye kavuşsunlar Allahım! Evi barkı olmayanlara sıcak bir yuva ver Allahım! Şunlara bak. Hayır, hatim indirmiyorum kalbimdeki coşkuyu tüm insanlarla paylaşmak istiyorum. Ay çok yaşayın siz! Her şey hazır. Hadi tabakları getirin.

Canım. Seni çok seviyorum.

Sizleri de hepimizi. Beni aşkla ölümsüz yaptınız. Şampanyayı üstüme dökceksin. Yok hiç yorulmadım. Değil kırk altı sene, yüz kırk altı sene bile daha sana Çerkez tavuğı yaparım. Yeter ki sen mutlu ol! Aman pabuçlarıma dökme şampanyayı! Onlar, deden duymasın, dedenin bir maaşı kadar. Hah hah hayy. Tabaklardaki her şey bitecek. Bitir o pilavı. Bak o kadar çocuğın olur sonra. Aşk sofrasına hoş geldik, hoş bulduk. Ömür boyu afiyetle yiyelim. Sensin dinazor. Velet anneannesine dinazor diyor. Çirkin maymunlar sizi.

“Senin kırışıklıkların philinna, herhangi bir gençliğin canlılığından daha değerlidir ve bana gelince ben, hâlâ genç bir kızın dimdik göğüslerindense senin yasak meyvelerini ellerimle tutmaya daha çok açım. Senin biten sonbaharın, bir başkasının ilkbaharından üstündür ve senin kışın onun yazından daha sıcaktır.” *

Mehtap ne kadar güzel bu gece. Nişanlı olduğumuz zamanlarda ben Mardin’de sen de Suadiye’de iken ayrı ayrı pencerelerden mehtabı seyrediyorduk. Gecedен bir yol senin kalbine, bir yol da benim kalbime inerdi. Konuşmadan fısıldardı kelimeler. Zamanın dehlizlerinden çıkıp bu geceye ulaştı parlak gecenin ışığıyla yazılmış sonsuz serüven. Yıldızlar dudak dudağına aşkı kutsuyorlar...

*Paul le Silentaire, Epigramma 5

Atölye

Selma Erdem

Uzun, alışkın parmaklar makinenin hızıyla yarışyordu. Oda pisti, tozluysa. Tavanına yakın dar pencerelelerinden giren güneş, dikiş makinesinin ayaklarına vuruyordu.

Usta uzanıp makineyi durdurdu, önündeki kumaş yığınının üstünden gözleriyle makası aradı. Tam karşıındaki masada oturan Nuriye, başı önünde, evire çevire gömleklerin ipliklerini temizliyor, çabuk çabuk yanındaki yığının üstüne atıyordu. Nuriye'nin bitişindeki öbür işçisi Pervin, saçlarını at kuyruğu yapmış, ince kollarıyla ütüyü abanıyordu. Usta her ikisine de göz ucuyla baktı. Sonra başını çevirip yere tükürdü. Ayağıyla üstüne bastı, tahta döşemede ileri geri hareket ettirip ezdi. Kapıya doğru döndü, sessizce, "Recep çay söyle" dedi.

Recep kapıya yakın yüksek masada, hışırtıyla gömlekleri ince torbalara sokuyor, ağızlarını kapatıp kutuluyordu. Uzun bacakları masanın altına sığmıyor, kafasının tam ortasından fiskiye gibi açılan saçları, başının her hareketinde havalanıyordu. Bu işe yeni başlamış, bir türlü alışmamıştı. Göğsü kabarıp indi. Şunun şurasında ne kalmıştı askerliğine. Kalktı çay söylemek için çıktı.

Nuriye yorgunluktan daha da ağırlaşmış gövdesiyle, iplik içindeki üstüne başına hiç orali olmadan makineye yanaştı. Dikilenleri tumbul iki kolunu açarak kucakladı, götürdü, masasına attı. Yerine geçti. Küçük makasını buldu, önce gömlekleri birbirinden ayırmaya başladı.

Usta boşalan yeri sıvazladı. Eğilip bir eliyle yerde duran çuvaldan kesilmiş kumaşları desteledi. Kucağına yerleştirdi, dikmeye koyuldu. Küçük odanın içini yeniden makinenin gürültüsü doldurdu.

Çok geçmeden sıksa bir oğlan, elinde bir askı, askının içinde kopkoyu çay dolu dört bardakla girdi. Bardaklardan birini dikiş makinesinin köşesine, öbürlerini Recep'in masasının kenarına koydu. Gitmedi. Nuriye'ye döndü. Askısını bir elinden öbürüne aktardı. Bekledi. Nuriye oğlana baktı. Bir sıkıntı bulutu geçti yüzünden. Masanın çekmecesine uzandı. Acı sarı, para büyüklüğündeki dört kirli plastiği tepsiye bıraktı. Çıracak rahatladı. Birden odadan çıktı.

Her biri çaylar soğumasın diye önlerindeki bitirmek için sabırsızlıkla hızlandılar.

Pencerelerden vuran güneş parlaklığını yitirdi. Usta işi bıraktı. Arkasındaki duvarda asılı ceketine uzandı. Ağır ağır giyindi. Recep köşede, hazırladığı kutuları doldurduğu iki kolinin iplerine yapıştı. Çıktılar.

Dışarıda ılık bir bahar akşamı yükseliyordu. Önde usta, ana caddede bir taksiye rastlayana kadar yürüdüler. Günlerden cumartesiydi, her hafta sonu, diktikleri gömlekleri Osmanbey'e götürüyorlardı.

Paydos saatini az geçmişti ki, bira kokan soluğu, ince bedeniyle usta girdi kapıdan. İki kadın durup baktılar. Saçları dağılmış, çileli yüzü daha da kararmıştı. Yerine oturdu. "Fabrika" dedi sessizce. Anlatmak istedi. "Fabrika daha ucuza geliyormuş.." Kısa bir duraksama oldu. Her biriyle göz göze geldi. "Hem de daha çabuk dikiyorlarmış.." Araya bir suskunluk çöktü. Anlamışlardı. Usta toparlandı. Cebinden bir tomar para çıkardı. Bir deri bir kemik parmaklarıyla ayırıp haftalıklarını bir bir uzattı. Kalanını cebine soktu. Bu seferinde, gömlekleri eksik mi sayıyor, parayı eksik mi alıyor pek oralı olmamıştı. İçi yangın sonrası. Doğrulup kalktı. Yeniden dışarı çıktığında karanlık çökmüştü. Sokak lambalarının tükenik ışıkları altında uzanan تنها sokakta bir başına yürürken, daha da içlendi.

Nuriye her gün Kadırga'nın dar sokaklarından geçip, birbirine yaslanmış, korkuyla bakıyorlarmış gibi duran, tahtaları kararmış evlerin birinden çıkıp geldi Sultanhamam'daki atölyeye. Sessiz. Dingin. Bütün insanları dost görmeye hazır. Eve dönerken düşünüyordu. Ne yapardı bundan böyle. Köye annesinin yanına gitse. Annesi iyiydi, anlayışlıydı da ya köylüler? Geçen yaz, evli bir kadın olarak yalnız gittiğinde bile garipsemişlerdi. Şimdi ne yaparlardı kim bilir? Hadi o katlanırdı, annesi ne yapacaktı? Kesinlikle gidemezdi köye. İyi de nasıl olacaktı? Kara bulutlar gibi üstüne çöktü işsizlik. Sıkıntı içinde, karanlıkta giderken, ustanın fabrika demesi geldi gözünün önüne. Fabrika, dedi kendi kendine. Ev arkadaşı Feride'den biliyordu. Fabrika kent dışındaydı. Bir masal devine benziyordu, uzaktan. Önce bacaları seçilirdi. Sabahları uykulu uykulu yollara düşülürdü. Yollar türlü taşıtlarla uzar da uzardı. Günde on dört saat çalışmalar başlardı sonra. Çorap fabrikasında çalışan Feride böyle anlatmıştı.

Geçende gene böyle işsizken evde, yalnızlığı, kimsesizliği tatmıştı. Feride işteydi. Yerler silinecek, bulaşık yıkacak, perdeler suya batırılacaktı. Sonra toplardı, sonra yıkardı, sonra ovardı, Feride akşamdan önce dönmezdi nasılsa. Bir pazar sabahı, yağmura sövüp yine de evde oturmamıştı Feride. Pikniğe gitmişlerdi Kınalıada'ya. Gök aynı gök. Ada içine kapanık, sessiz kendi halinde, yağmurda iyice تنها. Feride, içinde güneşli bir pazar gününün özlemi, dağınık saçlarıyla, naylon torbadan haşlanmış, içi kayısı yumuşaklığında yumurtalar çıkarmıştı.

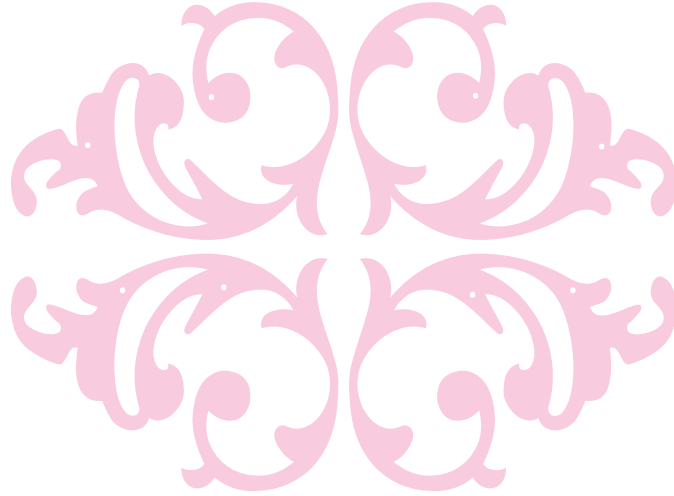
Nuriye ertesi sabah, uyku tutmamış erkenden uyanmıştı. Bütün gece düşünmüş, yine işsiz kaldığını Feride'ye söylememeye karar vermişti. Kalkıp da akşamdan kalan bulaşığı yıkamalı, yıkarken de bir çıkış yolu düşünmeli, adamakıllı bir şey ki kimse anlamasın atölyenin kapandığını.

Pervin şingır mıngır sevinçler içinde. Nişanlılık, evlilik düşleri kurmaya hazır. Bir de insan gülüyordu ki gülerken. Gözleri, saçlarıyla bile gülüyordu. Öğlen paydosunda Kapalıçarşı'da kuyumcuda çalışan Sedat'la buluşmuşlardı ama atölyenin kapandığını söyleyememişti. Usta akşam çıkışta açıklamıştı. Firma dikiş işini artık onlara vermeyecekti.

Eminönü'nden otobüse bindi. Evdekilere işsiz kaldığını söylemeyecekti. Ya ne yapacaktı? Sedat ne olacaktı? Pazartesi bir iş bulabilseydi Allah'ım. Sen büyüsun Allah'ım, sen bilirsin. Sana sığındım Allah'ım. Camın kıyısında yer buldu. Kör bakışlarla baktı dışarıya. İçine bir gariplik çökmüştü. Şişli'deki rutubetli, kapıcı dairesine dönmek istemezdi akşamları. Dikkatini kafasında kaynaşıp duran düşüncelere vermişti.

Hiçbirini bir daha göremedim.

Bebek Arabası

Ece Arar

Ayten anca üçte uyuyabildi.

Henüz iki saattir yataktaydı; bebek yine viyakladı. Öyle yorgundu ki; bir an kalkamayacağını, bebeğe bakamayacağını sandı, sonra zaten vazgeçti kalkmaktan. ‘Ulan bir kere de herif susturuversin Mıstık’ı dedi içinden. Mıstık susmadı tabii; neredeyse camlar zangırdamaya başladı bet sesi yüzünden. Herif tınmadı bile; kıcını dönmüş uyuyordu. Ayten bu; inat etti kalkmayacağım diye. Eh sonunda olan oldu. Hüseyin dellendi, bir dirsek attı Ayten’e hışımla, “Ulan karı, kalk da sustur şunu.” diyerek yeniden kıcını gerisini geri döndürüverdi. Ayten bir robot gibi kalktı, sızlayan kolunu ovuşturdu, sonra ayaklarını sürüye sürüye Mıstık’ın yanına gitti. Bebeği beşikten kapıldığı gibi memesine dayadı.

Mıstık cakkudu cakkudu emdi annesini. Ayten’in o sıra kafası yana düştü, üç dakika uyuyuverdi. Rüyasında saçına tokalar takıyor, bir düğüne gidiyordu. Düğün de ne düğündü; bir salondaydı, sanatçının biri parıldayan bir elbise giymiş, şarkılar söylüyordu. Ayten de düğünde eteklerini savurup sahnede dönüp duruyordu. Ne rüyaydı ama...

Mıstık memede uyuduğu sırada Ayten kendine geldi. “Gazını çıkartmaya kalksam uyanır mı velet?” diye düşünüyordu. “Çıkartmayıp da uyutsam, bu kez de gazdan uyanır mı acaba?” diye bir soru daha sordu kendine. Bunlar; günlük, sıradan, otomatik sorulardı zaten, hangi seçeneği seçsen fark etmezdi. Bebek dediğin, öyle veya böyle gece uykusu uyutmazdı adama, sen en tatlı uykundayken hisseder, uyanıverirdi.

Ayten Mıstık’ı yavaşça memeden çekip beşiğine yatırdı. Yine ayaklarını sürüyerek yatağa yollandı. Bir saatçik daha uyuma hakkı vardı; Hüseyin altı buçukta kalkar, hazır kahvaltı masasına otururdu. Neyse ki, o bir saati uyuyabildi Ayten, kalkınca da “nasıl bir çırpıda geçiverdi altmış dakika” diye hayıflandı. “Geç dersin geçmez ulan” dedi kendi kendine. “Doğururken adamın anasını ağlatır bu dakikalar. Geçme dersin, o zaman da geçer” diye söylendi.

Hüseyin yatakta hafifçe doğrulup, “Ne söyleniyosun kendi kendine. Saat kaç?” dedi. Ayten içini çekip; “Altı. Uyu

daha” der demez Hüseyin’in gözleri tekrar kapandı. Ayten gidip bebeği yokladı, şükür, hâlâ uyuyordu. Çay suyunu koydu, kahvaltı masasını hazırladı, ‘Bebek uyanmadan ben de bir bardakçık çay içebilsem’ diyerek iç geçirdi. Hüseyin’in uyanmasına hâlâ on beş dakika vardı. Gidip giyindi. Aynaya doğru gitti. Gözlerinin altındaki halkalara baktı, baktı... Azıcık saçına sürdü firçayı, bir de rüyası aklına geldi o an, bir tokayı saçının kenarına ilişti.

Hüseyin gümbür gümbür kalktı yataktan, öksüre öksüre, bağıra bağıra... Şipşak giyindi, sandalyesine yerleşene kadar bir hal oldu, gürültülerin en alasını çıkartarak sofraya oturdu. ‘İnsan bir sefer düşünür çocuk uyanır mı diye, tüh sana’ dedi içinden Ayten, sonra bir koşu gidip, bu badireyi Mıstık uyanmadan atlattılar mı diye baktı. Hayret, velet hâlâ mışıl da mışıl uyumaktaydı. “Ben yapsam bu gürültüyü kesin kalkardı. Gündüz makinayı bile açamıyorum” diye söylendi.

“Ne diyosun yine kendi kendine?” diye bağırdı içerden Hüseyin; “Gel de çayımı koy, işim gücüm var benim”. Ayten’in işi gücü yoktu sanki, sanki laf olsun diye sallanıp duruyordu. ‘Bu koca denen herif bir gün olsun evde kalıp çocuğa baksa, ev işini, bir de getirip durduğu paça, overlok işlerini yapsa, ertesi sabaha kadar zıbarırdı’ diye geçirdi aklından.

Hüseyin aynen bağırdı tabi. O bağırıp dururken Ayten Mıstık’ı izledi. Mıstık gözlerini birazcık açıp yine kapattı. Ayten derin bir oh çekti, hızla mutfığa gidip çayları doldurdu, kendi de sofraya oturup ağzına bir parça ekmeğe attı, derken hızla çayını karıştırıp bir dikişte içiverdi.

“Bir yere mi yetişecen?” dedi Hüseyin gülerek. Ayten kocasının neden bahsettiğini anlamamıştı.

“Giyinmişsin, süslenmişsin. Yarım yamalak da olsa kahvaltını yapmışsın, çayını içmişsin.”

Ayten nihayet anlamıştı, demek bir toka takınca süslenmiş olmuştu.

“Ya, düğüne gidicem bugün” dedi.

Hüseyin’in yüzü değişti, artık gülmüyordu.

“Ne düğünü kız?” dedi.

Gülebilme sırası kendisine geçti diye keyiflendi Ayten; “Ne düğünü olacak?” deyip bir kahkaha attı. Derken yüzündeki mutlu ifade bıçak gibi kesiliverdi.

“Düğün müğün yok.” dedi, “Sana şaka yaptım. Rüyamda dışarı çıkmıştık”

Hüseyin rahatlayıverdi. Bir çırpıda tabağını süpürdü, ceketini sandalyeden alıp çabucak giydi, anahtarını bilerek yine almadı, çocuk gibi her defasında kapıyı çalacak, Ayten’in bugün de sınırlarını gerim gerim gerecekti.

“Hadi eyvallah” deyip kapıdan çıkarken Ayten koşup kapıyı yakaladı, “Az daha herif çıkarken kapıyı çarpacaktı” dedi kendi kendine. Usulca kapıyı kapattıktan sonra tekrar Mıstık’a baktı. Uyanmış bakınıyordu. Ağlamasına fırsat vermeden memesini çocuğun minik ağzına dayadı, bebek sütü çektikçe nasıl susadı, nasıl susadı... Sanki bedeni bir çiçektir de, az önce çölde kalıp kavrulmuştu. Yine de bebeği memeden uzaklaştırıp bir bardak su almaya gönlü elvermedi. “Kafa yok ki, tın tın tın” dedi işaret parmağıyla kafasına vurarak. “Kafa olaydı önce su alır, sonra tutardım bebeği memeye”.

Mıstık emdi de emdi. İkinci memeye geçmeden Ayten gidip su doldurdu kendine, kana kana içti. İkinci memeyi de boşaltan Mıstık, annesi daha koltukaltlarından onu yeni kavramışken, koca bir “gark” dedi. Ayten bu işe bir sevindi, bir sevindi... “Ulan ne güzel gün, her şey tıkırında valla” dedi. Oğlanı bir güzel çarşafa sarıp sırtına attı, emziği de ağzına tıktırırverdi. Mutfağa gidip, ayaküstü bir çay daha içti. Sonra da akşam için nohut ıslattı. Hazır keyfi yerindeyken, ihmal ettiği bir işi yaptı, perdeleri suya bastırıp, büfeyi iyice parlattı. Tam yorulduğu ve azıcık oturacağı anda kapı çaldı, “Hüseyin’dir, kim olacak?” dedi, gitti açtı.

“Bak ne getirdim?” dedi Hüseyin, gözleri ışı ışı.

“Ne bu?” dedi Ayten.

“Sen anlamazsın. Bebek arabası” dedi Hüseyin alayla.

“Anlamam madem, ne getirdin?” dedi Ayten.

“Anlamazsın ama anlayacaksın. Bak, buradan üstü kapanıyor” diyerek çatır çutur bir şeyler yaptı. “Buradan katlanıyor” diyerek koca şeyi minnacık etti. Sonra çattadanak tekrar açıp, “Burası da çıkıyor, istersen yatak oluyor” deyip, sanki sihirbazmışçasına bir şeyler yaptı.

“Kimin bu şimdi?” dedi Ayten, gözlerini arabadan alamadan.

“Kimin olacak? Esmâ Hanım’larındı, Mıstık’ın oldu” dedi Hüseyin.

Ayten hâlâ şaşkın şaşkın bakıyordu alete, o sırada Hüseyin “işim var” deyip kaçtı. Azıcık bakmak istiyordu bebek arabasına, kocası gibi bükmek, eğmek, çattıdı çuttudu sesler çıkarmak istiyordu. Mıstık tabi izin verir mi, anasının sırtında gezmeye alışık, bıraktın mı bun alıyor, başladı ağlamaya.

Ayten “İki dakika ağla valla. Ben buna bakıcam” dedi dönüp Mıstık’a. Oğlan anlamış gibi susuverdi. Ayten tabi, evirip çevirirken aleti, birden kapanıverdi meret, sonra da ter içinde kalıncaya kadar uğraşsa da açamadı.

“Aman, lanet şey. Bize ne gerek bebek arabası. Sosyetik karılar gibi çocuğu içine koyup gezdirebilecek miyim sanki... Şu eşek ölüsünü kapının önüne çıkar, açabilirsen aç, bebeği evden getir, içine koy, gezdir falan. Nasıl yapıyor

karılar bu işi ki?” deyip düşüncelere daldı. Aleti de gidip balkona koydu.

Hüseyin öğle vakti damladı, gidip Mıstık'ı bir havaya attı, tuttu; paşa paşa beşiğinde duran çocuğu durduk yere viyaklattı. Masaya kurulup yemeğini yedi, “Bir kahve yap da yorgunluğumuzu atalım” dedi. Ayten önce Mıstık'a mı baksın, kahve mi yapsın bilemedi. En sonunda Mıstık'ı kucağına alıp pırpırlarken, bir yandan da kahve yaptı.

Birden aklına geldi Hüseyin'in;

“Nerde kız araba?” dedi, “Esmâ Hanım'ın kocası vakti zamanında onu ta Amerikalardan getirmiş, kaç çocuk geçmiş üstünden.”

Ayten gözüyle kış kadar balkonda hiç boş yer bırakmayan koca arabayı gösterdi. Hüseyin üşenmedi, kalktı. Arabayı alıp mutfağın ortasına koydu. Sonra da aleti sanki kendi yapmışçasına, orasını burasını elleyip tekrar açtı.

“Getir kız, koyalım çocuğu içine” dedi. Ayten Mıstık'ı Hüseyin'e verdi, olur da kendi koyarsa alet kapanıverir diye korkmuştu. Hiç de öyle bir şey olmadı, Mıstık yeni yerini sevdi. Kocası yine birtakım numaralar yaparak sırtını dikleştirdi aletin. Ayten şaşakaldı, bu ne rahat bir şeydi böyle, kocası sahiden de iyi bir şey getirmişti bu kez eve.

Hüseyin sanki aleti kendi parasıyla almış gibi kasım kasım kasıldı, oğlanın içinde mutlu mesut oturduğunu görünce bir keyif sigarası yakarak oğlanı seyre daldı.

“Eee Ayten, bu velet böyle bütün gün arabanın içinde oturacak herhal. Yaşadın valla, sana yapacak iş kalmadı” dedi sırtarak.

Ayten içinden “Tövbe tövbe” diyerek işe koyuldu. Hüseyin söylediklerinde gayet ciddiye, onay bekliyordu, sahiden de şimdi Ayten'in yan gelip yatacağını sanıyordu.

“Çocuk kuzu baksana. Ne iş tutturucan sen şimdi?” dedi.

Ayten umursamaz bir tavırla kocasına baktı; “Ne yapıcım? Çocuk duruyorken evlere makine tutucam, paça yapıcım” dedi Ayten.

“E iyi bakalım” diyerek kalktı yerinden Hüseyin, sanki karısının daha yapacak işi olmasına sevinmişti. Çıkıp kahveye gitti. Ayten o sıra evi köşe bucak süpürdü. Mutfığa baktı. Mıstık elindeki sigara jelinini hisırdattıyordu. “Bu çocuk uykusunda meleklerle görüştü galiba” dedi içinden. Tam o sırada Mıstık homurdandı, kıpırdandı ve annesinin gözlerinin önünde, hem de iki santimcik uzağındaiken, eğilip süpürgeye bakacağı tuttu ve kafa üstü yere çakılıverdi. Ayten'in o an başından aşağı kaynar sular döküldü, bütün etleri mıncıklıyorlarmış gibi acıdı, içine binlerce diken battı. Öylece iki saniye durduktan sonra kendine geldi, bebeği kapığı gibi kucağına aldı. Önce kafasını yokladı. Kanamıyordu. Sonra gözlerine baktı, şöyle bir salladı, Mıstık birden ağlamaya başladı. “İyidir ağlamak. İyidir iyidir”

diye kendi kendine konuştu. Ne yapsın bilmiyordu, ya çocuğun beynine bir zarar geldiyse diye düşünüyordu. Ya aptal olursa... Doktor hanımdan duyduğu gibi kafasına buz koymak geldi aklına, bir torbaya üç buz doldurup yeni susmuş olan Mıstık'ın kafasına dayadı. Oğlanın kafası üç dakikada şişivermişti. Neden sonra aklına doktor hanımın kapısını çalmak geldi, sonra hatırladı. Doktor hanım bu saatte eve dönmüş olamazdı. "Hüseyin benim çocuğu kafa üstü düşürdüğümü duyarsa kafamı patlatır" diyordu içinden.

Hüseyin bu; bir şeyleri sezmiş gibi tam da o an geliverdi. Mıstık şimdi kıcını yırtarcasına bağıyordu. Kolunda Mıstık, kafasında da buzlar olduğu halde Ayten kapıyı açtı. "Nooluyor lan? Apartman yıkılıyor" dedi Hüseyin. Ayten yediği halı gösterdi, Hüseyin ağzı açık bakakaldı.

"Nooldu lan Mıstık'ımın kafasına?" dedi.

Hep öyle olurdu zaten, çocuğun kafası şişince kıymetlenmişti. Ayten hâlâ sıkı sıkı buzu çocuğun kafasına bastırmakta olduğunu anlayınca elini çekiverdi. Mıstık da o an sustu.

"Ne olacak?" dedi, "Arabadan düşüverdi."

Hüseyin inanmaz gözlerle karısına baktı, bebeğin o sıkır sıkır çalışan arabadan düşebileceğine ihtimal vermemişti. "Vay be" dedi şaşkınlıkla, oğlanın kafasını unutupmuştu. "Esmâ Hanım'a sormak gerek, ne diye düştü ki şimdi içinden bu çocuk?" dedi. Şaşıрма sırası Ayten'deydi, daha herife "Sağlık ocağına mı götürsek acaba?" diyememişti. Arkasından bağıracaktı ki baktı ki koca şiş inmiş. "İyi bu herhal. Bir de meme emerse tamadır" diyerek zorla çocuğu memeye tuttu. Bereket Mıstık az buçuk emdi, sonra da bir saat ağlamaktan yorgun düşmüş olacak, uyuyakaldı.

Ayten'in işte o an içi cız etti, sabahtan beri Mıstık'ın bezini değiştirmedini fark etmişti. Yeniden işaret parmağını kıvrıp kafasına iki tıklattı, çok kızmıştı kendine. Çocuğun bezi leş gibiydi, kaka yapmamıştı şükür, ama pişik olmuştu işte. Yere çömelip ellerini başının arasına aldı ve böğürerek ağlamaya koyuldu. Bebeği öylece çıplak bırakmıştı yatağa, altı yanıyordu çocuğun, kafası zonkluyordu ama uyuyordu işte. Ayten, "Ne biçim bir anayım ben?" diye diye bağıyor, bir yandan da göz ucuyla parıl parıl parlayan güneşe bakıyordu. Ağlamayı kesince bir de baktı ki kuşlar cıvıldıyor, ılık mayıs havası içeri doluyor, kediler mırıl mırıl mırıldanıyor. Böyle susup da bakınca, görünce akıp giden baharı, bu kez daha da gürültülü ağlamaya başladı. Niye böyle dolu dizgin ağladığını tam olarak kendi de bilmiyordu, bebeğe mi, şuracıkta, dört duvar arasında ömür tüketen kendine mi, az sonra bez kaynatacak olmasına mı, paçalara, overloklara mı bilemiyordu...

Bir süre sonra elinin tersiyle gözündeki yaşı sildi, çocuk nefes alıyor mu diye baktı, "Allah'ıma bin şükür" diyerek çocuğun kel kafasını okşadı. Hüseyin'in geçen gün getirdiği bakkal bezlerinden bir tane çıkardı, "Nasıl takacağız bakalım bu mereti?" diyerek işe koyuldu. Derken birden bezi bıraktı, çocuğu kaptığı gibi musluğun altına götürdü,

yıkayıp altına zeytinyağı sürdü. İşte ana dediğin böyle olurdu, bezi şimdi takabilirdi. Mıstık kıcı yırtılıyormuş gibi bağırmaya başlamıştı, Ayten çocuğa hak verdi, çocuğun sahiden de kıcı yırtılıyordu.

Bir hisim sokak kapısını açtı sonra, “Hüseyin” diye bağırđı boşluğa. Hüseyin merdivenleri ikişer üçer inerek geldi. Ayten, “Git de şu çocuğun başına da kıcına da ilaç al” dedi.

“Ne oldu ki kıcına?” dedi Hüseyin.

“Ne olacak, yanıyor kıcı” dedi Ayten.

“Ulan küçücük veledin hakkından gelemiyor musun? Ne ilacı isteyeceğim şimdi ben?”

“Kafa üstü düştü de. Bir de yetmiyormuş gibi bizim karı kıcını çişli bırakmış, yanıyormuş de, olsun bitsin” dedi Ayten.

Hüseyin, karısının suçunu kabullenmesine sevinmişti ama Mıstık öyle sesli ağlıyordu ki, başka bir şey demeden gitmeyi yeğledi. İki merhemle eve döndü. “Bu başına, bu da kıcına” diyerek merhemleri Ayten’e uzattı. Ayten, “Bu başına, bu kıcına” diye tekrar etti, sonra merhemleri titizlenerek oğlana sürdü. Bir süre sonra Mıstık rahatlar gibi oldu, merhemler de, bez de iyi gelmişti, acaba ne zaman yeni bez takılacak diye Ayten yine dertlendi. Ara ara açıp bezi, ağırlığını kontrol etti, sonra Mıstık’ı hava alsın diye soyup bir havluya bıraktı. Mıstık keyifle bir o yana bir bu yana dönünce Ayten sevindi, işte sonunda her şey yoluna giriyordu.

Mıstık’ı göz hizasından ayırmadan bezleri yıkamaya girişti. Bu zahmetli iş biterken; ev sabun, çiş ve bebek kokarken Hüseyin damladı.

“Ne var? Yine ne oldu?” dedi Ayten.

Hüseyin çocuk gibi kıvranıyordu, “Akşama ne var yemekte?” dedi.

“Nohutla pılav. Ne oldu ki?”

Hüseyin; “Şey diyecektim” diye cevap verdi.

“Ne diyecektin?”

“Üşenmezsen, tabaklarımızı alıp köşedeki gazinonun bahçesinde yiyelim yemeği. Müzik de var. Oğlanı da yeni arabasına koyarız. Yaz geldi bir çıkamadınız dışarı, temiz hava alırsınız sen de oğlan da. Ne bileyim yani. Olur mu?”

Ayten susmuş düşünüyordu. Dışarıda yemek yiyeceklerdi demek. Rüyası geldi aklına; tokasını takmış düğüne gidi-

yor görmüştü kendini. Rüya az buçuk değişse de gerçek olmuştu işte. Eliyle kafasını yokladı, toka hâlâ oradaydı. Birkaç saat sonra da Ayten dışarıda olacaktı.

“Bebek gene düşmesin?” dedi.

“Yok, öğrendim ben onu” dedi Hüseyin. “Kemerini varmış, onu bağlayacaktık.”

“İyi ya madem” dedi Ayten, parmaklarını tarak gibi yapıp saçlarını düzeltti.

“İyi ya madem” dedi Hüseyin karısının saçlarına bakarak. “Bebek arabasını ben çıkartırım.”

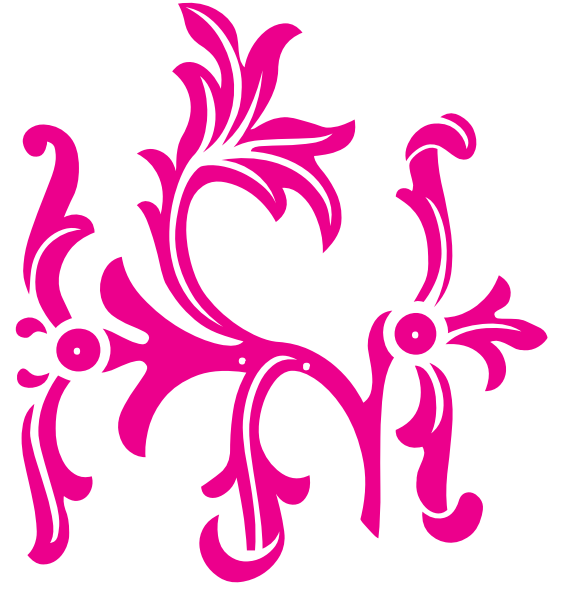
Ayten evde kalan son işleri yaptı, tabakları hazırladı. Mısıtık’a yeni bir bez taktı, temiz bir şort giydirdi. Sonra düğün olursa giydiği eteklerden birini dolaptan çıkardı, ütöledi. En sonra tokasını yerinden çıkartıp tekrar taktı.

Şimdi hazırды.

Ben Yokmuşum

Ebru Arzu Erdal

Sabahın k3r vaktinde başlamış yağmur.

Dağları yıkamış.

Dağlara tutunmuş k3y3 yıkamış. K3çük uğurumları, dik yamağları, ağağları yıkamış. Ağağların karakıştan kalma karını buzunu. G3vercinleri, keklikleri, saksaağanları, seręeleri, kartalları yıkamış. Yolları yıkamış, damları ve kapı eşiklerini. Çıplak bahęeleri, g3ls3z dikenleri yıkamış.

şehla'nın evini yıkamış. Evinin pencerelerini, taş duvarlarını. Yıkamış.

Kapının yavaşça açıldığı vakitte ise yavaşça duruvermiş. Sabahın sabahlığı geçmeden hen3z, susmuş bulutlar.

şehla en k3çük, en şımarık, en zeki, en cin, en peri kızını g3r3nce dış kapının eşiğinde, "Hayırdır?" diye sormuş. "3ęretmen şehre mi gitmiş?"

Annesinin karşısında dikilmiş, g3zlerinin içine bakıyormuş Leylan.

Merakla... (Duyduğum doğru mu?)

Beklentiyle... (Anne anlatacak mı?)

Sitemle... (Neler neler saklıyorlar benden..)

Endişeyle... (Ya hiçbir şey s3ylemezse anne?)

şehla bir daha sormuş, "Hayırdır?" diye. Kaçmış gelmişti okuldan, diyeceği soracağı 3ęreneceęi bir şey vardı, belliydi. "Ne oldu?"

"Zil aldı. Teneff3s oldu. Zozan 'Gel oynayalım' dedi. Sonra 'yok oynamayalım' dedi. 'Sana bir şey diyeceğim.

Gizli bir şey'. Ve dedi ki 'Aslında teyzen evlenecekmış senin babanla. ' Ben... Ben hiçbir şey demedim. 'Pis' demedim, 'Yalancı' demedim. Hemen kaçtım Zozan'ın yanından. Zozan... Sana geldim. Zozan niye öyle dedi anne? Zozan doğru mu... ”

“Zozan doğru demiş. ”

“Hı?”

“Doğru demiş. Hadi şimdi okula.”

“Annee!!”

“Ne şimdi mi anlatayım?”

“Şimdi!”

“Akşam olmadan mı?”

“Akşam olmadan.”

“Gir içeri, kapat kapıyı öyleyse.”

“Ben söyleyeyim sen dinle” demiş. Şehla, uzun odaya geçip hâlâ yanan sobanın yakınına, minderlere oturmuş, yastıklara yaslanmışlar.

Önce odunu, ateşi, közü ve külü koklamış Şehla. “Başlıyorum” dememiş, başlayıvermiş.

“Ben yokmuşum” demiş.

Sesinden dağların soğuk bir pınarı akmış, yaman bir rüzgârı esmiş, altın bir balı damlamış. Sesinde bir dal kırılmış. Sesinde uzun uzun bir nehir dalgalanmış. Sesi koyu bir şerbet olmuş. Bir nebze zehir... Deva. Şiir.

“Ben yokmuşum.

Ben kapalı bir ağızmişim. Yumulmuş bir göz.

Görünmezmişim, duyulmazmışım, tadılmazmışım, dokunulmazmışım.

Sanki bir kuyudaymışım, doğar doğmaz atıldığım.”

Annem “Vay benim çirkin kızım. Elimizde kalacak” demiş, daha ben konuşmayı öğrenmeden. Babam “Alır birileri” diye avutmuş kendini ve annemi daha ben ilk adımlarımı atmadan.

Bazen içlerinden, bazen dışlarından...

*Kalacak.
Yok kalmayacak.
Kalacak, bak!
Kalmaz, kalmaz.
Kalmaz. Kalmaz.
Ya kalırsa?
Kalmamalı.*

Yıllarca...

Ninem. Günde bin defa edilen şikâyetlerden, girilen bahislerden, yakınılan bu dertten bıkarılmış günde bin defa.

Ninem. Günde bin defa, bana sevecence bakıp, beni herkesin beni sevdiğinden daha çok ve hakikaten seven ve elimden tutan ve kucaklayıp öpen ninem parmaklarını alnımda neden gezdirmiş diye merak ederken ben, Allah'ın yazdığı her kelimeyi okumuş ve anlamış.

Ve bin tane rüya görmüş. Bin tane hayal örmüş. Bin defa düşünmüş ki, "Bulabildim ne yapacağımı" demiş.

Sormuş, "Ben ve herkes ve Allah" duyabilsin diye yüksek sesle, "Neyi çirkin bu kızın?" demiş.

"Badem değil gözleri ve çok çekik. Ama... Ufuk da çekik bir gözdür.

Gözleri kül renginde, neyi çirkin bu kızın? Rahmetle dolu bulutlar da kül renkli değil mi?

Azıcık öne eğik durur hep, menekşeler ve asminler gibi. Meyve dolu dallar gibi, bükük biraz hali... Neyi çirkin?

Yanakları çukur azıcık, ayın ise bütün yüzü.

Neyi çirkinmiş ki Şehla'nın?

Şehla hem ufuk, hem bulut, hem menekşe, hem ay. Varsın yıldızlar gibi parlamasın, güneş gibi ışımasın hiç... Ufuk... Bulut... Asmin... Nesi çirkin"

Sormuş. Cevaplamış. Sormuş. Anlamış. Sormuş. Bilmiş. Bildiğini ruhuma damlatmaya ahdetmiş, tenime işlemeye, saçlarıma simsiyah tırnaklarıma.

"Ben bildiğim her şeyi vermiş olunca, Şehla benden daha çok şey bilmiş olacak. Muhakkak" demiş.

"Artık başlayayım" demiş çenemde olacak (Bu açılmış bir çift kanat, bir derin vadi, almak ve vermek üzere açılmış iki el gibi duran) resmi, harfi işareti nakşederken maharet, süt, marifet ve sürme ile. İğne ile. Ay benim bedenimde doğmadan, güneş onun bedeninde sönmeden.

Nakiş. Efsane. İlmek. Renk. Masal. Kırkörüük. Efsun. Sır. Yediiklim. Kılım. Şahmaran. İlkkan. Boncuk. Sim. Çamur. Sis. Aşk. Cüret. Asa. Çanak. İs. Buğday.

Topraktan testi, kumaştan libas, taştan değirmen, kıldan çadır, hamurdan ekmek, camdan ayna, çiçekten koku, hayalden kanat, ottan ilaç, gündün hatıra, geceden rüya, rüyadan kehanet, kelimededen yol, ateştin köz, sevgiden selam, sudan kelim, yağmurdan duvak, kardan gömlek, nefesten rüzgâr yapmak iyidir.

Bilmek iyidir. Kötüyü iyi bilmek daha iyidir.

Güzel bakmak iyidir. Doğru duymak.

Akrep daha zehirsiz erkekten, bilmek iyidir.

Karınca daha kuvvetli kadından.

Kırlangıç daha özgür, güvercin daha cesur, baykuş daha vakur, örümcek daha marifetli, kurt daha merhametli insandan.

Hakikati ve yalanı bilebildiğin kadar bileceksin. Hakikatin zehiri ve yalanın şerbetiyle karılmış masalları, efkara salan ve hatta öldüren ağıtları, neşe veren şarkıları...

Masal bilmeyen nasıl söyleyecek derdini, şarkıları unutan hangi sesle anlatacak kendini? Söylenebilecekleri, söyleyebileceklerini bil. Söylenemeyecekleri, söyleyemeyecekleri unutma.

*(Unutma. Yılanlar Şahmaran'ı
İnsanların öldürdüğünü
Bilmiyorlar. Yaşayan tek
İnsan kalır mıydı bilselerdi?
Sakın söyleme.)*

Bütün otların, çiçeklerin, ağaçların, böceklerin ismini bilmelisin, bilmediğine sen bir isim koymalısın.

Yediden daha fazla şehri, yetmişden daha fazla köyü bilmelisin...

Sayıları; bir iki üç... on... yüz... bin... yüz bin.

Peygamberleri. Nuh nebiden önce ve sonra gelmiş ve kalmış, kaybetmiş ve kaybolmamış her birini...

*(Eyüb'ün yaralarına
Merhem ara. Yusuf'u
Kurtar kuyudan
Kardeşleri atınca.)*

Aşıkları, Leyla'dan ve Mecnun'dan önce sevenleri ve Leyla ile Mecnun'dan sonra bile kavuşamayanları. Bilmezsen aşık olamazsın. Bilmezsen nasıl kavuşacaksın aşık olduğuna?

*(Belki Ferhat bir daha gelir
Dünyaya, bir Şirin daha.
Belki Zin'in bağı yanmaz
Artık, hiçbir Mem zindana
Atılmaz.)*

Anlatmayı bileceksin. Küçüklere önce hayal, sonra masal. Büyüklere önce masal, sonra hayal.

*(Hiç kimseye her şeyi
Söyleme.
Hiç kimseden her şeyi
Esirgeme.)
Damla damla anlat.)*

Gökkuşuğu. Tef. Tütün. Kalem. Ekmek. Zulüm. Serap. Kuyu. Saman. Sıhhat. Kil. Çöl. Yel.

Hiç durmak istememiş ninem. Durursa ben hep susarım sanmış. Susarsam unutturum. Unutursam kırılırim. Kırırsam dökülürüm eririm tükenirim diye.

“Az kaldı öleceğim çünkü” demiş durdurak bilmeksizin anlatırken ve hakikaten az kalmışken ölümüne. “Az kaldı öleceğim” demiş bir baharın eşliğinden atlayıp cennete gitmeden önce.

“Ya unutmuşsam yolunu?..” dediği yere.

Gitmiş benim yanımdan.

O gidince aslında hiç gitmemiş gibi ilk defa aynalara (suretimi götürsün diye baktığım akan sulara değil aynalara) baktığımda gördüm ki, bir gülmüşüm ben.

Bir gülmüşüm. Daha solgun değilmişim herkesten, daha dikenli değilmişim.

Olmuşum. Olmuş muyum?

Sanki...Hâlâ... Biraz... Yokmuşum.

Babam teyzen Rengin'i babana vermişti. Ben aynalardan yarım sorular, çeyrek cevaplarla döndüğüm vakit. Bir sandık; yastık yüzleri, elbiseler, kemerler, eşarplar, pabuçlar, içlikler, tüller, çoraplarla dolmuştu bile.

Neredeymişim?

Benden de bir renk, bir ilmek, bir düğüm gerekirmiş. Bir düğün için bir düğüm.

Düğüne bir gün kala Rengin “Benim yerime sen gelin olsana!” diye. Meğer, “Şaka niyetine” söylemiş. Benim “Tamam” diyeceğim aklımın ucundan bile geçmemiş. Ben “Tamam” dedikten sonra yer değiştirme oyununa razı olmayacak gücü kendinde bulamamış. O saat gelip çıktığında ise korkuyla karışık, karmakarışık bir zevkle dolmaktan kendini alamamış. Her zerresinde bilmiş ki her oyun haz verir. Biraz korku, bazı oyunlar.

Başımda duvak, elimde gelinin ablasının kınasıyla kapıdan çıkarıldığımda, nedimelerin sezdikleri tuhaflığı ta kalbinde duymuş da, doyasıya gülmüş saklandığı yerde. Her şey ortaya çıkınca “Benim bir suçum yok ki” diyecekmiş. “Onun bir suçu yok ki” diyecekmiş.

Kimin ne suçu varmış ki?

Suç yokmuş ki!

Gece olup, gökte yıldızların ışıdayıp kayıp eğlenip çoğaldıkları vakitte, içeri girdikten, gelinin yanına vardıktan, elleri heyecandan azıcık titredikten sonra, baban, “Duvağı açmadan takayım gerdanlığı Rengin’in gerdanına” demiş, “Daha hoş olur, daha tatlı, tatlı...”

Takıp da duvağı “delice” açmış.

“Ne... Nedir bu? Kim. Rengin? Şehla?”

“Neler oluyor?” diye soracakmış az daha. Aklına bir anda anlamış, Bir anda binlerce kelime üşüşmüş, binlerce düşünce gelmiş ve gitmiş. Binlerce hale düşmüş. Bir anda anlamış. Bir anda bilmiş.

Kendinden geçmiş... Bana gelmiş...

Gelmiş. “Duvağı açtım, bir daha kapatmam” demiş. “Onun için rezalet, benim için felaket olur” demiş. “Kıyamet olur” demiş. “Kalacak” demiş. “Çünkü gelin. Şehla... Şehla, gelindir” demiş.

“Merhamet?” “Merhamet ettiğini de aşık olduğu gibi, aşık olduğu kadar mazur görebilir insan” demiş, önce merhamete inanmış.

Kendini daha mert, daha cömert, daha iyi kalpli, daha kara gözlü, daha hürmetli hissetmiş.

Böylece önünde söylenen ve ardından atılan bütün laflara,

*(O an götürüp babasının
Evine bırakacaktın Şehla'yı.
Rengin'i alıp evine getirecektin.
Hakkındı.
Onun gibi boylu posluya,*

*Ak tenliye, kara kaytan bıyıklıya bak... Bir de...
Kaderiymiş ne yapsın?
Kader... Bir mir, bir yılan
Zehirleyip öldürecek onu kehanetinden
Koruyup büyüttüğü oğlunu
Evlendirmeye karar vermiş,
Bak bir yılan zehirleyip öldürecek oğlunu
Diyen kahinin bir defa
Daha duymuşsa da sesini.
Düğünün arifesinde Mirin oğlunun gerdeğe
Gireceği oda iyice elden geçirilmiş,
Her karışına bakılmış, her deliği
Kapatılmış ki bir yılan bir yol bulup da
Zehirleyip öldürmesin diye oğlunu
Mirin. Düğün olmuş. Gece gelmiş
Geçivermiş vakit, çabucak. Sabah olmuş,
Bulmuşlar Mirin oğlunun zehirden
Mor olmuş bedenini, sabahmış.
Gelin mi yılan olmuş, yılan mı
Gelin?
Kader böyle bir şeymiş
Hem de köyün en yakışıklısı.
Vayyy... vay ki vay!
Göğüs germiş.*

Göğüs gerdikçe beni sevmiş.

“Nasıl olsa unutulur birkaç yıla kadar’ dediğinde ‘Unutmasınlar’ deyişimi sevmiş unutmamış”

Şehla susmuş. Dalmış eski günlerin sularına. Durulmuş.

Başka beyaz oyunlardan, kül rengi yalanlardan, mor gülmelerden, sarı elemelerden, yeşil hazlardan, kızıl dertlerden, mavi umutlardan, siyah pişmanlıklardan, pembe heveslerden, küf rengi sabırlardan, eflatun neşelerden bahsetmemiş. Niye?

Niye “Bitti” demiş “Hikâye”.

Leylan’ın gözleri kamaşmış, niye?

Niçin başlamış yağmur yeniden?

Bezden Bebekler

Filiz Dosdoğru

Kocaman bir sarsıntının ortasındayım. Beynim zonklıyor. Hafızam her şeyi silsin, tüm olanları unutayım diye düşünmekten vazgeçtim. Tüm umutların tükendiği, hayallerin kirletildiği o son noktada, tek başınayım. Yüreğime kocaman bir yumruk çökmüş sanki. Her darbesiyle, içimde burkulma katlanarak çoğalıyor. Kırık dökük bir haldeyim...

İnsanlar, bazı gerçeklerini gizleyemezler. Ayan beyan ortadadır çünkü. Kendi gerçeğimi, ta çocukluğumda kanık-samıştım. Ben kardeşlerimden ve tüm akranlarımdan farklı, sakat bir çocuktum. Göçük altında herkes sapa-sağlam kurtulmuştu ama, benim bacaklarım hep hissiz olacaktı. Koşamayacak, tırmanamayacak, her oyunu oynayamayacaktım.

İlk ayrılık işte böyle başladı. Tüm çocuklar bir yana, ben bir yana. Ben farklıydım, ayırdım. Bunu görmezden gelemez, yok sayamazdım. Zaten acıyan, ayıran bakışlar hep üzerimde oldukça, unutamazdım da sakatlığımı.

İçe dönük, yalnız başıma bir çocukluk geçirdim. Duyarlılığım ve kırılganlığım had safhadaydı. Ama hiç hıçkırarak ağlamadım. Feryat figan bağırmadım. Kırgınlıklarım yüreğimde birikti. Onları azat edeceğim günleri bekledim durdum. Ya da, tıpkı şimdi yaptığım gibi, silmek, yok etmek istedim hepsini bir kalemde...

Babamın yaz tatillerine gelmesini, kardeşlerim iple çekerdi. Baba özlemi bir yana, hediyeler oyuncaklar ve çikolatalar diğer yana. Ben de o günü iple çekerdim tabi. Babamı çok özledim çünkü. Ama bana gelecek hediyelere, kardeşlerim kadar çok sevindiğimi hatırlamıyorum. Çünkü babam bana ne rengârenk boyalar, ne orlon iplikler, ne çeşit çeşit kumaşlar, düğmeler ve kurdelalar getirirdi. Bunlar ıvır zıvırdan başka bir şey değilmiş. Para o kadar kolay kazanılmıyormuş. Böyle sözler ederdi hep...

Görünürde herkes bana çok yakındı. Anne şefkati ve sevgisini doya doya yaşadım. Babam tüm çocuklarını azarlar hatta tokat bile atardı. Ama bana el sürmez, sesini yükseltmezdi. Kardeşlerim bile, beni el üstünde tutarlar, bir dediğimi iki etmezlerdi. Her an tuzla buz olacak bir vazo gibiydim. Ailem korunaklı duvarlar örüyor, beni o duvarların tam ortasına koyarak ödüllendiriyordu.

Birbirinden ayrı yığınla duygu yaşıyor, kah isyan ediyor, kah suspus oluyordum. Tek gerçeğim yalnızlığımıydı. Ondan hiç kaçamıyor, ondan başka sığınacak bir liman bulamıyordum. Sonra anladım ki. Yalnızlığım akmalıydı gizli gizli. Bir yerde durmalı, kendine bir anlam bulmalı, o anlamın her zerresine karışmalıydı.

Yalnızlığımın had safhaya ulaştığı ilk zamanlar, kanaviçeler, yastık kılıfları ve panolar işledim. Çeşit çeşit desenler icat ettim. Renkleri birbirine yaklaştırdım, karıştırdım, ayrıştırdım. Sevmek, acı çekmenin panzehiriydi aslında. Yalnız olduğumu bile unuttur oldum ben de.

Bu uğraşım, zamanla benden ayrılması imkansız bir parçama dönüşüverdi. Sanki hayatın sırrının gizli olduğu bir koza bulmuştum. Tüm hengameleri bir yana bırakıyor, orada soluklanıyordum. Ancak o kozanın içinde var olabiliyordum.

Hele göz alıcı bakışlarla karşılaştığımda, bin bir türlü övgüler duyduğumda, yaptıklarımla gururlanıyor daha çok çalışıyordum.

Bir gün babam annemi ve beni yanına götürmek istedi. Ona dair hiçbir şey bilmediğim, sadece adını duyduğumda beni üşüten o çok uzak memlekete. Bu beklenmedik değişim karşısında, boyun eğmekten başka çarem yoktu. Kardeşlerim artık büyümüşlerdi. Onların bizimle gelmesine gerek yoktu. Hem onlar avukat, doktor ya da mühendis olmalıydılar. Babamın yüz akları, gurur kaynağıydılar ne de olsa. Onlar burada kalacaklar, eğitimlerine devam edeceklerdi. Para sorun olmayacaktı tabii.

- Ben tüm kahrıları, çocuklarım için çekiyorum. Sen de gel yanıma hanım. Burada sana göre işler de var. Üç-beş yıl bana omuz ver, ondan sonra meyveleri toplarız. Ben tek başıma yetemiyorum artık.

- Ya Aliye? Biliyorsun sakat. Onu kimin kapısına bırakayım. Kardeşleri okula mı gitsinler, kendi işlerini mi görsünler yoksa Aliye'yle mi ilgilensinler?

- Hanım Aliye'yi de getireceksin beraberinde. Hem o kadar kötürüm değil benim kızım. Kendi işini az çok görebilir. Üstelik, onun çok meraklı olduğu o çul çaputlar var ya, burda iyi para bile edebilir. Benim badem gözlü kızımı da getir. Hiç değilse gözümün önünde olur.

İşte özetle ben böyle bir evlattım. Başka niteliğim yoktu. Kimsenin benden bir beklentisi de. Çul çaput para ederse, onları sevindirir, bir şeye yarardım o kadar.

Babam haklıydı. Çul çaputtan iyi paralar kazanıyorduk. İyi bir müşteri kitlemiz oluştu. Gelinlik kızlarına çeyiz dizen anneler, evlerine yeni bir hava katmak isteyen ev hanımları, çul çaputa meraklı yabancı kadınlar. Hatta pek çok genç kıza ders vermeye bile başlamıştım. Kardeşlerime para yolluyor, buradaki geçimimize yardım ediyordum.

Bu memlekete geldiğim ilk günlerde, mağazaların vitrinlerine bakmaktan müthiş hazzediyordum. Hele hele, oyun-

cak mağazalarına... Birbirinden şahane elbiseler giyinmiş çeşit çeşit bebekler, nasıl da beni heyecanlandırıyordu. Hepsinin yüzü ay parçası gibiydi. Nasıl da mutlu, nasıl da masum görünüyorlardı. Ama güzellikleri, masumiyetleri hep aynıydı. Sanki tüm o ifadeler dondurulmuş, bir maske haline getirilmiş ve bebeklerin suratlarına bir bir yapıştırılmıştı.

Sonra kandırıldığımızı anladım. Kız çocuklarını hep kandırıyorlardı. O güzelim elbiseler, o masum pürüzsüz yüzler, o dünyanın hiçbir gamı, kederi yok dercesine gülümseyişler... Aslında çoğu kusursuz bir yalandan ibaretti. Dünyada ağlayan nice bebekler vardı. Nice yetimler, nice açlar, nice sakat kalmışlar. Hiç birisinin yüzü, bu ışıklı, bu süslü vitrinlerde yoktu. Onlar para etmez miydi acaba?

Günlerim dikiş nakışla, gecelerim bezden bebeklerimle geçer oldu. Her birinin hikâyesi birbirinden ayrı, onlarca yüz işledim. Kederi korkuyu ve yalnızlığı hiç gizlemedim yüzlerinden. Bebeklerimin gözlerini ve ruhlarını eşdeğer gördüm. Çizdiğim her göze ayrı bir ruh, ayrı bir anlam katmak istedim.

Hepsini, yaratıcılığımı son haddine kadar zorlayarak, türlü türlü kıyafetlerle giyindirdim. Giydikleri her elbisenin, ayrı hikâyesi vardı. Kimisinin elbisesi işlemeli, kimisinin yamalı, kimisinin paçalı... Kimisi yazmasını dolamış başına, kimisi yaşmağını... Kimi yazma da papatya oymaları, kimilerinde sümbül...

Kimisi sırma saçlı, kimisinin lüleleri büklüm büklüm. Kimisi durgun, kimisi hırçın, kimisi daha çocuk yaşta gelin onlarca bebeğim vardı. Hepsinin ismi ve hikâyesi birbirinden ayrıydı. Hepsi, her an konuşacakmış gibi, yaşamın gözle görülmek istenmeyen bir anında kopagelmışlerdi. Nasıl da güzeldi bebeklerim. Nasıl da çoğalsınlar, odamda baktığım her yeri kaplasınlar istiyordum.

Onlar, benim dünyamın küçük ve cansız kahramanıydılar. Her birinde benim emeğim olduğu için, onları kendi çocuklarım gibi görüyordum. Bir çocuk gelse, birinin hikâyesini sorsa, en sahici hikâyelerden daha sahici anlatabilirdim hikâyelerini. Çünkü o hikâyelere en fazla ben inanıyordum.

Yaz tatili için, iki haftalığına Türkiye'ye gitmiştim annemle. Ülkemi ve kardeşlerimi nasıl da özlemişim. Özlemlerimi, birkaç haftaya sığdırmak zorunda kalışım pek hoş değildi. Ama bir sürü iş beni, bizi bekliyordu. Zamanın bize kafi görülen o küçücük dilimleriyle, yetinmek zorundaydık. Hem, nasıl olsa yine, yine, yine gidecektik ülkemize. Ve beklenen gün geldiğinde, tamamen gidecektik.

Bu düşüncelerle inmişim uçaktan. Eve ulaşmak, bebeklerime kavuşmak için sabırsızlanıyordum. Kendimi huzurlu hissediyordum. Çünkü öteden beri, ailemi bu kadar sevmemiş, böylesine güvenmemiştim onlara. Onlara ait olan bir yamadan çok, kusurlu ama bu kusuruyla onlara zararı dokunmayan, onlara fayda sağlayan birisiydim artık.

Eve gelip odama girdiğimde, başımdan aşağı kaynar sular boşaldı o an. Yüreğime bir bıçak saplandı sanki. Kırıldım, tuzla buz oldum.

“Bebeklerim nerede?” diye haykırdım.

Afallamış bir halde bana bakıyordu babam. Kekelememeye çalışarak;

“Bayan Schütze gördü onları. Çok etkilendi, çok beğendi. Bu hafta el sanatları sergisi mi ne varmış, orada satışa çıkaracakmış. Almak istedi hepsini, ben de sattım. Ne bileyim böyle içereceğini evladım. Hay elim kırılıydı da satmaz olsaydım.

Ama çok iyi para ettiler. Parasına dokunmadım inan ki! Kardeşine bir dükkân açarız diye düşünüyorduk ya; biriktirdiğimiz paraya katarız dedim eğer iznin olursa. Ben düşündüm ki...”

Söylediklerini duymuyordum o anda. Ağlıyordum sadece durmadan. Sanki evlatlık verilmemek için direnen ama direncini sonunda yitirip de teslim olan bir çocuk gibiydim. Neyim var neyim yoksa alınmıştı elimden. Öylesine küçük parçalara ayrılmış, sağa sola dağılmıştım ki, sanki sırrımı kaybetmiş, her şeyimi yitirmiştim. Sanki bir daha hiçbir araya gelemeyecekti parçacıklarım...

Son bir umut, sergiye gittim. Geride adını verdiğim, kendime benzettiğim Aliye bebek kalmıştı. O da benim gibi sakat olduğundan, kimse rağbet etmemişti ona besbelli. Parasını verdim ve geri aldım onu. Bağıma bastım onu doyasya. Sanki her şey bir kabus, hiçbir şey yaşanmamış gibi...

Ah olanları bir unutabilsem! Kaybolmasam kendi yalnızlık dolambaçlarımda... Belki yeniden bir anlamı olur gecelerimin. Bezden bebeklerim yeniden doğar, kendi hikâyeleriyle ve duruşlarıyla, yeniden katılırlar yaşama.

Bir bakış arıyorum bakışlarıma konacak. Bir söz yüreğime degecek. Bir tebessüm belki... Tüm kara bulutlar dağılacak, eriyip bitecek tüm kederler karanlığımın köhne köşelerinde... Bana dair hiçbir şey yok. En yakınımdaykiler, ne kadar uzaklar bana.

Aliye'nin kardeşleri okuyacak. Aliye çalışacak, para kazanacak. Anne baba sevinecek, gurur duyacaklar onlarla. Onların yaşamlarına biçilmiş kaftanlar hazır. Ya Aliye... “Aliye'nin de az emeği geçmedi şu sakat haliyle. Aferin sana Aliye! Ellerin dert görmesin güzel kızım...” İşte mükafatım bu kadar. Karın tokluğu bir de...

Geride kalan cansız bebeğim olmasa, uçurumun dibini çoktan görürdüm belki. Bu kaybolmuşluğumda, bu kendimi nereye sığdıracağımı bilemez çaresizliğimde, cılız da olsa bir ışık yanıyor içimde. Belki başka bir baharda, yeniden doğar bezden bebeklerim. Ama şimdiki zamanımda, içimde yağmurlar yağıyor, dereler taşıyor hırçın hırçın. Kocaman bir sarsıntının ortasında tek başınayım. Ölüm bir karış ötemde. Ne yaklaşabiliyorum ona, ne de uzaklaşabiliyorum...

Bir Çift Kırlangıçtı Yüreğim

Emine M. Azboz

Bütün kabahat onundu. Minik bir çekicin düzenli vuruşları gibi uykulu kulaklarına dökülen o şıp şıppların. Bu seslerle uyandı yeni güne İlgin. Derinliklerinde sarı rengin yanıp yanıp söndüğü iri bademe benzeyen gözleri puslu bir güz sabahına “Merhaba” dedi. Yataktan hemen kalktı. Uyku mahmuru pencerelere koştu. Dışarı baktı.

Basıktı gökyüzü. Kurşuni bir örtüyle kaplanmış gibiydi. Bulutlar, kara dalgalar halinde deviniyordu. Kocatepe Camisi'nin önünde sıraya dizilmiş apartman pencereleri, sabit bakışlarla hafifçe ıslanmış yolu, yaprakları kısmen dökülmüş ağaçları, yol kenarlarında park edilmiş ıslak otomobilleri seyrediyordu. Sarsak, hafif bir rüzgâr kentin içinde, ıslak yollar boyunca esiyor, sokakları aşır yerlere dökülmüş altın tozu gibi sarı yaprakları savurarak apartmanın bahçe çitini aşır ona kadar geliyordu.

Camdan bakan İlgin kendi kendine; “Ne güzel bir güz havası! Ne güzel bir yağmur!” dedi.

Ancak dikkat edince incecik, iplik iplik yağın çisentinin ayırımına varabiliyordu insan. Sokağı, apartmanları, yarı çıplak güz ağaçlarını, doğanın gizemli tülünden seyreder gibiydi şimdi.

Tam bu sırada uzun saçlarının kıvrımlarından esmer yüzüne siyim siyim sular süzülen küçük, sevimli bir kız beliriverdi sokağın orta yerinde. Cezalandırılma pahasına ahmak ıslatanın altında kollarını iki yana açmış “Yağ yağ yağmur/ Teknede hamur/ Ver Allah'im ver/ Sicim gibi yağmur” diyor, söylediği tekerlemenin ezgisiyle Mevleviler gibi dönüyor, ona uzaklardan göz kırpyordu. Kocaman kocaman açılmış gözlerle, el edip onu “Gel” diye yanına çağırın kıza baktı bir süre. Damarlı elleriyle gri kıvrıcık saçlarını geriye atarken, bu görüntüyü kovmak için elini şöyle bir sallayıp gözlerini sımsıkı kapadı.

Bir iki dakikacık aradan sonra gözlerini yeniden açtı ve baktı. Onu dışarı çağırın küçük haylaz hâlâ oradaydı, yerinden bile kıpırdamamıştı. Ortalıkta dönüp duruyor, sıırı dökülmüş eski bir aynadan ona bakıyordu sanki. Yağ-

murun ezgi tadındaki şıpırtıları ve onun ıslak saçlarından süzülen sular, ilerlemiş yaşına karşın içindeki uslanmayan çocuğu kışkırtıyor, dışarı çıkma isteğini acımadan kamçılıyordu.

Çisentinin altında onu görür görmez, bilinçaltı, anı kırıntılarını gözlerinin önüne serpiştirmeye başlayıverdi. Evlerinin önündeki ılgınları, onların arkasına saklanan afacanı ve yaramazlıklarını hayal meyal anımsıyordu şimdilerde. Bu görüntüyü belleğinde var kılan gri göklerden dökülen şıp şıplar mı, yoksa yağmur altındaki küçüğün çağırın bakışları mıydı, bilmiyordu İlgin. Özlemle; “O günlerden belleğimde tortusu kalmış sadece ılgınlar ve onların yüreğime işlemiş ıslak güzelliği o kadar...” dedi.

Bu sevimli çocuk bakışlarının, ısrarlı ve içten çağrısına daha fazla dayanamadı. Hemen balkona fırladı.

Mis gibi toprak kokusu, geçmişe ilişkin pişmanlıklarını ve geleceğe ilişkin kaygılarını getirdi burnuna. Derin derin nefes alıp özlemle içine çekti bu temiz havayı. Bu, rahmetli anneciğinin kokusu gibi gelirdi ona. Bu sabah, Ankara'nın üstüne yağın incecik, melankolik yağmurla içi bir hoş oldu; “Birdenbire hava nasıl da serinledi böyle?” diyerek hüznün kollarına bıraktı yüreğini.

Yazın kavurucu sıcağından sonra güz serinliği hoşuna gitti. İnce gecelik, diriliğini gizlemeye çalıştığı bedeninin ürpmesini engelleyemedi. Tüyleri tarazlanmış toplu kollarını göğsünde kavuşturdu. Küçükken yaptığı gibi ellerini koltuk altlarına soktu, yaramazlık cezası gibi içine büzüldü. Havanın serinliğinden mi, giysisinin inceliğinden mi nedir, içi titriyordu.

İçeri girerken nedensiz bir mutlulukla dolup taşıyordu yaşam yorgunu uslanmaz yüreği.

Hakim olan babası, küçükken “Senin doğduğun yerlere pek seyrek düşerdi yağmur” diye anlatmıştı ona bir keresinde. Ne de olsa bozkırmış. Toroslar kesermiş Akdeniz'den kopup gelen rahmetin önünü. Hiç olmayacak bir zamanda, bir sohbet sırasında “Bu yüzden mi suya hasret benim yüreğim?” diye sormasıyla, annesinin ölümünden sonra gülmeyi unutan babasını ağız dolusu güldürmüştü o gün. Ankara'yı iklim bakımından doğduğu yere benzettiğinden mi, anılarına beşiklik ettiğinden mi severdi bu kadar, bilmiyordu. Bildiği tek şey, öteden beri yağmuru çok sevişiydi; ıslak toprak kokusunu, özellikle de yağmur altında oynamayı... Bu yüzden az dayak yememişti küçükken annesinden.

Kendi kendine mırıldandı; “bugün yürümesem çıldırabilirim!”

Alelacele giyindi. Dışarı attı kendini sabah sabah.

Şimdi sokaktaydı. İnceden inceye çiseleyen yağmur altında yürüyor, bir yandan da hüznüle; “Biliyorum, bugünü yaşamaya kıyamayıp geleceğe atarsam, bugün de, diğerleri gibi yaşanmadan geçmişe kalacak.” diye geçirdi usundan.

Bundan korktuğu için mi sokaklardaydı bu sabah? İçi bu yüzden mi titriyordu yetmiş göz ucuyla bakarken?

İlgın, yağmura yoldaşlık eden uyku mahmuru kent içinde ve içinin derinliklerinde bir yolculuğa çıkmış gibiydi şimdi. İçi sıra; “İçinde bulunduğum bu anı yeterince yaşayamazsam, bir daha onu gelecekte yaşama şansım hiç yok.” diye hayıflanıyor, “Bu ılık güz havasının ve bu yağmurun keyfini iyice çıkarmalıyım” diyordu içinden.

İç algısının endişeli; ‘Nereye kadar?’ sorusuna İlgın, ‘Bacaklarımın bedenimi taşıdığı yere kadar.’ diye yanıt verdi.

Dayanamadığı ağrılar, Meşrutiyet Caddesi’ne yaklaşırken ona varlığını iyice duyumsattığında ise; “Her şeyi biriktirebilirim” dedi, “Ama zamanı asla”.

Bu yüzden bacaklarının sızıldanışlarına kulaklarını tıkayıp zorlukla da olsa yürümeye devam etti. Ağrılı bacakları, toplu bedenini ileri sürüklerken içi burkularak; “Bugün ne varsa yarın hepsi anı olacak” dedi. “Yarını bugünde, bugünü yarında yaşayamam ki, dayanın bacaklarım!”

Direncini bile di ve inatla yürüdü. Çisenti varlığını nemlenen omuz başlarında ona hissettirmeye başladığında, başkent hüzünlü sis içinde kaybolmuş, yadırgamadığı puslu aydınlıkta erimiş gibiydi. Sokaklar, caddeler tenhaydı; tek tük geçen bir iki otomobil ve meyhane artığı birkaç akşamcı.

Meşrutiyet’le Mithatpaşa’nın keşiştiği noktadaydı şimdi. Giysileri eni konu ıslanmaya durmuştu. Öteden beri yağmurun ıslak güzelliğine doyamazdı hiç. Hele de küçükken... Çisenti altında ılgınların yanında oynamak en sevdiği şeydi. Üşütüp hasta olmaktan korkmazdı annesi gibi. Böyle durumlarda annesinin onu cezalandırmasına karşın, herkesin “Kara Hakim” dediği ve her an patlamaya hazır barut fıçısını andıran babası, ilk göz ağrısı olduğundan mı ne ona kızmazdı. Akşamları yaramazlıkları bir bir ortaya döküldüğünde ise, ona göz kırparak, annesine dönüp, “Karışmayın benim kuşuma!” diyerek yüzlerdi İlgın’ı. Bu yüzden babasından başkasının azarlamaları ona vız gelip tıns giderdi. Hatta yediği dayağa bile aldırılmazdı hiç. İlgın’ın hiç olmayacak isteklerinde ‘Dediğim dedik çaldığım düdüğü’ demesi, yerine getirilmesi için bunca direnmesi ve diretmesi, yoksa bu yüzden miydi, bilmiyordu. Bugün varlığını omuzlarında hissettirmeye başlayan nemi hiç önemsemeyişi de bundan mıydı? Belki...

Caddenin köşesinde koca bir çınar vardı; kim dikmişti onu oraya, ne zaman dikmişti, kim bilir? Bildiği tek şey, onun yıllardan beri orada oluşuydu.

Çınarın altında durdu. Babası gibi etrafa alıcı gözle ve çınarın gözüyle baktı. Önüne heyula gibi dikilmiş bu zevksizlik abidesi demir yığını, buza yatırılmış taze bademi andıran bakışlarla süzerken; “Bu merdivenleri gençler bile zor çıkar” dedi, “değil ki ben...”

Çınara sevecen baktı. Türlü türlü yolsuzluk ve yozlaşmayla sarmaş dolaş olmuş vurdumduymaz toplum karşısında

çınar, sabah pusu içinde geçmişten geleceğe uzanan modern kent dokusunda gece nöbetinde gibiydi. Kendisi gibi o da toplumda gelip geçmiş şeylerin, gelip geçmemiş şeylerin ve gelmeyip geçmeyecek şeylerin canlı tanığıydı.

Yıllar önce parlak bir hariciyecinin kolunda ayrıldığı güzel Ankara'ya iki çocuklu yası bir dul olarak dönen İlgin için yaşam, boyuna ve sürekli çıkarmaya çalıştığı bir hesap, denkleştirmeye çalıştığı bir ödemeler dengesi idi sanki. Çocukluğundan başlayıp eşinin teröristler tarafından katledilişine dek uzanan yaşam örüntüsünü içinde saklayıp yaşam biçimine dönüştürdüğü anılarını barındıran bu kent, İlgin için ne ise bozkırın ortasında doğan çağdaş kent için de çınar oydu. Her ikisi de yaşayan kent dokusunun, zamanla hoyrat ellerde bozulmasının içine oyulmuş eşsiz bir yontu gibiydiler.

Bu çirkinlikler, gri çizgiler halinde önü sıra uzanan kent görüntüsünün yüreğinde ota saplanmış yaba gibiydi. Onun geçmiş güzelliğine eğreti tutturulmuş çehre züğürdü bu demir yama karşısında duyduğu burukluk, damarlarında can suyu gibi dolaşırken; 'Yazık! Hem sevmeyi, hem sevgiyi unutan bir toplum olmuşuz. Yaşam tezgâhında niçin sevecenliğin o bürümcük kumaşını dokuyamıyoruz biz?' diye soran iç fısıltısı, ipliğimsi çilentinin ürkek şıpsıplarına karışıp kent sokaklarında başıboş dolaşan sarsak rüzgârla savruluyordu. O, bütün bu çirkinlikleri geride bırakıp yoluna devam etti.

Yüreğinin örselenmiş duygusal çeperine çarpa çarpa çoğalan bu düşüncelerle, toplu bedeninin ağırlığı altında ezilen bacaklarının artan sızıldanışlarına aldırmandan ağır aksak yürüyordu. O, baharından çok sonbaharını severdi Ankara'nın, ılık havasını... İçini ürperten ve saçlarını dağıtıp eteklerini açarak kaçan çapkın güz rüzgârını... Gözlerinden içeri dolan mat aydınlığını... Siyim siyim yağın yağmur altında yürümeyi... Sarının bin bir tonunun kaynaştığı yaprakların rüzgârda önü sıra hafifçe savruluşunu... Ayaklarının altında ezilen çınar yapraklarının çıtırtısını duyumsamay... Tadına doyamadığı bu güzellikleri içine sindirmeye çalışırken "Ruhu dinlendiren bu güzellikler, güzden başka hangi mevsimde bu kadar cömerttir?" düşüncesi geçiyordu usundan. Nedense sonbaharın tadını, hiçbir mevsimde bulamıyordu.

Bu kapalı ve yağışlı Ankara sabahında gönlünü sızlayan ayaklarının emrine vermiş, avare avare dolaşıyordu sokaklarda. Çisentinin altında mirasyedi hoyratlığı ile öğütüyordu zamanı...

Nasıl olduğunu anlayamadan yıllar önce büyükbabasının Saraçoğlu Mahallesi'nde oturduğu evin önünde buluverdi kendini. Hızını arttıran çilentiye önemsemiyordu hiç. Yağmur altında durup ciciannesinin mi, büyükbabasının mı isteğiyle geldiğini bilmeden yıllarca yaşadığı bu eve gerçeğe susamış bir özlemle baktı. Babası onu, üç çocuğunun en büyüğü olduğu için mi göndermişti buraya? Yıllardır ona duyduğu bitmeyen kırgınlığı, kardeşlerine mesafeli oluşu bu yüzden miydi, bilmiyordu.

Babası da büyükbabası gibi Salih'i kaçırılmayacak kismet olarak gördüğünden mi evlenmesine hiç itiraz etmemişti?

Belki... Ya kendisi? Ona söz hakkı bile tanımadan, öğrenimini yarıda bırakmak pahasına Salih Soybaş'la apar topar evlendirilişini hiç unutamamıştı bugüne dek.

Salih, babası ve büyükbabası gibi haramzade olmayı onursuzluk sayanlardandı: Şimdilerde nesli tükenmiş olanlardan yani. Bu yüzden mi kanaatkardı bu kadar, belki. Ondan arta kalanla kimseye muhtaç olmadan çocuklarını okutmuştu. Babaannesinin adını taşıyan güzeller güzeli Kadriye Melike'si, İstanbul'da doktordu eşi gibi. Oğlu So-ner, baba mesleğine gönül verdiğinden yurtdışındaydı şimdilerde. Torunları bir araya geldiklerinde Emre Uğur, "Anneanne sen hep bizde kal, olur mu?" derken, Salih Onur ise, "Hayır, babaannem bizimle kalacak!" diyor, kavga ediyorlardı kendisi için. O da eskiden kimseyle paylaşamazdı o iki yaşlıyı. Torunlarını ne zaman birbirleriyle tatlı tatlı didişirken görse, çocuklara sevecen bakar ve ılık sesiyle onlara, "Elbette yavrularım! Sizinle olmak çok güzel. Anılarımın beşiği bu kentte yaşamaksa bambaşka!" der, geçmiş pişmanlıklarını ve gelecek kaygısını içinde saklayıp yalnızlığında yaşam biçimine dönüştürdüğü bu kentten kopamayacağını anlatmaya çalışırdı onlara boşu boşuna.

İtiş kakış akıp giden kent yaşantısına, gündelik telaş içinde anı kaçırıp yarını yaşayamayanların özlemlerine, taşına toprağına, hatta çamuruna vurgun olduğu bu kent, bir paranın iki yüzü gibiydi: Başkent ve Başköy. Her ikisine de sevdalıydı İlgin'in ara sıra tekleyen yüreği.

Islak toprak kokusunun bilinçaltıyla kurduğu ortaklık sayesinde insafsız bir el, gözlerinin önünde geçmişin kırıntılarını yüreğini eze eze ufalıyordu. Belleği, bu buruk anın zevkini yudumluyordu duygularının kadehinden. Yağmuru- run şıpşıplayan sesine uydurduğu adımlarla yürüyor, ayaklarının sızısını duymuyordu artık.

Nemlenmiş giysilerini umursamadan yürüyordu . Öteden beri ona kimse zorla, hele de emrederek, hiçbir şey yaptıramazdı. Bu yüzden ne çok üzümüştü anneciğini! Çocukluk işte... Daha sonra da eşini... Yazık! Onu bu yönüyle anlayan tek o ikisiydi: O iki yaşlıydı sadece. Şimdi de annesinin "Şemsiyeni aç" diye emreden sesine, dedesinin "Su kuşunu rahat bırakın!" diyen sesi karışıyor, şıpırtılarla birlikte yüreğine damlıyordu tıp tıp. "Açmayacağım işte, açmayacağım!" diyerek başını iki yana salladığında çizgileri büsbütün derinleşmiş alnına düşen ıslak kır perçemden incecik bir sızıntı, çıkık elmacık kemiklerine doğru usulca aktı. Uzun kirpiklerinin arasından ıslak ıslak bakıyordu iri bademi andıran çocuk gözleriyle. Yine de hiçbir şeye aldırmadan gönlünce yürüdü.

Yürüdükçe ıslandı, ıslandıkça yürüdü. Saçlarından süzülen sular yüzüne değil, sevgi damlacıkları halinde yüreği- ne düşüyordu adeta. Bin bir düşüncenin hücumuna uğrayan iç algısı, ona "Aldırma, anın tadını çıkar" diyordu. Aksine de izin vermezdi zaten, ıslak yolla kapışan otomobil tekerleklerinin keskin sesi, bu doyumsuz anın gizemli güzelliğini tırmalıyordu. Bundan çok rahatsızdı, çok. Özellikle tekerleklerin vınlamasından. Bu havada ondan başka yürüyen de yoktu, huzuru kaçan da. Yalnızca o ve yağmur... Sarmaş dolaştılar şimdi...

Yapayalınızdı. Yürüyordu. Yağmur yağıyordu kiremitleri kararmış koca koca binaların üstüne. Kirlerinden arınmak ister gibiydi doğa. Aç gözlüydü toprak. Düşen damlaları hemen yutuyordu. Yağmur, doğa gibi toplumsal kirlenmeyle içinde kurum bağlamış karamsarlıktan ve kaygılardan arındırıyordu onu da. Bir çift kirlangıçtı yüreği, içine göken umutsuzluğu, yıldızsız gecelerden alıp aydınlığa taşıyan. Güz yelini arkasına almış adsız bir kente kaçıp gitmek istiyordu kanatlanıp uçmak isteyen yaralı yüreği. Boranda, fırtınada sürgün veren sevgi tomurcuğunu, dürüstlüğü, saydamlığı oralarda bulabilir miydi acaba? Başı önde dalgın gülücükler açmış yüzünde hiçbir şeye aldırmandan yürüyordu kaldırımında.

Yanından hızla geçen otomobilin vınlamasıyla kendine geldiğinde çok geçti artık. Sabahtan beri yol kenarında birikmiş çamurlu suların saldırısından koruyamadı kendini. Biraz önceki iç dinginliği, kırbaç yemiş at gibiydi şimdi. Giysilerinin kirlenmesi bir yana saçından başından akıyordu çamurlu, pis sular. Berbatı hali. Elini yüzünü mendille silerken gidenin arkasından hışımla baktı, öfkeyle yumruğunu sallayarak: “Hay Allah kahretsin! Sana da, sana o ehliyeti verene de...” dedi. “Maganda herif! Şu halimi bir gören olsa...”

Büyü bozuldu. Büsbütün keyfi kaçtı yağmurun. Tansiyonu yükseldi. Sabrının sigortası attı. Oflayıp pufliyor, iri bademi andıran gözlerinde öfke şimşekleri çakıyordu yanından geçip giden otomobillere bakarken. Hırsından ağlayacaktı neredeyse. Bu yetmezmiş gibi gidenlerin, bir de geriye dönüp pişmiş kelle gibi sırtarak bakmaları hid-detini sağanağa dönüştürmüştü hepten. Eline bir geçirseydi o saygısızları, bilirdi yapacağını, ya...

Hınçla, “Son yıllarda her şey, ne kadar da vurdulu kırdılı Amerikan filmlerine benziyor yarabbi!” dedi. Paradan başka değer tanımayanlar sayesinde küçük Amerika mı olduk yoksa? Niçin bu denli boş vermişliğin seline kapıldık ulusça?” diye söylene de sağduyudan pay almış akıl, yüreğinde uç gösteren kızgınlığın taze dalını çit diye kırıverdi içinde.

Bu arada da çisenti, çisenti olmaktan çıkmış, iyiden iyiye hızlanmıştı. Ancak o, bunun ayırımında değildi. Yüreğine ilk kez usulcacık korkunun kanadı değdi, üşütüp hasta olmaktan çekiniyordu şimdi. Ağrıları isyan bayrağını açtığından adımlarını olabildiğince sıklaştırdı. Başını yana çevirdiğinde, şimdi pencere kafesleri pembe boyalı, önünde büyük büyük erik ağaçları olan dede evinin çoktan geride kaldığını ayırımsayamadı. Buradan her geçişinde bir heyecan dalgası, dilini yüreğine dokundurur ve tekleyen kalbi tatlı tatlı çarpardı hep. Eskiden yaşadığı o evin her mevsimi başka güzeldi. Hele de baharda eriklerin çiçek açtığı zamanı... Saçaklarından yağmur suları damlayan, ona eski konakları anımsatan gönül köşkü, şimdi kim bilir kimindi? Ev, bugüne kadar, hiç bu kadar sıcak, bu kadar sevimli görünmemişti gözüne. Birden içinde bulunduğu berbat durumunu unutup kendi kendine gülmeye başladı.

Yürürken bir yandan gülüyor, bir yandan da içinden “Nasıl gülmem ki... Nasıl unutturum o olayı?” diyordu.

Gençlik Caddesi'nin köşesindeki küçük parka yaklaştığındaysa gözlerinden yaş geliyordu.

Artık oluklara sığmayan yağmur suları gibi saçlarından buruşuk yüzüne siyim siyim sular süzülürken şemsiyesini açmıyordu hâlâ. Kuru bir inat yüzünden mi direniyordu yağmura bu kadar? İnatçıydı İlgin. Bu yüzden az kırarmıştı çevresindekileri, özellikle annesini ve de Salih'i... Belki çocuklarını da.. Şüphıyla içine bakıp, "Yoksa ben" dedi, "Kendi kendimi mi cezalandırıyorum? Saçmalama İlgin!" diye azarladı özünü sertçe.

Bu gidişle büsbütün ıslanacak, üşütüp hasta olacaktı. Endişesine bir şamar vurup onu içinden uzaklaştırmaya çalışıyordu ki, "İnsanın bazen hasta olma ayrıcalığı da olmalı, değil mi ya?" diye mırıldandı. Mırıltısı, güz rüzgârıyla savrulup cadde kenarlarında şırıltıyla akan yağmur sularına karışırken, "O gün yaşananlar dün de kaldı" dedi. "Dünü bugünde yaşamak niye? Bugün çok gerilerde kalmış şeyler için üzölmek değıştirtir mi hayatın gerçeklerini? Hayır... O halde?"

Taksiyle eve dönmeyi istediye de içindeki inatçıya söz geçiremediğinden, bunu gerçekleştiremiyor, olabildiğince hızlı yürümeye çabalıyordu.

Çocukluğundan beri severdi her mevsimi başka güzel olan köşedeki küçük ama sevimli parkı. Bir zamanlar onun sığınağıydı burası. O olaydan sonra, günün değışen saatlerine göre insan manzaraları başkalaşan bu minik parka gelip saklanmıştı. O gün, kendisini arayanları seyrettiği gibi sonraları da burada gençlerin içtenlikli sevgilerini, sevimli yaşlıları, öfkelerini salıncaklara kusan minikleri seyretmeye gelir olmuştu artık. Burada gördükleri ve hissettikleriyle gözü gönlü sevgiye doyuyor, acılı ruhu dinleniyordu. Zaman içinde parkın eski çehresine yeni makyaj yapılmış ancak bu, onun özünü ve sıcak dokusunu bozmuştu asla.

Zihninden geçen "Bugün yağmurda kimsesizdir park. Öksüzdür salıncaklar!" düşüncesiyle sarımsı, ıslak bir hüznü doluyordu gözlerinden içeri mat güz aydınlığıyla.

Köşeyi döner dönmez yüreği ağzına geldi birden. "O da ne?" dedi. Gönlünü hazan rüzgârına kaptıran da kimmiş bakalım?

İpıslak salıncağa tünemiş bu yağmur kaçağına inanmaz gözlerle bakarken, yağmurun tülünden sırları dökölmüş eski bir aynadan kendini seyrediyor gibiydi İlgin. Adımları onu istem dışı kıza doğru sürüklüyordu. Okul formasıyla ıssızlığın ortasına kurulana karşı içinde singin bir sempati uç veriyor, yüreğinde başka bir yara açılmış kaniyordu inceden inceye. Yeni doğan kardeşinin ağzına doldurduğu leblebilerden ötürü annesinin dayağından kurtulmak için çıktığı erik ağacından yalvarmalar yakarmalar, hatta tehditler bile onu aşağı indirmemişti. Annesi, o sinirle nasılsa ağaca çıkmış ama inemiyor, ağlayıp duruyordu oracıkta. Evdekiler telaşlanmış, babasını çağırılmışlardı. Annesini aşağı indirirken nasıl olmuştu anımsamıyordu şimdi, onlar birlikte ağaçtan düşmüşlerdi ki itfaiye sirenlerini

çala çala, meraklılarla birlikte dayanmıştı kapılarına. Bütün bu gürültü patırtının onun başının altından çıktığını öğrenen babası, ilk kez onu tokatlamıştı. O ilk tokat, alt üst etmişti benliğini.

Hâlâ kendine, “Yaşadığı sürece babama içten içe kırgınlığım, ölürlen bile annemle aramızda çözülemeyen buzlar bu olayın eseri mi?” diye soruyordu salıncaktaki kıza doğru yürürken.

Elindeki oyuncuğun alınmasından korkan çocuk ürkekliği içindeki kızın yüzünü, bir tutam ıslak perçem süslüyordu kendisinininki gibi. İkisinin de üstü başı ıslanmıştı. Kızın içine dokunan bu hüznü güz çiçeği halini görür görmez küçükken yaramazlığına eklenen inadıyla canından bezdirdiği annesinin çaresizliğini uzaktan uzağa seyreder gibiydi şimdi. Şu an pişmanlığın karayeliyle titriyordu içi, ama...

“Burada ne zamandan beri oturuyor bu güz güzeli?”

Yamyaş dallara sıra sıra dizilmiş kuşların cıvıltısı, suskunluğun ağırlığıyla ezilen ve tespih böceği gibi içine büzülen yağmur kaçağı duygularına karışıp ruhunda ıstırapın bitmeyen senfonisine dönüşüyordu, içi bu ezince dayanamıyor, yüreği bu kadar ağırlığı taşıyamıyordu artık.

Ağrıları büsbütün artan bacaklarıyla ona doğru kararlı adımlarla yürürken, kent sokaklarında sere serpe dolaşan hafif bir esinti, yüzünü yalıyordu köpek gibi. Güz yelinin soluğu, uçlarından sular süzülen kıvrırcık bukellerini dağıtmaya da, nemli eteklerini açmaya da yetmiyordu. Bu sarsak esintide sallanıp sallanmadığı belli olmayan salıncağa doğru yürürken, aç gözlü taya gibi, arsız ve doymamış bir ilgiyle salıncaktaki kıza bakıyordu. Düşünüyordu da onu “leyleğin artık palazı” olarak gördükleri için miydi ailesiyle arasındaki bunca soğukluk, bunca sertlik? İçlenmenin tokmağı, yüreğinin duygusal çeperine “Güm! Güm!” vurduğu bu sırada, bugün bile çözemediği giz buydu işte. Hasta bebesini kollarında yaylatan bir anne şefkatiyle bağrına basmıştı park ikisini de. Ateşli bebenin beşiği gibi yavaş yavaş gelip gidiyordu salıncak.

Ona bakarken zihninden ‘Yavrucuğun gözyaşları yağmur damlalarına mı karışıyor acaba? Okulda olması gereken bu saatte onu hangi rüzgâr atmıştı buraya? Yoksa sen de benim gibi... Sakın ha, kendinden kaçtığını söyleme bana! Aşk zıpkını mı yedin a küçük kız?’ düşünceleri hızla geçiyor, gönül teli titriyordu İlgin’in.

Çocukken bunun gibi yağmur çamur, sıcak soğuk demeden burada alırdı soluğu. Kimi kez dakikalarca ağlar, kimi kez saklandığı yerden kendini arayanları garip bir zevkle seyreder, onlardan hıncını alırdı sanki. Neden böyle yapardı ki...

Özellikle de o olaydan sonra ne babası, ne büyükbabası “Su kuşu” dememişlerdi ona. Annesi bir süre konuşmamıştı. Hâlâ dargın mıydılar ona, bilmiyordu İlgin. İlgisizlik, sevgisizlik başına vurmuştu adeta. Annesinin sevgisine öylesine muhtaçtı ki, tıpkı yağmura aç kıraç topraklar gibiydi minik yüreği. Sonraları artık hiç yaşayamadığı ve

yaşayamayacağı o sıcaklığı bulmak. Koklamaya doyamadığı kokusunu hissetmek. Sevgi açlığını beslemek için gelir olmuştu anılarını barındıran bu parka İlgin. Bugüne dek hiçbir şey doyuramamıştı içindeki açlığı. Eşi bile.

Salih'in ölümünden sonra ise acıyla kavru lan yüreğini avutmak için gelir olmuştu parka. Yürek acısını eline, elma şekeri gibi tutuşturmuş bu küçük kıza yaklaştığında, ıslanmış iki kalın b elliğini süsleyen pörsük kurdelesinden formasının üstüne sular sızdığını gördü. Dalların hıştırtısıyla birleşen yağmur sesinden oluşan müthiş koro, bambaşka alemlere sürüklüyordu her ikisini de. Ruhunu bu gizemli ezgiye bıraktığı gibi bıraktı kızın yanındaki boş salıncağa ağır bedenini.

Sert bir kabuk altına gizlediği duyarlı yüreği "Bana ne!" diyemediğinden onu öylece bırakıp gidememişti işte. "Onu bu saatte hangi umarsız yel atmış buraya? Yoksa o da benim gibi..." diye düşünmeden edemiyordu örselenmiş yüreği. Üşüyor, içten içe titriyordu. Erik çiçeklerinin beyaz bulutu altına gizlenmiş kameriyede Salih'in onu ilk öpüşü aklına gelince, bir sıcaklık yayıldı titreyen bedenine. Parkın yalnızlığında açmış dokunaklı hü zün çiçeğine yan gözle bakıyor, bu yavru sığırcığı ürkütmekten korkuyordu şimdi. Üzerine vazife olmadığı halde onunla konuşmaya karar verdi nedense.

Ona, "Küçük kız eğer sınavdan korkup okulu astıysan, bu sana yakışmıyor küçüğüm" diyecekti. Sonra da diyecekti ki, "Evdekiler mi yoksa? Durup dururken azarlamadılar ya seni? Düş bakalım önüme, doğru ya eve, ya okula? Ha, anladım, sevgilin... Ayrıldınız mı yoksa? Aman evladım! Senin yaşında ne güzeldir seviler... Sesinin rengine siner insanın. Şarkı olur dilinde... Deli bir rüzgâr olup eser benliğinde. Sevinin cenaze marşı, hiç çalmasın yüreğinde."

Sonra kendi kendine kızdı, "Sana ne! Kızcağızla tek söz etmeden bunları nereden çıkardın a İlgin?" derken gözü saatine takıldı. "Oooo! Vakit hayli ilerlemiş." diye telaşlandı birden. İçinden bir ses "Çabuk gitmeliyim, geç kalmalıyım" derken, iç dürtüsü de, "Yo, olmaz! Daha dur bakalım, onunla konuşmadan nereye?" diyordu ona.

Bir an durup düşündü, "İyi de ne diyeceğim ben alemin çocuğuna? Sen bilirsin. Hayır, Hayır! Bunu yapamam. Beni anlayamaz. Olsun, yine de bir dene... Belki birine gereksinmesi vardır. Olmaz! Neden olacaktı ki! Bana ne canım. Onu tanımıyorum bile. Demek, hü zün denizinde onu böyle bir başına bırakıp gideceksin, öyle mi? Hadi durma git öyleyse..." Düşüncelerinin arenasında gladyatörler gibi çarpışuyordu zıtlıklar.

Ruhu melankoliye esir düşmüş kız, salıncakta kıpırtısız oturan bir hü zün yontusuydu sanki. Neyin nesi, kimin fesi olduğunu bilmediği bu küçük kız, ıslanmış ayrımında bile değildi! Kör kandil gibi bir noktaya takılıp kalmıştı iri gözleri. Umursamaz görünüyordu yağmuru. Yağışlı bu Ankara sabahında, içinde kendini mi yaşıyordu, yoksa güz esintisiyle içine dolan güzelliklerin tadını mı çıkarıyordu, belli değildi. Islak bir tutam perçemle daha da gizemli yüzünün tazecik güzelliği, sır vermiyordu burada bulunuşu hakkında.

Sadece yanındaki salıncağa oturduğunda başını kaldırıp ilgisizce Ilgın'a bakmış, kime olduğunu bilmeden belli belirsiz gülümsemişti. Şimdi desenleri kanayan bir Isparta halısı üzerine yan yana oturmuş iki suç ortağı gibiydiler. Suskundular. Ara sıra birbirine bakıp gülümsüyorlardı.

Kıza bakarken Ilgın ona sesleniyordu içinden yüzüne karşı, "Ey gönlünün türküsünü çağıran küçük kız! Yaşam tıpkı salıncak gibidir. İnsan tasarladıkları ile gerçekleştirebildikleri arasında böyle gidip gelirken, bir de bakmışsın ki yıllar geçip gitmiş. Özlemlerle geriye dönersen ki gerçekleştirebildiklerin hep eksik, tasarladıklarınsa hep fazladır küçüğüm!" diyordu öğretmen tavrıyla, öğüt verircesine.

Beşikteymiş gibi bir süre sessizce sallandılar.

Bakışları her karşılaştığında kızın gözlerindeki yumuşacık sevecenliğin ayrımına varınca içi coştı Ilgın'ın.

Sonra kız beklenmedik bir zamanda kendi kendine konuşur gibi sıcacık, kısık bir sesle mırıldandı, "Biz, ilerde kafesleri pembe boyalı evde oturuyoruz" deyince, yüreği hop etti Ilgın'ın. Onun şaşkın bakışları arasında sonra ekledi, "Bu mevsimde burasını çok seviyorum. Böyle günlerde, burada kimsecikler olmaz. Ben, gönül köşküne kurulur, yaşamın tadını kaşıklarım yağmurda. Bu sabah dayanamadım. Okuldan kaçtım. Parka sığındım. İşte buradayım. Ankara'nın sonbaharını severim ben" derken, eski bir ayna şangır şungur yere düşüp kırılmıştı içinde. Salt, kendisiyle karşı karşıyaydı Ilgın. Duyularının keşiştiği noktada durup kıza bakakaldı. Heyecandan dili dolaşırken, "O ben mi, ben, o muyum acaba?" diye içine sormaktan alamadı kendini.

Hızını büsbütün arttırmıştı yağmur. Kıza bakarken kendi kendine mahzun gülümsedi Ilgın. Sokaktan telaşlı adımlarla geçene bakarken çevresindeki her şey silikleşiyor, kız bile, yağmurun tülünde eriyordu. Bacaklarının ağrısı gemi aزیya aldığı sırada gözden kaybettiği küçük kızın ardından, "Küçük çılgın! Var gücünle salın! Doyasıya yaşa tüm güzellikleri! Anı kaçırınlar, yarını yaşayamayanların yüreği gündelik telaşın avucunda tutsak zira. Şairin dediği gibi "Bizi yaşamak değil, bu telaş öldürecek". Yarın, her şey için çok geç olabilir diye bağırıyordu ki, kız geriye döndü ve ona baktı. Telaşlı adımlarla yağmurun sisinde yitip gitti sonra.

Onun dünyasını bozmaktan korktuğundan, ağır bedenini yavaşça çekti camın önünden.

Bir Varmış Bir Yokmuş

Nilüfer Marım

Dün gece bir düş gördüm. Güneşli bir günde, kırmızı ayakkabılarımı giymişim, sek sek oynuyorum. Niye bugün kimse sokağa çıkmamış diye düşünüyordum ki arkadaşlarımın seslerini duyuverdim. “laleli bir, içeriye gir, ipten tut, dışarıya çık”. Sevinçle yanlarına gidip ip atlama sırasına ben de girdim. Bağıra bağıra şarkı söylüyor, sabırsızlıkla sıranın bana gelmesini bekliyordum. Birden annem belirdi yanımda, var gücüyle kolumu sıkıyor. Debelendikçe, debelendikçe akıl almaz bir hızla büyüyordum. İttim onu, gözden yitiverdi. Saatlerce, doya doya ip atladım. Eve döndüğümde küçülmüştüm. Annem, öylece karşımda duruyor, buz gibi bana bakıyordu. Yaptığımın cezasız kalmayacağını düşünüp ağlıyordum. Sonra yine karanlık odada kilitliydim. Anne, anne, annee..

Uyandığımda hava ağarmamıştı. Balkonda sigara içerken annemin sesini duyuyordum, belleğim ne zaman boşalacaktı?

“Seni bir daha o kızla görürsem...”

O yasağı da hiç anlamlandıramamıştım. Ağlamaktan gözlerim balon. Alay etmesinler diye tülün ardından izledim onları. Yokluğuma üzülmemişlerdi, top ellerinde bir o yana bir bu yana... Şam tatlıcının köşe başından görünmesiyle dağıldılar. Parasını alan sıraya dizildi. Ağızım sulandı. Ne pamuk helva, ne elma şekeri, ne de Şam tatlı, sokakta satılan hiçbir şeyden yiyemezsin. Hastalanırsın. Kim bilir nasıl yapılıyorlar! Baban sana getirir. Bir kereliğine bile mi olsa? Hayır, hayır!

Esin de aralarında. En sevdiğim arkadaşım. Aynı sınıftaydık. Sıra arkadaşım olmasını öyle çok istemiştim ki... Annemin, öğretmenime kırk tembihi, asla onunla yan yana oturmayacak, arkadaşlık etmeyecek! Kendi seviyeme uygun arkadaşlar seçmeliymişim.

Eli yüzü her zaman kapkaraydı. Saçları yağlı. Kara bir torbanın içinde kitapları. Uykusuz başı hep sıranın üstünde. Babası ne iş olsa yapar. Bazen gider, günlerce gelmez. Dönüşünü ne Esin ne de annesi severdi.

“Babam annemi dövüyor. Seninki de öyle mi?”

“Hayır. Belki ben görmeden...”

Evlere temizliğe giderdi annesi. Okuldan gelirken elinde bir bez parçası, bizim evin camında görünce onu, ne çok utanmıştım. Annemin uyarıları yola kadar yayılıyordu.

“Bak, üst tarafı olmamış, dalga dalga. Elini çabuk tut biraz, eşim birazdan gelmeden bitir. Akşam gezmeye gideceğiz.”

Nereye gitmiştik o gece?

Kaşık çatal sesleri. Babamın nefesi hızlı hızlı. Annem pilavın piringlerini sayıyor. Doydum. Odama geçip ödevlerimi yapmalıyım. Salon yıkılıyor. Kitap okuyorum. Onlar bağırdıkça ben de... Boğazım kurudu, susun artık, susun... Babam gider, gece yarısı gelir. Annem, yanıma gelip ödevlerime yardım eder. “Bunları kimseye anlatmıyorsun değil mi tatlım?” Sır, hepsi sır.

Yanımda oturanı çıkartamıyorum. Selin miydi? Annesi öğretmen, babası mühendis.

“Ne zaman istersen Selin bize gelebilir. Sen de onlara gidebilirsin. Bir akşam ailecek davet edelim onları. Tanışıp görüşelim.”

O da sevmezdi Esin’i. Ben de onu. Teneffüslerde arka bahçede oynadığımızı, simidimin yarısını ona verdiğimi anneme yetiştirmişti. Annem neden sevmiyordu Esin’i? Babam neden annemi ikna etmeme yardım etmiyordu? Gece boyu düşün, düşün...

Apartmanın kömürlüğündeydik.

“Biliyor musun babamın sineması var.”

“Sinema mı? Çarşıdaki, yazlık olan mı?”

“Hayır kapalı.”

İyice meraklanmıştım. İstersen gel göstereyim deyince dayanamayıp fırladım. Birkaç sokak aşağıdaydı. Yıkık dökük bir yer. Üst tarafında bir iki afiş. Kadınlar, adamlar... Hiç birini tanıyamadım. Filmlerin adları da yazlık sinemanınkilerden değişti, ama olsun, sevinmiştim. Boynuna sarıldım. “Kimseye söyleme sakın, sır.” Tamam dedim. Yol

boyu sustuk. Aklım karmakarışık.

“Nereye gidiyorsun sen böyle her gece?”

“...”

“Sana soruyorum..”

“...”

“Biliyor musun şu sıradan insanlardan hiçbir farkın kalmadı. Her geçen gün gözümde düşüyorsun. Evinde otur da biraz çocuğunla, karınla ilgilen.”

Suskunluğu, annemin yüzünde patlayıvermişti. Babam o gece sinemaya gitmiş. Esin söyledi. Hep gidiyormuş. Yazın hiç bizimle gelmezdi. Annem film boyunca ağlardı. Ben, patlamış mısır yer, sağıma soluma bakınırdım. Işıklar açılınca hemen kolumdan çeker, çarçabuk eve dönerdik. Babam gelmeden uyurduk.

“Senden öğreniyorum. Sapık, utanmaz adam! Rezil olduk. Mahalle bizi konuşuyor be! Geneleve gidip bir orospuyu becersen daha iyiydi. İtibarımı mahvettin. Nefret ediyorum senden, aşağılık bir zavallısın! Sen ancak o kadarını yapabilirsin! Nasıl da tahmin edemedim, aylardır elin elime değmiyordu...”

Kapı aralığında babamın kıpkırmızı yüzü. Annem odaya girip beni tartaklıyor. Sesi, tüm mahalleden duyuluyor olmalıydı.

“Bana bak, seni bir daha o kızla görürsem.”

Öfkesi kapıyı üstümden kilitlemekle geçmedi. Ortalıkta ne var ne yok hepsini kırdı. Babam gitti. Biz de, birkaç gün içinde taşındık. Kamyonun arkasında Esin’in annesi, elinde bir tas su.

Apartmanların arasına sıkışıp kaldım. Uçup gitmek istiyorum şimdi. Anneme inat, bir baştan bir başa mahallemizde koşuşturmak. Şam tatlı kuyruğuna girmek, doyasıya elma şekeri yalamak, ip atlamak nefes nefese...

Boyoz

Pervin Oduncu

İki saate yakındır kapının önünde bekliyordu. Gidip gelmekten, oturup kalkmaktan yorgun düşmüştü. Öğle güneşi beklediği yere kadar inmiş, kan ter içinde bırakmıştı.

“Sen kimi bekliyorsun küçük?” dedi, danışmada oturan solgun yüzlü görevli.

“Annemi, annemi bekliyorum ben.”

“Annen bu fabrikada mı çalışıyor?” diye üsteledi mavi önlüklü görevli.

“Evet, annem bu ameliyathanede, çıkar birazdan.” dedi huzursuzca, “Bu adam ne diye sorup duruyordu ki bu soruları? Sen de bekliyorsun, ben de. Ters giden bir şey mi oldu acaba? En iyisi buradan uzaklaşmak.” diye geçirdi içinden. Kalkıp yeniden yürümeye, kapının önünde gidip gelmeye başladı.

“Paydos saati öğlen on iki. Cumartesileri böyle. Sen erken gelmişsin ufaklık. Gel, gel burada otur da bekle anne-ni.” diye seslendi yeniden. Bıyıklarını iki parmağının arasında tutup dişlerinin arasında eziyor, bu yüzden de sesi yılan tıslaması gibi çıkıyordu. Ne pis gözleri vardı bu herifin. Gözlerinin beyazı da çoktu. Anası ona: “Bıyıklarını ağzına koyan, gözlerinin beyazı çok olan erkeklerden kork, namussuz olurlar.” demişti bir keresinde.

“Oturmam, oturamam.” dedi hiddetle.

“İyi madem, sen bilirsin. İyilik de yaramıyor. Oturmazsan oturma, bana ne.” deyip sigarasından derin bir nefes çekti, çalan telefona uzandı.

Beklemekten nefret ederdi. Ömrünün kaçta kaç beklemekle geçer insanın? İki köprü arasında açılmış bacaklara benzetirdi beklemeyi. Hangi bacak kopacak, köprünün ne tarafında kalacaktı? Kim bilebilirdi ki? Belki, bekleme diye bir şey yoktu. Beklemek, hareket içinde sonsuzca kırılmaları belki de. Bir durumdan başka birine geçişin sıkıntılı, sancılı halleriydi, kim bilir? Kendisi için o gün de sancılı ve acıydı, bugün de. Bacaklardan biri kopacaktı

ya, hangisi olduğunu bilemiyordu. Bilmediği için de sıkılıyor, sinirleniyor, korkuyordu. En fazla da korkuyordu. Sedyeler, serumlar, kan anonsları arasında devam ediyordu bekleyiş.

Koca kamyonun, beklediği kapının önüne park etmesiyle gölgede kaldı küçücük bedeni. “Balyalar geldi, hamallar gönderin!” diyordu kamyonun inen kara suratlı bir adam. Kamyonun etrafına fabrikadan çıkan onlarca adam do- luştı. Üzerlerinde yırtık pırtık elbiseleri, başlarına geçirdikleri çuvallarla koca koca tütün balyalarını sırtladıkları gibi ardına kadar açılan fabrika kapısına giriyorlardı bir bir. Büyük kareler halinde, kalın sicimlerle bağlanmış tütün bal- yalarından sarı bir toz bulutu yükseliyordu gökyüzüne. Kurumuş tütün yığınlarının kesif kokusu genzini yakıyordu. İlk anda nefessiz bırakıyor, alıştıkça geçiyordu etkisi. Kısa bir sürede hamallar işlerini bitirmiş, gerisin geri fabrikaya girmişlerdi. O koca kamyonun geriye etrafa dökülmüş sarı tütün yaprakları, yeşil toz birikintisi kalmıştı.

Yeşil elbiseli, başında naylon galoşlu insanlar gelip geçtikçe heyecanı iki katına çıkıyordu. Her an yanına biri ge- lecek de “Maalesef” diyecek diye ödü kopuyordu. Ayaklarındaki titreme geçmiyordu bir türlü. Acıkmış olmalıydı. Bir acıktığında, bir de sinirlenip üzüldüğünde titrerdi böyle, yaprak gibi, tütün yaprağı gibi! Hızlı hızlı yürüdüğü için bitkin düşmüştü. Hele şu topuklu ayakkabıları giymese olmazdı. Sabah aceleyle çıkmıştı evden, ayağına ne geçirdiğini düşünecek halde değildi. Yürürken çıkardığı tak tak sesleri, sinirlerini daha çok bozuyordu. Kötüsü kendisinden başka bekleyen insanların da asabını bozuyordu. Her an biri bir laf edecek diye tetikte bekliyordu. İşte, karnı yine gurulduyordu. Şimdi yemeği düşünecek hali yoktu.

“Boyoooo... Taze, çıtır boyoooo!” diye bağırdı başında tepsiyle geçen delikanlı bir ses. Karnı gurul gurul ses çıkarı- rıyordu. Göz göre göre geçip giden boyozların arkasından öylece bakakalmıştı. Her akşam, iş dönüşü annesi getir- rirdi ona ve abisine. Yolun başında görüldüğünde hızlı bir yarış başlardı. Annesinin elindeki naylondan yapılmış, içinde sefer taşı, dantel, eşarp ve seccade olan çantasını kaptıkları gibi evin yolunu tutarlardı. Annesi gelmeden çantanın içindeki iki boyoz çoktan alınmış, yenilip yutulmuş olurdu. Her akşam iki tane olurdu. Ne fazla ne eksik, hep iki boyoz. Bir tek İzmir’de yapılırdı bu yağlı, çıtır, leziz börek ve İzmir kokardı. Annesinin işçi çantası ise ekşimmiş sefer taşı yemekleri ve tütün kokardı.

“Acil kan verebileceklerin danışmaya...” anonsuyla sarsıldı yeniden. Hızla anonsun yapıldığı kata çıkmaya başladı, nefes nefeseydi.

‘Ne bitmez merdivenmiş bunlar da’ diye düşündü küçük kız. “Hayır, senin annen bu katta çalışmıyor. Üç kat daha var, çık da sor bakalım” diyordu şişko bir kontrol. Nefes nefeseydi. Kapıdaki adam insafa gelmiş de 15 dakika kala annesinin yanına çıkabileceğini söylemişti. Toz içinde yeşile dönen merdivenler, sararmış tırabzanlar ve kapıda hissettiği o bayıltan koku. Her katta insanı sağır eden korkunç makine gürültüsü.

Altıncı kata ulaştığında çift kanatlı demir kapının içinden geçmek yetmemişti. Bir de kapının arkasına asılmış kalın

bir battaniyeyi de aşmak zorundaydı. Burası diğer bölümlere göre daha bir karanlıktı. Küçücük pencereler de iyice kapatılmış, kimilerinin önüne kalın bez parçaları örtülmüştü. Dışarıda zaten sıcak olan hava, burada sanki yangına dönüşmüş, yakmıştı. Hiç durmadan akan bantlarda sarsılan sarı tütünlerden havaya korkunç bir toz kalkıyordu. Ağzını burnunu beyaz tülbentleriyle örtmüş kadınlar, kefiyeli erkekler sürekli akan ve hiç durmayan bantların önünde sıra sıra dizilmişti. Kadınlar küçük kareli, erkekler sade mavi önlüklerini giymişti. Ortalıkta büyük balyaları kasalara döken, kasaları da bantlara aktaran onlarca adam dolaşır duruyordu. Ustabaşılar ve onların işçi içindeki uzantıları kontroller buyurgan sözlerinden anlaşılırdı hemencecik. Dizi dizi makinenin ve tozdan bir dünyanın içinden geçiyor ve dinliyordu.

- Orospu kız bu Sevgi, valla bak! Ustabaşı Orhan'la kırıştırırken görmüşler.
- Bana ne kız. Bak, yine isimden kan ter içinde kaldık. Azıcık kıssalar ne olur sanki. Hiç vermeseler bu zıkkımı nefesim kesildi, boğulacam ya!
- Şişşt.. bak kız, ustabaşı sana bakıyo!
- Allah bin bir tülü belânı versin. Kocam var kız benim. Aha da aslan gibi maşallah!

Ustabaşı yeni kontrol olan bir işçiye anlatıyordu;

- Tütün kırılmaya gelmez. Sıcak ve nemli havada ayıklayacaksın ki kuruyup un ufak olmasın. Büzülsün ama kırılmasın, toz olmasın, içimi güzel olsun. Kız gibi bakacaksın tütüne. Tozunu da, zehrini de şerbet deyip içeceksin. Bak, çalışmayan, kaytaran oldu muydu, gözünün yaşına bakmayacaksın, tutup kolundan doğru bana getireceksin, anladın mı paşaa!!

“Siz benim ne dediğimi anladınız mı? Kan ihtiyacı olan sizin hastanız değil hanımefendi. Lütfen sakin olun ve panik yapmayın olur mu?” Biraz olsun rahatlamış ama yine de huzur bulamamıştı. Gücünün giderek tükendiğini hissediyordu. “Hadi be anacığım, yap anneliğini kurtar beni bu deritten, ne olur.” diyordu aşağı kata inerken.

“Sen kimi aramıştın küçük?” deyip kızın yanaklarını sıkarken bir yandan da sağa sola sinirleniyordu yaşlı bir işçi, “Böyle küçük çocukları ne diye sokarsınız fabrikaya bre vicdansızlar! Yazık günah yahu!”

“Annemi, annemi bekliyorum ben. Çıkacak şimdi ameliyattan.”

“Hatçe kız bak kim gelmiş!” dedi işçi kadınlardan biri. Küçük kızla annesinin buluşması bir masaldaki donma anları gibiydi.

“Ah be anacığım, yeter be! Çık gel, yeniden al beni kollarına” dedi gene kadın, gözleri dolmuş, sümüşü akmaya başlamıştı.

“Anası kurban!” deyip sarıldı kızına. Anne kokusu ter ve tütün kokusuna bulaşıp ulaşmıştı ona. Güvendeydi, rahatlamıştı. Sabahın köründe namazını kılıp, sefer tasına akşamdan kalan yemekleri koyan annesini izlerdi sabırla. Annesi işe gitmesin, onun koynundan hiç çıkmasını istiyordu. Evde mis gibi kokan bu kadının, şimdi böyle toz, tütün ve ter kokmasını anlayamıyordu.

Sümüğünü silerken kendi kendine konuşuyordu. “Tozun ve terin bedeli değil mi? O bedeli ödüyoruz değil mi anne?” dedi hıçkırarak, sesi titriyor, başı dönüyordu. “Hadi anne çık da bir an önce evimize gidelim.” dedi sessizce.

“Paydos olsun öyle! Kızıma neler alırım, neler! Ne alayım kızıma?” diyor, bir yandan da o pamuk elleriyle kızının saçlarına toka takıyordu.

“Kız Hatçe, tıpkı sen valla. Bir elmanın iki yarısı tü tü tü... Allah nazardan saklasın bacım.” dedi işçi kadınlardan biri.

“Değmesin ya, değmesin. Şeker köküne çeker Bedriye, kızım dünya güzelidir” dedi. Hafif övünç duydu. Maviye çalan gözleriyle, elleriyle, tüm vücuduyla okşuyordu kendi yarattığı bu parçayı.

“Kontrol geliyor, kontrol!” dedi Bedriye ürkek bir sesle “Mendebur! Kalmış şurada on dakika. Gelmezse canı çıkacak.” Hatçe küçük kızını bacaklarının dibinde oturtup akıp giden bantların üzerindeki tütünü ayıklamaya döndü yeniden.

“Belim kırıldı Bedriye, ayaklarıma kara su indi” dedi derinden bir iniltiyle...

“E, kolay mı anam, bütün gün aha bu direk gibi ayaktayız. Pisliği, kokusu da cabası. Bak gör, aha da şuraya yazıyorum, bu tütün ağzımıza sıçmazsa ne olayım. Genç yaşta götürür bizi. Bak daha şimdiden yamulduk, hal mi kaldı bizde bacım?” Hatçe tülbentle örttüğü ağzını zaman zaman açıp kızına sevgi dolu bakıyor ve soruyordu. “Kızım acıkmış mı? Ne alayım kızıma?”

“Bana boyoz al anne. Çok acıktım, ne olur, çabuk gel artık.” deyip koridordaki bankın üstüne yığılıp kaldı.

Çift kanatlı kapının açılmasıyla, paydos zilinın çalması bir oldu.

İki hastabakıcının arasında ilerleyen sedyenin üzerindeki annesini tanıyamadı ilk önce. “Bu bir film, bir şaka olmalı” diye geçirdi içinden saçları kar, yüzü kireç gibi bembeyazdı. Narkozun etkisi geçmemiş uyur uyanık arası inliyordu. Sedyenin başında onunla birlikte yürüyor, bir yandan annesinin elini, yüzünü öpüyor, bir yandan da hıçkıra hıçkıra ağlıyordu. “Canım anacığım işte geldin, beni bırakmadın. Seni seviyorum, uyan anne, ne olursun uyan.” diyordu peşi sıra koşarken.

“Tüccardan paramızı alalım öyle gideriz evimize” deyip sıraya girdiler anne kız. Sıranın bir ucu var, bir ucu yoktu. Parasını alan mührünü basıyor, imzasını atıyor, imza bilmeyen parmağını basıp gidiyordu. 15 günlük paraya bak!” diyordu. Zar zor çıktığı merdivenleri, annesinin elinde uçarcasına iniyordu şimdi. Anasının yanındakiler de öfkeliydi.

“Eşeklik bu bizim yaptığımız kız, bu paraya çalışılır mı?”

“Çalışılmaz tabi, çalışılmaz ama var mı başka çıkar yolu. Bak ayakkabı alacam diye düşmüş gelmiş çocuk başıyla fabrikaya. Çalışmasak onu da alamayacağız.” dedi anası.

“Ameliyat başarılı geçti, annenizin belinde dört disk çürümüş, iyileşmesi zaman alacak. Hele bu yaştan sonra.” dedi ameliyatı yapan doktor.

“Ne yapardı anneniz? Epey zorlamış belini.” dedi doktor sakince.

“Tütün, tütün işçisiydi.” dedi yüreği sıkışarak. Narkozun etkisiyle daha bir sayıklar olmuştu annesi. Yılların yorgunluğu, yaşam savaşı daha bir çökertmişti onu.

“Hadi anne aç gözlerini.” dedi kulağına sessizce eğilerek. Sımsıkı sarıldı annesine. İşçi annesine, güzel annesine.

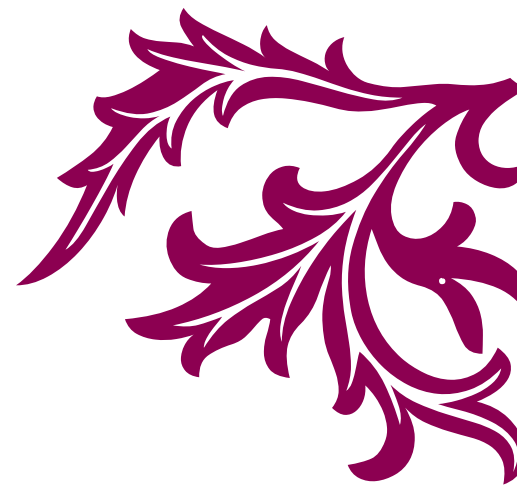
“Kızım acıkmış ne alayım?” diye sordu annesi gerilerden.

“Uyan anne, uyan da boyoz al bana!” diye bağırdı kızı beriden.

Evime Gidiyorum

Perihan Çelik

O yaz İstanbul'a, kızkardeşimde kalan annemi ziyarete gitmiştim. Annem, beni ve kızımı, okyanus üzerinden aşır gelen uçak yolculuğunun verdiği yorgunluğumuza aldırmadan, çalınan ufak tefek eşyalarını anlatarak karşıladı. "Evime gideceğim, çok kaldım buralarda." diyordu durmaksızın. "Tamam gideceksin evine." dedim yanaklarını öperken. "Sürekli evime gideceğim der durur. Al götür bu kadını evine." diyordu emekli ağabeyim. Annemin hissetmediği ıslak öpücüğüm ıslattı yanaklarını.

Eskisi gibi hoşbeş edemedim annemle. Hal hatır da soramadık. Dedikodu ise hiç yapamadık. Rahmetli babamın deyimiyle 'açmaya durmuş bir gül tomurcuğu gibi' yanı başında duran torunuyla ilgilenmedi. "Nasılsın? Çoluk çocuk nasıl?" diye sorup durdu. Yavrumun gözlerindeki derin hüznü okudum. Annem, "Geçerken uğramıştım, çok kaldım. Artık evime yollayın beni." diyordu kimseyi dinlemeden. Herkes çok sesli konuşuyordu. "Tamam annecigim evine birlikte gideceğiz." dedim kulağına yaklaşıp. Annemin, çalarlar diye işitme cihazını sakladığı ve bir daha bulamadıkları anlatıldı önce. Sonra da annemizin artık çok unutkan olduğu, onun da yaşlılıktan kaynaklandığı. Ellerini avuçlarının içine alarak oturdum yanına. Şaşkınca yüzüme bakıp "Nerede oturuyorsun? Evin nerede kızım?" soruları birer kurşun gibi saplandı beynime. Korktuğum şey mi oluyordu? Şaşkın ve korkak bakışlarımı yakalayan kardeşlerim "Hayır canım yok öyle bir şey, abartma." dediler. "Evini ve memleketi çok özledi, giderse düzelir. Hem teyzemle konuştuk biz, annemin yanında kalacak artık." diyerek beni teselli ettiler. Annemi evine götürmeye söz verdim. Topçam Seyahat'a telefon ederek Tokat'a gidecek otobüsten iki kişilik yer ayırttım.

Ağabeyim arabasıyla otobüsün hareket yeri olan Ümraniye'de bir tepeye götürdü bizi. Midemdeki karıncalanmalar, yüreğimdeki sızı, beynimdeki sorular dilimi bağlamıştı. Konuşamıyordum. Dudaklarım çorak toprak gibi kurumuştü. Etrafındaki kalabalığa bakarak birşeyler söyleyen annemi dinliyordum hep, bir de abimin, gittiğim yerde yapmam gereken şeyleri birer birer saymasını: Annemi bir doktora götürüp iyice muayene ettirmem gerekiyormuş. Küçük yerlerde bunu yaptırmak daha kolaymış. Annem biliyormuş hangi doktora gideceğimizi. Dul maaşını alabilmesi için nüfus cüzdanının da yenilenmesi gerekiyormuş... Babam öleli on yıl olduğu halde, nüfus

cüzdânında hâlâ evli gözüküyormuş annemiz. Zaten yeni yasaya göre kimliklerin on yılda bir yenilenmesi gerekiyormuş. Yirmibeş yıldır ülkesinden uzakta yaşayan biri olarak bunları nasıl, nerede yapabileceğimin korkusu eklenmişti yolculuk endişelerime. Ürkek ve küçük bir kız uysallığı ile “Olur ağabeyciğim, hepsini yaparım.” dedim otobüse binerken.

Pencere kenarına oturttuğum, dışarıyı seyre dalmış annemin yanına iliştim sessizce. El salladığımı görünce beni taklit etti. Otobüs hareket ederken İstanbul’da bıraktığım kızımı düşündüm. Herşeye, bildiklerime, geçmişime özlem duyarak gözyaşlarıma teslim oldum. Yanaklarımdan aşağı süzülen yaşı gören annem, “Yalan dünya gelir geçer, boşver kızım ağlama, yazık gözyaşlarına” diyerek buruşuk kumaş bir mendil uzattı. Düşüncelerim gideceğimiz yere yönlendi. Çantamdan çıkardığım küçük defterime annemi evine götürünce yapmam gerekenlerin listesini yaptım unutmadan. Kızkardeşim, evde uzun zamandır oturan olmadığı için oranın gözden geçirilmesi, temizlenmesi gerektiğini söyledikten sonra herşeyi ayarlamaya başlamıştı. Kuzenimiz, temizlikçi bir kadın bulabilmem için yardımcı olacaktı. Bana verilen telefon numaralarını tekrar gözden geçirip minik defterime özenle kaydettim. Nereye gittiğinden haberi olmadan hep dışarıyı seyreden anneme baktım. Bakışları ne kadar sessiz ve uzaktı...

İlk molada huzuru kaçı annemin. Neden durduğumuzu, nereye geldiğini bilmek istiyordu “Yemek molası. Hadi bişeyler yiyelim” dedim otobüsten inmesine yardım ederken. Etrafında sağa sola yürüyenleri görünce “Misafirlğe mi geldik buraya?” diye sordu. Önce tuvaletlerin keskin kokusu yaktı genimizi, sonra lokantanın binbir çeşit sıcak kokusu. Annem, lokantadaki kalabalıktan tedirgin olmuştu. Etrafındaki çoğu erkek olan yemek yiyen yolculara bakarak başındaki eşarbin ucuyla ağzını kapattı. “Kurban yemeği veriyorlar. Kurban kesmişler” dedi. İçimdeki korkuya durmuş yumrunun büyüdüğünü hissettim. Ağzımdaki lokmalar boğazımı tıkadı. Kolay yiyebilsin diye ısmarladığım çorba ve sebzeli parça tavuğa baktı annem. Tavuğu sebzedden kurtardı, “Bu soğuk, birşeye benzemiyor” diye söylenerek elinin tersiyle itti çorbayı. Salatamdan çaldı biraz. Bol şekerli çayı keyifle içti. Otobüse binerken “Nereye gidiyoruz?” diye sordu.

Oradan buradan, birbirinden kopuk konulardan konuşarak sürdü yolculuğumuz. Temmuz sıcaklığında yanıp kavrulmuş bitki örtüsüne takıldı gözlerim, ozanın ‘yoksul ve çıplak’ dizeleriyle anlattığı İç Anadolu Bölgesi’ni aşış giderken. ‘Tokat bir bağ içinde, Tokat’tan yar sevenin yüreği yağ içinde’ türküsünü yazdıran, Kazova’yı boydan boya sulayarak geçip Karadeniz’e kavuşan, az sonra göreceğimiz Yeşilirmak’ı düşündüm. “İyi ki varsın ırmak” dedim kendi kendime. Annemin küçük bahçesi geldi gözümün önüne her nedense. Neler yetiştirmezdi ki o bahçede; cevizinden kayısına kadar meyveler, patlıcanından bamyasına kadar sebzeler, gülün her çeşidinden başlayıp kasımpatına varan çiçekler ve en çok sevdiği dereotunun da aralarında bolca bulunduğu şifalı otlar. Kızım ilk kez orada eline almıştı reyhanı. Birden, annemin ince bulguru (dügü) ıslatarak, haşlanmış mercimekle karıştırıp, içine ince ince kıyılmış taze otları katıp yaptığı cevizli ‘bat’ın kokusu burnumun direğini sıslattı. Dönüp yanımda uyuyan

anneme baktım. Çocuğunu koruyan bir anne şefkatiyle örttüm hırkamı üstüne. Yanağını okşadım, uyanmadı. Çantamdan kitabımı çıkardım. Sözcükler arasında kaybolmaya başladım.

Gün kararırken girdik çocukluğumun ve gençliğimin kentine. Üç yıldır uğramadığım bu yeri görünce heyecanlandım. İki yabancı gibi indik otobüsten. Annem şimdi ne yapacağız der gibi bakıyordu yüzüme. “Geldik işte!” dedim “Birazdan evine gideceğiz.” Tanıdık birilerini arar gibi etrafına bakınırken gülümsedi. Arkadaşımın oğlu Deniz karşıladı bizi. Annem tanıyamadığı bu genci taksi şoförü sandığı için bizim sarılmamızı yadırgadı. Arabaya binerken kulağıma eğilip “Nereye gideceğimizi biliyor mu?” diye sordu. Annesinin güvenine gereksinim duyan bir çocuğu yanıtlar gibi salladım kafamı. “Evet, o bizi nereye götüreceğini çok iyi biliyor.”

Arkadaşım geleceğimizi bildiği için sakin ve içten duygularla kapıda karşıladı bizi. İçeri girer girmez de annemin evi kalmamıza uygun olmadığından geceyi kendi evinde geçirmemizi önerdi. Hoşbeş sohbetimiz işten yeni gelen evin beyinin de katılmasıyla uzadı. Oğlumuzun “Karnım acıktı hadi yiyelim artık.” demesiyle sofraya geçtik. Tokat’ın asma yaprağına sarılmış, annemin deyimiyile ‘yavan dolma’ (etsiz) dahil, yöremizin yemeklerinden oluşan akşam yemeği eniştemizin yaptığı esprilerle eğlenceli geçti. Sofrada en çok konuşan kişi annemdi. Çocukluğundan, köyünden ve babasından bahsetti uzun uzun. Geceyi yarılamağ üzereyken annem oturduğu yerde uyuklamaya başladı. Hazırladıkları yatağı girer girmez de horlamaya.... Uzun yol hırpalamıştı onu.

Telefon ettiğim ilk kişi anahtar bırakılan kuzenimdi. Sabah annemin evinde buluşmak üzere sözleştik. Annemin yattığı karyolanın dibine hazırlanan yer yatağına uzandım. Yol boyunca beni düşündüren şeyler azmış, kafamın içini bir cadı kazanı haline getirmişti. Bu iki haftada ne yapabilirdim ki? Geldiğim günden beri izlediğim, konuştuğum yetmiş beş yaşındaki annemi evinde nasıl yalnız bırakabilirdim. Kendine bakabilecek miydi? Ağabeyimin “Kızkardeşi bakacak” dediğini hatırladım, rahatlar gibi oldum. Artık uyumak istiyordum. Uzun bir debelenme sonunda, cin gibi oynak gözlerim yorgun vücuduma yenik düştü.

Odayı dolduran taze demlenmiş çay kokusuna açtım gözlerimi. Annem yatağında yoktu. Kulağıma gelen seslere doğru gittim. Mutfakta ev sahibiyle sohbet ederken buldum onu. Valizinde ne varsa giymişti üstüne. “Evime gideceğim yavrum.” diyordu arkadaşına, çayını içerken. Valizlerimizi alıp, arkadaşımın evinden ayrılırken annem yine “Nereye gidiyoruz?” diye sorunca başıma bir balyoz indi sandım...

Mahallemizdeydik, annemin evine doğru yürümeye başladık. Onun tüm heyecanı bana geçmişti sanki. Adımlarım birbiriyile yarışıyor gibiydi. Geride kalan annem ise tedirginleşip, nefes nefese kalmıştı. Yavaş yürümemi söyledi. Yaptığım çocukluktan utanıp, koluna girdim. Bizi görenler sevindi, hoşgeldiniz dediler. Hepsiyile ayrı ayrı kucaklaşıp, sohbet ettik. Annem, onlara da evine gittiğini söyledi. Yüzüme mutluluk yayıldı.

Evinin önünde durduk nihayet. Sabahtan beri beklediğim sevinci, heyecanı aradım annemin yüzünde. Birilerini

arar gibi bakıyordu etrafına. Şaşkın. Bakışları kuru. Kuzenim bizi kapıda karşıladı. Koşarak halasına sarıldı, o an annemin yüzüne hafif bir gülümseme kondu. İçeri girdik hep beraber. Her tarafı ince bir tül gibi örten toz, köşelerden sarkan örümcek ağları ile viraneye dönmek üzere olan evimiz bize yüz vermiyordu şimdi.

Birkaç dakika duvarlara baktı annem. Bir iki kapı açıp kapadı. Yatak odasına girince kedilerin idrar kokusu şamar gibi çarptı suratımıza. Genzimi tekrar yakan bu kokudan kurtulmak için pencereye koştum. Bir kanadı açıktı zaten. “İşte geldik evine anneciğim.” dedim diğer kanadı da açarken. “Sağol kızım, teşekkür ederim, çok memnun oldum.” dedi duvarda asılı olan giysilerine birer birer dokunurken. Mutfığa girdik. Buzdolabını açtı. Rakı şişesini görünce sevindi. Sonra yüzünü ekşiterek “Karnım ağrıyor şundan bir bardak içeyim.” dedi. İlk kez, annemin yüzünde çocuksu bir mutluluk sezindim. Su serpildi yanan yüreğime. Sevinçle uzattım boş bardağı. Su istedi hemen arkasından. İşlere nereden başlayacağımı düşünürken temizlikçi kadın geldi. O işlere, bense yiyecek alışverişi için markete yollandım. O gün, akşama çabuk kavuştu.

Teyzem, ben ve annem hazırladığım akşam yemeğinde buluştuk. Annemin teyzemi göstererek “Ben biliyorum bu çaldı herşeyimi.” suçlamalarına karşın teyzemin ise gözyaşı akıtarak “...vallahi hiç bir şeyini almadım abla, ellerim kırılıns dokunduysam” sözlerinden oluşan sohbetle yedik yemeğimizi. Uzun yaz gecelerinin serinliğinden faydalanarak dışarı çıkardım annemi. Evin önündeki küçük taraçada toplandı konu komşu bir anda. Kimileri geldiğine seviniyor, kimileri burada kim bakacak bu yaşlı kadına diye soruyordu habire. Annem gelen herkese çalınan eşyalarını anlattı. Gece rahat uyuyabilmesi için mahallede yürüyüşe çıktık. Yorulduğunu söyleyince döndük eve, yatırdım karyolasına. “Üşüyorum ört üstümü bacım” diyerek çekti yün yorganı tepesine. Bebek gibi uyuyan yüzüne baktım bir süre. Yanağında ıslak bir buse bırakarak çıktım odasından.

Uyku girmiyordu gözüme. Gecenin derin karanlığında, bitmeyen tekrarlamalarla cızırdayan ağustos böceklerini dinliyordum. Bir de sessizliği. Yan odada horlayan annemi düşünmeden edemiyordum. Duvar dibindeki çekyatın üstüne oturdum. Gece lambasının aydınlattığı yoksul ışıktaki, annemin sıvasında bile emeği olan duvarlara baktım. Babamla birlikte yaptıkları bu “küçük evi” ilk gördüğüm günü anımsadım. İki oda bir salondan oluşan, kapısı girişe açılan küçük bir banyo ve tuvaleti bulunan bu evi ben yurtdışına çıktıktan sonra yapmışlardı. Pencerelerdeki perdeleri annem elinde dikmişti. Buraya her gelişimde, yerde serili geometrik şekillerdeki paspasları ve yollukları kendi elleriyle ördüğünü anlatırdı. Her çocuğuna yapmıştı bir tane. “Keşke sen de yakında olsan bir tane de sana verirdim” dediğini yeniden duyar gibi oldum paspaslara bakarken. Kızımı ilk gördükleri gün, dedesiyle bu paspasların üstünde boğuştuğu an gözümün önüne geldi. Aynı anda, şimdi bir genç kız olan İstanbul’da bıraktığım kızımı düşündüm, ne yaptığını merak ettim. İçim sızladı. Amerika’da olan eşimi düşündüm. Sonra kendimi. Üç hafta sonra kavuşacağımızı bilmek sevindirdi beni. Peki ya annem? Annemi kimlere emanet edeceğim sorusu içimi kemiriyordu. Teyzemden “Ben ablamın yanında kalırım” sözünü duymamıştım henüz. Uyuyakalmışım oturduğum yerde.

“Bu evin tuvaleti nerde uşak? Tuvaletsiz ev mi olur?” sesleriyle sıçradım yerimden. Işığı yaktım. Odanın içinde, kaşları çatılmış, deliler gibi dönerek tuvaleti arayan annemi gördüm. Rahmetli babam “Kahpe felek gözün kör olsun” derdi annemi bu halde görseydi diye söylendim tuvaletin kapısında beklerken. Kendi kendine birşeyler söylenerek tekrar girdi yatağına annem. Karanlık mıydı önüne duran yoksa? Her kerpicinde emeği bulunan duvarlara baktım yine. “Nankör, soğuk duvarlar anneme neden yüz vermiyorsunuz?” diye bağırarak istedim. Gece kaçtı elimden. Sonrasında uyuyamadım. Cırcır böceklerinin inatçı şikâyetleriyle kaldım başbaşa, pencerede sabahı bekledim sakince.

Annemin sevdiği şeylerle; sucuklu yumurta, beyaz peynir, zeytin ve domatesle güzel bir kahvaltı hazırladım. Misafirlğe gelmiş biri gibi yedi, bol şekerli çayını üfleyerek içti. Huzurlu ve mutlu görünüyordu, belli ki dinlenmişti. Arife bacısının (çoğu kimseyi bu adla çağırıldığını öğrendim sonra) nerde olduğunu sordu. “O kim?” dediğimde dün akşam burada olan kadını, teyzemi anlattı. “Birazdan gelecek” dedim sofrayı kaldırırken. Bir çocuk bulup teyzemi hemen buraya çağırmasını söyledim. Annemi dış kapının önüne hazırladığım mindere oturttum, eline de ‘keklik kanı gibi’ bir keyif çayı verdim. Birazdan gelecekti teyzem. Mutfağa girdim.

Bulaşıkları yıkayıp mutfaktan çıktığımda annemi oturduğu yerde bulamadım. Panik içinde aklıma ilk gelen yerlere baktım. Evin arkasına, en çok sevdiği “küçük bahçe” sine koştum. Yoktu. Yüreğimin keskin sızısı nefesimi kesecek gibiydi. Evimizin önündeki sokağın ortasına dikilip, aşağı yukarı şaşkın şaşkın bakınırken karşı evin penceresinden beni izleyen bir kadın gayet sakin, annemin aşağı doğru indiğini söyledi. Ayaklarım kanat olmuştu, bir koşuda yakaladım onu nefes nefese. Koluna girerken “Nereye gidiyorsun anneciğim merak ettim seni” dedim. Onu engellediğime kızmış bir halde “Eve gidiyorum nereye olacak” dedi. “Bırak beni” diyerek kolumdan kurtulmaya çalıştı. “Tamam anneciğim, birlikte gidelim.” Yeniden girdim koluna. Eve girdiğimizde teyzem gelmiş bekliyordu bizi. Ağlamaktan kan çanağına dönmüş gözleriyle bana birşeyler anlatmak ister gibiydi. “Yavrumsu ne olur kusuruma bakma, küçük oğlum ablaman yanında kalmama izin vermiyor.....” gibi şeyler dediğini duydum. Demek teyzem anneme bakamayacaktı. Çarçabuk ayrılan teyzemin peşine takılı kaldı sabit bakışlarım.

Bir telefon kulübesinde eşime “Annem Alzheimer hastası” diyordum hıçkırıklar içinde boğulurcasına. Başım dönüyor, gözüm kararıyordu. Yalnızlık duygusunu boğmak istercesine elimi yüreğime bastırıyordum. Telefondan gelen ses kulaklarımda uğuldamaya başlamıştı. Kimseyi duymuyor, kimseyi görmüyordum artık. Yetmişbeş yaşındaki annemi, yalnızlığımı ve çaresizliğimi düşünüp titremeye başlamıştım. Kolumdan tutmuş olan çocukluk arkadaşımı ahizeyi yerine koyarken farkettilim. Salt gözlerimizdi konuşan.

Kasım 2005, Almanya

Feride Ablayı Unutabilir miyiz?

İlkay Bakırtaş Akar

Annem artık unutuyor. Zamanla daha çok şeyi daha hızlı unutmaya başlayacak. Böyle diyor doktoru. ‘Sizi de unutacak bir gün’, demiyor ama ben biliyorum unutacağını. Bundan rahatsız da olmuyorum. O da rahatsız olmaz aslında, diyorum düşününce. Unutabilmek kadar iyi gelen başka ne var insana. Arkanda ne varsa, üzerine bastığında yumuşacık çimenler gibi sessizce ezildiğinde, huzur içinde yürümeye devam edebilirsin.

Annem oğlunu hiç unutmuyor, geleceği günü hiç unutmuyor. O gün mutlaka sevdiği şeyleri pişirmeye çalışıyor: Etlı dolma, sütlaç. Hep beklenen oğul ayda bir gün geliyor. Arada bir çocuklarıyla, karısıyla geliyor. Onların geleceği günün sabahı annem aniden telaşlanıyor. “Sigara dumanı sinmiş her yere, çocuklara dokunur.” diyor. Camları açıyor. Çamaşır suyu döküyor lavabolara. Yemek hazırlığına giriyor. “Kıymayı biraz kavururum dolma içini hazırlarken”, diye anlatıyor her seferinde. Bu sabah da aynı şeyi anlatıyor. Kimse dinlemese de yüksek sesle anlatıyor. “Hepten çiğ konmaz” derken, yüzüne çarpık bir gülümseme yerleşiyor. Dolma içine kıymayı çiğden koyan eski komşularını hatırlayıveriyor ve gülüyor o beceriksizlere kıs kıs. “Maharetli Melahat Hanım” hisımla geriye dönüyor yıllar öncesinden. Kıymayı kavurmaya başladığında, evin kokusu değişiyor, perdeler, koltuklara, halılara sinmiş, ikimizi de rahatlatan unutma kokusu, yerini hoyrat iç yakan bir kokuya bırakıveriyor. Annem hırsla dolma dolduruyor.

“Bugün kimi gördüğümü söylesem hayatta inanmazsınız.” derken gözlerini bana diyor kardeşim. Sütlaçın tadını daha iyi almak istercesine lokmasını ağzının içinde ileri geri gezdirirken çok mutlu. Anneme dönüp, “bundan bir kazan olsa yerim be anne.” diyor. “Şöyle bol tarçınla oh.” Ağzındaki yutmadan konuşmaya başlıyor. “Hani eski evde üst katta oturan kadın vardı ya, neydi onun adı?” derken gene bana bakıyor. Susuyorum. Annem hatırlamanın coşkusuyla, bağırıyor: “Feride ayol Feride, annesi de deliydi unuttunuz mu!”

“Sınav kağıtlarını okumayı bitiremedim hâlâ, notların bugün sisteme girilmesi gerek” deyip odama giderken annem arkamdan söylenmeye başlıyor. “Bak gene içki içecek odasında, sanki bilmiyorum ben. Kadın içki içer mi hiç

oğlum sen söyle. Akşam okuldan dönünce bir giriyor, sabaha kadar o odadan çıkmıyor. Neymiş, çalışıyormuş. Çalış çalış maaşı hep aynı ama. Ne bir dizi seyrediyor, ne konu komşu ziyareti”. Kapı annemin sözlerinin üzerine kapanıyor.

Eski evde kış geldi mi, soba oturma odasında kuruluyor. Herkesin evinde olduğu gibi. Oturma odasında yaşam sürüp gidiyor. Melahat Hanım’ın evi hep derli toplu. Ayak parmaklarının iyice dışarıya kaydığı topuklu terlikleri sabahın köründen gecenin yarısına kadar ayaklarında, yemek yapıyor, çamaşır çitiliyor, bulaşık yıkıyor. Derisi hep suda kalmaktan gerginleşmiş, balık derisi gibi olmuş ellerini, kendini evine adanmış fedakâr bir ev kadını oluşunun sembolleri olarak gururla taşıyor.

Kahvaltıdan sonra ev boşalınca, mutlaka birkaç komşu kadın bize kahve içmeye geliyor. Kadınlar, üç kap akşam yemeğini hazırlamayı, akşam bulaşığını alelacele halledip gece kocalarıyla yatmayı, sabah sobayı yakıp kahvaltı hazırlamayı, sonra kahvaltı sofrasını toparlayıp yağlı çay bardaklarını yıkamayı bir güzel becermeleri şerefine kahvelerini içip fal bakıyorlar.

Feride ablaya hep acıyorlar kahve içerken. Güzelce kız aslında ama deli anayla kimse almaz onu diyorlar. Yaşı da kırka dayandı diyorlar. Yüzlerini buruşturuyorlar. Bundan sonra, anası ölürse belki bir dul adam falan alır onu, diye ekliyorlar.

Eve gelen kadınlar komşu değil de, arada sırada gelen akrabadan, eş dosttan birileriye, annem Feride abla meselesini yine de mutlaka açıyor. Onu ve annesini herkese aynı iştahla anlatıyor. Neredeyse aynı kelimelerle, ezberden bir anlatımla. Gözleriyle üst katı işaret ederek başlıyor anlatmaya: “Şimdi bu Feride’nin babası ilkokul öğretmeniymiş. Adamcağız şehirden şehire tayin olmuş hayatı boyunca. Dolaş Allah dolaş. Köyü var, kasabası var. Karısı da peşinden. Uzun yıllar çocukları olmuyor. Neyse, tam umudu kesmişler ki, bu Feride oluyor. Seher Hanım’ın sinirleri oldum olası gerginmiş zaten. Çocuk olunca kadın sevineceğine iyice bunalıma giriyor. İçine kapanıyor. Kızla da hep babası ilgileniyor. Zavallı adam. Sonra kız ergenlik çağına girince, kadın başlıyor, bakkal kızıma göz koydu, peynire ekmeğe zehir bulaştırıp bizi öldürecekler, kızımı kapatma yapacaklar falan filan diye. İyice fittiriyor yani. Herkesten şüpheleniyor. Bir gün sinir krizi geçirip balkondan gelen geçene bağırıp küfretmeye başlayınca, karga tulumba tımarhaneye. E, oraya bir kere giren iflah olur mu anacım? Senede üç beş girip çıkıyor. O arada kocası üzüntüden, sıkıntıdan sizlere ömür. Kalıyor mu bu kızcağız deli anayla. Akrabaları sahip çıkıyor, destek oluyor da öğretmen okulunu bitirebiliyor. Öğretmenlik yapıyor şimdi. Emekliliği bile yaklaştı aslında. Evden okula okuldan eve. Namuslu kızdır ama bahtı kötüymüş. Boşuna dememişler ölüsü olan bir gün ağlar, delisi olan her gün. Buraya bile göndermiyor kadın. Biraz gelse, olur ya canım, insan komşusuna bir çay içmeye gelemes mi? Hemen güm güm güm, tavana vurmaya başlıyor yukardan.

Artık benim onlara gitmeye başladığım yıllardan önce, haftada birkaç akşam Feride abla bize uğruyor. Her seferinde bana bir kitap getiriyor. “Sen bunu okumamışsındır eminim. Sen yaşta çocuklar okumalı bunları”. “Küçük Kara Balık”, “Şeker Portakalı”, “Çingene Masalları”. Okulda saatlerce ders anlatmaktan sesi hafifçe kısılmış, çekyatın köşesine ilişiyor. “Çocuklar beni çok yoruyor, susun susun demekten ders anlatamıyorum ki.” Gözlerini uzak bir noktaya diyor. Bakışı oturma odasının duvarını aşamıyor, parlak mavide asılı kalıyor. Sonra çayını bir kez daha karıştırıyor hızlı hızlı. “Melahat abla, senin oraletli kekin gibisi yok, tarifini alayım bir ara.” diyor. Seher teyze tavana vurmaya başlayınca, “annem” diyor sadece Feride abla her seferinde. Çayı hep yarım kalıyor. Çizgilerinin artık derinleşmeye başladığı güzel yüzünde beliren endişeyle, evine, annesine dönüyor.

Seher teyzenin kötüleştiği ayların birinde, ilk kez annemin elime tutuşturduğu bir tabak kurabiyeye üst kata çıkıyorum. Seher teyze, kurabiyeleri zehirlidir diye çöpe atıyor ama bana kızmıyor. Bir şey söylemeden sigarasını içmeye devam ediyor. Dumanını arada burnundan çıkarıyor. Yüzünde bıkkın bir ifadeyle art arda sigara içiyor. Bahar geldi mi hep kötüleşiyor. Bahar her sene geliyor. Dışarda kadınlar halılarını sokağa çıkarıp ortancaların dibinde büyük bir keyifle yıkıyorlar. Arap sabunuyla iyice köpürtüp sonra tahta fırçasının sert tarafıyla köpükleri sıyrıyorlar. O günlerde anlıyorum Seher teyzenin yakında delireceğini. Anlaşılmaz cümleler kurmaya, bağıarak dualar okumaya başlıyor. Karşı evin balkonunda Atatürk’ü görüyor. “İhtilal yaklaştı” diyor. Feride abla birkaç akraba yardımıyla hastaneye yatırıyor onu. Öyle zamanlarda annem izin veriyor, Feride ablayla kalıyorum üst katta. O günleri çok seviyorum. Feride ablanın kitaplarına bakıyorum. Şiir defterini okuyorum. Küçük pembe cam kadehlerde vişne likörü içiyoruz birlikte. Vişne likörünü Seher teyze yapıyor. “Vişnelerini de yersen başın döner ama bir dene istersen” diyor Feride abla. Ekşi, alkolü iyice içlerine çekmiş vişnelerin lezzeti damağımdan beynime hızla yol alıyor. Geceleri Feride ablaya sokulup uyuyorum. Hiç üzülmesin, hiç korkmasın diye sıkıca sarılıyorum.

Hastaneden her dönüşünde çok neşeli oluyor Seher teyze. Bir keresinde bana bir avuç şeker veriyor. “Madam verdi bana bunları. Çok iyidir madam. O da hasta. Birlikte hep sigara içtik ordayken.” Doktorların yaşlı şizofrenleri bir iki şok tedavisi yapıp evlerine gönderdiğini söylüyor. “Biliyorlar bizim iyileşemeyeceğimizi” deyip gülüyor. Feride abla annesine sevecenlikle bakıp, “iyisin anne bak iyileştin” diyor. “Bak anne sen seversin”. Pikaba bir plak koyuyor. “Benim Gönlüm Sarhoştur Yıldızların Altında”. Üçümüz birlikte yavaşça eşlik ediyoruz. Seher teyzenin gözleri yaşıyor. Akıllılarla dolu alt kata dönmek hiç istemiyorum. Akıllı olmanın hoyrat bir sıradanlık olduğunu anlamaya başlıyorum. Yıllarca üst katın şizofreni, likör ve sigara kokan oturma odasında, masallar, öyküler, şiirler, romanlar okuyorum sobanın yanındaki mindere oturup. Bazı kitapları tekrar tekrar okuyorum. Sevdiğim bir kitabı tekrar okumanın tadını keşfediyorum. Feride abla bittikçe plakları değiştiriyor. Gülümsüyor.

Üniversiteyi kazanıp başka bir kente giderken en çok ikisini özledim. İlk yıl bahar geldi mi içimi tarifsiz bir sıkıntı kaplıyor. Durmadan onlara mektup yazıyorum. Mektuplar, özenle seçilmiş kartlar geliyor Feride abladan.

Seher teyze hep selam ediyor, zihin açıklığı diliyor. “Vişne likörü çok güzel oldu bu sefer, gelsene içmeye” diye yazıyorlar.

Zamanla dersler, sevgililer, kariyer fırsatları anılarımı acımasızca siliyor. Geleceği düşünmekten geçmişe yer kalmıyor beynimde. Ben de parça parça silip anıları, yenilere yer açıyorum. Onlar için kaygılanmayı bırakıyorum. Yazmayı da bırakıyorum. Adresim sık sık değişiyor. Yeni adresimi kimseye bildirmiyorum. Onlara da bildirmiyorum. Başka ülkelere, başka kentlere gidip geldikçe, kaygısız, rahat özgüveni tam insanları tanıdıkça, değişik yemekler yiyip, sert içkiler içtikçe, her şeyin iyi olacağına, içimdeki hüznün bir gün mutlaka silineceğine olan inancım acımasızca pekişiyor.

Şimdi öğrencilerimin sınav kağıtlarını okumalıyım. Çalışma masamın gözünden kağıt tomarını çıkarıp masanın üzerine bırakıyorum. Yüzlerce kağıttan bir anda tiksiniyorum. Üzerlerindeki özensiz karalamalardan, onları dikkatlice tek tek okuyup notlandırmam gerekmesinden tiksiniyorum. Kardeşim aylık ziyaret görevini halletmiş olmanın rahatlığını sesine yerleştirip, “çalış çalış nereye kadar abla, biraz da hayatını yaşasana artık” diye bağıyor giderken.

Kalkıp camı açıyorum. Derin bir nefes alıyorum. Sonra, elim birden telefona uzanıyor. Hatırladığım numaranın başına yeni telefon kodunu yerleştirip tuşluyorum. Kimsenin açmamasını istiyorum. Kimse açmıyor.

Eski evi unutabilir miyiz? Feride abla hâlâ eski evde mi yaşıyor diye merak etmekten kurtulabilir miyiz? Annesi ölmüş müdür, diye düşünmekten kendimizi alıkoyabilir miyiz? Feride abla evlenmiş midir diye düşünmekten kurtulabilir miyiz? Feride ablayı unutabilir miyiz?

Güvercin Beyazlığı

Işıl Bayraktar

A dı Sündüz. Hayır Meryem. Şirin. Bir odada açıyor gözlerini. Güvercin kanadındaydı az önce. Güzel bir hayatta, beyaz bir dünyadaydı. Gökyüzü renklerinde. Uçtu, uçtu ve kalabalık bir aleme daldı. Beyaz kıyafetiyle, elinde beyaz kapaklı bir kitapla, gülümseyerek yürüyordu. Eteğini çekiştiren çocuklar çamurlu ama aydınlık, temiz bir çamurun nasıl olduğunu gördü Atike. EmegİN çamurunu ve emegİN aydınlığını... Çocuklar üretiyorlardı, oyun üretiyorlardı ve onlar da emekçiydi aslında... Kendi oyunlarını yaratabilen minik, aydınlık emekçiler. Atike yürüyordu, biliyordu nereye gittiğini. Bilmese de çamurun içindeki dostları götürüyordu zaten onu... Aydınlığın kaynağına...

- Atike!

- Atike!

Bir odada açıyordu gözlerini. Güvercin kanadındaydı az önce. Oysa şimdi güvercin yoktu. Kendine baktı, beyaz kıyafetini göreceğini sandı, yanıldı. Pislikten seçilemeyen bir önlüktü üstündeki. Şaşırdı, sesi tekrar duydu o sırada:

- Atike! İkinci katın çöplerini toplamamışsın, ne uykusu bu?

Atike anladı, "Aferin" dedi kendine. "Gerçek hayatı unutmuşum".

- Geliyorum abla! İkinci katın çöplerini bir hışımla toplamaya başladı Atike.

Pencereden dışarıya baktı, rüzgârlıydı hava. Güvercinin kanadını düşündü ve o kanatlarda uçabilmek için ölebileceğini. Oysa şimdi bunun için ölmesi değil, ölmek için yaşamayı -gerçek hayatta- başarması gerekiyordu. Ve yaşamak için güvercini düşünmeyi bıraktı Atike, güvercinin onu bırakmayacağını bilmeden...

İkinci kattaydı şimdi. Bir üniversite yurdunun ikinci katı. Farklı hayatları olan üniversiteli kız öğrencilerin kaldığı

on yedi oda. Bu kattan sorumlu Atike. Sorumluluk kafasında büyüyor. Çünkü zorunlu çalışıyor, gönüllü değil. Gelecekleri için çalıştığı çocuklarını düşünüyor... Ve hızlıca alıyor kalan odaların çöplerini...

Bölünmese daha hızlı yapacak işini Atike. Yaşamak istediği hayat bu değil. Bu hayat yaşamak zorunda olduğu, yaşadığı hayat. Ve böyle geliştiğinden bu ikisi, o zorunlu hayat nefes almasına izin verdiğinde, farkında olmadan düşsel hayata kayıyor... Güvercinler giriyor hayatına ve sonra gidiyor... Ama Atike hiç gitmediklerini henüz bilmiyor... Bir pencere yaratıyor kafasında Atike. Temizlediği her odanın penceresinin -somut pencere gerçekliğinin- ötesinde güvercin dünyalarına açılan bir pencere yaratıyor. O dünyada beyazlık görüyor ve her süpürge sesinde beyazlığın kanat çırpışının sesini duymaya çalışıyor pencereye uzanıp.

- Atike abla, nereye bakıyorsun öyle? Camları dün temizledin, kirli değildir merak etme, leke mi gördün? Neden bakıyorsun pencereye?

Atike yeniden uyanıyor. Bu, 203 numarada kalan Senem'in şımarık ve zengin sesi. Bu sese uyandığı için yeniden pencerenin içinde kaybolmak istiyor, bir yandan da pencerenin içinde kaybolduğu için bu sesin oluştuğunu düşünüyor. Bakmaktan vazgeçiyor. Atike uyanıyor, o gün için güvercinler el sallıyor "Hoşçakal!" diyerek, Atike gerçekliğiyle kalıyor...

Senem ince, uzun boylu güzelce bir kız. Üniversite ikinci sınıfta okuyor. Atike bölümünü hatırlamıyor. "Öyle çoklar, öyle aynılar ve öyle farklılar ki" diye düşünüyor. Senem Atike'yi hep kızdırıyor ama Atike bu duygusu yüzünden kendine kızıyor. Kendiyle olan mücadelesine başkası karışsın istemiyor... Ama Senem bunu fark etmiyor. Atike, farkında bile olsa onun sahip olduğu bir dürtüden ötürü ona yardımcı olmayacağını biliyor. Atike içinden "Buna kötülük ve şımarıklık diyorlar" diye geçiriyor. Senem'i düşünüyor; Senem her gün güzelliği için banyoda saatlerini harcıyor. Rimelini sürüyor, kırmızı rujunu eksik etmiyor ve hep mor far sürüyor. Atike hep kendi dünyasında. Kimseyle ilgilenmiyor. Ama Atike katın banyosundan da sorumlu ve her gün sabah erken saatte banyonun çöplerini alması, tuvaletleri temizlemesi, banyoyu deterjanla yıkaması ve lavaboları ovması gerekiyor. Her kat görevlisi on dakika arayla banyoları temizliyor ki, öğrenciler diğer katlara gidebilsin ve işlerini yapabilsin. Senem bunu biliyor ama başka bir kata gitmiyor. Her sabah erken kalkıyor. Uyanması gereken saatten hep bir saat önce uyanıyor. Ve o saatler Atike'nin iş saati oluyor. Senem hep Atike'nin yıkayacağı tuvalette, ovacağı lavaboda ve temizleyeceği kabinde oluyor. Atike bir türlü anlayamıyor. Zor durumda olan birinin işini zorlaştırmanın mantıksal bir yanını bulamıyor. Senem saçlarını yıkıyor her sabah ve fön çekiyor saçlarına. Saç kurutma işlemini hep banyo sular içindeyken yapıyor. Yapıyor ki Atike'ye söylenebilsin.

"Aman Atike abla, yine benim saçımı kuruttuğum saatte yıkıyorsun banyoyu, n'olur 15 dakika geç yıkasan, banyoda olmak zorundayım bu saatte." deyip suratını asıyor. Atike bakakalıyor her seferinde. "Aşağı inen ya da yukarı

çıkısan” diyemiyor. Ve her seferinde Senem, Atike’nin işini geciktiriyor. Banyodan sonra müdire hanımın çağırma saati yaklaşıyor ve Atike telaşlanıyor hep. O telaş halindeyken Senem’in “Haydi sana kolay gelsin Atike abla” sesini duyuyor. Ardından acı kahkahasını. Banyodaki sandalyeye çöküyor Atike. Ve yumuşak bir ses duyuyor: “Ağır ağır acele et”. Atike sesin geldiği yere bakıyor, bir çift beyaz kanat görüyor, bu sözün anlamını düşünüyor. Güvercini dinliyor Atike; kendinden emin, kararlı ve hızlıca işlerine devam ediyor.

İki dünyası var: Gerçek ve düş. Gerçekte sarsılırken, düşte uyanıyor. Sarsıntıya dayanacak gücü topluyor düşlerken. Tam tükeneceğini düşünürken, düş tekrar sarıyor benliğini... Ama düş izin vermiyor kendisinde kaybolmasına. Yaşayacağı oranda düş kurabileceğini bildiğinden, Atike’den kopmamak adına Atiye’yi yaşıyor. Düş güvercin, güvercin düşken: Atike gerçeğe dönüyor...

Tekrar odalara yöneldi Atike. Yerleri süpürecek ve süpürürken pencerelere yaklaşmayacaktı. 204 numaralı odaya yöneldi. Elektrik süpürgesinin sesi yükseldikçe “huzuru kaçan kızlar” kapıdan başlarını dışarı çıkarıyor, öfkeli suratlarla tekrar içeri giriyor, bu arada kapıları çarpmayı ihmal etmiyorlardı. Atike her gün yaşanan bu sahneden bıkmıştı. Bu onun zorunlu işiydi, gönüllü değil. Odaların temizlenmesi gerekiyordu ve o temizleyen kişiydi sadece, temizlenmesi gerektiğini söyleyen ya da yurt kurallarını belirleyen kişi değil. Ama kimse bunu önemsemiyordu. Sadece “Atike abla yeter, Atike abla istemiyoruz” demeyi biliyorlardı. Atike’nin de istediğini sanıyorlardı bunları söylerken. Atike’nin sabahları söylediği tüm şarkıları onun neşesine veriyorlardı. Oysa Atike’nin söylediği şarkıların, düşsel zamanlarındaki güvercinlerin fısıltılarını andıran melodileri vardı. Ya da ne söylese onları hatırladığından, bu sesler ona düşsel melodiler gibi geliyordu. Şarkılar başka bir boyutun sesiydi binlerce olan Atike’ye göre... Yine şarkı söyleyerek 204’ün tokmağını çevirdi, açılmadı kapı. “Odada kimse yok” diye düşündü. Her odanın anahtarının olduğu anahtarlığa uzandı. 204 numarayı kilide soktu. Yine açılmadı. Arkadan kilitlenmişti kapı. Bir ses geldi içerden. “Atike abla uyumak istiyorum, süpürme bugün”, “Büşra’cım süpürmek zorundayım, lütfen kapıyı açar mısın?”. Büşra açmadı kapıyı. Açmazdı. Büşra uyurdu hep. Ve en ufak bir gürültüde uyanırdı. Süpürge sesi de uykusunu kaçıyordu, bütün dünya susmalıydı ona göre, o uyurken. Kızmaya başladı Atike. “Kattaki odaları süpüreceğim, tekrar geldiğimde lütfen uyanmış ol Büşra.” Şarkısı sustu Atike’nin. Koridordaydı Atike, pencere yoktu. Atike için sorun değildi önce hangi odanın temizlendiği, o öğrencilerle uzlaşmak istiyordu. Ama yurt müdiresi engelliyordu bunu. Odaların sırayla temizlenmesini istiyordu. Bazen yarısında kontrol etmeye geliyordu ve bir yanlışlık varsa söylemediğini bırakmıyordu... Dilindeki şarkı yokluğu devam ediyordu, Atike koridordaydı. Hâlâ pencere yoktu, ötelere de yoktu... Büşra’nın kapısını çaldı. Ses gelmedi içerden. Tekrar çaldı kapıyı. İçerden bir “Of” sesi yükseldi. Ardından yorganın üzerinden atılışı ve ranzanın merdivenlerinden çıplak ayakla inme sesi. Anahtar döndü. Şişmiş gözler ve asık bir suratla Büşra idi kapıyı açan. “Uyutmadın beni Atike abla, yapma dedim işte.” Atike boş gözlerle baktı Büşra’ya, anlamak ve düşünmek istemiyordu. Ağır ağır ve acele ederek süpürdü odayı, yine aynı şekilde çıktı odadan. Mutfağa gitti, öğrencilerin ders saatiydi, mutfak boştu. Bir sandalye buldu

ve oturdu. Ağladı, ağladı, ağladı Atike. Kendisi için, insanlık için, yeryüzündeki tüm ezilenler için ağladı. “Neden” diyordu hep. “Neden? Neden insanlar başkalarına saygı duymuyorlar? Ve neden insanlar harcanan emeği görmüyorlar? Onlar için çalıştığımı bilmiyorlar mı?” diye düşündü Atike. Kendini zenginliğe kaptırmışlığın insanlara neler yaptırdığını düşündü. Bu özel yurttan bir yıldır çalışıyordu ve görmediği insan çeşidi kalmamıştı. Buradaki öğrencilerin ekonomik durumunun ortalamanın üstünde olması, öğrencilerin hizmetlilere kötü davranmasını gerektirmiyordu ki... Neden onunla dalga geçiliyordu o zaman? Bu işe muhtaç olduğu için mi? Hizmet eden olduğu için, “Nasıl olsa cevap veremez” diye düşünülüyor için mi? Saygının maddi bir ölçüsü olmazdı ki... Emeğe saygı duyulması için zengin ya da üstün ya da çalışanla aynı koşullara sahip olmak gerekmiyordu ki... Zengin de emeği emektir, fakirin de... Şimdi düşünüyordu Atike, sadece kendisini değil, ekonomik durumu iyi olmayan ve bir işe muhtaç olan tüm insanları düşünüyordu... Emek böyle ezilmemeliydi ki ... Kanatlar bulmalıydı dünyanın dört bir tarafından. Sadece kendisinin değil tüm emekçilerin olmalıydı bu kanatlar. Bu ezen sisteme dur demeliydi Atike... “Hey sen” dedi olumsuz bir iç ses. “Dünyaya meydan okumaya karar veren sen, kimsin?” Küçümsüyordu iç ses kendini, ama yanıtladı Atike:

“Benim, Atike. 36 yaşındayım ve iki çocuğum var. Biri yedi, diğeri sekiz yaşında. Sevdiğim kişiyle evlenmek için liseyi yarım bıraktım ve diplomam olmadığı için istediğim işlere giremiyorum. Kocam üç yıl önce trafik kazası geçirdi ve felç oldu. Çalışmıyorum. Asgari ücretle çalışıyorum ve eve bakmak zorundayım. Ankara’da bir gecekonduya yaşıyorum. Tek istediğim ruhumun özlediğim yerde olması ve çocuklarımla üretmek bir iş sahibi olmaları. Sömürülmemeleri. Bu işi istemiyorum. Ve zorunlu çalışıyorum, bu yüzden hep bin parçayım. Beynim bin parçaya bölünüyor çalışırken, işimin ortasında seninle konuşuyorum mesela, bunu yapmamalıyım.”

Pencereye yaklaşmak istedi ama bir ses duydu aniden: “Atike, müdire hanım çağırıyor!” Ne yapacağını şaşırıldı Atike. İlk aklına gelen son yarım saattir mutfakta tek başına oturduğu ve 204’ten sonraki odaları henüz süpürmediğiydi. Ürkerek ayağa kalktı Atike. Ürktüğü için kendine kızarak ve müdire hanımın kendisiyle arasına girmesine sinirlenerek. Bir şeye daha sinirleniyordu Atike, müdire hanımın yanına her inişinde, işine son verilip verilmeyeceğini düşünmek zorunda oluşuna. Kocasını ve çocukları için buradaydı çünkü (o) ve çalışmak zorundaydı onlar için... Kendisi için değil, Atikeler’den biri için bile değil... Diğer Atikeler de düşlerde gezinen Atike’yi destekliyordu çünkü. Ve şimdi kendisi için olmadığını bilerek, evde onu bekleyenleri düşündüğü için bu kadar korkarak merdivenleri inmeye başladı. Kendisi için bir şey yapacak mıydı? Hem kendisi için bir şey yaparak mutlu olmanın, hem de evde onu bekleyenler için çalışmanın ve güçlü kalmanın bir yolu yok muydu? Bilmiyordu Atike. Onun yerine bilenler vardı oysa ki... Güvercinler Atike’nin ruhundaydı yeniden. Atike hiç bilmedi bunu. Yaşadı sadece onları. Önce düştü, sonra gerçekliğinde... Silkindi yeniden. Şimdilik, çocukları ve kocası için göğüslemeye hazır müdire hanımın söyleyeceklerini. Gelmişti.

- Neredesin Atike!
 - Buradayım müdire hanım.
 - Şimdiyi sormuyorum Atike, neden anladığın halde konuşmamızı zorlaştırıyorsun? Hep bunu yapıyorsun, farkında mısın?
 - Neyi? Anlamadım müdire hanım.
 - Sürekli dalgınsın Atike. Sürekli. Ev durumunun kötü olduğunu biliyorum, maddi sıkıntı içinde olduğunu da. Ve çalışkan olduğun için bu dalgınlıklarını hep hoş görüyorum, bilmiyorum farkında mısın?
- Önüne baktı Atike. Yer siyahtı. Ve müdire hanımın odasında perdeler de çekilmişti. Oda karanlıktı, pencereler görünmüyordu.
- Başladığın işi bitiremiyorsun artık bu dalgınlıkların yüzünden, biraz önce neden odaları temizlemeyi yarım bıraktın Atike?
- Önüne bakmaya devam etti Atike susarak. Söylemeyecekti. Bir öğrenciyi müdire hanıma şikâyet etmek aklından bile geçmezdi. Kendi işindeki bir sorundu bu. Kendisi halletmeliydi. “Belki yanlış, ama böyle düşünüyorum” diye geçirdi içinden, silkindi Atike... Müdire hanım kayıtsızlığına verdi bu silkinmeyi, sinirlendi...
- Bir de cevap vermiyorsun Atike! Söyley misin ben seninle uğraşmak zorunda mıyım? Dışarıda senin gibi bu işe muhtaç kaç kişi var biliyor musun? İki buçuk milyon işsiz var bu ülkede ve hepsi aç. Neden böyle bir işi elde etmişken değerini bilmiyorsun? Üstelik evde kocan ve çocukların buradan kazandığın paraya muhtaçken?
- Atike'nin yüzü asıldı, evini ve koşullarını düşündü. Günde 12 saat temizlik yaptıktan sonra deterjandan yıpranmış elleriyle eve gidişini, yaratabildiği zamanlarda aynı ellerle kendi evini de temizleyişini, evin ihtiyaçlarını karşılamak için verdiği mücadeleyi düşündü. Bunların arasında çocuklarının geleceğinden sorumlu olmak da vardı, onları okula hazırlamak ve ellerindeki kitapların hayatta en önemli şey olduğunu anlatmak. Beyaza düş yüklediğinden tüm kitaplar beyazdı onun için ve beyaz kitaplar veriyordu çocuklarının ellerine her gün. Anlatıyordu onlara beyazlığın düşler olduğunu. O beyazlık olmasa gerçekliğinde yok olacaktı. Ve şimdi çocuklarının geleceğine de bu beyazlıktan aldığı güçle yön vermeye çalışan Atike'ye bu “düşsel zamanları” için hesap soruluyordu.
- Müdire hanım bilmiyordu, ötelere olmasa Atike hiç çalışamazdı ki... Kocasını düşündü sonra Atike. O liseyi bitirmişti. Zaten evlendiklerinde kocasının iyi bir işi olduğu ve geçinebileceklerini anladıkları için yarım bırakmıştı liseyi. Hastanede memurdu kocası. Her gün yüzlerce olay yaşardı, yüzlerce yere koşardı. Ama üç yıl önce geçirdiği trafik kazası eve hapsetmişti kocasını. Atike aşık olduğu için evlenmişti. Bu çileyi sevdiği erkek ve çocukları için

çekiyordu. Kocası, Atike yanında olduğunda -haftada bir gün- dışarı çıkabiliyordu, geri kalan zamanlarda evdeydi. Okuyordu bu yüzden, sürekli okuyordu. Eskiden hastane hikâyelerini anlatırdı Atike'ye. Şimdi ise yine anlatacak yüzlerce hikâyesi oluyordu bu defa roman kahramanlarından oluşan. Atike yastığa başını koyduğunda da "binlerce" olmaya devam ediyordu bu yüzden; kendi gerçeklikleri -yurttaki yüzlerce gerçek hayat- kocasının eskiden yaşadığı hastane öyküleri, yeni kurgusal dünyalar, çocuklarına ait hayat ve kendi düşsel beyazlığı. "Binlerceyim" dedi Atike, yine sesli söylemişti...

Müdire hanım anlamsızca Atike'ye baktı.

- Cevap vermiyorsun ve konuşmanı istediğimde saçma cevaplar veriyorsun. "Binlerceyim" de ne demek? Seni bu işte daha fazla tutmam için bir neden yok aslında. İkinci kattan da şikâyetler alıyorum seninle ilgili. İşini yapış tarzından şikâyetçi öğrenciler var ve biliyorsun biz öğrencilerden para kazanıyoruz... Ne demek istediğimi anladın mı bilmiyorum...

Kafasını salladı Atike. Sabah yaşadıklarını düşündü ve acı bir gülümseme belirdi dudaklarında. Kazandığı parayı, içinde bulunduğu güvencesiz durumu düşündü. Gülümsemesinin acı çizgisi derinleşti. Müdire hanım için burada çalışan kişinin kim olduğu, içinde bulunduğu ruh hali hiç önemli değildi. Üstelik verdikleri para bu kadar komik ve yaptırdıkları iş bu kadar ağırken. "Aylarca çalıştır, üç kuruş maaş ver ve sonra kapının önüne koy. Bu kadar kolay bir kişinin işine son vermek" diye düşündü Atike. İstemsizce kapıya baktı. Müdire hanım ne düşündüğünü anlamışçasına "Sana son bir şans veriyorum Atike." dedi. "İşini düzgün yapmanı ve iş arasındaki dalgınlıklarını istemiyorum artık. Aksi takdirde ne olacağını biliyorsun". İrkildi Atike. Müdire hanım kendisiyle hiç böyle tehditkar konuşmamıştı. Ortaya koyduğum emeğe saygı duyulmaması ne sinir bozucu" diye düşündü Atike. Kat görevlisi arkadaşlarından da duyuyordu sürekli müdirenin herkese böyle davrandığını. Bir mazeret buluyor ve kırkına yaklaşanları işten çıkarıyor, yerine daha çok ezebileceği genç işçileri alıyordu... "Zamanım yaklaşıyor" diye düşündü Atike. "Sömürmek ne kolay onlar için". Daldı Atike. Hizmet ettiği kişilerce hor görülünleri, işverenlerce saygısız davrananları düşünmeye, sistemin emeğe yaptığı hakareti nasıl değiştirebileceğine daldı... Gözleri kapandı.

Tekrar mutfaktaydı. Kanat sesiyle açtı gözlerini. Güvercin duruyordu pencerede. "Mutsuzsun Atike" dedi güvercin.

"Mutsuzum" dedi Atike.

"Mutlu olmak istiyor musun?" dedi güvercin.

"Elbette" dedi Atike. "İstiyorum". Yine "binlerce" olabilirim ama yeter ki engellemesin beni binlerce olmam, ben gönül verdiğim yerde olmak istiyorum. Hem kendim için, hem kocam ve çocuklarım için orada olmak istiyorum."

“Bin kanadıma o halde” dedi güvercin. Atike çekinmedi. Beyazdı güvercin. Anlamasa da güveniyordu beyazlığa. Anlamadı nereye gittiklerini ama bindi güvercinin kanadına. Uçtu... Uçtu.... Uçtu....

Beyaz bir odada açıyor gözlerini. Güvercin kanadındaydı az önce. Güzel bir hayatta, beyaz bir dünyadaydı. Gökyüzü renklerinde. Uçtu uçtu ve kalabalık bir aleme daldı. Beyaz kıyafetiyle, elindeki beyaz kapaklı bir kitapla, gülümseyerek yürüyordu. Eteğini çekiştiren çocuklar çamurlu ama aydınlık, temiz bir çamurun nasıl olduğunu gördü Atike. Emegin çamurunu ve emegin aydınlığını. Çocuklar üretiyorlardı, oyun üretiyorlardı ve onlar da emekçiydi aslında... Kendi oyunlarını yaratabilen minik, aydınlık emekçiler. Atike yürüyordu, biliyordu nereye gittiğini. Bilmese de çamurun içindeki dostları götürüyordu zaten onu... Aydınlığın kaynağına... Beyaz bir atölyeye götürdü minik dostları onu. Kocaman bir kapısı vardı. İçerde beyaz önlüklü binlerce kadın ve çocuk... Önce kendi çocuklarını gördü Atike, resim yapıyorlardı kağıtlara. Yaklaştı... Yaklaştı... Geleceklerini çiziyordu çocukları. Mutlandı. Tüm çocuklar geleceklerini çiziyordu atölyede... Ve hepsi aydınlık, temiz.

Kadınları dolaşmaya başladı Atike. İş arkadaşları da vardı aralarında. Kimi masada telefonla konuşuyor, kimisi yolculuk hazırlıkları yapıyor, kimisi bir makineyi inceliyor, kimisi ise patronuyla güler yüzle konuşarak yerleri temizliyordu... Doktor, pilot, mühendis, işçi kadınları bunlar. Her meslekten kadın kendi işini severek yapıyordu burada. Dünya bembeyazdı. Hem işlerini yapıyorlar, hem de çocukları özgür bireyler olarak yetişiyordu. İşçi kadınlar bile severek yapıyordu işini. Atike inanmadı gözlerine. Eteklerinden çekiştiren aydınlık çocuklar onu bir masaya yönelttiler. Atike anlamadı. Masada yüzlerce beyaz kitap ve beyaz kağıt vardı. Güvercin uçarak geldi masaya. Atike'ye beyaz bir kalem getirdi. “Ne yapacağım?” dedi Atike. “Yazacaksın” dedi güvercin. “Neden?” dedi Atike. “Sen demiyor muydun binlerceyim diye” dedi güvercin. “Binlerce hikâye yazmalısın sen. Ve öğrenmeli herkes iç dünyanı. Yıllardır biriktiriyorsun, artık paylaşmanın zamanı.” “Haklısın” dedi Atike. “Peki ne yazacağım?” Gülümsedi güvercin, atölyenin üzerinde uçtu, binlerce kadını gösterdi. “Neden onların hikâyelerinden başlamıyorsun? O kadar çok şey yaşadın, gördün ve dinledin ki kocandan... Eminim yazacak çok şeyin vardır ve burada hikâyelerinin yazılması için binlerce kadın seni bekliyor...” Güvercin kalemi Atike'nin önüne doğru itti. Ve atölyenin üzerinde dönüp ötelerde kayboldu...

Adı Sündüz. Hayır Meryem. Şirin. Durdurdu kendini Atike. İlk defa yazacaktı. Kendi hikâyesi olmalıydı o halde. Devam etti. Hayır. Atike idi adı. Kendi adı. Atike. Yazdı. Güvercin kanadındaydı az önce. Güzel bir hayatta, beyaz bir dünyadaydı. Gökyüzü renklerinde. Uçtu... Uçtu... Kalabalık bir aleme daldı.

Atike kalemi elinden bıraktı. Ve uyanmadı. Düşlerinde kaldı. Ve bütün kadınlar Atike'nin düşlerinde kaldılar.

Hep Bir Abim Olsun İsterdim

Kurbağalar, Kum Taneleri, İnciler ve Düşler

Ülkü İşsever Mardinli

- Emel!

Murat'ın sesi..

- Efendim.

- Hadi gidiyor muyuz?

- Geliyorum bekle!

- Kovanı da unutma.

- Sus yavaş annemler duyacak.

- Ne oldu kızım?

Annem kapıya çıkmış soruyor.

- Hiiiç! Murat oynamaya çağırıyor.

- Sakın tek başınıza denize gitmeyin!

Bol rüzgârlı, geniş uzun kumsallı bir deniz kıyısında beş tane ev. Muratlar komşunun garajdan bozma odasında kalıyorlar. Banyoları yok. Zaten Ağustos sıcağında evlerin çatılarındaki fiber glass depolar yeterince ısıtıyor duşun suyunu. Hep beraber bizim duşa giriyoruz denizden çıkınca, Murat, ablası Muradiye, Ben, ablam, Murat'ın annesi, annem. Duşumuz bahçede. Ama sabahtan doldurmak gerekiyor depoyu. Motor yok. Elle basılıyor su. Ablam her sabah yüz elli kez, annem iki yüz kez basıyor. Ben en fazla beş kez, o da yarım yarım basabiliyorum. Sabah su basmayı unutursak kuyunun buz gibi suyuna kalıyoruz. Ama anneannem mutlaka bir kova su koyuyor güneşe benim için. O zamanlar bir prensesim. Belimden aşağıya uzanan saçlarımı ya anneannem ya da hafta sonları babam tarasın istiyorum. Ama söyleyemiyorum. Kaprisim yok. Acısa da canım, gıkım çıkmıyor.

- Emel hadi!

- Geliyorum. Anneanneeee. Kovam nerde?

- Nereye gidiyorsunuz? Evden uzaklaşmayın sakın.
- Doktor amcaların orda oynıcaz. Kovam nerde?
- Bahçede kuyu başına bak.
- Muraaaat! Kovam kuyu başında mı baksana!
- Burada, gel.

Koşarak heyecanla iniyorum merdivenleri. Evlerimiz iki katlı, alt kat garaj, depo...

- Gidiyoruz değil mi?
- Evet ama sus, anneler duymasın. Zaten dün nerdeyse anlayacaklardı. Çok geç kaldık geri dönmekte.
- Tamam o zaman koşarak gidelim.
- Bugün en büyüğünü ben yakalıycam.

Murat koşmaya başlıyor. Ben de peşinden koşuyorum.

- Tamam geldik. Hadi taş toplayalım. Ama büyük olmasın. Ölürler sonra.
- Bak bi tane var orda Murat.
- Önce sen at. Bacağına nişan al.
- Heyyy.. Vurdum ölmemiştir değil mi?
- Dur ben alayım sen girme suya. Pistir su, ayakların kirlenir.
- Bak bir tane daha vurdum.
- Şşitt.. Sessiz ol. Ben taş atmadan tutucam, elimle, kovayı ver! Bak böyle daha kolay. Hem yaralanmıyorlar.
- Ben de yakalıycam..
- Olmaz su çok pis, mikrop kaparsın sonra.
- Bir şey olmaz. Sen de kaparsın hem öyle olsa.
- Olsun sen girme.
- Ama sen daha çok yakaladın.
- Ben senin için topluyorum bunları...
- Niye?
- İşte.
- Hadi gidelim artık, merak edecekler bizi.
- Tamam gidelim.
- Hey kaçıyorlar kovadan. Biraz su dolduralım.
- Kaç tane olmuş?
- Şu ikisini ben yakaladım. Hepsi yedi tane. Beş tane de sen yakalamışsın.

- Hayır. Beraber yakaladık hepsini.
- Murat, derenin ilerisinde bir çadır var gördün mü? Dün yoktu. Kim acaba onlar. Hadi gidip bakalım.
- Ama çok yaklaşmayalım.
- Kimse yokmuş gibi çok sessiz.
- Hey çocuklar n'apıyorsunuz?

Uzun boylu -o zamanlar herkes ne kadar uzun görünürdü bana- altında kadife pantolonu, üzeri çıplak, bıyıklı, gülümseyen bir abi çıktı çadırdan.

- Gelsenize, sizin adınız ne?
- Ben Murat.
- Benim adım da Emel.
- Şu ilerideki evde oturuyoruz.
- Pazarlısınız o zaman.
- Evet nerden bildiniz.
- Herkes biliyor. Hem ben tanıyorum orda oturanları. Adnan Tunaboylu da orada oturuyor değil mi?
- O benim babam.
- Tanıştığımıza sevindim çocuklar. Benim adım da Özcan. Babana selamımı söyle Emel.
- Tamam.
- Siz n'apıyorsunuz burada? Benimle konuşmaya daldınız. Kovadakileri unuttunuz. Kaçıyorlar, deyip bir kahkaha koyuveriyor. Kovanın içindeki bütün kurbağalar zıplayarak dereye doğru kaçıyorlardı. Hem yakalanmıştık, hem de kurbağalarımızdan olmuştuk.
- Özcan abi annelere söyleme olur mu?
- Söylemem, söylemem anlaştık.
- Hadi Emel gidelim artık. Hoşça kal Özcan abi!
- Hoşça kal Özcan abi!
- Hey! Kurbağa avcıları! Midyeden inci çıkardınız mı hiç?
- İnci mi? Hayır.
- O zaman akşam üzeri gelin. Kayalıktan midye çıkaracağız. Siz de yersiniz. Bakalım kim daha çok inci toplayacak?
- İzin alabilirsek geliriz.
- Ben gelir izin alırım babandan Emel. Hem onu da çağırırız. Böylece izin sorunuz kalmaz. Babanı çok severim.
- Ben de Özcan abi. Seni de sevdim.

- Anne! Teyzemlere giderken Görece'ye uğrayalım.
- Kızım evimiz satıldıktan sonra baban hiç uğramak istemiyor oraya.
- Anne on sene geçmiş, babamın üzüntüsü bitmiştir.
- Baban bilir.
- Ben Biga'dan sonra söylerim babama.

Orman ve yemyeşil tarlaların arasında kıvrıla kıvrıla giden yol... Çocukluğumun yazlarında midem bulanmasın diye uyuyarak geçirdi bu yol. Şimdiyse özlemlerle izliyorum yolun kenarından akıp giden meşelikleri, köyleri... Yol artık Biga'nın içinden geçmiyor, çevreyolu yapılmış. Yarım saat sonra Görece'de oluruz.

- Baba! Görece'ye uğrayalım mı?
-
- Ne çok yazlık yapılmıştır oralara.
-
- Annemler her gün öğle sonrası fasulye tanelerine "Tık" oynarlardı. Murat çaktırmadan yedi fasulyeleri. Annesi de biten fasulyelere bakıp oyunu kaybettiğini, yenildiğini sanırdı. Bir de, biz Murat'la dereye gidip kurbağa yakalardık.
- Kurbağa mı?

Annem şaşkın şaşkın bakıyor arabanın arkasına dönüp:

- Evet işin en keyifli yanı da sizin bundan haberinizin olmayıştıydı.
- Buradan sapıyorduk değil mi? Yollar değişmiş, diyen babamın boynuna sarılmamak için zor tutuyorum kendimi.
- Yaşta baba, sen bir tanesin.
- Keşke daha önce söyleseydiniz. Biga'da Kadir Bey'e uğrar evin anahtarını isterdik. Zaten ne zamandır "Abi ev hâlâ senin, ne zaman istersen git." diyordu.

Arabamız evin önünde durduğunda bir süre duraksıyoruz inmekte. Aslında yalnızca babam değil hepimiz üzüntü duymuştuk evimizin satılışından. Bir sinir, bir kırgınlık uğruna satmıştı babam.

Önce babam iniyor arabadan. Sonra anneannem, annem, kardeşim, ablam.

- Havanın güzelliğine bakın, diyor babam gözlerini denize dikip.

Bir türlü arkasını dönüp eve bakmak istemiyordu. İstiyor ama besbelli ağlamaktan çekiniyordu.

Arabadan inip önce evin bahçesine girdim. Girişte sağda yere yapılmış yalak duruyordu. Diğerleri kapıdan girerken;

- Ayaklarınızın kumunu yalakta yıkamayı unutmayın. Bütün gün kum süpürüyoruz evde, dediğimde gülüştüler.
 - Ben kuyuya gidiyorum biraz su basayım tulumbadan, soğuk suya talim etmeyelim, dedi ablam.
- Sonra kuyunun kenarına oturup bir sigara yaktı. Kardeşimi nöbetçi dikti merdiven başına babam gelirse diye. Bu arada anneannem çoktan dışarıdaki tuvalete girip çıkmıştı bile, eteğini dışarıda düzeltirken;
- Yaşlılık işte. Halbuki evden çıkarken girmiştim tuvalete.

Kardeşim canı sıkılmış, onun için hiçbir anlamı olmayan bu evin önünde niye durduğumuzu anlayamamış soruyordu;

- Niye durduk ki? Bu ev bizim miydi? Niye sattık? Ne zaman satıldı?
- Bu ev satıldığında sen daha dört ayak üzerindeydin. Burnunu karıştırmayı bile bilmiyordun.
- İğrençsin Emel abla... Hey nereye gidiyorsun?
- Şimdi geliyorum.

Koşarak uzaklaştım yanlarından. Doktorların evinin yanından geçerken birdenbire derenin kenarında buldum kendimi. Ama bu kadar yakın mıydı dere? Dönüp evlere baktığımda o aynı görüntü belirdi gözümde... Adımlarım... Küçük adımlarla koştuğum bu uzaklık artık bir nefes uzunluğundaydı. Dereyi atladım. Buralara bir yerlere kuruyorlardı çadırlarını.

Her akşamüzeri, iki hafta boyunca, yaktıkları ateşin üzerine koydukları yağ tenekelerinde midye pişirirlerdi. Ateşin dumanı yükseldiğinde fırlardım evden... Özcan abi önce denizin içine koydukları masa ve sandalyelere yönelir, sandalyelerden birini ateşin yanına koyar, beni oturtur, sonra da kaynayan suyun içinden çıkardığı midyeleri yanıma koyardı. Ben beceremezdim kabukları açmayı, o çıtlatır bana verirdi. Önceleri yiyip bitirirdim. İncileri sorduğundaysa unuttuğum için utanırdım. İlk inciyi o çıkarmıştı midyenin içinden. Sonra ben de öğrenmiştim. Çocuklar toplanıncaya kadar otuz kırk tane inci çıkarmış olurdum. Eve dönüşümde incileri bir kibrit kutusunda biriktirirdim.

Evimizi satmadan önceki yaz yine çadırlarını kurmuşlardı. Koşarak gitmiştim yanlarına. Özcan abi ıslak pantolonuyla denizden çıkarken, -zaten hep pantolonla girerdi denize- sevinçle el sallamıştı. Önce havlusunu alıp kurulanmış, sonra saçlarını karıştırıp selamlamıştı beni. Yüzü gülmüyordu. Çok sıkıntılıydı. Onun bu ilgisizliği kırmıştı beni. "Küs müyüz?" diye sorduğumda, "Hayır Emel. Ama bu yaz canım çok sikkın. Biraz yalnız kalmak istiyorum. Yarın arkadaşlar da gelecek. Konuşacaklarımız var. Bir süre bizim çadıra gelmeyin olur mu!" demişti. "Peki mid-

yeler ne olacak, inci çıkarmayacak mıyız?” deyivermişim. “Bak Emel” demişti omuzlarımı tutarak, “Midyeden inci çıkarmak çok keyifliydi seninle. Bu deniz midye dolu bir gün sen de midye toplayacaksın ve inci çıkaracaksın tek başına. Ama asıl inci sensin, sizsiniz”. Dediklerinden pek bir şey anlamamışım ama, Özcan abi bana “İnci” demişti ve o kibrit kutusundaki inciler değerliydi benim için.

O günden sonra Özcan abiyi bir iki gün uzaktan görebilmişim. Kalabalıktılar ve sessizdiler. Yalnızca denize girmek için çıkıyorlardı çadırlarından. Ateş yakmıyorlar, denize masa koymuyorlardı yemek için. Bir sabah uyan-
dığımda evimizin ön balkonundan çadırlarının orada olmadığını gördüm. Bir hoşça kal bile dememişti. Akşam babam geldiğinde Özcan abilerin gittiğini söylemek için koşarak inmişim merdivenleri. Annemle fısıldaşıyorlardı arabanın yanında.

- Özcan vurulmuş!
- Ne diyorsun Adnan!
- Ölüsünü bulmuşlar Biga yakınlarında.
- Baba!

Elimdeki inci dolu kibrit kutusunu fırlatıp atmışım. O abiler bize midyeden çıkan incilerin birer kum tanesi olduğunu söylememişlerdi. Düşlerimizin mutluluğunu bozmak istememişlerdi. Zaten inci taneleri o yaz sonuna kadar saklanabildi. Yaz bitti düşler de...

- Emel! Gidiyoruz!
- Geliyorum anne!
- Kurbağa mı avladın gene?

Ablam şakalaşıyordu, bense ağlamaklı.

- Hayır. İnci dolu kibrit kutusunu aradım.
- Neyi?
- Boş ver sen bilmezsin, dedim kardeşime.

Arabaya doluştuk. Yol boyunca hiç konuşmadım. Babamla annem de konuşmuyorlardı.

İplik

Eser Avcı

Bulut geçkini bir yağmur atıştırıyor. Bir yere gitmek istemeyenlere bahane, yağmur atıyor deyip vazgeçebilirler. Cemile, fabrikanın yüksekçe camından dışarıyı seyrederken düşünüyor bunları. Mavi gömleğinin kollarını sıvayıp iplik temizleme işine veriyor kendini. Arkasındaki sırada, Nurten abla olmayacak denli açık bir hikâyeyi, gülererek anlatıyor. Yok adam her gün gelip tatlı istiyormuş da...Neler neler. Aman, Nurten ablanın hikâyeleri de olmasa nasıl çekilir bunca zaman. İlk başladığı günler nasıl da daralıyordu, hele son saatler... Çekilmez oluyordu. Gitmek istersin ama mesai dolmamıştır gidemezsin.

Kısa boylu ustabaşı sandalyeye çıktı mı mesai var demektir. Esmer, anaç tavırlı kadın, hep üzgün bir ses tonuyla duyurur mesaiyi. “Kızlar dinleyin beni, bu partideki mallar bitene kadar”. Bu ustabaşının da eve gidememesi demek, patronun uykusunda bile para kazanması... Buna güldü Cemile, Nurten ablasına dönüp sordu “Uykusunda bile para kazanan kimdir?”

Sabaha karşı dörtte, işlerinin bittiği kısa bir düdükle işçilere duyuruldu. Ustabaşı kartonları tişörtlerin üzerine serip uyumuştı. Cemile uyandırdı. “Abla kalk, servisi kaçıracaksın.”

Yağmur bulutları gökyüzünü yıldızlara bırakmıştı. İki yüze yakın çalışan çıkışta sıra olmuştu. Cemile de çantasını alıp yürüdü. “Allahım damarımdan kanım çekiliyor sanki” diye söylendi. Giyinme odasında penye tozlarını saçlarından taradı. Torbalanmış gözaltlarına baktı. “İnsanlıktan çıkmışız gene” dedi. Ayakları oturmaktan şişmişti. Dünyada değil de uzayda yürüyor gibiydi. Bastığı yeri hissetmiyordu. Sabahın serininde servislerine koşan işçilerin soluğu havada büyüdü işaretler çiziyordu. Gülüşen, şakalaşan, uyuklayan işçiler. Evde hasta çocuğunu merak eden ya da Cemile gibi baba öfkesinden korkan kızlar... Ustabaşının duyacağı şekilde “Şöyle sıcak bir çorba olsaydı” dedi. Ustabaşı “Hadi kızlar ben götürüyüm sizi” deyince neşeye kol kola girdiler. Bunlar da çalışmanın güzel yanıydı işte. Hem zaten geç kalınmıştı eve, bir saat daha gidilmese ne olurdu. Ama bu sefer patron için değil, kendileri için. Ustabaşı, Cemile, Nurten abla, iki kız daha onlara katıldı... Çorbacı aramaya koyuldular.

Şahane Çorbacısı sabaha karşı kadınları kapıda görünce şaşırmadı, çünkü işçi mahallesinde kadınlar arada sırada kendileri için vakit çalarlardı. İçtikleri bir tas çorbaydı. En paralısı üstüne tatlı yerd.

Kadınlar lokantaların korunaklı yerlerini severler. Bunlar öyle yapmadı, şelale resminin hemen önüne oturdular. Sipariş verdiklerinde kızlardan küçük olan uyumak üzereydi. On beş yaşını yeni bitiriyordu ve liseyi yarım bıraktığına nasıl da pişmandı... Ustabaşıyla Nurten abla, işlerin ağırlığından yakınıyordu. Cemile kapalı göz kapaklarının gerisinde onların hikâyesini görüyordu. Küçük işçi kız okuma fırsatı bulmuş, herkes evinde uyuyor... Yine de insanca yaşayabilecekleri bir ücret alıyorlar. Nurten ablanın muzırlığı tutmuş fotoğraf çekilelim diye diretiyor, yaygara koparıyordu. Cemile “Bu halde fotoğraf mı çekilir, yapma lütfen!” Yüzünde donan gülüşüyle Nurten abla “Niye kızlar en iyi fotoğraflar rezilliğin fotoğrafı değil midir, hep onlar ödül kazanmaz mı?” Üzüntülü bulutları dağıtmak için “İyi hadi hadi... Ver ben çekeyim” dedi. Karşısında gülümsemeye çalışan yorgun gruba baktı. “Yenilmedik ey hayat” demenin bir yoluymuştu bu fotoğraf. “Gülümseyin” derken deklanşöre bastı. Kimse gülümsemiyordu.

Cemile'nin arkasında bir polis duruyordu. “Hanımlar ne yapıyorsunuz?” diye sertçe sordu. Hepsinin rengi atmış, sabahın altısında lokantada gülüşmelerini açıklayacak bir cümle kuramıyorlardı. “Fotoğraf çekiliyoruz” dedi Cemile. “Bu saatte mi?” diye sordu polis. “Bu işin saati mi olur?” deyiverdi Cemile. O hiç konuşmayan, içindeki duvara ağlayan Cemile, uçurtmasını tellerden kurtarmış kız çocuğu gibi sevinçle konuşmayı sürdürdü... “Fabrikada işçiyiz, bu saate kadar mesai yaptık, çıkışta da çorba içelim dedik, ne var bunda”. Polis orta yaşlı biriydi. Kadınların hayat kadını olmadığını çoktan anlamıştı. Ne kadar firçalanıp silseler de üzerlerinden penye ipi sarkıyordu. “Peki ama daha geçe kalmayın, evinizden merak ederler sizi. İyi sabahlar” deyip çıktı gitti. Polis çıkar çıkmaz birbirlerine sarıldılar. O çok konuşan Nurten abla bile sus pus olmuştu. Küçük kızlar ağlamaklıydı. “Cemile abla olmasaydı, bizi alıp götürecekti sanki...” Ustabaşı ders verir gibiydi; “Üzülmeyin, yaptığımız iş üzerimizden akıyor. Çalışmaktan yüzümüzden kan çekildi. O kendi işini yapıp gitti işte.” dedi. Ahmak ıslatan cinsinden yağmur yağmaya başlamıştı sokakta. Çorba servisi yapan garson “Helal olsun kıza” diyordu içinden. Bir kepçe fazla koydu çorbaları, ustasına çaktırmadan.

Katran

Elif Ezgi Köroğlu Uzmansel

S abah olmak üzereydi. Lacivert, bulanık ve gri bir ışıkla seyrelti. Gecenin yalnızca adı terk etti Şehri ve yağmur demirden bir perde gibi sokakların üzerine kapandı. Zemberek, beş otuzda boŐanıp, çalar saatin  ur yen metal kulaklarını d vdi. Ayaz, kara mozaik üstünde gezindi ve odanın içine kuruldu. Sıcak yorgan bir çırpıda silkelendi. Kadının soğuktan karnı ağrıdı, ayakları buz kesiverdi hemen. Ayıldı. Odanın içindeki cılız lambayı yakıp yalınayak tuvalete girdi. Çaydanlığın içinde akşamdan kalmış küspeleri boŐaltmaya  sendiğinden çay yapmadı. Tabağın üstünde duran iki tane zeytini ağzına attı, çekirdeklerini masanın üzerine koydu, ciğarasından bir tane sarıp giyinmeye koyuldu.  n nde büyük düğmeleri olan yönden kurşuni renkteki elbisesini giyinirken sigarası ağzının kenarında duruyordu hâlâ. Ufacık kalmış g z kalemini alıp ucunu yaladı. Şöyle bi  iziverdi siyah, kocaman gözlerinin altını. Saçını don lastiğiyle tutturdu. Boz bir naylon çorap giyindi ve ayaklarına tozlu botlarını geçiriverdi. Ceketini, çantasını alıp ayrıldı barakasından. Yağmur, kafasının içine nakŐedecekmiŐ gibi yağıyordu. Yarı aydınlık, çamurlu yollardan otobüs durağına kadar aceleci adımlarla y r di. Yer bulamamaktan ve onca yolu ayakta gitmekten ilk kez korkmuyordu. Hatta bundan başka pek az Şeyden  rk yordu artık. Korktuğu başına geldi, Şehrin diğer ucuna kadar ayakta gitti. Gidene kadar tutunma askılarına kenetlenen parmaklarının gücüyle dirilen sol kolunu, başına yastık yaptı. Şehrin sanayi bölgesinde otobüs yavaş yavaş boŐalmaya başladı ancak kadın o kadar derin bir uykudaydı ki; hâlâ eli askıda, başı kolundaydı. O gün boş koltuk kadının kısmeti değildi. Nihayetinde Şoför, uluorta “Son durak!” diye bağırdığında, kadın ıslanan ve uyuŐan kolunun üzerinden kafasını kaldırıp aşağı indi. İŞte saymadığı kadar çok yıldır çalıştığı, tek florasanın ışığıyla aydınlanan gamlı ve sıkıntılı atölyeye sonunda varmıŐtı.

Bir plastik eşya atölyesinde çalışıyordu. Kimlik kayıtları olmadığı için sigortasızdı. Bu yüzden azıcık bir yevmiyeye oradaydı. Ciğaralık, ekmek ve bazen de rakı... Uğruna ter d kt ğu başka da bir Şey yoktu. İsmi soranlara “Melek deyiverin gitsin” demişti. O an, bulaşık deterjanının üstünden okuyup, söylediği bir ismi vardı. Dünyadaki tek akrabası bir bulaşık deterjanımıŐ gibi hissetmişti.

Melek o gün atölyeye gittiğinde patronu bir göz işaretiyle onu yanına çağırdı. Camlı bir bölmede oturan adamın yanından aşağı yukarı on dokuzlarında bir kız duruyordu. Ağlamaklı bakışları olan kızı işaret ederek; “Bugün Seher’i..” sözü bölündü. Adam, gürültüyle aksırdı. Melek yüzünü buruşturdu. Adam bunu gördü ama kadın umursamadı. Adam da sözüne kaldığı yerden devam etti; “Bugün Seher’i eniştesi koydu yanıma. Ha onun eniştesi benim askerlikten arkadaşımıdır. Bilirsin Rıza’yı...” Melek bu gereksiz sohbetten hiç haz etmemişti, adamın kısa kesmesini istiyordu. Patron ise genç kıza iç geçirerek baktı ve tavrını hiç bozmadan konuşmasına devam etti. Melek, bezgince dinledi patronunu. Nihayetinde adam lafını bitirdi; “Şuna işi bir gösteriver” diyerek.

Kadın tüm işleyişi bir çırpıda, kıpırtısız bir sesle anlattı kıza. Ancak kız onu dinlemiyor, daha doğrusu titremekten dinleyemiyordu. Kızın esmer elleri ürkekçe uzandı önündeki etiket koçanına. Dokunmasıyla koçanın yere düşmesi bir oldu. Melek sıkılarak yere eğildi ve ilk kez Seher’le göz göze geldi o zaman. Kızın koçana uzanan ellerindeki yara bere izleri, kadını oturduğu sandalyeden silkeleyip karanlık bir geçmişin dehlizine fırlattı sanki. Melek, olduğu yerde ürpertiyle sarsıldı. Kendine gelmek için, bir dirhem soğukkanlılık yetecekti ancak bu kez her zamankinden daha ağır adımlarla geldi dinginlik. İşine vermeye çalıştı kendini. Gözlerini, önünde duran alacalı renklerdeki plastiklere kitleyip, eğri büğrü vücutlarına süratle etiketleri basmaya gayret ettiyse de ister istemez gözü, körpenin elindeki berelere kayıveriyordu. Bunlar sigara yanığıydı, bu izleri çok iyi tanıyordu. Saat on çeyrekte Melek, iş taburesinden kalkıp, mavi küçük tüpün üzerindeki alüminyum çaydanlıktan çay doldurdu cam bir su bardağına ve atölyenin arkasındaki gri avluya çıktı. İki parmağının arasına girdiği kağıt çarşafa, bir el çabukluğuyla tütünü uzattı ve hünerle sarıverdi. Çayı, ateşten bir günaydın gibi geçti gırtlığından. İşte şimdi afyonu patlamıştı, hatta keyfi yerine gelmişti. Yağmurdan sonra çöreklenen ayaz, bir avuç serin su gibi çarptı suratına. Sigarasını attı, tek elini mavi önlüğünün cebine soktu. Bu esnada atölyenin arka bahçesine açılan demir kapı gıcırdaydı. Serinliğin ve çayın keyfine dalan kadın, olduğu yerde irkildi. Arkasına dönüp baktığında gelen, Seher’di. Kızın yüzünü şöyle bir süzö-verdi. Akan burnu ve gizlice ağlamaktan kızaran gözleri kızın memnuniyetsizliğini saniyenin onda birinde özetleyiveriyordu. Ürkek bedenini, kadının yanına yaklaştırdı ve kulağına eğilerek, “N’olur abla, yardım et... Yardım et, yoksa canıma kıyacağım” diye hiçkırıldı. Kadın, daha birkaç saattir kendisini tanıyan bu insanın yardım dileyişine ne karşılık vereceğini bilemiyordu. Açık olan tek gerçek, karşısındakinin tarif edilemez bir çaresizlik içinde olduğuydu. Öylesine çaresizdi ki, sonuçlarını hesaplamaksızın daha evvel hiç bilmediği birisinden medet umuyordu. Kadın sessizce süzdü genç insanı. Bir şey söylemeden içeri girdi. Yıllar içerisinde öğrendiği en önemli şey, duygularını gizlemektir. Gizlense de açıkça ifşa edilse de gerçek, kadında uyanan o bildik ama kullanılmamaktan körelen duygulardı. Dışarıdan gürültüsü duyulmasa da, gövdesinin ortalık yerinde yaşlı bir saka kuşu çırpınıyordu.

Vardiya sonuna kadar, yerinden kıpırdamadan işini yaptı. Yanında oturan kız, ara sıra bakışlarını ona yöneltiyordu. Bunu hissetse de ona bir karşılık vermedi. Akşam olduğunda, patronun yanına uğrayıp yevmiyesini aldı ve otobüse doğru yürüdü. Hava ne zaman bu kadar kötü olsa, otobüsler tıklım tıklım dolu oluyordu. Zaten, insan

istifi bu araçlar, yağmurlu havalarda midelerini zorlayan bir obur kişi gibi iyiden iyiye doluyordu. Evine gitmeden önce bir ufak rakı aldı. O gün, ne zamandır geçirdiği en hareketli gündü ve bu harekete talimsiz kalbi ancak bir şişe ufak rakıyla yatışacaktı. Evine girdi. Radyosunu açtı. Sabahtan dağınık kalan yatağını topladı. Pencerenin düşen raptiyesi yüzünden hava sızdıran naylonunu tekrar tutturdu. Üstünü soyup, içliğiyle kaldı. Rakısını doldurdu, ekmeğini böldü ve yatağının yamacında duran kavanozdan birkaç zeytin alıp katık etti.

Bir yudum, bir yudum daha derken hafif hafif yaklaştı sahtekâr bir huzur nöbeti. Oturduğu sandalyeden kalkıp, yatağına attı kendini. Kapı öyle gürültüyle vurmaya, uyuyup kalacaktı.

Kulağında kadim bir ses yankılandı. “Ben Emel, aç kapıyı Arif, ben Emel! Ne olur aç kapıyı! Geliyorlar!” Yerinden doğrulup, kendine gelmeye gayret etti ama bunun bir uyanık düşü olma olasılığı öyle kuvvetliydi ki. Zira yıllar vardı ki, çalmıyordu kapısı. Gecenin tekin olmayan saatlerine aldırış etmeden, kim olduğunu sormadan açiverdi kapıyı. Karşısında Seher duruyordu. Bir şey söylemeden içeri doğru yürüdü, Seher de onu takip etti. Birbirine gürültüyle çarpan dişleri arasından birkaç kelime döküldü; “Benim gidecek başka yerim yok. Önce okuldan aldılar, sonra..” Konuşması sık sık titreme nöbetleriyle bölünüyordu, “Sonra kapattılar. Kaçmaya çalıştım ama... Ama yakalandım. Tanıdığım, güvenip de sığındığım herkes beni elleriyle teslim etti onlara...”

-2-

“Arif kapıyı aç! Ben Emel..”

Kapı sessizce açıldığında, Arif te bir kaçığın tedirginliğinden başka bir tedirginlik vardı. Kaygısının yanında devasa bir suçluluk durmaktaydı sanki. “Ne oldu, neden bu kadar geciktin. Yoksa?” diye korkarak sordu kadın. Arif, telaşlı bir hareketle “hayır” anlamında başını salladı. Aradan henüz beş dakika geçmemişti ki, kapı ikinci kez gürültüyle çalındı. Arife “Neden?” diyen gözlerle bakarken kadın, genç adam çoktan kapıyı açmıştı. Kadının kumrallığı, polislin avuçlarından sürüklendi. Gözleri Arif’in gözlerinde kaldı. Bu, Arif’i son görüşü olacaktı. Merkeze gittiklerinde komiser ve kızın patronu karşılıklı oturup çaylarını yudumlarırken, patron, “Ben bu kıza çok dedim komiserim. Karı kısmısına mı düşer memleketi kurtarmak. Haaa! Gelmişsin fabrikama, çalış namusunla, al hak ettiğini değil mi? Yok bu orospular durmuyorlar afedersin.” diyerek yaltaklandı komiserine; “Eh o zaman bana müsaade, bak sözüm söz, gel sana dairede bi kebab ısmarlayayım. Bana yaptığın iyiliği unutmam şefim..” dedi pişkinlikle ve kalktı. Kendisine ateş saçan gözlerle bakan kadına yaklaşıp “Haydi bakalım, ağabeylerin kulağını çeksinler de akıllan azıcık..” dedi. Emel derin bir nefes çekip, patronun suratına okkalı bir tükürük savurdu. Aynı anda kendisini zaptetmeye çalışan polis memurundan şamar yedi. Aslında o şamar, karşılaşacakları arasında en masum olanıydı. Omuzları üzerinden dökülen kaynar çayların, paslı bıçaklarla kesilen meme uçlarının ve defa-

larca geçilen ırzının yanında gördüğü hakaretler bile bazen kulağının dibinde vızıldiyordu. Oysa onun istediği yalnızca adaletti. En başından itibaren başka bir arzusu da olmamıştı. Okuduğu her şeyden yüreğine sızıp da içini yakıveren imgesel adaleti, bir kez olsun elle tutmak istemişti. Düşlerinde zorbalık yoktu, düşlerinde yalnızca söz vardı. Sözün olduğu yerde de çatışmaya hacet yoktu. Elbette adalet, bir kitabın sayfaları arasında can çekişmediği sürece. Zaman bir karanlık odanın içinde rakamların dağınık ve serseri sesleri üzerinde akıp gitti. Yediği yumrukların indirdiği göz kapaklarından bazen süzülürdü kılı kollarının üzerindeki demir saatlerin görüntüleri. O zaman sanki 'az kaldı' demek için bir uçucu avuntu olurdu Emel'e. Sonra avunmayı da bıraktı. Kendine bir başka ses bulmalıydı orada, o ses diğer bütün sesleri bastırmalıydı. İşte o zaman umursamazlığın tiz avazı çıkageldi. Gelirken sabrı da yanında getirmişti.

Oradan çıktığında inandığı şeylere koştu. Eğer onlar yerlerinde ise sınıksız tutunacaktı yeniden. Bu kez daha kuvvetli sarılacaktı. Oysa sokaklar bile aynı değildi. Duvarlar, kireç boyaların altında gittikçe sessizleşen dilekleri taşıyorlardı. Evler kararıyor, caddeler emredilmiş sessizliklere bürünüyordu. Gazete sayfalarından damlayan haki mürekkep, koskoca bir esareti duyuruyordu. İnanmak, bir gecenin sabahında pılısını pırtısını toplayıp memleketi terk etmişti. Oysa karanlık bir odada tanıştığı vazgeçiş ve sabır, gittiği her yerde Emel'i takip ediyordu.

Ailesinin yanına gittiğinde kapıdan başka bir şeyi göremedi. Arkadaşları sanki hiç varolmamıştı. Kimsecikler, onların adlarını ağızlarına almıyor ya da artık görünmezliğin bir parçası olan bu kadına bir şey söylemiyorlardı. Günlerce, aralıksız yürüdüğü yollar, rahminin içine düşmüş bir karanlık embriyosu ve açıklık; takatten düşen kadına bir derin uykudan başka bir şey vermedi. Gözlerini açtığı parkta, kaybedecek hiçbir şeyinin kalmadığını belki yüzüncü kez anlıyordu ama bu kez adamakıllı itiraf etti bunu. Kaybedecek bir şeyi yoktu.

Çalıştığı fabrikaya gitti. Herkesin başı önünde, sindirilmişliğin som hiçliğinde gidip geliyorlardı. Patronun odasına girdi. Odaya yayılan kesif koku, kadının silüetinden ürken patronu silkeledi. Masanın üzerinde duran mektup açacağını aldı ve patrona yaklaştı; "Ekmek ver bana!" diye inledi tok ve yoğun bir solukla. Patron az evvelki ödlele surat ifadesinden kurtulup nutuk çekmeye başladı; "Artık burada olmaz... Sen gel, ben seni başka bir yere götürcem... Akıllandın mı bakiyim?" Gevrek kahkaha bütün fabrikayı sardı. Emel, yeniden kavradı mektup açacağını sıkıca. Patron bir anda ciddileşti. Şoförüne bir adres verip kızı oraya götürmesini tembihledi.

Şoför, kadını bir plastik eşya atölyesine götürdü. Oranın sahibi, kadına acıyan ve tiksinen gözlerle baktı. "Nerede kalıyor bu?" diye sordu. Şoför, "Kalacak yeri yok garibin" diye yanıtladı atölye sahibini. Adam "İyi ya, al şu adreste amelelerin kaldığı bir baraka vardı inşaat zamanı, götür orada kalsın. Yarın sabah yedide burada olsun. Adı ne bunun?" dedi, büyük dişli anahtarları uzatırken. Şoför adını bilmiyordu, kadınsa unutmak istiyordu. Odanın camından dışarıdaki çalışanlara bakmakta olan kadın, "Melek deyiverin gitsin!" diye yanıtları.

Seher, yorganın altında iki büklüm uyuyakalmıştı. Kadın, bu genç insanın neden kaçtığını sormamaya kararlıydı. Ama onun ürkekliğinde yaşayan geçmişe ait bir kalıntı, bir telafi olanağı vardı sanki. Puslu aynasının önünden geçerken durdu. Üzerindeki yün içliğin düğmelerini çözdü. Omuzlarından itibaren sıyırdı. Göğüsleri açıkta kaldı. Bakışlarını aynadan çekti hemen ama gözleri görüntüsüne doğru yeniden yükseldi. Kumral ve ince yanaklarından isli yaşlar döküldü. Yorgun radyo, Gesi Bağları'nı bir mahçup gitarın ucundan sesledi. Göğüslerinin ortasında, gövdesinin çatısında bir tek sarı tüy duruyordu. Zift kadar karanlık ve yapışkan bu hayat için, o sarı tüy çok şımarık ve yersiz görünmekteydi. İşaret parmağını ve baş parmağını birbirine kavuşturup, etten bir cımbızla koparttı tüyü. Acaba o ışılan, sarı, sıcak tane kaç yıldır bağrında gizlice yaşıyordu? Tüyden boşalan yeri ince bir bıçak yarasıyla doldurmak icap ediyordu. Küllenen bağrını ödüllendirir gibi değdirdi bıçağı. Kan değil, katran boşalacaktı oradan. İşte varlığından emin olduğu ağırlık, bir yaranın içinden çıkıp göğsünden aşağı süzülüp gidecekti.

Narin, yaralı ve esmer bir el kaldırdı bıçağı sineden. Yasladı başını tam iki göğsünün ortasına, iki kadının acısı birbirine karıştı da karıştı. Karışıkça seyrelti, seyreltikçe değişti.

Bir valiz yoktu ki, kaybettiklerini de alıp içine doldursalardı giderken. Bir arzu yoktu ki, yanlarında bir şey götürsünlerdi...

Kendini Yaşayan Gölgeler

Feyza Öner

Koca ağaçların her yerde nöbet tuttuğu okul bahçesinde bir tek kendisiydi ayrık otu gibi duran. Demir kanatlarını iki yana açmış, pençesini her an birine geçirecek gibi bekleyen o kapılardan içeri girdiğinde anlamıştı bunu. Gölgesizdi sanki diğerleri; gülüşleri, yürüyüşleri bahçenin renklerine ekleniveriyordu kendiliğinden. 78'in baharıydı. Ya ilk ya sonbahardı. Ya da ilkbaharmış gibi yapan bir sonbahardı işte. Kimsenin dikkatini çekmeyecek kadar yavaş adımlarla toplanma saatini beklemek için uygun bir köşe arıyordu bahçede. Fesleğenlerin yanına gelince güvende hissetti kendini. Dokunmadıkça kokusu çıkmazdı bunların da; kendi hallerindeydiler. "Kendini yaşayanlardan korkma" derdi annesi hep tembih gibi. Durup elindeki kitapları karıştırmaya başladı. Göz ucuyla da etraftaki kızları takip ediyordu. Aynı formanın içinde de olsalar ayrıydılar besbelli. İlkokulda ne kadar rahattı; kendisi gibi çocuklar giderdi oraya. Kimsenin kimseden farkı yoktu. Gülünç bir biçimde birbirinin aynıydılar hatta. Ortaokulda da bu kadar yabancı hissetmemişti doğrusu. Gerçi öteki okulla bir araya geldikleri törenlerde aklı karıştırdı ama ertesi güne kalmaz unutturdu hepsini. Burası öyle değildi; kasabanın tek lisesi. Ayakkabının, etek boyunun, saç örgüsünün, dudak kenarının utangaç büklümünün insanı ele verdiği bir sahneydi. Esas kızla esas oğlanı açık etmeye yarar bir figüran olmak vardı burada. Yine de tuhaf denecek kadar mutlu hissetti kendini. Sonunda yeni bir oyunun içindeydi; rolünün pek de önemi olmamalıydı. Bir umut kabarmıştı içinde; bir gün bırakıp bu kasabayı kentin kalbine taşıyacaktı. Boşuna aşındırmıyordu kütüphanenin yolunu. Kendisi kadar okuyan başka bir kız daha çıkmazdı şu bahçede. Çıkan esintiyle birbirine değen fesleğenlerin kokusu da pekiştirmişti bu fikrini ya; ansızın bir şüphe gelip kazık çakmıştı içinin orta yerine. Hem kasabanın belden aşağısıyla kentin kalbini birbirinden ayıracak bir çukur açılır gibi burulmuştu karnı. Okulun ilk iki haftasını fesleğenli bahçe yerine Konak'taki hastanede geçirmek zorunda kalmıştı bu yüzden. Hayalleri ve midesi kanamalı bir halde götürülmüştü kentin kalbine.

Annesi başında kalamamıştı ama son gün izin alıp çıkartmaya gelmişti kızını. Hastaneden çıkınca saat kulesinin önündeki banklardan birine oturup gevrekle peynir yemişlerdi denize bakarak. Yanlarından gelip geçenleri izlemeye dalmışlardı sonra. Sanki yüzlerce insanın ayak sesini değil de kentin kalp atışlarını duyduğunu hissetmişti

burada Safiye. Bir an olsun yerinde duramayan bir yeni yetmeydi kentte yaşam. Oysa kasabanın baldırından aşağılara indikçe at arabalarının arkasında sürüklenerek uzayıp giden zaman, kadınların bir pencereden öbürüne savurduğu yakınmalar, çöp karıştırmaya üşenen kediler, kahvehanelerin uğultusu, traktör kasalarında üst üste götürülen işçilerin bezgin nefesleri, üç saatte bir çığlık atan tren istasyonu... Ununu eleyip eleğini duvara asmış bir ihtiyardı orada yaşam.

Safiye okuyacaktı. Okuyup deniz gören işhanlarından birinde bir avukatlık bürosu açacaktı kendine. Gönüllü işler de yapacaktı mutlaka. Nereden geldiğini unutmuyacaktı hiç. Annesinin dulluğuna sinen bütün o dedikoduların, ayıplamaların, göz dikmelerin hesabını soracaktı. Kente taşınınca perdeleri sıkı sıkı kapamayacaklardı, kilit üstüne kilit takmayacaklardı kapılarına, dedikodu meraklısı kadınların bakışlarıyla birbirine girmeyecekti adımları. Rahat rahat yaşayacaklardı o okuyunca. Annesinin upuzun eteklerini, başörtülerini, bütün o kilitleri, yüreklerine biriken öfkelerini körfezin sularına atacaklardı bir sabah. Bir sabah yeniden başlayacaklardı yaşamaya. İki tomurcuk gömeceklerdi toprağa. Yeniden yeşerteceklerdi yüzlerini. Kentin kalbine taşınacaklardı. Sonra bir daha asla Tukaş konservesi yemeyeceklerdi. Kötü yaptıklarından değil, geçmişin izlerini örtmek için yapacaklardı bunu. Annesinin üzerine sinen soğan kokusundan arınabilmek, gece vardiyalarında sabaha dek uykusuzluktan, umutsuzluktan şişen gözlerinin acısını dindirmek için yapacaklardı. Yoksa ekmek yedikleri çanağa tükürmek değildi niyetleri. Oradan geçen üç beş kuruş da olmasa... Sadece soğanlardı nedeni. İnsanın ömrünü yakan kokularıyla.

Derken kalp atışları yavaşladı kentin, gözlerinin önündeki kalabalık yok oldu birden. Üzerindeki yüksekçe bank çöktüverdi. Taburesinde sarsıldı bir an. Kahrolası soğanların kokusu duruyordu hâlâ burnunun ucunda. Soğanlar yakıyordu ömrünü. “Safiye!” diye seslendi bir yerlerden bir adam. “Safiye, nerde kaldı soğanlar?” Şaşkınlıkla etrafına bakındı. Bu küçük bahçe, bu koca tencereler, patates çuvalları, çivilere asılmış önlükler yabancı değildi. Gözlerindeki acı da tanıdıktı. Önünde duran çamaşır leğeni ağzına dek soğanla dolmuştu yine. Belini tutarak doğruldu yavaşça. Yanağındaki yaşları koluna sildi. Eğilip ha gayret kaldırdığı leğeni götürüp tezgâhın üzerine bıraktı. Kimseler bilmezdi bu soğanların ne kinci olduğunu annesiyle Safiye kadar. Onlar yakalarından düşsün istedikçe filizlenip dolanıyorlardı boyunlarına yıllardır soğanlar. Gün neredeyse ağaracaktı. Kocası kuru fasulyeleri, mercimekleri haşlamıştı bu arada. Ocağınkiler gibi alev alev yanıyordu gözleri. Hiç olmazsa mutfak sıcaktı biraz. Dışarıda gecenin ayazı duruyordu daha. Akli istediği oyunu oynasın; sonunda kendini bulduğu yer neden hep bu kasaba, bu bitemeyen oyun oluyordu. Salatalıkları doğramaya başladı. İpe sapa gelmeyecek ne kadar düşünce varsa üşüştü yine zihnine. Cacık dedin mi minicik doğrayacaktın hıyarları. Rendelemesini istemezdi kocası. Adamın salatalık yerine hıyar demesine de sinir oluyordu. Onun ocağın başında kendini görmeden, telaşla koşuşturuşuna baktı. Alabildiğine yabancısıydı yüreğinin. İçinde bir yer sızladı. Bir türlü eskisi gibi olmamıştı midesi de. Yorulunca, sıkılınca, üzülünce, ekşi, turşu yiyince sırtıveriyordu eski bir düşmanın sinsiliğiyle. “Aklımdan geçenleri bir bilse” diye düşündü bu kez adama bakarken. “Kendisi gibi o da kaybolur muydu ara sıra, şuracıkta, gözlerinin

önünde? Hayalleri var mıydı onun da?” Hiç konuşmamış, konuşamamışlardı bunları. “Yoksa burada olmak mıydı onun bütün hayali? Sanayide bir lokanta açmanın ne zor şey olduğunu anlatır dururdu ya. Herhalde bu kadardı. Sanayide lokantası, başını sokacak evi, koynuna gireceği bir kadını, başını okşayacağı oğulları vardı onun. Mutluydu sanki.” Hem başka kadınların koynuna girdiğini de biliyordu Safiye; sesini çıkarmıyordu. İlk fark ettiğinde ortalığı ayağa kaldırmıştı oysa. Niye yapmıştı ki bunu? Bir gün olsun sevmiş miydi şu adamı? Nasıl da benzemişti bir zamanlar burun kıvrıldığı o kadınlara? “Saçımı süpürge ettim” demişti karşısına dikilip. “Gece gündüz demedim seni adam ettim.” demişti. “Hem evine hem işine yetiştim.” demişti. “Çocuklarını bir fiske vurmada büyüttüm, giysi isterim, süs isterim, ziynet isterim demedim.” demişti. Demişti de demişti. Hepsini de ezberinden söylemişti. Rolünün mimiklerini tam yerlerinde kullanarak yapmıştı bunu. Şaşırmadan, abarttığını yalnız kendisi bilerek... Bir ara kaptırmıştı iyiden iyiye. Rahatlamıştı söyledikçe. Avaz avaz bağırarak için bir bahane saymıştı kendine yapılan bu ihaneti. Yorulana dek dört dönmüştü evin içinde. Adam çıtını çıkarmadan hayretle dinlemişti Safiye’yi. Belki o da anlamıştı bunun bir oyun olduğunu. Bağırarak hali kalmayınca kısık bir tehditle bitirmişti rolünü. “Çocuklarını bırakır giderim” demişti.

“Gidemezsin” diye gürelemişti sonunda kocası da. “Gidemezsin!” Patlamaya dünden hazırmış da zor sabredermiş gibi. “Azıcık bak kendine” demişti. “Saçını başını boyat, yüzüne bir şeyler sür. Ter kokma, soğan kokma yatağa yattığında” demişti. “İstedin de almadım mı? Başkalarının kadınlarına bak” demişti. “Zorla altına yatma, azıcık oynaş... Eve geldim mi yüzün gülsün” demişti. Şaşakalmıştı Safiye. Oyunda böyle bir bölüme yer var mıydı bilememişti. İşin buraya varacağını kestirseydi uzatmazdı lafı o kadar, abartılı vurgular da yapmazdı. Böyle düşünmemişti hiç. Hem bu adamın da rol yapıp yapmadığından emin olamamıştı bir türlü. Üstelik karı kocalıkları da rol gereği değil miydi? Birden aklına gelmişçesine kıpırdanmıştı. “Kendime bakmaya halim mi kalıyor” demişti adama. Duymamıştı kocası, kapıyı çarpıp gitmişti. Oyunun böyle bitip bitmediğini unutmuştu. “Zaten ben de kendime söylemişim son sözümü” demişti. Odanın ortasında dikilmişti sonra öylece, neyin gerçek, neyin oyun olduğunu anımsamaya çalışarak. Babalarının çarpıp gittiği kapıdan çocukları girinceye dek değişmemişti sahne. Her şeyin ve en önemlisi kendisinin nasıl olup da bu kadar başkalaştığını çözememiş, ama yine de hiçbir şey olmamış gibi yapmıştı çocukları görünce. Gece erkenden odasına çekilmişti. Çekmeceden el aynasını çıkarıp suretini incelemişti saatlerce. Saçları annesinin upuzun etekliklerine benzemişti. Dudaklarında kilit üstüne kilit taktıkları kapılar duruyordu. Göğsünde toprağa dikecekleri iki tomurcuk... Ellerinde soğan kokusu... Gözlerinde geçmişin öfkesini sürükleyen bir körfez dalgalanıyordu. Yüzüne çarpan her damla bu kasabanın belden aşağısında yaşadığını hatırlatıyordu yine ona.

Kocasının dürtüklemesiyle kendine geldi yeniden. Cacık tenceresini karıştırmayı bıraktı. Bir gariplik olduğunu sezen adam, tencereyi alırken “Hasta mısın?” diye sordu. “İyiyim” demiş olmalıydı.

Adamın telaşlı bedeninin ardından bakarken “Suçun büyüğü sende değil” deyiverdi. Başını çevirip dikkatle baktı kocası. “Onların suçuydu” diye ekledi gözleri dolarak. “Onların suçuydu.”

Adam elindeki havluyla kurulanır gibi yaptı. “Başkalarını suçladığın kadar kendini de suçlayabilseydin daha mutlu olurduk” dedi gözlerini kirden yağlanmış havludan ayırmadan. Uzayan sessizliğin ardından işine döndü. Ezberi şaşmış olmalıydı bu adamın. “Bu laflar esas oğlanındı” diye düşündü Safiye. Kocasını, esas kızı açık etmek için seçilmiş bir figürandı yalnızca. Üstelik ne olursa olsun, ezberi de şaşmış olsa, demek ki Safiye’nin bugüne kadar hep kendini suçladığını anlamamıştı bu oyunda.

Esas oğlan başka bir oyunda mı bekliyordu Safiye’yi hâlâ? Niye hep bu adamı çıkarıyorlardı sahneye?

Mayıs...

1981...

Aynalı bir oda... Babacan tavırlı bir polis “Bu sabah nereye gidecektin?” diye soruyor. “Kütüphaneye ders çalışmaya” diyor Safiye. Birden kızıyorlar. Neden bu kadar kızıyorlar anlam veremiyor. Apar topar bir yere götürüyorlar itip kakarak.

Ayak tabanları patlamış bir Safiye yatıyor yerde, başında kaç kişi olduklarını seçemediği adamlar dolanıyor. Tekmeler iniyor orasına burasına. Safiye’nin bildiği bir şey yok. Tek bildiği kentin kalbine taşınmak istiyorlar annesiyle. Meydandaki iş hanlarından birinde bir ofis açacak kendine. Faşizmi de komünizmi de bilmiyor. Bulaşmadı hiç ikisine de. Adı geçen çocukla aynı sınıftalar yalnızca. Evet, bir iki kere kütüphanede konuştular ama hepsi bu kadar. Hayır, bir şey söylemedi Çağdaş ona. Evet, bir kitap verdi. İsmi mi? İsmi “Güneşin Katli”... Hayır sadece bir romandı o. Hıı hıı, okudu evet. Ne var bunda? Yok tanımıyor o adamları. Dokunmasanıza Safiye’nin etine... Çeksenize ellerinizi. Niye dövüyorsunuz? O yalnızca bu kasabanın belden aşağısında yaşamak istemiyor daha fazla. Neden küfürler savuruyorsunuz siz de? Neden tutuyorsunuz onu burada? Kaç gün oldu? Ne istiyor bu insanlar, bu mahalle, bu kasaba Safiye’den? Neden her yerde çığlıklar atılıyor? Ne yapıyorsunuz siz? Bildiği bir şey yok onun. Hiçbir şey bilmiyor. Yalnızca bir kitaptı o. Hayalleri vardı yalnızca.

Haziran...

1981...

Gece yarısı kilit üstüne kilit vurduğu kapısını yumrukluyor annesinin. Komşuların perdeleri aralanıyor birer ikişer. Korka korka açılıyor kapı. Kızının koluna girip ağlayarak içeri taşıyor yaşlanmış kadın. Günlerce evden dışarı çıkmıyorlar. Kimse gelmiyor geçmiş olsuna. Safiye ateş içinde sayıklıyor günlerce. Bacaklarının arasından hızla gelip

hızla geçiyor adamlar. Sular ayaklarını yakıyor.

Kendine geldiğinde hiçbir şey sormuyor annesi. İki kadın bir türlü örtemezken yaralarının üzerini, çaldıkları bütün kapıları örtebiliyor birileri. Soğan da kokmuyor artık elleri.

Bir gün iki çocuğuyla dul kalmış bu adam çıkageliyor başka bir oyunun içinden; tabii ya... Allah'ın emriyle gidiyor Safiye; kasabanın belden aşağısındaki mahalleden az öteye. Evlendiği adama ve çocuklarına hizmet ediyor o gündən beri. Nereden geldiğini unutamıyor hiç.

Her şey bir oyun aslında. Yalnızca bir oyun yaşananlar. Adı geçen herkes ve söz konusu edilen olaylar birilerinin uydurması nihayetinde. Safiye bilmiyor hangisi onun ezberiydi, hangisi başkasının. Başkalarından çalıntı roller de kaptı ara sıra. Aklının oyunları bitip tükenmedi ki yıllarca. Çağdaş kime vermişti o kitabı? Aynı formanın içinde ayrı olduğu besbelli kızlardan biri miydi yoksa? Sessiz sedasız içeri taşıdığı kızı için gözyaşı dökken kadını nerede görmüştü Safiye? Perdenin ucundan bakan kendisi miydi yoksa?

Gün ağarırken aklının oynadığı bütün oyunlar bir kez daha açıyordu perdelerini. Bir Safiye çıkıyordu yeniden sahneye. Yine kendisini suçlayan bir geçmişte... Yine gerçeği sorgulayan ezbere laflarla...

Lokantadaki işlerini bitirip evin yolunu tutuyor yorgun adımlarla. Kocasının "Öğleye müşteri bastırmadan dönmüş ol!" tembihini sınıksız tutunuyor aklının ucuna. Çocukları okula hazırlayacak şimdi, yatağı yorganı kaldırıp süpürge tutacak eve. Birer kat giysi hazırlayacak; temiz, kokulu, ütülü olacak. Dönüşte annesinin kilit üstüne kilit vurulu kapısını yumruklayacak. Ağlamadan içeri girip halini hatırını soracak. Gizli saklı biriktirdiği üç beş kuruşu tutuşturacak zorla avucuna. Dolabını açıp bakacak o görmeden. Sonra gülümsemeye çalışarak, telaşla ayrılacak yanından. Adımları birbirine dolanarak dönecek kocasının lokantasına, bir türlü peşini bırakmayan soğanlara... Soğan kokusuna...

Güneşin ışıkları yaşaran yüzünü aydınlatıyor Safiye'nin. Kasabanın belden aşağısına doğru yol alırken geçtiği her sokakta sayfaları aralanıyor geçen günlerin. Çağdaş'la kütüphanede buluşmaları geliyor aklına. Kitabı alırken birbirine değen parmakları dokunuyor kirpiklerinin ucuna. Çağdaş'ın gözleri parlayarak, heyecanla anlattığı hayalleri çınlıyor kulaklarında. Onun öldüğünü bir çırpıda, iki tekme arasında nasıl söylediklerini anımsıyor. Ağlamamak için nasıl direndiğini... Çalınan gençliklerini, umutlarını, aşklarını düşünüyor.

Fırtınaya yakalanmış bir yelkenliymişçesine yalpalayarak ilerliyor gittikçe daralan sokaklarda. Tren istasyonunun çığlıkları doluyor içine. Hep kendini suçladı Safiye. Yine kendini suçluyor.

Birden çıkıveren esintiyle yerdeki gazete sayfası uçup konuyor göğsüne. Bir umut kabarıyor içinde. Fesleğenlerin kokusu geliyor burnunun ucuna. Durup sayfadaki yazıları takip ediyor göz ucuyla. Hepsini aynı formanın içinde de

olsa ayrılar besbelli onlar da. Hele şu iki satır, ayrık otu gibi duruyor diğerlerinin ortasında;

“Keşke özyaşam öykümü değil de üveyyaşam öykümü sorsaydınız bana. Her şeyin gizi onda kilitli çünkü...”

Gerisini okumuyor Safiye. İçindeki çukur her gün onlarcasını doğradığı soğanlarla dolup taşıyor birden. İçinin orta yerinden kentin kalbine doğru soğanların ördüğü bir köprü uzanıyor. Soğanların kini bitiyor Safiye’ye. Hâlâ emin olamıyor ama kim ihbar etmişti Çağdaş’ın sevgilisini? O gün, o fesleğen kokulu bahçede içine kazık çakan şüpheyle kıvranırken gülüştüğü kızların yanından uçup gelivermişti yanına Çağdaş. Kucağına alıp yardım istemişti diğer çocuklardan. Safiye ara ara güçlkle kaldırdığında göz kapaklarını... Kalbi... Midesi... Kentin kalbi... Kasabanın belden aşağısı... Çağdaş... Safiye... Ya o kız? Sonra kuru bir geçmiş olsun... Hep o kızla...

Her şey bir oyundu işte. Ara sıra rol çalmıştı o kadar. Büyütecek bir şey yoktu ortada. Hepimiz yapıyorduk bunu. Sadece Safiye kendisinin sanıyordu ezberini. Değildi. Bazen ezberini değiştirmeliydi insan; bozmalıydı oyunu.

Üvey bir yaşamda esas kız olmanın coşkusuyla kendine geldi Safiye. İçinde kabuk dökten soğanlar... İçinde lokantada bekleyen bir esas oğlan... İçinde soğan kokusu...

Güneş yükselirken yeni bir güne; inceden bir kadının fesleğen kokuları yayan gölgesi düşüyordu geriye.

Kırmızıydı Sonbahar

Seda Bilger

Güneş aya devrederken akşam nöbetini açtı gözlerini yeni gelen geceye. Uzun süre alışmak için mücadele verdiği 'iki kişilik yatak'ta yine tek başınaydı. Ezelden aşınaydı bu yalnız yatışlara, bu tek başına uyanışlara. Ama kendi ebadında -kendi yatağında- dalınan uykulara, kalkılan rüyalara. 'Çift kişilik yataklarda yatılan çift porsiyon uykular'. Çift porsiyon uykuların 'hüzün' ilaveli olduğunu öğreniyordu yavaş yavaş. Ve insanın her zaman yalnız olduğunu; sadece kendine emanet olduğunu.

Işıklarını açmadan -ayak yordamıyla- çıktı odadan. Mutfakta son bulacak karanlık yürüyüşünü koridor boyunca sürdürdü. Tek başına yemek yemenin ne kadar keyifli olduğunu hatırlamaya çalıştı. Yalnız yaşanacak bir akşamın yemek vaktine hazırlıyordu kendini zorla da olsa. Aslında bu en çok bildiği, hiç unutmadığıydı. Sadece ara vermişti birkaç yıl. Ama bunu kendine bile itiraf edemiyordu. Geçmişe özlemle dolu geçen evlilik yıllarını kendisi bile hatırlamak istemiyordu. Kendini kandırmayı iyi beceriyordu, tıpkı yıllardır sürdürdüğü mutluluk oyununu oynamayı da becerdiği gibi. Aynı oyunu oynamaktan sıkılmıştı artık, yıllardır oyununa bir karşı cinsi 'koca' sıfatıyla dahil etmeye çalışmaktan yorulmuştu.

Midesine saplanan 'açlık' kaynaklı ağırları -kazıntıları- bir an önce gidermek için ocakta duran tencerenin altını yaktı. Hiç acele etmeden, yavaş yavaş hazırlamaya başladı yemek masasını. Tek kişilik bir sofraydı hazırlanacak olan, topu topu birkaç dakika. Kadran içinde durmadan "yakalambaç" oynayan yelkovan ve akrebin oyunlarını sürdürdüğü son alana bakarak tencerenin, üzerinde durduğu ocağın kumanda düğmesini çevirdi az öncekinin tam aksi yöne. Tek kişilik sofrasına baktı. Eski sofralarını düşündü uzun uzun; iki tabaklı, iki bardaklı sofralarını. Yalnızlığının ona öğrettiği bir başka oyunu oynamaya başladı; 'Eksikleri Bul Oyunu'. Pazar sabahlarının kızarmış ekmeğin kokulu kahvaltılarına eşlik eden gazetelerin ilavelerinde yer alan, acemi bir elden çıkmış hissi uyandıran, birbirine neredeyse eş iki resim arasındaki farkları buldurmaya yönelik bulmacaları andırıyordu bu oyun. Bu bulmacaları yapmaya başlar, her seferinde diğer bulmacaların büyük ödülleri karşın bunun hiçbir vaadi olmayışına

kafa tutarcasına uğraşır, çözmeyi hiç sevmediği o büyük ödüllü bulmacalara göz ucuyla olsun bakmadan. Farkları tespitteki başarısını Tanrı da görmüş olmalı ki, bu oyunu onun tüm hayatına, kaderine boca etmişti bol bol çözsün diye. Bunun da bir ödülü yoktu, tıpkı ilavelerdeki benzerleri gibi. Bir ödül vereceği yerde bir şeyler götürüyordu hayatından, yaşamından, kendinden en çok da. Tabak ve bardak sayısındaki azalış, ilk anda kendini gösteren en belirgin farklılıktı. Başkaları için olmasa da onun için kendini fark ettiren bir diğer eksiliş de güneşin değişen renkleri, dizaynları ve kokularıyla sofranın demirbaşı olan taze çiçeklerdi; mevsimine göre seçilen minik buketler. Gün geçtikçe daha da uzuyordu tazeleniş sıklıkları. Bazı günler boynunu büken solgun çiçekler yer alırken masada bazen tek bir dal bile olmuyordu artık.

“Bulmacayı doğru çözdün Ayzıt Hanım, işte ödülün.” diyerek tencerenin kapağını açtı. Tencereden taşıp yüzünü yalayarak tüm mutfağa yayılan yakıcı kokuyu çekti içine. Bu sonbaharın kokusuydu. Tabiatın solduğu mevsimin, tüm canlı yaprakları bezediği renkteydi içmeye hazırlandığı çorbası. Kahvaltısına kadar midesini dolduracak domates çorbasının ona sonbaharı getirmesinin tek sebebi rengi değildi. Birlikte içtikleri ilk şeydi kaşarlı domates çorbası, birlikte paylaştıkları ilk şey. Eylül ayının ilk günlerinde başlayan ilişkilerini İstiklâl Caddesi boyunca el ele yapılacak bir yürüyüşün öncesinde Hacı Salih Lokantası’nda kutlamışlardı. Her ne kadar mutluluktan bir şey yiyemeyecek halde olsalar da kaşar rendeleriyle kaplı bir kâse çorbayı paylaşmışlardı. Ayzıt’ın gözleri çorbanın yoğun kıvıllığına dalmıştı tüm bunları düşünürken. Düşüncelerden sıyrılıp kendine geldiğinde bir eksikliği daha buldu. Her daldırışında kaşığına bulan, çoğunlukla gülünç olaylarla son bulmasına rağmen eridiği zaman ağzında bıraktığı lezzeti uğruna çeke-uzata yediği kaşar peyniri rendesi yoktu çorbasının yüzeyi dolusu. Kaşığına daldırınca daha da yoğunlaşan buhar hayatının sonbaharına ait anılarla doluydu. “Hayatımın sonbaharı, hayatımın en güzel sonbaharı, hayatımın aynını dilediğim tek mevsimi.” Hayatındaki tüm güzellikler bu mevsimle başlamıştı; onu sonbaharda tanımıştı, çok sevdiği kaşarlı domates çorbasını onunla ilk kez sonbaharda paylaşmıştı, ona onu sevdiğini ilk kez sonbaharda söylemişti, sonbaharda “Evet” demişti onunla bir ömür paylaşmaya. Sonbahar onun için “kırmızı mevsim”di. Bundan başka bir renk yakışmazdı bu mevsime, daha uygun bir nitelendirme yapılamazdı bu üç aylık süreçte. Kırmızıydı sonbahar. Sevgiyi ve nefreti içeren bir başka renk yoktu çünkü yeryüzünde. Sonbaharda tanışmıştı ihanetle, sevdiği şeyleri başkalarıyla paylaşmanın sadece mutluluk getirmediğini öğrenirken nefret etmeyi becermişti en çok sevdiğinden. Kırmızıydı sonbahar, ölümüne aşkı sakladığı için derinliklerinde; kıpkırmızıydı sonbahar öldüresiye nefreti öğretmeye kendini adadığı için. Kırmızıydı ölüm. Mutluluktan ölmek, nefretten ölmek... Sebebi ne olursa olsun ölüm kırmızıydı. Onu her açıdan öldüren mevsim başka bir renk olamazdı. Kırmızıydı sonbahar.

İki karşıt duyguyu had safhada yaşatan bir mevsimin herhangi bir gecesinin akşam yemeği rolünü üstlenmişti anıları Ayzıt için. Doymuştu, tabaklarca yemek yemişçesine doymuştu birden. Tüm bu olanlara nasıl izin vermişti? Aynı kişinin hem mutluluğu hem de nefreti olmasına nasıl seyirci kalmıştı?

Telefonun sesiyle irkildi birden. Anılara boğulmaktan onu son anda kurtaran telefonu susturmak için mermer mutfak bankosuyla yemek masası arasına sıkıştırdığı, her geçen gün daha da kolay sığıdığı sandalyeden kalktı apar topar. Telefonu açtığında tanıdık bir ses karşıladı onu. Bu ses ona çok garip şeyler hissettiriyordu. Bu sesin bünyesinde yaptığı etkilere dair tanımlamayı uzun uğraşlar sonucu, okuduğu bir kitabın sayfaları arasında bulmuştu; “Kanadını kedi pençesine kaptırmış serçenin korkunç korkusuyla yüreciğinin ağzına gelmesi”. Geçmişte bu sesi duyumsamalarından sadece güzel olanları hatırlasaydı keşke. Güzel olanları, çoğunlukta olanları hatırlasaydı keşke azınlığı oluşturan, yıkıcı gerçekler yerine. Böyle olsun istemiyordu hiç. Bu sesi sevmek, eskisinden daha da çok sevmek istiyordu.

Dinlerken “Anlıyorum”la başlayan cümleler kuruyordu en çok. “Evet anlıyorum”, “Anladım tabii”, “Anladım, sen haklısın”... Bir alışkanlık değildi bu; bir hesap veriş, önceleri söylenememiş bir sözcüğün yanında dublörleriyle hayata geçişi. Bu sesi ilk kez kötü haber elçisi olarak duyduğunda dediklerine karşın “Anlıyorum” kelimesini telaffuz edememişti bir türlü. Bu ses en çok sevdiğinden nefret etmesi gerektiğini, onunla paylaştıklarını bir başka hemcinsiyle de paylaştığını söylerken “Anlıyorum” diyememişti. Bu ses ona şiddetle “Anlıyor musun?” derken bir türlü “Anlıyorum” dememişti, diyememişti. O günden beri bu sözcüğü bu sesin sahibine her söyleyişinde aklınca içini rahatlatıyordu. O güne dair hiçbir şeyle uzaktan yakından alâkası olmayan şeyler söylese de bu ses onu acıtıyordu. Ne yapsa dindiremiyordu acısını, içinin sızısını.

Telefonu kapattığında aynadaki aksiyile yüz yüze geldi. Gittikçe yabancılaştığını fark etti kendine. Aynadaki aksini her geçen gün biraz daha az tanır olmuştu; aksi her gün biraz daha inceliyordu. Gün günden daha az yer kaplamaya başlıyordu yaşamaya zor katlandığı hayatında. En sevdiğinin, “koca” nitelemesiyle yaşamına ortak ettiğinin hayatına da her gün biraz daha az dahil oluşu bundan dolayıldı belki de. Gittikçe zayıfladığı için daha az yer kaplıyordu herkesin yaşamında. Evet, tüm bu olanların sebebi bundan başka bir şey değildi. Kilo almaya başlasa eski günlerine dönebilir; onun hayatında da eskisi kadar yer kaplayabilirdi böylece. Hemen bir şeyler yemeliydi.

Aynadan kaçışın sonu buzdolabının önünde son buldu. Gözüne kestirdiği ne varsa çıkardı dışarı. Masanın üzeri, bankonun yüzeyi... Bulduğu her yere koymaya başladı buzdolabına emanet edilmişleri. Yemekten kalktığında bile bu kadar tok olmamıştı hiç. Tencereler dolusu yemişçesine toktu saatlerdir ağzına bir lokma bile almadığı halde. Ama yemeliydi, acilen kilo almalıydı eskiye dönüş için.

Kaç gün öncesinden kalma olduğunu hatırlamadığı, plastik kapaklı bir kaptaki makarnayı çekti önüne. Yağlı makarna yemekten nefret ettiği için sadece haşladığı makarnayı ketçap ve mayoneze boğdu. Bu karışımların dolapta olduğundan bile haberi yoktu. Bunları “o” yerdı sadece. Markete her gidişinde kendinden çok onun için bir şeyler alırdı zaten. Onun sevdiği abur cuburla doldururdu her seferinde marketteki tel bozması arabayı, onun sevdiği abur cubur doldururdu kredi kartının limitini sonuna kadar. “Onun sevdikleri”. Ayzit da onun sevdiği

olmalıydı yeniden. Yağlı yiyecekleri seviyordu madem o, Ayzıt da yağlara bürünecekti tüm vücudunu. İlk çatalını, bulamaç halini almış makarna öbeğine, onun şerefine daldırdı. Bir ona bir kendine, bir ona bir kendine... Şerefe kalkan çatalar sayesinde bitirdi ketçapla mayoneze bulanmış, bir kap dolusu, haşlanmış yağlanmamış makarnayı.

Midesi tok, kalbi aç bir halde tekrar buzdolabına yöneldi. Kapağı açar açmaz reçel kavanozu ilişti gözüne. “O reçeli parlak sever, bu yüzden meyveler göktaşına yatar.” Onu sevindirmek için yaptığı bu çimen renkli, cam duvarında reçel Ayzıt’ın ilk deneyimiydi. Pırl pırl reçel, göktaşına yatmış parlak reçel, simli reçel. Sırf o beğensin, sevsin ve yesin diye göktaşına yatırmıştı reçel olmayı bekleyen incirleri. Bir umut, ona bir şeyleri beğendirmeye dair küçücük bir umuttu bu bir kavanozu doldurması muhtemel, yeşil renkli incir reçeli. Küçük bir çay tabağına koyduğu reçeli seyretti uzun uzun. İncirin sipsivri ucundan usulca tabağın yüzeyine damlayan karanfil kokulu şuruba takılmıştı gözü. Tabağa düştüğü anda ağır ağır yayılıyordu cam yüzeyde. Kendini tüketmeden, yakıcı kokusuyla her daim dikkat çektiğinden emin, güvenle ilerliyordu sanki tüm damlaları reçelin. Az evvel reçele bulduğu kaşığına bir incir tanesi yerleştirdi. Gözlerini kapadı. El yordamıyla burnu hizasına getirdiği yeşil taneyi kokladı. Gözlerinin önünde çocukluğu belirdi birdenbire. Bir şekerçi dükkânının gazete parçalarıyla silinerek parlatılmış vitrinini daha yakından görmek için burnunu cama dayayarak izleyen küçük kız; camda nefesinden kalan buğuyu ve burnunun ucunun oluşturduğu küçücük izi, el örgüsü pembe eldivenleriyle kimse görmeden yok etmeye çalışan küçük Ayzıt. En çok sevdiği karanfilli leblebi şekerini, camların ardından izleyen minik kız. Annesinin yol arkadaşı olurdu hep. Çarşıya varan, ne kadar boyansalar da annesinden güzel olamayan ama Ayzıt’a çok güzel pastalar yapan komşu teyzelerin evlerine ulaştıran tüm yollarda annesine arkadaş olurdu Ayzıt. Tüm bu yolculuklarda, bir şekilde, karamel kokulu şekerçiye uğranırdı, Ayzıt’a ufak bir kese kağıdı dolusu karanfilli leblebi şekeri almak için. Ne minik bonbonları beğenirdi Ayzıt ne de rengârenk folyolara sarılmış çikolatinleri. Parlak akide şekerlerini de sevmezdi içinde fındık olsa bile. Çünkü bu şekeri, yanına renkli birkaç çeşit şekerle birlikte bir külaha doldurup ona verdikleri gün anneannesinin meleklerin yanına gittiğini söylemişlerdi. Melekler çok uzaktaydı, Allah babanın yanında. Ve oraya çocuklar alınmıyordu nedense. Ayzıt, bir yandan anneanesi veda etmeden gittiği için küçücük yüreğiyle kızarken ona, bir yandan da özlüyordu karanfil kokan anneannesini. Hep karanfil kokardı anneanesi, her sözcüğü karanfil kokusuna bulanarak çıkardı sanki ağzından, nefesi karanfil kokardı. O karanfilli leblebi şekerlerini severdi en çok; anneanesi kokan leblebi şekerlerini.

- Çok mu güzel tadı anneanne?
- Evet yavrum, çok güzel mis gibi.
- Ama o minicik bir şey, tıpkı yanmış kibrit parçasına benziyor, simsiyah. Güzel şeyler renkli olur.

- Bak benim saçlarımın da rengi yok. Çirkin mi yani?
- Hayırr! Senin saçların renkli. Kar helvası gibi bembeyaz.
- Ay sen çok yaşa emi! Kar helvası haa!
- Evet kar helvası, benim karanfilli kar helvam.
- Al bakalım tadı nasılmış?
- Ne biçim bir şeymiş bu yaa!
- Evladım ısırmayacaksın, emeceksin.
- Acı işte, çok acı. Hem siyah hem de çirkin.
- Değil değil. Sen bilemedin yemesini de ondan.
- Dilime de bir şeyler oluyor benim. Dilim yanıyoou.
- Şimdi geçer. Az sabret.
- Senin yediğin karanfillerin tadı çok güzeldi, benim niye değil?
- Benimkinin güzel olup seninkinin çirkin olduğunu da nereden çıkardın?
- Senin yediklerin de acı olsa bir daha yemezdin ki. Ama sen hep karanfil yiyorsun. Dilin de mi yanmıyor hiç senin?
- Yanmaz evladım, yanmaz. Doğru yersen hiç yanmaz.
- Doğru yersem ben de senin gibi güzel kokar mıyım?
- Sen zaten çok güzel kokuyorsun. Süt kokulum benim!
- Ben süt kokmak istemiyorum. Karanfil kokacağım ben.
- Omorfi Kopel Yamu!
- Anneanne, sesim de karanfil kokar mı senin gibi?
- Ses değil yavrum, nefes nefes.
- Ama senin hem nefesin hem sesin karanfil kokuyor.

- Sesim nasıl kokuyormuş bakalım?
- Sen ne zaman konuşmaya başlasan ya da ne zaman o güzel şarkıyı söylesen her ağzını açıp kapayışında karanfil kokuyor.
- Miperime nispiya, makseros miksome...
- Hah işte bu şarkı, güzel şarkı.
- Nurlar içinde yatasın güzel anacım..
- Annen şarkıcı mıydı anneanne?
- Eh yavrum ağlarken güldürdün ya beni. Allah da seni güldürsün. İlahi.
- Şarkıcı mıydı?
- Yok yavrucuğum, bu şarkıyı yemek yaparken söylerdi, en sevdiğimiz radikalı doğrarken, elbasan tavayı sofraya getirirken, babacığımınla birlikte kahvelerini içerken. Bir de sadece bana söylerdi her gece, güzel rüyalar göreyim diye.
- Ama annem bana bu şarkıyı hiç söylemiyor. Başka şarkılar söylüyor bana. Sözlerini anladığım şarkılar. Bu şarkının sözlerini ben hiç anlamıyorum ama çok seviyorum. En çok bu şarkıyı seviyorum. Sakın anneme söyleme olur mu? Yoksa üzülür onu da sevmediğimi sanır. O sözleri anlaşılmayan şarkılar bilmiyor çünkü.
- Olur güzel kızım, söylemem.
- Anneanne, bu şarkının sözlerini kimse anlamıyor mu?
- Anlıyor çocuğum. Anlamaz olur mu hiç.
- Kim anlıyor peki? Ben okuma bilmediğim için mi anlamıyorum yoksa? Okula gidince anlayacak mıyım, okumayı öğrenince?
- Okumayı değil de Rumca'yı öğrenmen lâzım, Rumca'yı.
- Rumca ne anneanne?
- Rumca bir dil.
- Nasıl dil? Böyle mii..
- Dur dur dilini çıkarma öyle çok ayıp.

- Ama dil dedin. Ayıpsa neden öğrenmeliyim, hem benim de dilim var yani ben ayıp şeyler mi yapıyorum?
- La havle! Nereden geldi bunca şey aklına bilmem ki. Bak şimdi Rumca dediğim Türkçe gibi bir şey. Ama kelimeleri başka.
- Nasıl kelimeleri?
- Hani ağladığında gözlerinden akan yaşlara ne denir?
- Gözyaşı.
- Evet gözyaşı denir. Ama bu kelime her yerde bu adıyla bilinmez. Rumca'da bu gözyaşına "makriya" denir.
- Gözyaşı ama "makriya".
- Evet
- Peki her şeyin bir başka adı mı var Rumca'da?
- Evet her şeyin başka bir adı var. Ama sadece Rumca'da değil. Birçok dil var dünyada.
- Nasıl yani birçok dil?
- Mesela Arapça var.
- Onu biliyorum ben. Senin okumayı çok sevdiğin bir kitap var hani o Arapça'ymış. Annem söylemişti. Ben senin neden hep okumana rağmen o kitabı bir türlü bitiremediğini sormuştum anneme. O da bana "Arapça çok zor da ondan" demişti. Arapça ne anlamamıştım, ama sormamıştım da. Çünkü minik bebeğimi gezdiriyordum, Ayşe'yi. Aaaa, Ayşe nerede? Anne! Anne! Ayşe'yi gördün mü? Hani kopan bacağını dikecektin...

"Anne anne anneannemi gördün mü? Bana karanfil yemeyi öğretecekti" diye mırıldanırken gözlerine biriken yaşların kaçışına engel olmak için sınıksız yumdu gözkapaklarını. Ağzını açmada zorlandı bir hayli. Tüm yüz kasları gözlerini yummakla, sınıksız yummakla meşguldü çünkü. Reçelin yoğun kokusunu öyle derin çekti ki içine, bir an burnundan giren havanın çıkacak yer bulamayıp kulaklarından dışarı taşacağını zannetti. Parlak reçeli ağzında evirip çevirirken ağzına bir karanfil tanesi geldi. İncir reçelinin püf noktasıydı karanfil. Ne kadar bol olursa karanfil o kadar lezzetli olurdu reçeli. Karanfil dilini yakmıyordu artık çünkü ısırmadan eritmeyi öğrenmişti ağzının içinde. Karanfil yemeyi öğrenmişti, karanfil kokulu sözcüklerle konuşmayı.

İlk kez kahvaltı dışında reçel yediğini fark etti. Oysa yanında peynir olmadan, reçelin yoğun tadını peynir tuzuyla hafifletmeden yiyemezdi hiçbir zaman. Yıllardır tek hayali olan biricğine, kucağına alamadığı yavrusuna hamir-

leyken bile böyle reşel yememişti kaşık kaşık. Belki de biriciği, içinde canını reşel çektiyecek kadar büyümediği, kalamadığı için yiyememişti. En büyük hayaline kavuşmasına yedi ay varken vazgeçmişti sırf ona göre zamansız olduğu için. Yemeklerini ketçap ve mayonez eşliğinde yiyen, reşel parlak olmazsa yemeyen “o” kendini hazır hissetmiyor diye bir başka dokuz aya ertelemişti biriciğine kavuşma hayallerini. Biriciği, sadece iki ayını paylaşabildiği bebeği; her şeyi.

Onun hayatında daha çok yer alabilmek için karar verdiği kilo alışında bir adım daha atmak için buzdolabının kapağını açarken onu düşündü. Onun için tüm bu zahmetlere değer miydi? Kendi kendini yabancılaştıran, kendi hayatından çok onun kurguladığı yaşamı sürdürmesini bekleyen için tüm bunlara değer miydi?

Yıllardan beri ilk kez kendi kararını almanın sevincini banyoda kutlamak zorunda kalmıştı. Midesinden gelen yoğun sancılardı buna sebep. Onun için, onun hayatında biraz daha yer alabilmek için yaptığı girişimleri bünyesi de kabul etmiyordu artık. Ona dair bir şeyi, onun için yenilen en ufak bir lokmayı bile içinde tutmak istemiyordu vücudu. İlk bir bardak tuzlu su içmişçesine kusuyordu önünde diz çöktüğü klozetin içine. İlk kez zevk alıyordu tüm yemek borusunu yakan bu yorucu eylemden. Kendini dinlemenin sevinciyle sanki daha da coşuyordu bu dışavurum, dışataşım, dışaboşalım. Yediklerinin çıkışı hiç bitmeyecek gibi geldi Ayzıt’a; kustukça kustu, kustukça kustu. Fazla çiğneyemeden yediği -hatta yuttuğu- makarnaların ardından acı suyla doldu ağzının içi. Ona dair en ufak bir çaba -lokma- kalmaması için bu defa işaret parmağını orta parmağıyla birlikte ağzına soktu, ağzının derinliklerine, ta dibine. Bir iki kuru öğürtü geldi sadece parmakların çabasından. Gözlerini kapatıp sifonu çekti el yordamıyla. Rezervuar büyük gürültüler eşliğinde içini boşaltırken Ayzıt’ı getirdi geriye. Ayzıt gözlerini açtığı anda klozeti dolduran duru suda kendini gördü. Mutlu bir yüz gülümsüyordu bu defa klozetin berrak suyunda. Yıllardan sonra ilk kez kendi olabilmeyi başarmıştı işte.

Mutfığa geri döndüğünde masada duran çorbayı gördü; bekletilmekten üzeri kabuk bağlamış bir tabak domates çorbası. Madem ona dair hiçbir şey kalmayacaktı geride, bu çorba da yok edilmeliydi acilen. Anneannesinden miras kelimeler dökülürken ağzından porselen tabağı boca etti lavabonun deliklerinden içeri; “Tunefki munaşır”. Bu sözü bir tekerleme misali söyleyerek tüm baharatlarını sakladığı dolabı açtı ardına kadar. Baharat dolabında bulunan en yüksek kavanozu elleriyle kavradığında bile bu sözcükler vardı dilinde. Elini kavanoza daldırdı önce ve ardından parmakları arasına aldığı dilinin üzerine bıraktı usulca. Miras cümlelerle beraber sesi de karanfil kokuyordu artık.

Kibele, Ceylanlar ve Yas Tutan Memeler

Pervin Okur

“...Düş yakamdan şiir,
Git düşümden!
Ben kadını
Elimi hangi kelimeye atsam
Sahibi geysası olmamı istiyor ve aşklarımı sicil sayıyor
Ne zaman köylü bir kadına aşkı anlatsam
Eksik eteğinden dilsiz ceninler dökülüyor
Ve ömrümü bir eğe kemiğine yaslayan tanrı
Ağzımı mühürleyip Ararat'a sürüyor
Korkuyorum şiir, korkuyorum...”
(Ro-u-Si 2002)

“Zeus ile Hera'nın çocuğu olarak bilinen Kibele, toprak tanrıçası, ana tanrıça ve bereket tanrıçası olarak geçer mitolojilerde. İri göğüsleri, analığın ve bereketin simgesidir. O, bütün tanrı ve tanrıçalardan farklı olduğundan, herkes onu kendi erkinin devamı için tehlike olarak görmüştür. Zeus'un iktidar, Hera'nın kıskançlık, Afrodit'in güzellik hırslarının kiskacında kalır ve herkesi lanetleyerek onları terk eder.”

Hocanın anlattığı Kibele ile benim Kibelem biraz farklıydı galiba.

Güzelliğinin insanlar üzerindeki etkisini bilir, sezdirmemeye çalışsa da bundan ölçülü bir gurur duyar ama kibirlenmezdi.

“Onu ayrıcalıklı kılan nedir?” diye düşündüğümde, gözüme, önce kurşun kadar ağır sessizliği çarpardı.

Diğerleri “çene çalmak” için bir neden bulurlardı mutlaka. Çekiştirilecek, hakkında konuşulacak birileri hep vardı. Ama o, gerçek, yalan ya da abartılı hiçbir dedikoduya katılmazdı. Tenezzül etmezliği diğer kadınları da etkilediğinden, o gelince herkes susar, uğraşacak bir şeyler bulurlardı.

Bir şekilde, herhangi bir sebepten ne zaman fırsat bulunsa, onun hakkında konuşulurdu. Öyle ki; onun, o göz önünde duran gizemliliği herkesin merakını kabartırdı.

Fransız kadınları gibi ince yapıydı. O kadar beyazdı ki... Herkesin esmer olduğu o yerde. Yöredeki her kadının

uzundu saçları. Kınalı, kestane, siyah... Onunki ise altın sarısıydı. Uzun örtüsünün altından örgülerinin ucu ancak görünürdü. Ayak parmakları nasıl, bilinmezdi; yaz kış çoraplıydı. Saçlarını açık, örgüsüz, tararken görmemişti kimse.

Köydekiler uyandıklarında o çoktan hayvanlarını yemlemiş, ekmeğini yapmış, giyinmiş kuşanmış, sürmelenmiş olurdu.

Hazırdı hep, hep hazırdı.

Her kadın onun bu, her şeyin üstesinden gelmeye hazır halinden gizli bir kıskançlık duyar ama ses çıkaramazdı. Her erkek onun, bu içerde saklı duran meydan okuyuşundan ürker ama belki de, kendilerine yediremedikleri için tenezzül etmezmiş gibi davranırlardı.

Bir gün çocukça bir hevesle sordum anneme; "Halam ellerinin üzerindeki dövmeleri nasıl yapmış?". "Dikiş iğnesi ile" dedi. İçim sızlamıştı. Koyunun safrası, kazanın altındaki is ve sütü karıştırarak elde ettiği karışımı, iğne ile elle-rine işlemişti. Aslında neredeyse köydeki her kadının ellerinde, ayaklarında rastlanılabilecek figürlerdi o dövmeler, kabul; ama annemin ininde sakladığı son sözler, onun acıya hazırlıklılığının altını bir kere daha çizmişti. "O ne ki!" diye sürdürdü annem; "Her bir memesinde birer ceylan dövmesi var!" "Memelerinde" dedim, memeleri henüz boncuklanmamış bir yeni yetmenin hayranlıkla karışık merakıyla. "He ya!" dedi annem, bir gizi paylaşmanın he-vesiyle. "Gördün mü?" dedim. "Gören yok. Bir tek kocası görmüştü herhal..."

Kocasını ise birkaç yıl önce kaybetmişti. "Üç oğlum var. Dağ gibi de ağabeyim Reşat! Kocayı ne yapayım! Reşat'ın şerefi için bile olsa evlenmem." deyip, genç yaşına rağmen evlenmemişti. Ben o çocuklukla, ağabeyin ya da oğlun, kocanın yerini tutan bir şey olduğunu düşünmüştüm. Kayınbabası, kayınbiraderleri ve ağabeyi, yani babam, bu durumdan onurlanmış, o gün bu gündür bir dediği iki edilmemişti. O zamanlar, ben çocuk bile bu durumdan kendime gurur duyulacak bir pay çıkarmıştım. Göğüs kafesim, onun, bu kendini siper eden ve bir o kadar da saklı duran bedenine yakın olmakla bile birkaç beden büyümüşü, sanki...

Hissederdim, annemin, onun ketumluğundan ve herkesi önünde eğdiren gücünden rahatsız olduğunu; gördüğü saygıdan hasetlendiğini.

Bir gün köye hırsız girdi ve neredeyse bütün büyük ve küçükbaş hayvanları çaldılar. Babam bunun arkasında başkalarının olduğunu ve eğer peşine düşüp bu işi kimin yaptığını bulmazlarsa, önünün alınamayacağını söyledi köyün erkeklerine. Ertesi gün silahlarını kuşanıp hırsızların peşine düştüler. Babam giderken "Siz de bu akşam Zine'nin evine gidin, yalnız kalmayın" dedi anneme.

Yemeğimizi yedik. Halam yataklarımızı hazırladı. Yatmak için yataklarımıza girdiğimizde sordu annem "Sen yat-

mıyor musun?” , “Yok” dedi, “Ben yıkanıp dua edeceğim. Su var, isterseniz siz de yıkanın..”; “Yok sağ ol” dedi an-nem. Ben hemen atladım “Hala beni de yıka.”, “Gel hadi seni de yıkayayım” dedi. Heyecandan dilim damağıma yapıştı. Göğüslerindeki ceylanları görecektim. Beni leğene koydu. Eşarabını bana sıkıca doladı. Kollarını çemredi. İslanmamak için eteğinin ucunu kemerine takarak başladı beni yıkamaya. Ben onun da soyunacağını sanmıştım ama soyunmadı. Hemencecik yıkayıp kurulayıp giydirdi ve yatağa yerleştirdi bile. Soğuk girmesin diye yorganı önden arkadan kundaklar gibi iyice bastırdı ve gaz lambasını alıp banyoya gitti. Biraz zaman geçti. Ben neredeyse uyuyacaktım ki ayak sesleri ve lambanın aydınlığına gözlerimi kısarak baktım. O uyumadığının farkında değildi. Lambayı indirdi. Giyinmişti bile. Başındaki havluyu çıkardı. Gecenin karanlığında ışıl ışıl parlıyordu saçları. Buralarda kadınlığın ve güzelliğin en kıymetli ölçüsüydü uzun ve gür saçlar. Sanırım halamın saçlarının altına saklan-sam kimse beni bulamazdı. Usulca taradı. Ortadan ayırıp iki yanda ördü. Başını örttü. Kalktı gömme dolabı açtı ve yataklardan birinin içinden, sonradan markasının filinta olduğunu öğrendiğim tüfeği çıkardı. Mermileri kontrol etti ve yanına indirdi. “Bana hikâye anlatır mısın hala?” dedim. “Sen uyumadın mı daha?” dedi şaşırarak. Ve oturup başımın kıyısına, başladı hikâye anlatmaya.

“Bir gün, bir çoban hayvanlarını otlatırken derinden gelen acı bir ses duyar. Sesin geldiği yeri bulmaya çalışır. Sonunda mağaraların birinden geldiğini fark eder. İçeri girer. İçerde bir kadın kan ter içinde çığlık çığlığa ağlamak-tadır. Yaklaşır ve kadının hamile olduğunu görür. “Ne arıyorsun sen burada?” diye sorar çoban. Kadın, “Oğlumu doğurmaya çalışıyorum” der. Çoban şaşkınca “Gidip sana yardım getireyim” der hemen. “Hayır! Bana dünyadan haber ver!” diye atılır acısının katlanmış ağırlığıyla. Adam kadını anlamaz; “Ne haberi?": “Söyle n’olur! Dünyada insanlar hâlâ öldürürler mi birbirlerini? Hâlâ öfke mi hakim sevgiye?” Adam mağaranın içerisinde doğum sancısı çeken bu garip kadının sorduğu soruları hem anlamaz, hem de biraz geçiştirerek “Bir gün iyi olacaktır elbet. Hele sen bu dar yerden çık da... Bu şimdi sorulacak soru mu? Dünyadır... Her zamanki hal.” Kadın, “Sen böyle dedi-ğine göre hâlâ kavgalar sürmekte; insanlar birbirlerini öldürmekte, öfke, sevgiyi yenmekte hâlâ. Ben Kibele’yim. Toprağın anası Kibele! Altı bin yıldır oğlum bereketi doğurmaya uğraşıyorum, toprağa ilk kan düştüğünden beri... Ne zaman ki sevgi nefreti yendi, o zaman doğuracağım” der.”

Sözünü bitirirken gözleri içe dönmüştü. Uzun uzun baktı içine. Gaz lambasını kıstı. Beni alnımdan öptü. Örtüsünü düzeltti. O dua etmeye başladığında gözlerim kapanıyordu.

Horoz seslerinin arasında, bir çift iri bal rengi gözün sevgiyle bana baktığını gördüm. Eliyle uyandırdı beni. Gü-nün genel ayrıntıları yaşanırken, o öğle vakti başladı nohut falı açmaya. Yüzü gittikçe asılıyordu, “Falım çıkmıyor!” Bütün gün denedi, açılmıyordu fal. Bir uğursuzluk vardı ama ne? Ve fal açılmadı.

Gün batmaya yakındı, atlılar görüldü. Köpekler havlamaya, atlıları karşılamaya ilerledi. Havlamaları duyan ka-dınlar, birer ikişer evlerinden çıkmaya başladılar. Kümelendi herkes. Zine, kümenin önünde yürüyordu. Atlıların

gelişindeki sessizlik ve köpeklerin ulumaya dönen havlamaları huzursuzluğu büyüttü. Atlılar yaklaştıkça sessizlik ağırlaştı. Ve iyice yaklaştıklarında, atlardan birinin üzerinde bir ceset göründü. Kadınlardan biri, korkuyla, sessizliği yırttı. “Bir atın sahibi yok! Haho!”. Zine, başındaki örtüyü tuttuğu gibi savurarak fırlattı. Kadınlara ona doğru hızlandı. Hesaplaşır gibi kaldırdı kollarını göğe. “Xuda tu ji me çı duxazı!” (Allah sen bizden ne istiyorsun!) Ne isterdi ki tanrı onlardan? Erkekler utandı kadının restinden. Diğerleri vızıldar gibi ağlaya dursun, o kardeşinin cesedinde peltelenmiş kana işaret parmağını batırıp, kendi alınına sürdü. Bu arada kadınlardan bir ikisi başını örtmeye çalıştılar ama o itti var gücüyle Ellerini toprağa geçirdi. “Biz senin toprağına hizmet ettik! Ama sen... Sen durmadan belâ getirdin kapımıza! Xuda tu ji me çı duxazı!”

Cesedi indirdiler. Herkesin yüzünü derin bir acı gölgelerken, o atlılardan birinin belindeki bıçağı kaptığı gibi iki örgüsünün dibinden kesip, kardeşinin cesedinin üzerine attı; güzelliğinin altın sarısı takılarını.

Ve bir kere daha kaldırdı ellerini göğe.

Bir ritüeli izliyor gibiydim.

Herkes şaşkındı. Bu ketum kadının içtiği andın altında eziliyorlardı. Ellerini kuvvetle indirdi. Elbisesinin yakasından tuttuğu gibi beline kadar yırttı. Zaman kırıldı sanki. Dondu. O güne kadar herkesin merakla sözünü ettiği ceylanlar görünmüştü işte; kısa bir süre. Ve tırnaklarını etine geçirdi. Üzerindeki deriyi parçaladı. Kanıyordu işte... Boncuklarım inledi adeta.. O güzellik ve bereketin simgesi, o ağzıma süt akıtmış ceylan nakışlı memeler kanıyordu.

O kan ve diğer kadınların zılgıtlarla bezeli ağıtları, bugün bile içimdeki kuyuda yankılanıp duruyor.

Şimdi dönüp baktığımda, belki de Kibele hala, oğlu bereketi doğuracak bir dünyanın hayallerini bir kızıl derili büyücüsü gibi mağaraların duvarlarına isle değil, içindeki mağaradan akıttığı kanla resmediyor.

Ve Ana...

Ve Kadın...

Ve Memeler...

Ve ben, o gün öğrendim; memeler, boncuklanır boncuklanmaz yas tutmayı öğrenirmiş.

Mola

Nevbahar

S acdan bir aracın içinde bunca terlemesine rağmen küçük abdestinin gelmesine hiçbir anlam veremiyordu. Her şey çok normal bir seyir izliyormuş gibi, olmayacak bir zaman ve mekânda, idrarının onu böylesine teslim almasını neye yoracağını bilemiyordu. Saatine bakıp ne zamandan beri yolda olduğunu bilmek istiyordu, vazgeçti. Zamanı ve mekânı unutmak, değiştirmek için düş gücünü kullandı ama nafîle... İnsan fizyolojisinin, yani bazı sistemlerin otokontrol mekanizması ile alakasının olduğunu bir sağlık dergisinde okumuştü. “Hepsi yalan!” dedi içinden. “İşte saatlerdir deniyorum ama olmuyor. Şöyle derinden bir nefes alsam altıma kaçıracağım. Zamanın içinde biraz kaybolsam ve kurtulsam bu halden...” Gözlerini kapadı, başını geriye yasladı.

Bu sabahtı, yoksa dün müydü, ama yok hayır bu sabahtı. Ayaklarının dibinde duran saydam poşetin içindekilere bakıp bu sabah olduğuna karar verdi sonunda. Günün erken saatleriydi. “Xezala mın, hela rabe, ez nızanım çı buye bang te dıkın.” (Ceylanım kalk, bilmiyorum ne olmuş, seni çağırıyorlar) diyen Yadê'nin (Ana) iç çeken sesiyle gözlerini açmıştı. (Ranzasının alt katında yatan, yetmiş bir yaşındaki arkadaşına Yadê diye hitap ederdi.) Doğrularak yatağından kalktı. Saatine baktı, 04:20'yi gösteriyordu. Yadê'si ağlamıştı. “Vardiya yeni değişmiş, dur bakalım, öğreniriz şimdi” dedi... Yatakhanelenin kapısındaki mazgal deliğinden boş koridora seslenmişti: “Bakar mısınız gececi arkadaşlar burada mı? Yadê'nin bir problemi var galiba. Arkadaşlar buradaysa gelsinler, Yadê konuşmuyor.” Karşı taraftan cevap beklemeye karar vermişti, çünkü kız kardeşine bir daha taşkınlık yapmayacağına dair söz vermişti. Buradan başka yere götürülmemesi için uslu oturacaktı.

Sevki vardı ya da sürgünü... Ama onun sinirli olduğunu bilen gardiyan sevk haberini cinayetten hükümlü arkadaşı Yadê'ye söylemişti.

“Ne olmuş, ne olmuş?” dedi kısa boylu asker. Onun bileğine bu sabah kelepçeyi takan Trakya ağzıyla konuşan asker “Araba hararet kaldırmış, biraz dinlenmesi lâzım oğlum.” dedi arkadaşına. Bu sabah onu araca bindirirlerken kaba davranmışlardı, bunun için silüetlerini beynine kazımişti. Kapılar hızla açıldı, sertçe kapandı. Birilerinin

paldır küldür araçtan inip bindikleri anlaşılıyordu. “Fırsat bu fırsat” dedi içinden ve dış dünya ile arasındaki tek hava akımını sağlayan, sürgülü, sac bölümün üst tarafına matkap ile açılmış on bir deliğe temiz hava almak için ağzını dayadı. Ağzını deliklere yapıştırıp derin nefes alayım derken bacaklarının arasında bir sıcaklık hissetti ama eğilip bakmak istemedi. “Olan oldu ne yapabilirim ki.” dedi içinden, muzır bir ifadeyle.. Birden utandı. “Yoksa bu bir zafiyet mi? Ne olursa olsun nefes almamalıyım.” dedi içinden ve kendini cezalandırma yoluna gitti. “Görürsün sen derin nefes almanın ne demek olduğunu. Tut bakayım nefesini! Beni hiç bağlamaz kusura bakma, senin yaptığın başışlanamaz bir zayıflık. Yok sigara içiyorum da, birazcık nefes problemim var da, anlamam. Bütün bunların bir gün olabileceği öğretilmişti (!) sana. Değil mi?”

“Komutanım söylediğiniz mola yerine yaklaşık 57-60 km gibi bir yolumuz kaldı,” dedi kendinden emin, yılların ring şoförü.

Komutan yorgun bir sesle:

“Evladım kapıyı biraz açın şu kızcağız da hava alsın.” dediğini duydu.

Duyduğu bu emirle gerisin geri dönüp daha önce oturduğu yere çöktü. Pantolonundaki ıslaklığı görmelerini istemiyordu. Araç durduğundan bütün konuşmaları duyabiliyordu.

Komutan şoförle önde oturmaya devam ediyordu. Konuşmalardan komutanın sigara içmediğini anlamıştı.

Şoför titrek bir sesle, sigara içmesine izin veren komutana:

“Sağolun komutanım” dedi. “Ne yaparsınız, alışkanlık işte. Hayat çok zor buralarda... Siz de az çok gördünüz, vallahi her bir yola çıktığımızda ölüme gidiyormuşum gibi çocuklarımla vedalaşıyorum. Korkuyorum her seferinde, sağ döner miyim diye. Allah’tan bu güzergâh sakın...”

Güneye doğru bir yerlere götürüleceğini anlamıştı ama “nereye” sorusuna cevap alamamıştı. “İyi, tamam, anladım sevkim çıktı ama nereye götürülüyorum ve neden bu saatte?” diyerek saatine bakmıştı. Saat 04:40. Hiçbir yanıt vermeyen kadın gardiyana: “Bir dakika bekleyin, tuvalete gitmem lâzım.” demişti. Çıktığında Yadê’nin onun eşyalarını topladığını görmüştü. Gardiyanlar onu götürmeye kalkınca Yadê araya girerek: “Bari terliğini çıkarıp ayakka-bısını giysin.” demişti. Koğuşun ortasına toplanan eşyalarına bakmıştı bir süre; iki tişört, uzun kollu bir gömlek, iki pantolon, tarak, şampuan, sabun, diş fırçasıyla diş macunu, havlu, iç çamaşırıları... Tuvalette yıkadığı yüzünü her zamanki gibi koluyla silmişti. Yadê yine kızmıştı ona. Bunun üzerine ona kızan yaşlı yoldaşına gülümsemişti.

Komutanın emriyle tekrar ring aracına bindiler. Aracın içi yine karanlık ve havasız bir hal almaya başladı. “Demek ki arızası giderildi.” dedi içinden. Zaten beklemekten ve belirsizlikten sıkılmıştı. ‘Mola yeri’ demişti şoför, demek ki bu güzergâhta bir tesiste mola vereceklerdi. Birden telaşlandı: “İyi de o zaman ben ne olacağım?” diye düşündü.

“Acaba beni de indirirler mi, indirirlerse kelepçelerimi çözerler mi? Çözmezlerse inmem valla. İki elimi serbestçe kullanıp buz gibi bir ayran içerim o zaman.” Tatlı bir heyecan kapladı içini.

Mola deyince aklına otobüs yolculukları gelirdi. Otobüs yolculuklarını severdi ama mola yerlerini hiç sevmezdi, çünkü oralarda her şey çok pahalı ve kalitesiz olurdu.

“Tüh, sabahtan beri niye hiçbir şey yemedim ki.” diye mırıldandı. Yadê ona yol azığı hazırlamıştı; iki salatalık, bir domates, biraz üzüm ve ekmek. “Peynir susatır, bu gâvurlar da sana su vermez.” demişti Yadê. “Ah, Yadê ah,” dedi gülümseyerek. 17 gün aynı koşuğa beraber kalmışlardı. Bu kısa zamanda çok iyi arkadaş olmuşlardı. Bu süre içinde, kız kardeşine verdiği söz üzerine, günlük gazeteyi bile istememişti. Haberleri haftalık olarak ondan almıştı. Kitap da istememişti; “buranın kütüphanesinden yararlanırım” demişti kardeşine.

Ağzı kurumuştur, susuzluğunu gidermek için ayak dibindeki poşetten üzüm almaya niyetlendi. Öfkelenmişti yine. Üzüm salkımını bir elinde tutup öbür elin parmaklarıyla koparıp yiyemedikten sonra bir anlamı yoktu.

“Bakar mısınız?” dedi diğer bölümdeki askerlere seslenerek “Üzüm yer misiniz?”

Hem arabanın çıkardığı gürültüden hem de kendi aralarında yüksek sesle konuştuklarından duymadılar onu. Tekrar seslendi onlara:

“Üzüm yer misiniz?”

Askerlerden biri yüksek sesle:

“Yok be, ne üzümü, karnımız zil çalıyor.” dedi “Hem sen ye onu, yolumuz uzun daha.”

“Ne! Ne demişti bu ya? Ne demek istemişti yol uzun demekle? Nereye götürüyorlardı onu?” Bağırarak istedi bir an ama durdu ve yeniden düşündü. Başını geriye yasladı. Gözlerini kapadı ve titrek bir sesle içli içli ağlamaya başladı. Bir süre sonra toparlanarak ağlamayı kesti. Kız kardeşine kızdı birden. Demek sesini çıkarmamak, hanım hanımcık olmak, okumamak, bağırarak, şarkı söylememek hiçbir şeyi değiştirmiyordu. Basbayağı sürgün edilmişti işte ve bu sürgüne tepkisiz kalmıştı.

“Yahu, Allah rızası için biriniz bana nereye götürüldüğümü söylesin.” dedi askerlere. “Hem ne çıkar söylerseniz ha, elim kolum bağlı kuş olup uçacak değilim ya.”

Ayağa kalktı. Aradaki sacdan bölmeyi tekmelemeye ve avazı çıktığı kadar bağırarak başladı. Kendi sesinden korktu bir an ve sustu hemen. “Ne yapmaya çalışıyorum.” dedi içinden ve aracın küçük penceresinden dışarıya baktı. Etrafta ne bir köy görünüyordu ne de kasaba. Bir kasabadan geçmişlerdi sanki ama neresi olduğunu anlayamamıştı. Belki köyleri de geçmişlerdir ama oturduğu için bunu fark edememişti.

Aracın içinde ayakta durulmuyordu ,yalpalıyordu durmaksızın. Otmaya karar verdi. Birden aracın sağa dönüp hızını biraz düşürdüğünü görünce heyecanlandı. Belki bir yol araması vardır, birileri onu duyar diye bağırmaya hazırlanıyordu ki araç iyice yavaşladı. Ayağa kalkarak etrafa bakındı birkaç hanelik köy gibi bir yere doğru gidiyorlardı. Bir oyun mu oynuyorlardı, bunu anlayamadı. “Meseleyi anlamadan bağırmayacağım,” dedi içinden ve beklemeye koyuldu.

“Ahh, yoksa mola yerine mi geldik?” diye düşündü bir an ve dışarıya pür dikkat kesildi. “Görünürde hiçbir araç yok, oysa dinlenme tesislerinin önünde sürekli araçlar olur.” diye düşünürken ring aracının gürültülü sesi kesildi ve birden durdu. İçindeki kaygıyı atarak: “Oh be dünya varmış.” dedi sevinç içinde. Dinlenme tesislerinin o garip anonslarını duymak için kulak kabarttı. Etrafta hiç ses yoktu. Herkesin araçtan indiğini duyuyordu.

Şoförün: “Tamam komutanım, bekliyorum.” dediğini duydu.

“Ne oluyor? Neler dönüyor burada? Diğerleri gittiğine göre şoförden bir şeyler öğrenirim.” dedi içinden. “Abi bakar mısınız? Niye durduk, bir arıza mı var?”

“Yok canım” dedi şoför “Allaha çok şükür, yola çıkmadan bir gün önce bakımını yaptıırırım arabanın. Yoksa bu uzun yola dayanır mı dersin.”

Eyvah şoför de uzun yol demişti.

“Ya abi, onlar yokken nereye gittiğimizi söyleyemez misin?” dedi endişeyle

“Boş ver, ne yapacaksın sen, iyi bir yere gidiyorsun. Güzel bir yer. Her tarafı yeşil, pırl pırl bir havası var.”

“Tövbe, Yarabbim tövbe, bu adam tatile götürüldüğümü mü düşünüyor acaba. Yok, efendim yemyeşil bir yermiş, temiz havaymış, daha neler.” diye geçirdi içinden.

Şoföre yeniden seslenerek:

“Peki abi, burada niye durduk?”

“Mola vereceğiz, yemek ayarlıyorlar.” dedi şoför ve devam etti konuşmasına “Sen niye rahat durmadın ki, yazık değil mi ailene oradan buraya her seferinde nasıl gelsinler?” “Öff be bu sıcakta bir de bu adamın nasihatlerini mi dinleyeceğim şimdi. Hata bende niye soruyorum ki ona, onun sivil giyimli olması hiçbir şeyi değiştirmiyor maalesef.”

“Abi komutanım gelebilir” dedi bir asker şoföre seslenerek

“Durun! Bir saniye bakar mısınız, ben ne olacağım peki? Abi kapıyı açın bari. Kapıyı açınnn!” diye avazı çıktığı kadar bağırdı. Ama sesine hiçbir yanıt alamamıştı. Pantolonuna baktı, kurumuştu. Aracın mazot kokusu, ter kokusu

onu iyice bunaltmıştı.

“Komutan, hey oradakiler kapıyı açın, boğuldum burada.” diyerek bağırdı yine.

Kapı açıldı. Şaşkınlık içinde karşısındaki askere baktı ve muzip bir ifadeyle:

“Biraz hava almak istiyorum.” dedi. “Lütfen ara bölmeyi de açın, yürümek istiyorum. Ayaklarım iyice şişmiş.” Espri yapıp ‘size soğuk ayran ısmarlarım’ diyecekti, vazgeçti.

Arayı açmadılar. Açık kapının önünde iki asker bekliyordu.

“Oğlum, biz halimize şükredelim, buradakilere baksana; çölün ortasındalar... Offf, bir de anamın hasreti olmasa.” dedi esmer yüzlü asker.

“Hadi lan” dedi ötekisi “biz ne yapalım, ne anamız var ne yârimiz. Tam on üç sene oldu baba ocağından ayrı-
lalı. Anasını s.....min orospusu analığım olan kadın yüzünden... Ha s..tir lan, nereden çıkardın ana ocağını baba
ocağını.”

Yanlarına telaşla gelen bir asker:

“Lan, neredesiniz oğlum, komutan bekliyor.” dedi. “Hadi çabuk olun. Kızı da çıkarın.”

Nasıl yani, onu da mı alacaklardı yanlarına? Ama nereye?

Aradaki bölmenin sürgüsünü çekti biri.

“Hadi kalk bakalım, ne oldu yani o kadar bağırdın.” dedi asker. “Bir de kendinizle övünüp durursunuz, hani dün-
yayı değiştirecek kadar iradeniz vardı.”

Onu dışarıya çıkarmalarının hatırına sesini çıkarmadı. Söylenen şeyi ağır bir hakaret olarak algılasa da; “El mah-
kum... Şu çarkın anasına ...” dedi içinden.

İner inmez şaşkın bir halde etrafına bakındı. O da ne, bir jandarma karakolunda mola vermişlerdi.

Nizamiye kapısında bekleyen askerlerin gözlerinin içine baktı. Biri yüzünü hafifçe çevirip bakışını kaçırdı, ötekisi
“vah vah” der gibi acıklı bir bakış fırlattı.

Kendisinden yaklaşık iki metre uzaklıktaki plastik sandalyeyi göstererek:

“Gel kızım gel, otur şuraya. Sen de yorulmuşsunur.” dedi araç komutanı.

Usulca sandalyenin kenarına ilişti.

“Al, bir bardak da su iç.” dedi komutan sevecen bir ifadeyle. “O elindeki ne öyle?” diye sorarak devam etti ko-

nuşmasına.

“Şey,” dedi isteksiz bir halde. “Şey, belki bir şeyler yerim diye düşündüm, yaşlı teyze (Yadê dese anlayamayacaktı) hazırlamıştı, yolda yemem için... Yaşlıları bilirsiniz işte.”

Kafasını kaldırdığında araç komutanının onu dinlemediğini, karakol komutanıyla sohbete başladığını gördü.

“Pis domuz” dedi içinden. “Suratının kırmızılığına bak hele. Niye gülüyor bu adam. Komik bir şey mi söyledim, madem dinlemiyorsun niye soruyorsun o zaman. Aman canı cehenneme onun. Sen kendine baksana...”

“Kalk, elini yüzünü yıka kızım, terlemişsin. Rahatlarsın biraz.” dedi komutan.

Komutanın bu tavrını babacan buldu ve az önce onu domuzla benzettiği için kızdı kendine. Biraz toparlanarak komutana doğru bir iki adım attı. Bileğindeki kelepçeyi göstererek:

“Bunları açmayacak mısınız?” dedi.

“Acele etme kızım.” dedi komutan. “Sabret biraz, elbet çıkaracağız.”

Acele ve sabır kelimeleri hecelere bölündü. Beyninin her lobuna belki yüzlerce kez kazındı, oradan diline aktı; “a ce le sa bír a ce le sa bír...”

Başı öne düştü. Mırıldanarak yürümeye başladı: “a ce le sa bír a ce le sa bír a ce le sa bír a ce le sa bír...”

Arkasından gelen askerlerden biri:

“Hey yavaş yürüsene!” diye seslendi ama askeri umursamadan yürümeye devam etti.

Birden karakol komutanının sesini duydu:

“Bir saniye bekle evladım.” dedi. “İçeriye bakayım, hanım çocuğu uyutuyordu.”

Başını kaldırdığında karakolun arkasındaki lojmanın önünde durduklarını fark etti.

Karakol komutanı askerlere emir vererek:

“Çözün kelepçelerini.” dedi. Ardından, ona bakarak: “Sen içeri gel bakalım.”

Kelepçesi açılınca komutanın ardına takıldı. Komutan lojmanın kapısında durarak içerideki kadına seslendi:

“Hanım, kıza yardımcı ol da ihtiyaçlarını gidersin.” dedi.

Kadın afallamış bir haldeydi. Yazmasını düzeltti hemen. Kayan yazmasının altından kumral saçları fark ediliyordu. Bal rengi gözleri vardı kadının. Göz göze geldiler bir an. “Daha çocuk,” diye geçirdi içinden.

Ayakkabılarının bağcıklarını yolculuğun başında almışlardı, bunu unutmuş olacak ki onları çözmek için eğildiğinde olmadıklarını fark etti. Ayakkabısını çıkararak içeriye girdi. Tuvaletin önünde var olduğunu düşündüğü aynadan suratına bakmak için sabırsızlanıyordu. “Geç kızım, geç.” dedi kendisinden küçük olduğunu düşündüğü karakol komutanı

Kadın, kısa, dar antreden geçirdi onu.

“Buyur lavabo burada.” dedi.

Karakol komutanı yanlarından geçerek bir odaya girdi. Kadın da kocasının girdiği odaya daldı hızla. Odanın kapısını açık bırakmışlardı. Kulak kabartarak konuşulanları duymaya çalıştı. “Yok yok, biraz dinlendikten sonra yola devam edecekler. Karakolda yemek hazırlattırıyorum onlara... Yok canım, sen de, ben varım burada, korkmana gerek yok... Hem bu zararsız olanlardan; yani cahilce işin içine girmiş...” Kadının sesi ilk kez duyulacak kadar yükseldi: “Yeni uyudu, rahat bırak onu. Açma yüzünü, sivrisinekler ısırıyor. Ne hale soktular, baksana... Yavrucuğun ne kadar kanı var ki...”

Dinlemeyi bırakıp tuvalete girdi.

İhtiyacını gidermek rahatlatmıştı onu. Tuvaletten çıkmak istemiyordu. Ayaklarına da su dökerek: “Ohhh be dünya varmış.” diye mırıldandı. “Biraz daha oturacağım valla, ne olur ne olmaz, ya kalktıktan sonra yine çişim gelirse.” Bu sabah yola çıkmadan 20 dk. içinde iki kez tuvalete gittiği halde yolda bir tuvalet felaketiyle karşılaşmıştı. Bu durumdan ders çıkarmak ister gibiydi. Saatine baktı. Saat 15:13’ü gösteriyordu. Yola çıkalı on saat olmuştu sabah 05:00’de yola çıkmışlardı “Daha ne kadar yolum var? Beni nereye götürüyorlar,” dedi içinden.

“Hey kızım, orada mısın? Hadi çabuk ol biraz. Herkes seni bekliyor.” diye seslendi karakol komutanı.

“Allah Allah, neden herkes beni bekliyor ki? Sanki beraber yemeğe oturacaktı gibi konuşuyor adam.”

Karakol komutanı yine seslendi ona.

“Tamam, biraz rahatsızım. Çıkarım şimdi.” diyerek yanıtladı komutanı.

“Hanım, ben yemeğe bakmaya gidiyorum... Korkma tamam mı, çocuklar dışarıda nöbet tutuyor. Ama yine de çocuğa dikkat et sen...” diyen komutanın sesini cılız da olsa duydu.

Tuvaletten çıkmayı hiç istemiyordu, çok rahattı. Fakat biraz daha gecikmesi halinde kadının korkacağını ve askerleri çağıracağını düşünerek bu keyfe son vermeye karar verdi.

Tuvaletin yanındaki lavabonun üstünde mavi, plastik çerçeveli, küçük aynadan baktı kendine. Ellerini, yüzünü sabunla iyice yıkadıktan sonra saçlarını açtı. Saç dipleri terden sırlıslıkla olmuştu. Saçlarını çok seviyordu. Beline

kadar uzayan saçlarını “kesmeyeceğim” demişti kız kardeşine.

Kadının olduğu odadan bir bebeğin ağlama sesini duydu. Heyecanlandı birden. Alelacele saçlarını topladı; bebeğin ağlamasına dayanamıyordu. Hemen gidip susturacaktı onu. Hızla odaya doğru yürüdü. Kapıya vardığında kadın gördü onu. Görür görmez de sapsarı kesildi ve olduğu yerde kalakaldı.

“Eyvah ben ne yapıyorum,” dedi içinden usulca. Ayakta duran kadının bluzunun içerisinde sutyensiz duran göğüslerinin gerginliği ve bluzundaki süt lekelerinden yeni doğum yapmış olduğunu anladı. Loğusa kadını korkuttuğu için üzüldü.

Şaşkın bir ifadeyle:

“Çok özür dilerim, lütfen korkma benden.” dedi. “Sadece bebeği merak ettim.”

Kadın paniğe kapılarak bebeğin beşiğini odanın dip köşesine doğru sürükledi.

“Canım benim, çok özür dilerim.” dedi yine. “Beni yanlış anlama lütfen. Hem baksana ben de senin gibi bir kadıyım. Daha çok küçüksün. Burada tek başına bebek büyütme zor oluyordur.”

“İşin bitti mi? Hadi çabuk ol. Senin yüzünden komutandan fırça yedik. Bir saattir ne yapıyorsun içeride?” dedi onu çağırmaya gelen asker.

Saatine bakarak:

“Ne bir saati be, topu topu yedi dakika olmuş.” dedi öfkeyle kendisini kelepçeye bekleyen askere ve devam etti konuşmasına: “Ben de yemek yiyeceğim, takmasan olmaz mı?”

“Hayır, olmaz” dedi asker “takmazsam komutan kızar.”

İçeri girerken evin girişine bıraktığı azık torbasını almak için eğildi. Komutanın eşi sanki çıktığından emin olmak için arkasından bakıyordu. Allahasımarladık, demek için döndü. Kadının irkildiğini görünce vazgeçti. “Neden,” dedi içinden. “böyle olmak zorunda mı? Bu çocuk yaşta anne olmuş kızcağzı beni nasıl anlatsın, ona bir şey anlatılmazsa.”

Tek kelime etmedi. Kapının önündeki ayakkabılarının arkasını kırarak; “Ayaklarım biraz nefes alsın,” diye geçirdi içinden.

Asker bileklerini kelepçeledi. Elindeki azık poşeti ile jandarmaların ortasında kameriyeye doğru yürümeye başladı. Kafasının içi yağmalanmış gibiydi. Ne düşüneceğini, ne yapacağını bilemez bir haldeydi. Yerdeki dikenli otlara takıldı gözleri, sıcağın kavrulmuşlardı. Başını kaldırarak etrafına bakındı. “Burası neresi olabilir?” diye düşündü. Karakolun kapısının üstünde neresi olduğu yazılıydı gerçi ama yine de hangi ilin sınırlarında olduğunu bilmiyordu.

Kameriyeye yaklaştıklarında, komutan:

“Burayı çok sevdiğin galiba. İstersen seni burada bırakalım. Ne dersin?” dedi. Yanıt alamayınca konuşmaya devam etti: “Hadi evladım, sizler de gidin yemeğinizi yiyin; üçünüz kaldınız. Ha bir de buraya bir yemek göndersinler,”

Yemeğin kendisi için istendiğini anladı ve hemen atıldı:

“Yok, zahmet etmeyin, benim yemeğim var.” diyerek elindeki poşeti gösterdi.

Komutan güldü, bir yandan da karnını sıvazlayıp geçirdi.

“Tamam canım, anladık” dedi “düşmanın yemeğini yememen lâzım. Öyle değil mi? Sen bilirsin yine de zorlamak yok bizde!”

“Sizi düşman falan gördüğüm yok.” diyerek yanıtladı komutanı. “Bu kişisel görüşünüz... Sizler de emir kulusunuz.”

Askerlerden biri ona bir tabldot tabağı yemek getirdi. Salçalı makarna (kurdeleli makarna, bunu da hiç sevmezdi ya), patlıcan türlü, üzüm ve ekmek vardı tabakta. İçinden; “bunun ayrıları eksik,” dedi. Canı ayrılan çekmişti.

“Neyse neyse,” dedi Komutan, “yaptığınız en iyi şey teori yapmak, felsefe yapmak. Hani ne oldu, bunca can kaybı ha? Kime ne faydası oldu? Yazık değil mi sana? Şimdi neyi değiştirebildiniz? Hepsi gavur oyunu işte.”

“Boş verin bunları hepsi inatçı zaten. Çoğu cahilliğinden işin içinde baksana bu kızcağıza...” dedi diğeri onu desteklercesine.

Hangisinin rütbesinin daha yüksek olduğunu bilmiyordu ikisi de birbirine komutanım diye hitap ediyordu. Onlarla tartışmayı doğru bulmadı.

Yemeğin ucuna dokunmuştu bu arada. “Bunca sözden sonra gerçekten yememek lâzım ama boş ver, varsın onlar haklı olsun bu seferlik.” diye geçirdi içinden.

Komutan konuşmaya devam ediyordu ama ne dediğini anlamamıştı bile, çünkü akli lojmandaki kadında kalmıştı. Kadının neden kendisine böyle davrandığını anlamaya çalıştı. Tekrar lojmana gitmenin yolu tuvalet ihtiyacını söylemekten geçiyordu.

“Evladım, bir bakıver içeridekilere.” dedi komutan. “Yemeklerini çabuk yesinler. Karanlık çökmeden yola çıkmalıyız, çok geciktik zaten.”

“Aman Allah’ım” dedi içinden. Gitme hazırlıkları başladı. Gitmek, gecikmek, kadın, uzun yol, karanlık... ve daha birçok şey iç içe geçti zihninde. Midesi bulandı birden, kusmamak için derin derin nefes aldı.

“Hadi kızım, karar veremedin mi daha?” dedi komutan “Zaten istesen de keyifle yiyemezsin artık, birazdan kal-
karız.”

“Yok, hayır,” diyerek yanıtladı komutanı. “başım biraz ağrıyor da, hava da çok sıcak, midem de kötü.” Ardından:
“Pardon lavaboya gidebilir miyim,” dedi

“Evladım götür onu.” dedi komutan. “Çabuk ol ama, yolumuz uzun daha.”

“Yine yolumuz uzun dedi.” diye geçirdi içinden “Ne bitmez yolmuş bu kahrolası. Fizan’a gitmiyoruz ya.” Diğer
yandan komutanın yolun uzun ve karanlık olmasından korkması keyiflendirmişti onu.

Bu sefer yanında bir tek askerle gitti lojmana. Kapının önüne geldiğinde, üzerinde kırmızı harflerle “EVET” yazan
5 kg’lık sarı yağ kutusundaki kasımpatı çiçeğine takıldı gözleri. Yaprakları sıcaktan kavrulmuştu, dallarında da kü-
çük, siyah böcekler vardı. “Bu salak, siyah böcekler çiçeğin canına okumuşlar saksısı da küçük gelmiş ona baksana
benim ki çok daha iyi saksısı da büyük üstelik,” dedi içinden.

Asker kapıya iki kez hafifçe vurdu. İçeriden kadının cılız sesi geldi:

“Kim o? Bekleyin geliyorum.”

“Benim yenge.” diye yanıtladı onu asker. Tanıdık sesini ona duyurduğundan emin olduktan sonra: “Komutanım
gönderdi, kadının tuvalet ihtiyacı varmış da.”

Ne kadar da kaba söylemişti asker, onu kadın yapmıştı. “Kadın senin anandır,” dedi içinden. Sonra bunu düşün-
düğüne pişman olup hafifçe gülümsedi. “Elbette ki kadınsın sen. Evet, ta kendisisin. İşte kadın duyarlılığı değil
midir seni ikinci kez kapının arkasındakini görmeye götüren duygu... Bu garibana niye kızılıyorsun ki...”

Kapı yarı aralandı. Kadın az duyulur bir ses ile: “Buyur,” dedi.

Askeri de antreye aldı. Kendi eviymiş gibi dosdoğru tuvalete gitti, aslında buraya geliş nedeni tuvalet değildi,
kadını görmek, ona bir iki kelime ile derdini söylemek ve belki de o minik bebeğin yanağına küçük bir öpücük
kondurmaktı. “Yok daha neler, kadın sana nah öptürür bebeğini. Az önce kendi kulaklarıyla duydun, kocasına
bile öptürmüyordu.” diye geçirdi içinden.

“Çok oyalanma.” dedi asker. “Yine fırça yemek istemiyorum.”

Cevap vermedi. Tuvaletten çabuk çıktı. Bebeğin olduğu odaya kadını görmek için gidecekken kadının tuvaletin
sol tarafındaki mutfaktan çıktığını gördü. Bu ani karşılaşma ikisini de korkuttu bir an. Durdular ve birbirlerine baktı-
lar. Kadının yolunu kesmişçesine antrenin ortasında duruyordu. Cesaretini toplayıp konuşmaya çalıştı. Ses tonunu
ayarladı. Söyleyeceği kelimeleri netleştirdi zihninde.

“Canım benim, biraz önce geldiğimde seni bu denli korkuttuğum için özür dilerim. Aslında üzülüyorum böyle konuşunca. Sana bir şey söyleyeyim mi, hiçbirimiz suç...” daha cümlesini tamamlamadan dışarıdaki asker öfkeyle içeri dalarak bağırdı:

“Ne yaptığını zannediyorsun sen? Yenge iyi misin?”

Kadın hiçbir şey demeden kenara çekildi.

“Haydi çabuk ol bakalım!” diyerek yine kızdı asker.

Dışarıya adım attığında döndü ve arkasında durduğunu hissettiği kadına söyleyeceğinden emin olmadığı halde ismini sordu. Kadından hiçbir yanıt alamadı. Ama konuşmaya devam etti:

“Kasımpatı çiçeği bu sığağa dayanamaz, içeriye alsan iyi olur ya da gölgelik bir yere koy. Böceklerden temizlemek için de çiçeğin dibine biraz kireç serp... Bu çiçekten bende de var. Bunun rengi ne? Sarı mı, kırmızı mı? Bendeki beyaz renkli... Kasımpatı çiçeğini çok severim ama seninkinin yeri çok sıcak. Bu sıcakta yaşaya...” Cümlesini bitiremedi. Komutanın eşi tavşan çevikliği ile saksıyı hızla alıp içeri girdi ve demir kapıyı öyle bir şiddetli kapattı ki şok olmuştu. Ne demişti ki?

Daha çiçek bakımını anlatacaktı ve allahısmarladık diyecekti, belki de kucaklaşacaktı onunla...

Askerin önünde yürürken, Temmuz sığağından mı yoksa bu on saatte yaşadığı yolculuğun gerginliğinden mi insanın insana, insanın kadına, kadının kadına, kadının çiçeğe uyguladığı şiddetin yoğunluğunu bütün bedeninde hissetmesinden mi bilemiyordu, midesi çok bulandı, başı döndü, gözleri karardı, bir iki tökezledi. Demek kime ne fayda ha komutan efendi, şu kadına giydirilen savaş rengi elbisenin hesabını kim verecek, bunu da biz mi yaptık... Tekrar yürümeye gayret etti, bacakları taşıyamadı onu ve yüz üstü yere düştü.

Asker panik içinde koşarak komutana haber verdi.

Sesler birbirine karıştı o an:

“Revire taşıyın onu...”

“Buzlu su getirin.”

“Ayaklarını havaya kaldırın.”

“Burnundaki kanı silin.”

“Nabzına bakın...”

“Bunların ölüsü de belâ, dirisi de...”

Ölesiye Yorgun

Müge Tuzcuoğlu

Çok sıcak. Cehennem gibi. Toprak, kor ateş. Taşlara el sürülüyor. Yaprak kıılmıyor. Bir de nem eklendi mi bunların üzerine, hiç çekilmiyor. Mevsimler mi gitgide değişiyor, yoksa ben mi yaşıyorum? Geçen yaz bu aylarda, bu kadar sıcak olmamıştı. Güneş sanki tepemde. Çok bunaldım. Şimdi soğuk bir ayran olsaydı. Tek dikişte içseydim.

“Ayy... Çok sıcak!”

Yorulduğum. Hiç halim yok. Bebe uyutmadı ki gece. Sıcaktan o da uyuyamadı tabii. Gözümü kırpmadım valla. Kaç haftadır böyle. Belki biraz büyüse, biz de uyuyabiliriz. Ellerimi kaldırmaya dermanım kalmadı. Ama ezberlemişler gibi, nasıl da toprağı yarıyorlar! Dur desem durmayacak gibiler! Toprağı giren parmaklarıma kıymık batsa da, çarpsa da tırnağım; durmuyor, çalışıyorlar. Kökünden tuttuğı gibi atıyor sepete. Ben istesem de istemesem de...

“Kız şurdan suyu uzat! Yanmışım zaten, dermanım kalmamış...”

Üff, bu da sidik gibi olmuş! Ulan yarıcı orada serin serin otursun, bizim kığımızdan ter aksın burada. Anam di-yordu zaten tarlada iş yok, tekstile gir diye. Atölyenin içi hem serin de olur. Burada çalıştığın bir saat, orada on saate bedeldir be. Hem temiz iş. Aldığın belli, alacağın belli. Yaptığın belli, yapacağın belli, Burada üstüm başım çamur içinde. Sucuk gibi olmuşum. Hem orada oturarak çalışırsın. Burada bitsem de yorgunluktan oturmak yok. Öldüm, bittim, çok yorulduuuum...

“Ay şimdi entariyi çıkaracağım üstümden. Nasılsa erkekler uzakta. Ne fark edecekler ha beyaz gömlek, ha tenimi görmüşler.”

Ha ha ha ha...

Kız ne yaptı ki acaba evde? Bebe de acıkmıştır. Uyuttu mu acaba ablası Necatimi? Eve gidince unutmasam da iki çamaşır vardı onları da yıkasam. Hem suyun altına girerim. Başka türlü yetiştiremeyeceğim. Daha yemek yap, bu-laşığı yıka, yünler serilecek, halılar var... Nasıl yetiştirilecek bilmem. Bizim komşuya desem de halıları birlikte yıkasak. Geçen öyle yapmıştık. Hem suyu, sabunu az gidiyor hem beraber olunca çabuk bitiyor.

“Kız sıcakta adetten kesilir mi? Vallaha iki aydır ses yok. Hamileyim desem, herifin yüzünü görmüyorum. Eve gidiyorum, iş yapıyorum, zaten pestilim çıkıyor. Yatıyorum. Kız yoksa bu ben uyuyorken... Hı?”

Bir kere çamaşır yıkarken gelmişti yanıma. Yoksa? Aman hemen de hamile kalınmaz ki! Yeni büyüyor bir tanesi. Onunla zor uğraşıyorum. Ben ne yaparım bir taneyle daha? Kızın suratı kaldı bir karış. Allah rızkıyla verir derler gerçi... Onlar bari kurtarsalar kendilerini. N' olurdu sanki? Şöyle durumları iyi olsa. Halleri vakitleri yerinde olsa...

“Amaaan, ne olacak iki dakika durmuşsam? Ayaklarım uyuştı. Görürse görsün. Gelsin, kendisi dursun bu güneşin altında. Anam belleniş zaten...”

Ürüne de para vermiyorlar zaten. Neden bu kadar çok çalışıyoruz ki sanki? Gök ne kadar büyük. Ne kadar güzel. Şöyle gözlerimi de kapayayım. Ohh! Uzanabilsen, bir de ayaklarımı uzatabilsen. Yarıcı görürmüşmüş. Canımdan bezdim be!

“Allah belânı versin senin yarıcı kadar. Toprağa giresin de çıkamayasın inşallah. Karın da böyle tekme yesin inşallahhh!”

Gözümüzü kapatınca uyuyoruz. Ne yapayım? Öyle tekme mi atılır! Şeytan diyor ki çek, git. Kendisi sürsün toprağını, kendisi beslesin hayvanını. Hayvanoğlu hayvan!!

“Kız bi yastık getir oradan. Şöyle döşeğe uzanıp emzireyim. Belimin ağrısından gebereceğim. Yarıcı kadar başına taş düşsün.”

Karnımı yardı pislik herif. Hâlâ ağrıyor. Tee... Mosmor olmuş. Midem de bulanıyor. Hamileysem de düşmüştür herhalde. Daha bu halde kalk çamaşırları yıka, yemeği hazırla. Tarlaya git çalış, eve gel çalış. Gözlerimi de açmıyorum ha! Az uzansam mı ki şöyle? Aman, herifin geleceği tutar, yemek ister, zıbarmak ister. Bebe de nasıl acıkmış. Sömürdü, bitirdi valla. Kurban olurum seni veren Yaradana. Gözlere bak. Senin kaderin de benim gibi olmaz inşallah kara gözlüm. Seni emzireyim de şöyle bir saat uzansam ne olur ki? Bütün gün esneye esneye ağzım ayrıldı. Çok uykum var. Çok.

“Anneeee... Anneee... Uyan... Bebe mosmor olmuş.”

“Ay nasıl da uyumuşum. Öyle uyandırılır mı kız. Bebe de kalmış kucağımda..

Necati?”

...

Ağzında süt mü kalmış?

Necati?

Nefes almıyor mu bu?

Necati?

Necati?

Necatiiii?..

Selefon Katkılı Günler

Hatice Eroğlu Akdoğan

Temmuz'un sarı sıcağı dışarıyı kasıp kavururken, Altın yatağında bir o yana bir bu yana debelenip duruyordu. İşyerinde yaşadığı gündelik sıkıntı bir yana, bünyesi gece vardiyası çalışmasına bir türlü alışmamıştı. Zor olan, gece çalışmak değil, gece çalışıp da gündüz uyuyamamaktı. İş arkadaşlarının çoğuna bu açıdan gıptayla bakıyordu. İşten çıkar ıkımaz servis aracının koltuğunda uyumaya başlıyor; gece işe dönüşte hâla gözlerinde tadı kalan uykunun mahmurluğu içinde servis aracına süzölüyorlardı.

Altın "Ah dört saat şöyle aralıksız, için için uyusam yeter de artar" der başka bir şey istemezdi. Rahat ve huzurlu bir uyku için bütün şartları kendince hazır ederdi. Eve geldiğinde birlikte yaşadığı abisi işe gitmiş olurdu. Ağzında gecenin uykusuzluğundan kalan metalik tat eşliğinde, zevksiz zoraki bir kahvaltı yapar, lokmalarını öğün yerine gelsin diye isteksizce çiğneyip yutardı. Evi toplama, bulaşık yıkama, derken vakit öğlene dayanmış olurdu. Yorgunluksa yorgunluk, ev desen derli toplu. Uyumak için bundan güzel bir an olamazdı artık. Ama yook, yok! Gözlerinin içi sızlayan Altın için uyku hâla görenekte yoktu.

Oldu olacak, bari televizyon seyredelim gözüm iyice yorulsun düşüncesiyle, televizyonu açardı. Başı ağırlaşır, gözleri süzölür, fakat başını oturduğu kanepedeki yastığa koyar koymaz uyku, uçan bir kuş misali gözden yiterdi. Altın yine de inat eder, gözlerini kapalı tutarak uykuyu yakalamayı seğerdi. Dalgınlık, uyku tadı vermeyince kendine gelir, yeniden televizyonu açardı. Televizyonda bir kanaldan diğerine, ondan öbürüne geçerken bile aslında kovaladığı şey uykusu idi. Bazen kumandayı bir yana fırlatıp, başını yastığa yüzükoyun gömerek "Nerde kaldın lanet olası?" diye seslenirdi.

Gün öğleni geçmiş gider. Gece vardiyası işçileri uykunun derinliklerinde için için yorgunluk atarken Altın hâla kıvrırır. Saat üçe kadar uykuya daldın daldın, dalmadın sen bu işi bugünlük unut! Yatakta yüz seksen derece bir dönüş yapıp, başını tavana dikti. Sonra da çarşafı kafasına geçirdi.

Dışarının buğulu sıcağına karşın gecekondunun içi serindi. Konduların arasındaki cılga yollarda cıvıldaşıp oynayan

çocuklar sığının etkisiyle evlerine girmiş, ortalık insandan yana sessizleşmişti. Evin biraz aşağısında atık su taşıyan derenin şırıltılı sesi, cırcır böceklerinin koro halindeki fışfış sesi Altın'ın sıkıntısına eşlik ediyordu. Oldu olacak derken, hendekten atlatıp bir de koyun saymaya başlamıştı. Yirmi, elli, yetmiş... derken şerit farkına varmadığı bir yerde kopmuştu işte. Uykusuzluk belâsından kendini geç de olsa kurtarmıştı ama fabrikadaki telefon belâsı uykuyu kuşatmıştı. "Selefooon... bayan selefooon... elli yedi numara telefon. Bayan nerede kaldın? Beş yüz numara selefooon. Bayaaan lastikli seksen yedi numara. Bayaaan tezgâh dört. Selefooon.."

Bir yanda telefon sesleri, bir yanda telefon tezgâhının bir iki metre gerisinde ağzında sakızı şakırdatarak şukurdata ezici bakışları, öfkeden büzüşük suratıyla kendini dikizleyen postabaşı Kara Fatma'nın varlığı. Tanrım ne bunaltıcı bir durum. Tezgâhlardan, telefon isteyen sesler çoğaldıkça, Kara Fatma gebe karnını sağlı sollu öne itekleyip "Hele de bayan elini çabih dut, niye yetişmez bu iş, aklın nirden" diye bağırınca, Altın'ın eli ayağı titriyor, yetişti-receği varsa da yetiştiremiyor. İpin ucu kaçıp ortalık arapsaçına dönmüşken Altın'ın kulaklarını gümbür gümbür telefon sesleri dövmeye devam ediyor.

Uyandığında her yanı tere bulanmıştı. Gördüklerinin bir rüyadan ibaret olduğuna hem çok sevinmiş, hem de zor belâ yakaladığı uykusunu karabasanın berbat ederek, kafasını ve vücudunu kötek yemiş bir hale sokmasına da lanet okumuştur.

İşe gireli henüz iki ay bile olmamıştı. Liseyi memleketinde bitirip gelmiş, abisi onu muhasebe, bilgisayar kursuna göndermişti. Öyle ya köyden kasabaya gide gele onca yıl boşa mı okumuştur? Memurluk, ya da bir muhasebe işine yerleşince okumanın meyvesini alacaklardı! Ana babası da zaten hayatı kurtulsun diye onu İstanbul'a göndermişti. Sağda solda çalmadık kapı kalmadı. En azından meslekli bir iş bulana kadar İstanbul Çorap'ta işçi alımı fırsatını kaçırmamalıydı ve öyle de oldu. Mahalleden üç kişi aynı gün 'Çorap'ta işe girdiler. Bunlardan biri Altın'ın fabrikaya girmesinde önyak olan komşusu İnsaf'tı. İnsaf, kocasının baskısına rağmen girdiği işten, işin zorluğunu bahane ederek ikinci hafta ayrılmıştı. Altın'ın akranı bir kız ise ilk aylığını alır almaz bir daha fabrikaya dönmedi. Herkesin kestirme yolu "Çorap" dediği bu fabrikada işe giren işçilerin çok azı uzun zaman kalıcı olurdu. Altın da kendisiyle işe girenlerin kalıcı olanı sayılmaktaydı. Her giren kendi mahallesinden, akrabasından, hatta köyünden birilerini fabrikaya taşımış, işyeri mahalleli, hemşerili işçiler topluluğuna dönmüştü. Çocuk yaştaki akrabalarını işe aldırınlar bile vardı. İlkokulu bitiremeyenlerin bile olduğu fabrikada lise mezunu olarak işçilik yapmak, işçiler arasında enayilik sayıldığından, Altın liseyi bitirdiğini pek kimseye söylemezdi.

Fabrikada ilk işe başlayanların özellikle genç olanları, ince kadın ambalajı olan, telefon baskılama işinde şöyle bir denenirdi. Numaraları, numaralara denk düşen renkleri karıştırmamak, eline çok çabuk olmak burada çok önemliydi. Altın'ı ilk oraya almış ve kısa zamanda gözleri tutmuştu. Ne de olsa lise mezunu biri için gözü kapalı yapılabilecek bir işti.

Çorap büyük bir fabrikaydı. Altın için kendi birimi olan konfeksiyon ve ambalaj bölümü bile şimdiye kadar gördüğü en büyük işyeri idi. Bir gün yemek molasında, arkadan ayrı girişi olan dokuma ve boyama binasına girdiğinde, baştan aşağı her yerin koca makinelerle kaplı olduğunu gördüğünde hayretler içinde bakakalmıştı.

Altın, telefonların rengine ve boyuna uygun numaralar bastıktan sonra bunları çok hızlıca “Selefooon” diye seslenen paketleme tezgâhlarına dağıtıyordu. Bir tezgâhtan yükselen telefon isteğini karşılamak için elindeki baskı numaratorünü hız sınırının en üst noktasında çalıştırırken, başka bir tezgâhtan telefon isterlerdi. Bazen bir tezgâha, ‘bir süre oyalanırılar’ diye elli adet atar, aynı taktığı bu defa başka bir tezgâhın sesini susturmak için kullanırdı. Elli adet telefon tezce biter, Altın başka tezgâhlardan ses çıkmadan kendim ulaştırayım hesabını bitirmeden “selefon” sesleri birbirini kovalardı. O anda tıpkı rüyasında gördüğü gibi ortalık arapsaçına dönerdi. Böyle durumlarda numaratorü fırlatıp gitmeyi bile düşünürdü. Sonra abisinin on dört yaşından beri İstanbul’da çalışıp didinmesi, okuması için kendisine para göndermesi gözünde canlanınca, yeniden gayretlenirdi. Dakika tutarak daha çok telefon basmak, bir önce çıkardığı sayıyı aşmak için kendini şartlandırır. Başarırdı da. Bir dakikada seksen telefon basıyorsa, ikinci bir dakikada bunu seksen dörde çıkarırdı. Böyle böyle akıyla bir olup gücünün sınırlarını zorladıkça sayıyı artırır.

İşler yolunda olduğunda bile, sanki bir terslik varmışçasına Postabaşı Kara Fatma ortalıkta gezinerek çalışanlara sürekli bağırır, onları taciz ederdi. “Önüne bak bayan önüneee!” Zaten hızlı dönen bantlara iş yetiştirmek için önünden başka bir yönü görme fırsatı olmayan kadınlar, postabaşının kime bağırıldığını anlamak için başlarını sesin geldiği yere doğrulturlardı. İşte o zaman postabaşı daha öfkeli “Önüne bak bayan önüne” diye herkese yeniden bağırırdı. Çorap’ta adı bilinsin bilinmesin tüm kadınlara “Bayan” diye hitap edilirdi. Erkekler için böyle bir durum yoktu. Sayıları azdı ama adlarıyla çağırılıyorlardı.

Altın’ın ilk zamanlar kadının bu bağırışından ödü kopar, farkında olmadan kötü bir şey yaptığını sanırdı. Fatma’nın sorun yokken de bağırıldığını sonradan anlamıştı. Bir gün Kara Fatma arkadan, “Adam gibi bas bayan, adam gibi” diye çemkirerek telefon tezgâhına dayandı. Eline aldığı büyük bir deste telefonu, pat diye vurdu. “Ne bunlar bayan, niye düzgün olmamış hı, niye?”

Kara Fatma’nın telefonları atmasıyla Altın’ın eli ayağı dolaştı, sınırları gerildi.

- Hepsi düzgün, ne buldun bu telefonlarda?

- Bak bak bi de dilini uzatıyor! Koparırım o dilini koparır.

Tezgâhlarda harıl harıl çalışanların yüzü onlara çevrilmişti. Kara Fatma’yı seven yoktu. Herkes gizliden gizliye ondan öç almaya çalışır, biri ona karşı gelse, bir başkasının yüreği soğurdu. Bazen de çorapları yanlış telefonlara

ambalajlayarak gizliden öç alırlardı. Altın gözünü kadının gözlerinin içine doğru dikerek sesini daha da yükseltmişti;

- Hele yiğitsen kopar! Bak o zaman el mi, bey mi yaman. Ortada çingenlik yapacağına yiğitsen bir gün burada çalış da göreyim. Ne bu ya sefeon ha sefeon. Bunca tezgâha sefeon mu dayanır. Adam mı yok bir kişi daha koyun. Gecem gündüzüm sefeona girdi.

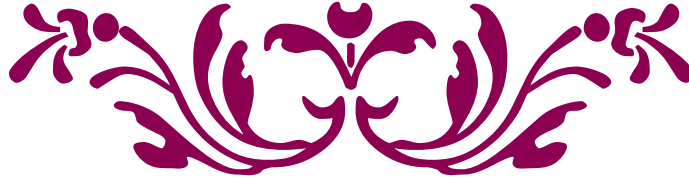
Kara Fatma yeni bir işçiden böyle bir tepki beklemiyordu. Herkesin içinde rezil olmaya niyeti olmadığından, ellerini beline dayayıp sesini iyice yükseltti;

- Asıl ben sana gösteririm. Burada benim sözüm geçer, anladın mı bayan, haddini bil haddini!

Olan bitenleri işiten işçiler yüzlerini o yöne dönmüş belli etmemeye çalışarak sırtıyorlardı. Kara Fatma donmuş gibi işçilere sesini çıkarmadan, çıkış kapısı yönünün sağ yanında yer alan gözetleme platformuna çıktı.

Altın ilk defa dikleşiyordu. Söylediği laflar kendini bile şaşırtmıştı. Karşı koyuşuna da sevinmişti. Çünkü işleri yoluna koymuş, fazladan sefeon bile hazırlamıştı. Çoğu zaman olduğu gibi hele hele şimdi hiç bağıramazdı. Şimdiye değin işe alışıyorum düşüncesiyle kadının, tezgâhın önünden her geçişinde bağırmasına ses çıkarmamıştı. Şimdi de hatasız olduğundan emindi ve karşı koymuştu.

Kara Fatma platformdaki masaya çökünce, Altın da numaratörü isteksizce eline aldı. Oluruna bırakmak istiyordu. Bağırın bağırın, tezgâhlar tıkansındı. O zaman postabaşı mecbur gelecek ve çılgınca bağıracaktı. Altın da sulandırdığı baskı boyasını onun yüzüne serpecekti. Öyle tasarlamıştı. Ama boşuna bekledi durdu. Ne o gün ne de başka gün Kara Fatma sefeon tezgâhına önceki gibi yaklaşmadı. Onca çabaya rağmen sefeon seslerinin dinmeyeceğini Altın anlamıştı. Anlamıştı ki hız sınırını sonuna kadar kullansa da bu iş tek kişiyle böyle yürüyor. Sekiz saat boyunca kendini “sefeon” seslerine kilitleyecek, evde bile dışarıdan sefeon diye seslenildiğini sanacak ve uykularında yine sefeonlu karışıklığı gidermek için didinecekti.

Şeyma'nın Defteri

Canan Elibol

O sabah tedirgin uyandı Şeyma. Gece tüm yorgunluğuna rağmen bir süre uyuyamamış, müdürün söyleyeceklerini düşünmüştü. Kocasıyla birlikte, üniversiteye hazırlık kursları veren bir dershanede çalışıyorlardı. Sekiz yıldır çalıştıkları bu dershanenin her türlü işine koşturuyorlar, neredeyse bir tek derslere girmiyorlardı. Müdür “Sabah odama gel” demişti tam çıkarken. İşte Şeyma’yı tedirgin eden buydu. O andan beri huzuru kalmamıştı.

Kahvaltıyı hazırlarken bir yandan da giyiniyordu. Eteğinin fermuarını çekerken biraz zorlandı. Kilo alıyorum diye düşündü. “Tabii” dedi kendi kendine, “Tostları biraz az ye, yoksa balık eti derken tombul teyze diyecekler sana.” Arkadaşları, “Balık eti çok yakışıyor” derlerdi hep. Kırkını geçtiyse de o kendini en güzel döneminde görüyordu. Sabahtan akşama kadar koşturur, zorluklardan hiç yılmaz, eşine düşen işlerin bir kısmını üstlenirdi. Biraz geç olmuştu belki ama bu yaşlarda olgunlaştığını, düşünsel anlamda da geliştiğini duyumsuyor, olaylara değişik açılardan bakabiliyordu.

Eşine müdürün sözlerini anlatmamış, onun da tedirgin bir gece geçirmesini istememişti. İkisinin de hayatlarının en büyük korkusuydu işten atılmak. Şeyma, “Bu işten emekli oluruz” diye umut ediyordu. Kendisinin iki yılı kalmıştı. Biraz geç başlamıştı çalışmaya. Küçük yaşta evlenmiş, iki çocuk doğurmuştu. Eşi çalışmasını istemiyordu. İkinci doğumu yaptığı sıralardaydı. Bir akşam eşi, işten çıkarıldığını ama yeni bebekleri olduğu için ona söyleyemediğini, her sabah yine işe gider gibi çıkıp, bütün gün iş arayıp, akşam eli boş döndüğünü itiraf etmişti.

O zamanlar bakkaldan manavdan veresiye alındığı günlerdi. Lakin bir süre sonra bunun da sonu gelmişti. Adamlar da haklı, diye düşünüyordu Şeyma, onlar da sonuçta yaşamlarını sürdürüyorlardı.

İlk çalıştığı işleri düşündü. Küçük atölyelerdi bunlar. Sigortası olmayan, iş saatlerinin insanın sınırlarını zorladığı, karın tokluğuna çalıştırıldıkları... Üstelik devamlı işler değillerdi. Ya yürütemez, kısa zamanda kapatırlar, ya da sık sık eleman değiştirirlerdi. İlk düzgün işi bir televizyon fabrikasıydı. Çok büyük bir fabrikaydı. Yüzlerce çalışanı vardı. İlk orada öğrenmişti sendikayı. Orada çalışanların da bazı hakları olduğunu, birlikte hareket etmek gerektiğini,

toplu sözleşmeyi, 1 Mayıs İşçi Bayramı'nı, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nü; hep orada öğrenmiş, hatta temsilci seçilmişti. Çok mutluydu orada. Çok çalışıyor, ama karşılığını aldığını düşünüyordu. Çünkü o dönemde eşi de iş bulmuş, çevreye olan borçlarını ödemişler, uzun bir dönemden sonra nihayet rahat etmişlerdi.

Bir süre her şey düzgün gitmiş, ama bu dönem de geçmiş yine işsizlik günleri başlamıştı. Ayrılırken çok ağlamıştı Şeyma. İşveren, çalışanlara tazminat olarak birkaç televizyon verip, fabrikanın kapısına kilit vurmuydu. Kısa bir süre içinde eşi de çalıştığı fabrikada büyük bir grupla birlikte kapının önüne konmasın mı...

İşsizlik günlerini düşünmek bile istemiyordu. Bu işi de çok ağırdı. Dört katlı dershaneyi idare ediyorlardı eşiyile. Hiç durmadan sabah yedi, akşam dokuz çalışıyorlar, herkes çıktıktan sonra her tarafı pırl pırl temizleyip öyle çıkıyorlardı. Zorluklarına rağmen bu işini de çok seviyordu. Çocukları hep sevmişti zaten. Kantinde, vitrine uzaktan bakan çocukların halinden anlar, ellerine bir şeyler tutuştururdu önceleri. Sonra çocuklara defter açmıştı. Parası olmayıp karnı aç olanlar artık deftere yazdırıp öyle alıyorlardı. Sonra ya öderler, ya ödemezlerse o da peşlerinden koşmazdı. Nasılsa dönüyor kantin diye düşünür, küçük paraların bir gün sorun olacağı aklına gelmezdi.

Sessizce kahvaltıyı hazırladı. Üniversitede okuyan kızı gece geç saatlere kadar ders çalışmış, kardeşiyle birlikte mişıl mişıl uyuyordu. Onların okuyup, meslek sahibi olmaları en büyük istekleriydi. Şimdi işten atılırsa her şey çok zorlaşacaktı. Büyük kızının üniversite sınavından çıktığı gün geldi aklına. Cevapları kontrol bile etmeden ağlamaya başlamış, kontrol ettikçe de ağlaması artmıştı. Onu susturamıyorlar, ellerinden bir şey gelmiyordu. Yaşça büyük bir yakınlarına telefon etmişler, o da kendinden emin bir şekilde "Söyleyin ona, sonuçlar belli olup da kazanmazsa gelsin beraber ağlayalım" demişti. Bu düşünce kızını sakinleştirmiş, zaten istediği yeri de kazanmıştı. Ben de şimdi aynı taktiği uygulayayım diye karar verdi. Bu arada eşi de kalkmış çok sessiz hareketlerle yanına gelmişti. Konuşmadan bakışlarla anlaştılar. Kızlarının uyanmaması için adeta nefes bile almadan kahvaltılarını ettiler.

Dışarı çıktıklarında buz gibi bir hava karşıladı onları. Şeyma'nın üstünde ince bir mont vardı. Gömlek modeli olan bu mont karşıdan bakana bile üşütürdü. Kocasının eski bir kaban, ama belli ki daha kalın, biraz daha korunaklı... Şeyma'nın sessizliğini havanın aşırı soğuşuna veren kocası onun içinde kopan fırtınaları tahmin bile edemezdi. Şeyma kocasına söyleyip söylememekte tereddüt ediyor, önce ne olduğunu bir öğreneyim o zaman beraber oturur üzülürüz diye düşünüyordu. Ama şimdi kendi kendini yiyordu. Acaba işten mi atılacaktı. Kısa bir süre önce dershaneye yakın bu sokağa taşınmışlar, biraz daha yüksek bir kiraya razı olmuşlardı arabasız işe gidebilmek için.

Dershaneyi kendi anahtarlarıyla açıp girerlerdi. Önce çayın altını yaktı Şeyma. Kimse gelmeden çay hazır olmalı, tost makinesi ısıtılmalıydı.

Müdür geldiğinde çay hazırı. "Bir çay al gel odama." deyince Şeyma'nın elleri titremeğe başlamıştı. Yeni bir iş bulmak çok zordu. Gençlerin bile işsiz olduğu yerde kırkını geçene kim iş verecekti?

Müdürün yanına girdiğinde elindeki defteri gördü. Kantinde kullandığı veresiye defteriydi. Küçük kızının az kullanılmış okul defteri... Fakat anlamamıştı müdürün defterini neden aldığını. “Bu nedir” diye soruyor, Şeyma anlamıyordu. Adam sinirli sinirli söylenmeye başlayınca ancak o zaman anlayabildi. “Burası hayır kurumu değil, bir daha böyle bir şey olmayacak. Bunları al ya hemen tahsil et, ya da ben muhasebeciye hesap ettirip, maaşından kestireceğim.”

Şeyma iki duyguyu birden yaşıyordu. Sarsılmıştı. Daha önce de ufak tefek fırçaları olmuştu müdürün, ama bu seferki farklıydı. Diğer taraftan atılmadığı için sevinçliydi. Kantinde çocuklar bekliyorlardı. Tostları yapmaya başladı. Kocasına söylemediği için memnundu. Zaten bundan sadece kendi sorumluydu. ‘İşten atılacağımı düşünüp amma korktum’ diye güldü kendi kendine. Sonra ailesinde çevresinde işten çıkarılan bir sürü insanı düşündü. Bunun bir çözümü olmalıydı. Kendince bir çözümü vardı da. “Ama benim için çok geç. Öğretmen olsaydım keşke!” Okumak isteyip de okuyamamış, bu konuda ailesinin desteğini alamamıştı. “Bir mesleğim olsaydı işsiz kalmaktan bu kadar korkmazdım.” Kendi yaşadıklarını çocukları yaşamamalı bu korku onların hayatlarını gölgelendirmemeliydi. O günü sessiz geçirdi Şeyma. Genellikle o da çocuklar gibi cıvıl cıvıl olur, her işe güleç yüzle koşardı.

Akşam saatlerinde sekreterin “annen arıyor” demesiyle birlikte düşüncelerini değilse bile elindeki paspası bırakıp, telefona yöneldi. Annesinin araması iyice canının sıkılmasına neden olmuştu. Çünkü her aramada sitem eder, zaten zor olan hayatını iyice ağırlaştırırdı. Umarım her şey yolundadır, bu kadar yorgunluktan sonra hiçbir yere gidemem diye düşündü. Eskiden daha sık görüşürlerdi. Zor zamanlarında annesi destek olmuş, kızlarına ilkokulu bitirene kadar o bakmış, büyütmüş, işsizlik günlerinde de çok yardımcı olmuştu. Bu kez destek isteyen annesiydi. Şeyma yeterli desteği gösteremiyorum diye üzülüyordu. Çocuklarının bir mesleği olsun istiyor, kendi ailesinin ona veremediğini o bir adım ileri taşıyıp çocuklarına kazandırmak istiyordu.

Bu düşüncelerle kararlı gitti telefona. Çocuklara karşı son derece duygusal olan Şeyma annesine aynı duygusallığı nedense gösteremedi. Yakında uğrayacağını söylediye de buna ne kendisi ne de annesi inanmıştı. Çünkü her seferinde bu şekilde söylüyor ama gitmiyordu, gidemiyordu; çünkü yorgunluktan kendini eve zor atıyordu.

Telefonu kapattığında biraz üzgündü. “Ama önceliklerim var benim” demese, arkasından da “Bunun için de daha çok mücadele etmem gerekiyor, bir gün sıra onlara da gelecek” diye kendini rahatlatmasa üzüntüsü geçmeyecekti.

Kantine döndüğünde ince bir kızın orada beklediğini gördü. Her gün bir tost verdiği ama hiç para almadığı yoksul çocuklardan biriydi. Müdürün söyledikleri çoktan aklından çıkmıştı. Şeyma kızın eline hemen bir tost tutuşturdu. Kısa saçlı, iri yeşil gözlü bu güzel kız sarılıp onu yanaklarından öptü. Şeyma defterini açıp kızın adının yanına bir işaret daha koydu.

Sütçü Ayşe

İncila Çalışkan

Hava çok sıcaktı. Yokuştan aşağı ağır adımlarla indi. Alnından süzülen ter kaşlarına, samur kirpiklerine doldu. Elindeki güğümü ağacın altına bıraktı. Başından tülbentini çözdü. Yüzünü sildi. Ağarmaya başlayan kumral saçlarını tülbentle topladı. Saç örgülerini ensesinde sımsıkı sıktı. Uçları eprimiş eşarbını çenesinin altında bağladı.

Süt güğümü yol uzadıkça ağırlaştı. Bugün hangi kapıyı çalsa ya “Süt almıyoruz” dediler, ya da yazlığa gitmişler. Yoldan geçen çocuğa saati sordu. “Saat onmuş. Hastanenin ziyaret saatine kadar bu sütü satmalıyım. Kime götürsem acaba?” Ayşe’nin içi daraldı... Gözleri doldu...

Lokantalar süt almadı. Ayaklarını sürükleyerek köşedeki pastaneye yöneldi. Kızlı erkekli gençler gülüşerek kahvaltı ediyorlardı. Ayşe parmaklarını açıkta bırakan partial ayakkabılarından utanarak yan kapıya yöneldi. Şişman bir kadın torununa porselen bir tabaktan mama yediriyordu. Ayşe çekinerek hanıma seslendi;

- Hanım süt alır mısınız? Taze süt getirdim Kayacık’tan.

Kadın başını salladı. Kocasına buyruk verdi;

- Salih torunların sütü bitti. Süt alalım. Bak sütçü gelmiş. Köy sütü güzel olur. (Ayşe’ye döndü) Çimen yiyor mu hayvanların?

Ayşe evet anlamında başını salladı. İçinden “Çimeni biz bulsak yeriz.”

İri yarı Salih elinde tencere göründü;

- Pahalı verir şimdi bu kadın. Kim bilir bu sıcakta nereleri dolaşmıştır? Süt kesilirse bozuyoruz.

Ayşe boynunu büktü;

- Oğlum hastanede. Ona yetişmem gerek. Kaç para verirsen ver. Yeter ki peşin olsun. Süt tükensin.

Şişman kadın meraklandı;

- Ne oldu oğluna Ayşe? Askerden ne zaman geldi?

Ayşe yorgun dizlerini tutarak kaldırım kenarına oturdu. Gözlerinden dökülen yaşları eşarbinin uçlarıyla sildi. Derin bir oh çekti. Mavi gözleri çok uzaklara daldı;

- Askerden yeni geldi. Dün gece düğünde kavga çıkmış. Benim oğlum ayırayım diye araya girince kasiğinden bıçağı yemiş..

Şişman kadın yanına geldi. Omzuna dokundu;

- Ağlama Ayşe. Hastanede iyi bakarlar ona. Sen şu çayı iç.

Ayşe bardağa bakmadan verileni içti. Başını salladı. Parasını, süt güğümünü aldı, karşıki kaldırıma yürüdü.

Şişman kadın Salih'e döndü;

- Ne talihsizdir bu kadın. Kocasını çok kumar oynardı. Kumar borcu çoğalınca Ayşe'yi gençken bir gece kumara basmış. Adamlar kapıya dayanınca Ayşe oğlunu sırtına bağlayıp pencereden arka bahçeye atlamış. Kaçış o kaçış. Sığındığı babası yaşlıydı, öldü. Yıllardır bu yokuşlarda süt sattı. Oğlunu büyüttü.

Salih gözlerini kocaman kocaman açtı;

- Kocasına ne oldu?

- Ne olacak vuruverdiler bir gün kumarda çıkan kavgada.

Ayşe apartmanların zillerine bastı. Kapılar açılmadı. "Aman Tanrım! Bu sığacı gören yazlığa gitmiş." Süt güğümünü yere bıraktı. Kaldırım kenarında tekir kedi çimenlere uzanmış dört yavrusunu emziriyordu. Ayşe gözlerini onlardan ayıramadı. Kediler içinin tüm acısını alıyormuş gibi yavrulara daldı, gitti. Köşeden çıkan Skoda'nın korna sesini duyunca sıçradı. Yanındaki tasa süt döktü. Kedi, yavrularıyla süt tasına yumuldu.

Kamyon apartman kapısına yanaştı. "Bunlar da yazlığa gidiyor" diye düşündü Ayşe. Genç bir delikanlı "Anneee... Anneee" diye balkona seslendi. Saçları bigudili kadın balkondan sokağa baktı, oğluna güldü;

- Ne istiyorsun?

- Anne dalış takımlarımı unutma. Masanın arkasındaydı. Adamlara ver, indirsinler.

Ayşe delikanlıya baktı. “Aynı benim oğlum gibi. O da dalardı. Yaman balıkçıydı. Teknelerde İsmet Kaptan diye kapışarlardı.” Gözlerinden dökülen yaşlara terleri karıştı. Hava sıcaklığı dayanılmaz olmuştu. Yorgun ayaklarını yokuştan aşağıya sürüklerken parmağını taşa çarptı. Kanayan parmağına çaput sardı. Bir kaç eve daha uğradı. Süt azaldıkça kolları daha az ağrıyordu. Sokak kedileri virane evin bodrumuna, bahçesine, odalarına özgürce yerleşmişlerdi. Melahat Hanım çok yaşlıydı. Babasının evinin alt katında sokak kedilerini barındırıyordu. Her gün gelir aynı saatte kedileri beslerdi. Mahallede adı “Kedili Melahat” diye bilinirdi. Balkonlardan giren kediler komşu evlere zarar veriyor diye şikâyet edildi. Karakolda yaşlı, sevimli, güzel konuşan Melahat Hanım’ı gören polisler özür dileyerek evine kadar getirdiler.

Kucağındaki kedileri mırıl mırıl sözlerle seven Melahat Hanım, bir tabure de Ayşe’ye uzattı. Kapının önündeki asmanın gölgesi serindi.

- Sütçü Ayşe, kedilerime süt getirmiş. Yorulmuşsun kızım, sen dinlen. Ben kedilerin taslarına süt koyarım.

Kedili Melahat Hanım güğümdeki sütü yerdeki naylon taslara bölüştürdü.

Ayşe’ye bir bardak buz gibi su getirdi;

- Sütün kalanını aldım. Paranı al kızım.

Ayşe elindeki parayı saydı şaşırdı;

- Melahat Teyze, bu para çok. Fazla para vermişsin.

Melahat Hanım omzunu okşadı;

- Fazla değil. Taşıma parası. Sen sütü bedava mı taşıyorsun?

İkisi de güldüler.

Üst kattaki kiracı kedilerin üstüne kovayla su döktü. Başını pencereden çıkarıp bağırdı;

- Çekin bu kedileri buradan! Bir sabah uykusu uyutmadınız. Burada kedi beslemeyin. Karakola şikâyet edeceğim.

Ayşe ayağa fırladı. Melahat Hanım yukarıya bağırdı;

- Ben besliyorum sen de zehirle!

Yukarıdan oksit sarısı ondüleli bir baş uzandı. Gözlerinde şimşekler çakarak aynı tiz sesle bağırdı;

- Seni şikâyet edeceğim.

Melahat Hanım Ayşe'ye döndü;

- Bunun sayesinde kaymakam beni "Hayvanları Koruma Derneği" onursal başkanı yaptı. Bu beni şikâyet etmeseydi kimse beni tanımayacaktı. Ha ha ha...

Ayşe ürkerek güğümünü aldı, gitmeye hazırlandı. Yavaş sesle sordu;

- Bu nasıl kiracı Melahat teyze? Hayvanlara acıması, sana da saygısı yok!

Kedili Melahat Hanım güldü;

- Zor gününde onu sokaktan kurtardım, acıdım evimi verdim. Kediler gibi vefalı değilmiş. Bak kediler nasıl kıymet biliyor. Onları sokaklardan topluyorum, besliyorum.

Ayşe içinde bir yangın, bir bunalma duydu. Şimdi kuş olup hastaneye uçabilseydi. Doktorlar gerçekten oğlunu kurtarmış mıdır? Yarası çok ağır dediği muhtar. Şimdi bunlar aklına neden geldi? Yüreği har har yanıyordu. Gecedeki beri gözüne bir damla uyku girmede. 'Beni yanına alırlar mı? Üstüm başım da hiç uygun değil. Şimdi para derlerse...' Elini cebine soktu. 'Süt paraları yeter mi acaba? Kimden borç alırım' diye düşünürken hastanenin kapısına geldi.

Hastanenin önü ana baba günüydü. Hep kendisi gibi insanlar bekleşip duruyordu. Kapıdaki görevli saati gelmeden kapıyı açmadı. Ayşe'nin içindeki sıkıntı büyüdükçe dayanılmaz oldu. Gözlerinden yağmur gibi akan yaşlar boynuna doldu. Kapının açılması uzadıkça uzadı. Ayşe merdivenlere yorgun dizleriyle çöktü. Ne kadar oturdu, ne kadar içi yandı, ne kadar düşündü bilemedi. "Kapı açıldı..." diye bağırıldılar.

Yorgun dizlerinde son bir gayretle kalktı. Merdivenleri çıktı. Koridorları dolandı. Kapıları tek tek araladı. Oğlunu akşam bıraktığı odada bulamadı. Yatağı boştu. Çarşafı düzelten görevliye sordu.

- Geç kaldın bacım, kan kaybından öldü. Morga kaldırdılar sabaha karşı.

Ayşe'nin genzini keskin bir ilaç kokusu yaktı. Ayakları kaydı, yere çöktü.

Hastabakıcı;

- İşlemler için para gerek bacım, dedi.

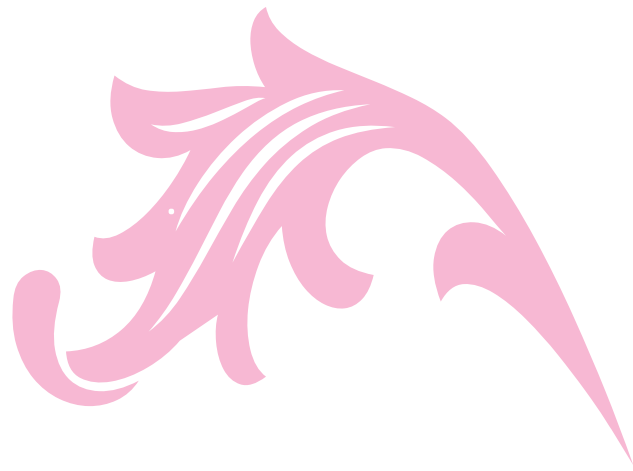
Ayşe'nin gözleri örtülürken elini cebinden çıkardı.

- Al, süt paraları... Yeter mi?

Tüy

Vesile Dilek

Zeliha sağa kaykılmış küçük pembe ağzına baktı Cennet'in. Hafifçe akmış salyasını sildi elinin tersiyle. Eteğine kuruttu elini. Kızın üzerine yakası siyah ponponlu, kırmızı yün paltosunu örttü. Bir kıyıda kor gibi yanan elektrik sobasını yanına yaklaştırdı. Cennet uykusunda gülümsüyordu. Zeliha da güldü. "Rüya görüyor bu gene." dedi. Müşteriye döndü. "N'aapayım abla, bana hasret çocuk. Evde oturmuyor. Okuldan çıkınca illa ki yanıma geliyor. Eeee çalışmadan olmuyor. Ayırınız babasıyla. Yazdaaan yaza görüyor onu da." İç çekti. Toz kondurmadı eski kocasına. "Burada olsa alır hafta sonları filan çıkarır gezdirirdi. Ama ayrı şehirlerde olunca, olmuyor işte abla." Sigarasından derin bir nefes çekti. Ocaktan ılık ağdayı aldı. Çubuğa sardı. Müşterinin bacağına yapıştırdı. Bezi üzerine kapatıp caart diye çekti. Hafif bir çığlık attı müşteri. Bacağı pembeleşti. Tüylere beze yapıştı. Zeliha ikinci bir hamle için ocağa döndü. "Cillop oldun vallahi abla" dedi. "Bizim kullandığımız ağda en iyisidir. Natürel bu. Hiç şikâyetçi olan çıkmadı şimdiye kadar." Müşteri gülümsedi. Kafasını yan taraftaki küçük kanepede uyuyan çocuğa çevirdi.

Cennet, ağzı sağa kaykılmış pembe bir kuş tüyü. Ormanda uçuyor. Yapraktan yaprağa sürükleniyor ılık rüzgârla. Toprağa değip ara sıra yine yukarı çıkıyor. Bulutlardan bir salıncakta. Neşeli çığlıkları dolduruyor gökyüzünü. Denize savruluyor özlemlerle. Bir deniz kabuğunu gıdıklayacak kumsalda. İçine girip, denizin sesini dinleyecek. Bir dalga gelip alacak onları, derinlere götürecek. Yazın babasıyla yüzdükleri derin denizlere. Hiç ısınmayacak Cennet. Kabuğun içinde yalpa vuracak sağa sola. Ormana bakacak uzun uzun yüreğinde yosun kokusuyla. Martılar gelip bulacak bu küçük pembe tüyü, ormana uçuracaklar. Salınacak Cennet, nazlı nazlı uçacak. Hani geçen yıl bütün okulu toplayıp götürmüşlerdi. "Çevremiz yeşil olsun" kampanyası için dağ başına fidan dikmişlerdi. Çocuklar gülümseyerek kendi fidanlarının yanında poz vermişti gazetecilere. Müdür bey, Vali bey amca konuşmalar yapmışlardı. Ülkemiz yemyeşil olacaktı onların diktikleri fidanlarla. O gün çok uslu durmuştu ve çok üşümüştü Cennet. Yağmur yağmıştı. Hava çok soğuktu, naapsın. Eve gelince ateşi çıkmıştı. Annesi sağlık ocağına götürmüştü. "Hay sana da, fidanına da" diye kızmıştı Cennet'e... İşte o fidanların boy attığı ormanda, pembe bir kuş tüyü, ağdacı Zeliha'nın kızı Cennet.

Zeliha, yavruağzına boyalı bir apartmanın giriş katındaki kuaför dükkânında çalışıyor. Penceresi, kapısı gri demir parmaklıklarla çevrili dükkân, arkadaşı Seher'in. Bina yeni, güneş de görüyor. Daha önce ara sokaktaydı işyeri. Seher caddeye taşdı. 12 yaşından beri kuaförlerin yanında çalışıyor kadın. Esnafın Allah'ı vallahi. Ağzından girer burnundan çıkar, gene bağlar müşteriyi. Zeliha'yla manikürcü Sultan'ı da aldı yanına. Biraz borca girdi taşınırken. Kırmızı taklit deriden kocaman koltuklar aldı dükkâna. Odanın yarısını kaplıyorlar ama olsun havalı duruyor. Arkadaki küçük odayı ağdaya gelenler için düzenledi. Duvarın birini artist resimleriyle kapladı, müşteri yatarken baksın oyalansın diye. Karşı duvarda da manto askısı var. Cennet'in boyu yetişmiyor daha, okuldan gelince annesine veriyor kırmızı yün mantosunu. Zeliha mantoyu asıp, yemeğini yediyor kızının. Yerde köşede duran mutfak tüpünde ısıtıyorlar evden getirdikleri yemekleri. Artık Allah ne verdiyse yiyorlar. İçerisi yemek kokuyor ama bu kadar borç harç içindeyken köftecedен, dönerciden getirtmeye para yetişmez.

Zeliha'yı arka mahalleden tanıyor kuaför Seher. Hasan'la kırıştırdıkları zamanları biliyor. Onun bunun dükkânında işi öğreneceğim diye Seher'in göbeği çatlarken, Zeliha anasını atlatıp Hasan'la park köşelerinde buluşurdu. Hasan da Hasandı hani. Kara gözlü, boylu poslu civan Hasan. Bütün kızlar bakardı da, o Zeliha'yı seçmişti. Seher bile iç geçirmişti Hasan için. Amaaan geçmiş gün işte. Beş parasız evlendiler, bir de çocuk peydahladılar. İşte şu dükkân köşesinde uyuyan Cennet. Hasan Zeliha'yı "Sen benim cennetimsin" diye severmiş, ondan Cennet koymuşlar garibin adını. Hasan geçim derdine düşünce gözü ne cennetim dediği Zeliha'yı ne de kara gözlü Cennet'ini göremez olmuş. Basmış gitmiş İstanbul'a. Bunları da böyle dımdızlak ortada bırakmış.

Zeliha'yı Hasan gittikten sonra dükkâna aldı Seher. Eee ne olsa mahalle arkadaşydılar, beraber büyümüşlerdi. Hasan yapmıştı bir domuzluk, o da aynısını yapacak değildi. Cennet de babasının kopyası, bütün gün kukumav kuşları gibi başı önünde dolanır durur. Çocuk işte... Akli fikri oyuncaklarda, süslü püslü elbiselerde. "Kız anan kaç kadının bacağına elden geçiriyor seni doyurmak için be" diyemiyor Seher.

Arka odada Zeliha'nın işi bitmek üzere. Cennet uyuduğu küçük kanepede kıpırdandı, gözünü açtı. Anında Zeliha'nın azarını işitti. "Kapat gözünü çabuk, müşteri var." Cennet alışkındı hemen sımsıkı yumdu gözlerini. "Annene, çok güzel rüya gördüm" diye mırıldandı. Zeliha gülümsedi. "Zaten anca rüya görürsün sabah akşam, biraz da etrafını görsene" dedi. Kızın suratının asıldığını görünce sordu: "Ödev verdi mi bugün öğretmenin?"

Cennet cevap vermedi. Gözleri kapalı ayağa kalktı, elleriyle duvarları yoklaya yoklaya dışarı çıktı. Seher'in yanına gitti. "Piyango biletine para çıktı mı Seher teyze" diye fisıldadı. Uyku mahmuru kara gözlerini kocaman açmış, kafasını hafifçe yana yatırmıştı. İki yandan örgülü kıvrık saçları darmadağınktı. Seher'in içi bir tuhaf oldu. "Farz edelim ki en büyük ikramiye bana çıktı, naapacaksın?" dedi. Elindeki saç kurutma makinesiyle önünde oturan kadının saçından bir tutam aldı, kıvırdı. Kadın aynaya baktı. "Çabuk ol Seher, akşam yemeğe çıkacağız benimkiyle, geç kalmayayım" diye söylendi. Seher, "Hayal kurmadan geçer mi günler be abla, hem ne zaman bozuk saçla

çıkardım seni bu dükkândan. Enişte bey bayılacak seni böyle afilli görünce, kalıbımı basarım.” derken yeşil lensli gözleri fingirdedi.

Cennet kasetçaların yanına gitti, müziğin sesini birazcık yükseltti. “Şöyle upuzun, pespembe bir elbisem olsun istiyorum. Etekleri boncuklarla, tüylerle süslenecek. Omzuma kocaman bir şal saracağım. Sıcacık tutacak beni. Başımda pembe taşlı bir taç olacak. Prenses Cennet diyecekler arkamdan. Sonra ormanda koşacağım, aynı rüyamdaki gibi. Başımdaki taç düşecek gibi olacak ama ben elimle sımsıkı tutacağım. Öyle bir koşacağım ki ayaklarım sanki yere değmeyecek. Elbisemin eteklerinden pembe tüyler uçacak yerlere.”

Manikürcü Sultan, elleri manikür tasının içinde, uzaklara daldırdı gözlerini. “Ben bir evim olsun istedim hep, şöyle küçük ama mutlaka kaloriferli... İşten çıkınca doooğru evime gideyim, iliğim, kemiğim ısınsın kapımdan girince.”

Seher kıkırdarak, “Kızlar piyango çıkarsa Amerika’ya gidelim hep beraber, ne dersiniz” dedi. Zeliha işini bitirmiş, küçük ağda odasından çıkmış, onları dinliyordu. Ellerini kurularak, omzunu duvara dayadı; “Naapacağız Amerika’da?” diye sordu.

Hepsi birden düşünmeye başladı. Amerika’da naapılırdı sahi?

“Kuru fasulye yer geliriz..” Cennet’in bu cevabı hepsini kahkahalarla güldürdü. “Doğru valla” dediler. “Ne var zenginler gitmiyor mu, biz de gider kuru fasulye yer, döneriz. Bizim canımız can değil mi?”

Sultan Zeliha’yı dürtükledi, “Kız abla, Amerika’da kuru fasulye var mıdır ki?” Zeliha durdu, “bilmem vardır elbet” dedi.

Seher bileti çıkardı çantasından. Hepsi başına üşüştüler. Gazeteden kontrol ettiler rakamları. Tüh bee, ikramiye gene kaçmıştı. Müşteri parasını ödeyip gitti. Zeliha kırmızı koltuklara yaydı yorgun bedenini, bir sonraki müşteriye kadar. Sultan manikür tasını lavaboya döktü. Seher’in gözleri aynada kendine takıldı. Çenesinin sol tarafındaki beyaz başlı sivilceyi pıt diye sıktı. Siyah ponponlu küçük kırmızı manto yere düştü. Cennet, müziğin sesini kıstı. Kafasını kaldırdı. Dışarıda bekleyen kukumav kuşlarını gördü.

Kuaför dükkânının gri parmaklıklı demir kapısıyla pencereleri sallandı şöyle bir sağa sola.. Yavruağzı apartman sarsıldı sonra.. Parmaklıkların ardından dışarıya bir adet pembe tüy, fidanlarını çocuk ellerin diktiği koca bir orman, cillop olmuş bir kadın bacağı, bir prenses tacı, kaçıp gitmiş civan Hasan, küçük sıcak bir ev ve bir tas kuru fasulye fırladı.

Uçtu Uçtu

Pınar Karababa

Evvel zamandan sonra kalbur zamanın dışında, diyarların en güzelinin uzağında, birin var olduğu, ikinin olmadığı, bire sahip olmayanın yok sayıldığı bir yerde uçmuş uçmuş Nazire Hanım uçmuş.

Nazire Hanım denir bu zat ki kendisi bu mesele konu olur, bütün mesellerin “bir varmış bir yokmuş” ile başladığı, birin olduğu ama kendisinde olmadığı kendisinin görünür olmadığı bir yerde yaşarken uçmak mahzarına ermesiyle birden görünür olmuş.

Ne vaktinin alimleri gibi ilim okumuş ne vaktinin aymazları gibi ilme dil uzatmış, ağzı var dili yok bu kadın uçmaya varmazdan ve uçtuğu şehre gelmezden çok önce ileride birgün bu kabiliyete ereceğinin müjdesini vermişmiş ama bunu anlayan kimse olmamış.

Namı bilinmez bir ailenin sayısı sayılmaz çocuğu ile birlikte oturduğu köy evinde, rızkı mevlaya emanet edilip yapılmış, doğduktan sonra bayıra salınmış, küçük kardeşleri baksın diye eline verilmiş ve böylece çocukken büyük kılınıp hayat denir bir alametin ortasına atılmış Nazire hanım. Rivayet olur ki Nazire Hanım'ın çocuk bakmaktaki ve masal anlatmaktaki becerisi bu zamanlara dayanmaktadır.

Yine rivayet olur ki bütün gün kardeşlerini gezdirip türlü oyunlar oynattığı kırlarda çekilen telleri ilk kez gördüğü vakit, gökyüzünü tırmık tırmık çizen bu tellerin sırrına ermek isteyen Nazire Hanım, ya da o zaman dendiği gibi Nazire kız, bu isteği sayesinde ilk kez gökyüzünü fark etmiş.

Hergün görüp aldırmadığı, ondan gelen ışığa göre kalkıp yatmaktan ve iş yapmaktan gayrı bir ilgisinin olmadığı göğün tırmalandığı gün Nazire Hanım'ın bakışı ve gönlü bu çizilmiş güzelliğe çevrilmiş ve gözünü ondan bir daha alamamış. Uçmaktan önceki halini hatırlayanlar kocamışlığında dahi her sıkıntısında göğe başını çevirdiğini anlatırlar.

Az vakit geçip de tellerin elektrik denir sırrı açığa çıktığında ev hayatı çok da değişmeyen Nazire Hanım'ın dışarıdaki hayatı buna inat değiştikçe değişmiş. Kardeşlerinin uçurtmalarının tellerine takıldığı bu uçurtma yiyen gök çizen tellere hırsı büyüdüğü büyümüş, bir kanat çırpışta oraya varıp göğü bu tırnaklardan kurtarma isteğiyle uçmanın sırrına erme merakı artıkça artmış.

O bu istekle yanadursun vakit bir vakit olmuş okul yaşı gelen Nazire'nin eline bir önlük geçmiş. Önlüğün siyahını bir türlü sevemeyen Nazire, yakasını kararmış, fırtınalı bir gökyüzü olan önlüğüne bir bulut gibi takıp okulun yolunu tutmuş. Bir de bakmış ki kendi gibi önlük giyenlerle dolu bir yer okul denen. Kara önlüklerle kara tahta, kara kalem olan bir sınıfa girilip beyaz kağıtlar siyah çizgilerle dolduruluyor. Önlük denir, okuma yazma öğrenmeye bir etkisi olmayan, bu icadın ne işe yaradığını kendine sorarken okulda vakit geçirdikçe anlamış ki, sınıfta çorabı yırtıklarla güzel çorap giyenlerin; eteği sökük pantolonu deliklerle üstü başı pırıl pırılların üstleri kara önlükle örtülünce eğitim denir bir kurum tarafından aynı bahta sahip sanılıyorlar. Nazire o yaştan ileride ileride istikbali açık diye anılan bir güruha dahil olamayacağını içindeki sestem ve dışındaki babasından dinlediğinden olacak, rengin kararttığı sınıfın küçük gözü pencereden göğü izlemeye başlamış. Göğü izlerken eline yediği cetvellerin kanattığı eline son karnesi verildiğinde, ilkokul yettiği ve Kabe'ye hoca olmak ancak abisine kısmet olacağı için okuldan alınmış.

Tam okul bitti kırdaki hayat yeniden başlayacak derken ve kardeşlerinin uçurtmalarını tellerden kurtarma işine yeniden başlayacakken bir baltaya sap olması gereğiyle göğü tekrar elinden alınmış.

Annesinin yanında evlere temizliğe gitmeye başlayıp, bu maharete kısa zamanda ererek çıraklıktan ustalığa terfi eden, büyüdükçe büyüyen ancak ne denli büyüse hiddeti cürmü kadar yer yakan Nazire Hanım'a kader öyle bir oyun oynamış ki Nazire Hanım kader denen bu başa çorap örücüye dil uzatıp yakınmanın boşluğunu anlamış bulunmuş..

Evlerine gelip kendisini pek beğenen bir ailenin suskun oğlunun koluna kızının elini geçiriveren babası talihin açık olsun derken hangi talihten bahsedildiğini anlayamayan Nazire kendini kocası olmuş adamın yanında şehir denen bir kırsız kurak yere giderken bulmuş. Kendi bildiği yer bitip kocasının bildiği yer başlayınca bir de bakmış ki şehirde kırdaki tellerden sürüyle var ve şehirlerin gök sandıkları bu tırnaklarla paramparça olmuş şey çatıların arasından görünen tavan kadar bir mavilikten ibaret.

Gündüzleri ustalığına erdiği işi yaparken başını kaldıramayan, geceleri odasının tavanına bakıp göğü düşleyen Nazire hanım'ın gençlik hayatı, o göğü hayal ederken rahmine düşmüş güneşi kırılmaz iki çocuk, sustukça ezilen ezildikçe daha bir susan bir dil bilmez koca ve Mevla'nın kocasına esirgediği dili kat kat verdiği, ustalığını hor görür bir evine gündelikçi çağırın kadınlar grubu arasında eksildikçe eksilmiş.

Hikâye olunur ki onlar yesin diye çalıştığı bu evlerden birinde, gençliği bitip sırt ağırları artar ve doyasıya görmediği göğü erme isteği gün be gün artarken, Nazire Hanım gittiği evlerden birinde bir kadınla karşılaşmış. Kadın kahvesini içer ve can sıkıntısından ona aslında cevabını merak etmediği sorular sorarken anlaşılabilir ki kadın da Nazire Hanım'la aynı okulda okumuş ne var ki onun gibi okumayıp ilerlemişmiş. Temiz pak giysili çocuklardan biri olduğunu hatırladığı bu kadını görünce, denir ki, Nazire Hanım önlüğün örttüğü bahtların bir değil çok olmasını daha küçükken anladığı için kendisiyle gurur duysa da, bu gurur fakirliğini örtecek bir olmadığı için bir yandan da durumuna üzülmüş.

Yine de kaderin bu cilvesi sayesinde aynı okuldan oldukları ve Nazire Hanım'ın işindeki ustalığı kulaktan kulağa yayılıp bu eve de geldiği için kadın onu evlere gitmekten kurtarıp kocasının sahip olduğu bir yuvaya yerleştirmiş.

Nazire Hanım'ın masal anlatma ve çocuk bakma maharetinin herkesçe bilinmeye başlamasının tarihi böyle başlar. Yuvanın öğretmenlerince rivayet olur ki yuvayı temizleyip, öğretmenlerin yanı sıra çocuklara göz kulak olan, öğlen yemeklerini pişiren Nazire Hanım'ın öğlen uykusundan evvel çocuklara anlattığı masalarda gök insanlarından bahseder ve çocuklara adeta kanat takarmış, masal anlattıkça dinleşir deyim yerindeyse havalara uçarmış ancak ne zaman masal biter de çocuklar uykuya dalar, o zaman yine eski beli bükük haline bürünürmüş. Masalları boyunca ferahlayıp yükseltilere açılan yuva tavanı ise sanki daha bir alçalır, masal sonrası suskunlukta uyuyamayan büyüklerin üstüne çökmüş.

Yine böyle bir gün, masal bitince içine gelen sıkıntıdan olacak, cam sileyim derken dikkatsizlik edip düşmüş Nazire Hanım. Düşmüş ki, düşüp bacağını kırmakla kalmamış, uzun zamanlık bir çalışmanın sonunda gelen bu zoraki tatilde kendi ömrünü de yerde görüvermiş.

Bir bakmış ki bu zaman içinde çocukları büyümüş, serpilmiş üniversite denir bir ileri okul yaşına varmış. Gene bir bakmış ki suskun kocası emekli edilmiş ve elde avuçta tuttukları para denir bu değişti kolay tokuşu zor gereçten azıcık kalmış. Lafin kısası Nazire Hanım bir bakmış ki ömründe gittiği yol bir arpa boyunu kat kat geçer ama eline geçen bir darı tanesinden ufak. Çocukların okul parası bu minicik darının çoğuna ortak, hastane masrafı darıyı aşmakta diye hayıflanırken üstüne uzun zaman çalışamaz diye işten çıkarılınca kalbi göğsüne sığmaz olmuş Nazire Hanım'ın.

Balkonda oturur, iyice suskunlaşan kocasının ağzından akmayan derdini içinde duyarken, komşu kadınlar denir bir kadınlar grubunun anlattığına göre ta çocukken içine dolan mutluluk hissini anımsamış. Mademki kır uzakta en azından şu tavana dönmüş gökyüzünü delip ferahlamayı istemiş. Bu öyle bir hismiş ki alçının kendini bağladığı umursamaz ve sadece kendine o apartmanların arasından bakan kısık gök gözünü arzular olmuş. "İsteyince yaparsın" diye tabir edilen bu şehir yaşamının diline o anda vakıf olan Nazire Hanım istemiş, çok istemiş ve başarmış.

Balkonda durup bütün komşuları selamlayarak açmış kollarını, kollar kanada dönmüş, kanatlar açıldıkça açılmış, çırpılmış kanatlarını Nazire Hanım, yerden hız alıp göğe salınmış.

Nazire Hanım'ın uçtuğu yerde komşu denir kadınlar grubu bakmışlar uçuyor Nazire Hanım, göğe uzak yere yakın, bağrışmışlar "uçtu uçtu, Nazire Hanım uçtu." Bakmışlar yere teğet geçecek, bu gösterişli uçuşun heyecanından yummuşlar gözlerini, bir açmışlar ki Nazire Hanım gökte yok, çoktan uçmuş gitmiş. Uçmuş uçmuş Nazire Hanım uçmuş.

Ünzile

Dürsaliye Şahan

Kötü haber, köşkte öğle yemeği hazırlanırken geldi. Fabrikadaki işçilerden biri kolunu makineye kaptırmıştı.

Paris'ten aldığı döpiyesini giymiş olan Betül Hanım konken partisine gecikmek üzereydi. Versace fularını boynundan indirip, yılan derisi küçük çantasındaki gözlüğünü çıkararak, kablosuz telefonu eline aldı.

- Alo kızım, Memduh Bey yok mu? Hâlâ ambulans gelmedi mi? Aman Allahım! Söyle beklemesinler. Arabalardan biriyle hastaneye yetiştirsinler, başımıza iş almayalım...

Ünzile'nin içi içine sığmıyordu. Betül Hanım evi ararlarsa Cemile Hanımların telefonunu ver demişti. Acaba eski işçilerden biri miydi? Genç miydi yoksa yaşlı mı? Allah korusun eli kopmuş olabilir miydi?

İki saat sonra genç işçinin ölüm haberi geldi. Betül Hanım oyundan erken döndü. Şoför Mehmet, Betül Hanım'ın Cemile Hanımlarda unuttuğu fularını almak için geriye döndü.

Ünzile, hanımına kahve yapıp götürdüğünde biraz oyalanarak kolunu kaptıran işçi hakkında bir şeyler öğrenmeye çalıştı. Belki yanlış bilgi gelmiş, henüz ölmemiş, hastanede yoğun bakımda yatıyordu. Betül Hanım kendi kendine söyleniyordu.

- Bir bu eksikti!

Ünzile "bari çocukları olmasa" diye geçirdi içinden.

Betül Hanım genel müdür Kamil Bey'i aradı. Memduh Bey Ankara'dan gelen müşavir ile görüşüyordu ki toplantıyı bölmek mümkün değildi.

O akşam Memduh Bey her zamankinden geç geldi. Yorgunlukla koltuğa çöktü. Yüzü düşünceliydi. Betül Hanım odasından çıkıp hızlı adımlarla salona geldi.

- Memduh kolunu kaptıran işçi ölmüş ha?

- Maalesef.
- Sigortası da yokmuş.
- Evet geçici işçilerdendi.
- Sorun olur mu dersin?
- Hayır, sorun olmayacak.
- Çocukları var mı?
- Var.. Tam üç tane... 22 yaşındaki adamın üç tane çocuğu nasıl oluyorsa...
- Canım bilmiyor musun bunları? Yerinden kalkan evleniyor, yangından mal kaçırır gibi de çocuk yapıyor... Peki ambulans gelmemiş mi?
- Yol çalışması varmış.

Ünzile'nin içi cız etti. Demek genç işçi geride üç yetim bırakmıştı. Mutfığa geçen Ünzile'nin aklına kendi çocukları geldi. Askerdeki oğlu, gamzeli Murat, lisede okuyan çırpı kızı Çiğdem, ortaokuldan sonra okuyamayan mızımız kızı Mihriban. Bir gün çalışıp üç gün iş bulamayan, güzel gözlü, beceriksiz kocası Dursun.

Betül Hanım sabah kalkıp yeni ütülenen pantolon ceket takımını giydi. Valilikteki çay toplantısına katılacak, oradan da oyun için Sena Hanımlara geçecekti. Akşam? Akşama balık hazırlansındı. Memduh da evdeydi, kızı Sude ile damat da gelecekti.

Ünzile akşamı zor etti. Akıllı genç işçideydi. Cenazesi kalkmış olmalıydı. Ya çocukları? Babasız geçirdikleri ilk gece ne yapmışlardı acaba? Karısı kocasının yastığına bakıp, katıla katıla ağlamış mıydı, yoksa "Ben şimdi bu üç çocukla ne yaparım, ne yerim, ne içerim" korkusuyla şaşkına mı dönmüştü?

Rahmetli babaannesi, "Dul kadının yüzü soğuk olur. Bala batır çıkar, yüzünü güldüremezsin" derdi. Bir de geçim derdi bindi mi boynuna, gencecik kadının... Kim bilir neler neler gelir başına? Genç ve güzel olmak dul kadın için suçtur.

Öğleden sonra fabrikanın şoförlerinden Cemil geldi. Memduh Bey'in kargo ile gelen purolarını getirmişti. Ünzile heyecanla içeri aldı Cemil'i.

- Gel bi çay iç. Betül Hanım çıktı.

Çayı ve kurabiyeleri masanın üzerine bırakıp, Cemil'in yanına oturdu Ünzile.

- Şu işçiyi anlat hele. Nasıl oldu elin fukarası?

- Sorma Ünzile abla. Çocuk bir gün önce rüyasında görmüş, yanındaki çırağa anlatmış. “Rüyamda bir avuç su verdiler, yüzüme çarpacaktım. Elimin içi kanla doldu. Yıkayacak su aradım, bulamadım” demiş.

- Vah Allahın garibanı vah! Çocuklarının çekecek çilesi varmış desene.

- Sigortası da yok diyorlar.

Ünzile'nin yeniden içi kıyıldı. Kendi çocuklarını anımsadı. Allah korusun, başına bir şey gelse çocukları ne yapardı? Büyümüş sayılırlardı ama olsun. Bir çocuk 30 yaşında bile anneye babaya muhtaçtı. Hele de evlenmemiş çocuk isterse 40 yaşında olsundu.

Akşam Memduh Bey damadı ile konuşuyordu. Konu ölen işçiden açıldı. Sude Hanım; “Çocuklarına bakacak kimse var mı bari?” dedi.

- Bu yöredeki adamlar kendine bakmaktan aciz. Nerede kaldı ki başkasına bakabilsin.

- Peki üç çocuk ne olacak?

- Kimsesiz çocuklar yurduna yerleştirirler belki.

- Annesi olan çocuğu yurt kolay kolay alır mı?

- Ben fabrikadan para verilmesi için talimat verdim.

Betül Hanım para lafını duyunca sinirlendi.

- Yine bonkörlüğün tutmuştur! Ne kadar verdirttin?

- Hanım adam bizim işimizde çalışırken öldü.

- E dikkat etseydi canım. Aklı nerdeymiş de elini makineye kaptırmış.

- Karışma hanım.

Betül Hanım damadın yanında fazla uzatmak istemedi. Sude babasını destekledi.

- Annecim tabii ki yardım etmemiz gerekiyor. Düşünsene daha küçücük üç çocuk.

- Zaten her yıl bir çocuk yapar bunlar.

- Çocuklar ilk öğretimi bitirene kadar masrafları karşılanacak.

Betül Hanım artık dayanamadı.

- Memduh Bey çıldırdın mı sen? Bu kaç yıl demektir biliyor musun?

Memduh Bey Betül Hanıma dönüp biraz sert;

- Biliyorum hanım, biliyorum! Hem de senin bilmediğin kadar biliyorum.

- Ama bu dünyanın parası eder.

Memduh Bey dik dik Betül Hanım'a baktı. Damat yavaş bir sesle araya girdi.

- Annecim merak etmeyiniz, böyle masraflar vergiden düşer.

Betül Hanım birden yumuşadı.

- E öyle söylesene bey. Ben nereden bileyim?

Memduh Bey cevap vermedi. Belli ki Betül Hanıma yine sinirlenmişti. İşlerine karışılmasından hiç hoşlanmazdı.

Ünzile de bir parça rahatlamıştı. İşten atılmayacağını bilse gidip Memduh Bey'e sarılabilirdi. Ne baba adamdı. Ölen işçisinin ailesini açıkta koymamıştı. On senelik patronuydu. Sertti, sinirliydi ama merhametli adamdı.

Bahar çabuk geldi. Betül Hanım pazarları hariç her gün oyuna gitti. Memduh Bey yeni gelen makineler ile fabrikadaki üretimi yüzde otuz artırdı. Sude Hanım ikinci bebeğine hamile olduğunu müjdeledi. Şoför Cemil köyünden bir kızla sözlendi. Ünzile'nin ortaokuldan sonra okuyamayan kızı Mihriban'a yine görücü geldi. İlk kez Mihriban gelenlerden birini beğendi. Aman sanki Ferhat ile Şirin gibi el ele diz dize oturup fısır fısır konuşmazlar mı? Apar topar aile arası söz kesildi. İki aşık genç nişan diye zıp zıp zıplıyordu. O asık suratlı Mihriban'ın yüzünde artık güller açıyordu. Sanki ufak tefek tamirci çırağı ile değil de dünyanın en yakışıklı, en zengin genci ile sözlenmişti. Gel gör ki her iki aile de zar zor geçiniyordu.

Ünzile kızına nasıl çeyiz yapacaktı? Damat yeni işe girmişti. Annesi babası, "Hemen ev tutamayız" diyor, başka bir şey demiyorlardı. Ünzile Mihriban'ın ağlamaklı yüzünü görmek istemiyor, kızı hep gülsün istiyordu. Herkesten gizli aldığı 38 çeyrek altını vardı ama neye yeterdi ki?

O gün camlar silinecekti. Cam silmeyi sevmezdi Ünzile. Çocukluğundan beri içinde yükseklik korkusu vardı. Hiç aşağı bakamazdı. Aşağı baktığında midesi bulanıyordu. Çabucak camları siler, hemen içeri girerdi.

Birden camı silerken aklına fabrikada ölen işçi geldi. Memduh Bey bütün masrafı üstlenmişti. Kendisine bir şey olsa acaba onun çocuklarına da kol kanat gerer miydi? Hizmetinde bir gün kusur etmemişti. Hep kendisinden memnun görünürlerdi. Memduh Bey her zaman, "Çocuklarını okut Ünzile!" derdi.

Ünzile ölse, böyle evlerinde, camdan düşüp mesela kazayla... Betül Hanım Memduh Bey'i engellemeye çalışırdı.

Memduh Bey dinlemezdi herhalde onu.

Betül Hanım salonda arkadaşları ile oyun oynuyordu.

- Ünzile çayları yenile! Küllükleri değiştir. Ünzile neredesin? Çaylar! diye bağırdı.

Ünzile yatak odasındaki camdan inip mutfığa gitti. Sanki kafasının içinde birileri, “Atla camdan! Çocuklarını düşün. Bir anlık acı duyarsın, sonra hepsi biter. Betül Hanım mani olmak istese de Memduh Bey senin çocuklarını açıkta koymaz! Mihriban’a istediği gibi bir ev döşeyip, düğün yapar” diyordu.

Çayları doldurdu. Tek tek dağıttı. Dolu kül tablalarını boşalttı. Temizlerini yeniden dizdi. Camı aralayarak, sigara dumanını dışarı saldı. Yeniden yatak odasına geçip, ıslak bezi eline aldı. Cama çıkmadan önce aşağıya baktı, kararını vermişti, ya bismillah diyerek ayağını öbür tarafa attı. Gözlerini yumdu. Yere çakılana kadar farkında olmayacaktı. Bir iki saniyede ölürdü herhalde. Hepsi bir anlık acı... Belki birkaç dakika...

Bayramda kesilen kurbanlar geldi aklına. Boyunları kesilen hayvanların ayakları birkaç dakika çırpınmaya devam eder, vücutlarının bazı yerleri titrerdi.

Birden oğlu geldi aklına. Askerden gelecek, belki bir kıza sevdalanacak, annesini, babasını alıp, görücü gidecekti. Yok, öyle her kızı Murat’a almazdı Ünzile. Oğlunu sevecek, kollayacak, yuva yapacak, su damlası gibi güzel çocuklar doğuracak, helal süt emmiş bir kız olmalıydı. Belki bir gün koşarak gelip, “Nine bize para ver, bakkaldan şeker alacağız” diyeceklerdi. Oğlu gibi torunları da taze fasulyeyi severler miydi acaba? Torunlarını mutlaka okutacaktı.

Ünzile tekrar aşağıya baktı. Bu kez midesi bulanmadı. Birden bire yükseklik korkusunun da geçmiş olduğunu fark etti. Ne güzel yukarıdan aşağıya bakmak ne hoş bir duyguydu. Süzülerek düşerken, yere çakılmadan önce belki de çok hoş olacaktı. Uçakta gider gibi. Hiç uçağa binmemişti ama... Keşke o bunları düşünmeden kazayla düşmüş olsaydı. Korkusuzca bir an içinde ölürdü. Hem intihar etmek dinen de günahtı. Ama ya çocukları...

Nasıl olsa ölmeye karar vermişti ama ölmeden önce bir şeyler yapsa ne kaybederdi? Birden tüyleri diken diken oldu. Hayır, hırsızlık yapamazdı! Ölmek on kat daha iyiydi.

Bu kasabadan çıkıp, başka yerde şansını denese... Madem ölecekti, ölmeden önce her şeyi denemeliydi... Her şey! Yok, hırsızlık gibi o da tüylerini diken diken etti. Orospuluk da yapamazdı! Dursun’un karısı Ünzile’ye yakışmazdı. Ama elbet bir yerde daha paralı bir iş bulabilirdi... Hatta sigortalı bir iş... Aslında en önemlisi sigortaydı.... Hastalıkta da, sağlıkta da sigorta önemliydi. Emekliliği vardı, her türlü sağlık yardımı vardı. Öldükten sonra çocuklarına maaşı vardı. Ne iyi olurdu sigorta olsaydı. Bugüne kadar hiç düşünmemişti. Ama kim ona sigortalı iş verirdi ki? Okuması yazması bile yoktu... Hayal etmesi bile saçmaydı...

Kararını verdi. Kesinlikle sigortalı bir iş bulacaktı. Daha doğrusu arayacaktı. Bulamazsa o zaman ölebilirdi. Hiç olmazsa deneyerek giderdi.

Cami sildi indi. Kovayı banyoya götürüp bezleri yıkadı, yerine koydu. Kirlı, bulanık suyu tuvalete döküp kovayı çalkaladı. Ellerini yıkadı mutfağa geçti.

Akşam Memduh Bey geldi. Yemek dışarıda yenecekti. Betül Hanım odasında hazırlanıyordu. Ünzile Memduh Bey istemeden kahvesini hazırlayıp götürdü. Memduh Bey istemediği kahveyi alırken biraz şaşkın baktı Ünzile'ye. Ünzile Memduh Bey'in tam karşısına oturup;

- Memduh Bey bir maruzatım var, dedi.
- Hayırdır Ünzile?
- Beyim ben gidiyorum, hakkınızı helal edin, diyecektim.
- Gidiyor musun? Nereye?
- Başka bir iş bulacağım beyim!
- Anlaşıldı Betül Hanım yine bağırđı sana.
- Hayır beyim.
- Biliyorsun bağırır eder ama seni sever. Sen olmadan yapamaz o. Küsme sen ona!
- O nasıl söz beyim? Ne haddime? Bu zamana kadar hiç küstüm mü ki?
- Peki niye gidiyorsun o zaman?
- Beyim çoluğum çocuğum var. Ne babalarının ne benim sigortamız yok. Yarın öbür gün başımıza bir şey gelse kimin eline bakarız?
- Ayıp ediyorsun Ünzile biz ne güne duruyoruz?
- Sağ ol, var ol beyim. Elden gelen öğün olmaz, olursa da vaktinde bulunmaz derler. Ben karar verdim, ne olursa olsun sigortalı bir işte çalışacağım.
- Haklısın da kızım. Nereden bulacaksın? Bu kasabada mümkün değil bu? Sen hiç okula gitmemiş bir kadınsın. Hizmetçilikten başka ne iş yapabilirsin ki?
- Beyim fabrikadaki işçilerin hepsi okur yazar mı? Az da olsa okumamış vardır aralarında elbet. Ben kadınıym diye...

- Kızım orası fabrika.
 - Yok beyim, kararımı verdim. Ya sigortalı iş, ya da ben ömrümü iş aramakla tüketeceğim. Ölmekten daha iyi. Hiç olmazsa uğraştım derim. Kul darılmaz, hak yazmaz!
 - Peki ben sana ne diyeyim şimdi? Güle güle kızım. Benden yana hakkım helal olsun. Kal desem de kalmayacaksın anlaşılın.
 - Kalmaz mıyım beyim? Sen kal dersen elbette kalırım.
 - E kızım ne uğraştırıyorsun? Biz senden memnunuz kal o zaman. Akşam akşam oyun mu oynuyorsun?
 - Yok beyim ne oyunu? Kalırım elbette. Ben de sizden memnunuz, Allah razı olsun. Ama sigorta istiyorum. Sigorta edersen başım gözüm üstüne.
 - Hoppalaaa! Kızım evdeki hizmetçi kadına sigorta olur mu?
 - Ben nereden bileyim beyim? Olur olmaz. Ama ben sigortamı istiyorum. Hasta oldum mu, gelip elimi avucumu ovalayarak senin önünde bükülmek istemiyorum. Hastaneye gidip doktorun karşısına dikilmek istiyorum. "Aha şuram ağrıyor, bak bakalım ne gerekiyorsa yap" demek istiyorum.
 - Meğer senin ne uzun dilin varmış Ünzile?
 - Estağfurullah beyim. Yok derseniz de Allah razı olsun. Gidip kısmetimi başka yerde arayacağım.
 - Haksız sayılmazsın ama...
- Betül Hanım bütün şıklığı ile içeri girerken Ünzile elindeki fincan tepsisi ile dışarı çıktı.
- Hayırdır Memduh Bey, bir şey mi söyledin?
 - Ünzile!
 - Ne olmuş Ünzile'ye?
 - İşten ayrılmak istiyor.
 - Ne, ayrılmak mı istiyor? Bu ne saygısızlık? Neden bana söylemiyor da sana söylüyor? Ünzileee..
- Ünzile Betül Hanım'ın sinirlendiğini anladı. Derin bir nefes alarak salona girdi.
- Buyrun hanımım..
 - Ne demek oluyor bunlar? Zam için yapıyorsan avucunu yalarsın bak ona göre.

- Yok hanımım. Ne zammı? Ben Memduh Bey'den helallik alayım dedim.
- Önce bana söylemeden yani.
- Yok, Memduh Bey Ankara'ya gidecek demiştiniz ya... Hani belki bir daha göremem diye.
- Aferin sana!
- Başka çarem yok hanımım.
- Peki ama niye kızım? Ne oldu? Yoksa Refiye Hanım benden gizli sana iş mi teklif etti? Adetidir o başkasının kadınına çalmayı pek sever.

Ünzile başını önüne eğdi ve salondan çıktı. Memduh Bey;

- Sigorta istiyor, dedi.

Betül Hanım iyice şaşırıldı.

- Çıldırılmış bu kadın! Allahım ne günlere kaldık! Yok yok, bunu bir dolduran var galiba. Ünzilee! Gel buraya.

Ünzile tekrar derin bir nefes alıp odaya girdi.

- Kızım aklını mı oynattın sen? Kim öğretiyor bunları sana. Bak ekmeğinle oynuyorlar haberin olsun. Hiç sigortalı bir hizmetçi duydun mu sen?
- Yok hanımım duymadım onun için de gidiyorum zaten.
- Niye gidiyorsun?
- Sigortalı bir iş bulmak için gidiyorum.
- Sen bunadın galiba Ünzile! Kim sana sigortalı iş verir ki? Okuman yazman bile yok.
- Ya nasip diyerek bakacağım hanımım. Allah bilir artık.
- Bak bak, bulursan bana da haber ver!

Betül Hanım ile Memduh Bey çıktılar. Geniş arabanın yumuşacık koltuğuna oturdular. Betül Hanım'ın keyfi kaçmıştı. Allah bilir Nezahat Hanımın gözü değmişti bu Ünzile'ye, daha geçen hafta; "Ne şanslısın Betülcüm, yani inan ki atom mühendisi bulmak, iyi bir hizmetçi bulmaktan daha kolay. Sen on yıldır bu kadınla birliktesin. Hem dürüst hem de çok çalışkan. Evini pırıl pırıl ediyor. Çok da saygılı" demişti.

Memduh Bey karısına döndü;

- Bırak sen şimdi dedikoduyu da söyle bakalım. Sen bu kadından memnun musun?
- Tabii memnunum canım. Allah için, bir gün işi asmadı. Hiç arsızlığını görmedim. Ama bu son yaptığı saygısızlık...
- Saygısızlık değil hanım. Artık dünya değişiyor. Herkes sigortanın ne olduğunu anladı.
- Hizmetçiyi sigorta ettirmişler enayiler dedirtmem ben.
- Hıh! Kimin enayi olduğunu Allah bilir.

Ünzile o gece uyumadı. İki kızının masum yüzünü seyretti. Asker oğlunun fotoğrafını defalarca öptü. Beceriksiz kocasının kır saçlarını okşadı. Uzaklarda onu neyin beklediğini bilmiyordu. Hiç okuma yazma bilmeden yollara düşmesine kim bilir ne diyeceklerdi? Ama kararını vermişti bir kez. En çok bir hafta daha, yerine gelecek olan yeni birisi bulunana kadar çalışacaktı.

Erkenden uyanıp yola düştü. Anahtarı ile açıp girdi içeri. Çayı koydu, kahvaltıyı hazırladı. Kızarmış ekmek kokusu Betül Hanım ve Memduh beyi uyandırdı.

Kahvaltı sofrasında çayları doldururken Memduh ile Betül bakıştılar. Memduh Bey,

- E Ünzile, herhalde nereye gideceğine karar vermişsindir ha?
- Verdim beyim.

İkisi de Ünzile'nin nereye gideceğini söylemesini beklediler. Betül Hanım dayanamadı.

- Peki nereye gidecekmışsin bakım?
 - Ankara'ya gideyim diyorum.
 - Doğru orada hiç işsiz yok! Okuması yazması olmayan bir kadın gelse de işe alsak, üstüne üstlük bir de sigorta ettirsek diye bekliyorlar.
 - Orada bulamazsam başka şehre giderim.
 - Peki iş bulamadığın sürece, ne yiyip ne içeceksin?
 - Günübirlik temizlik işlerine giderim. Yol parasını denkleştirdim mi tekrar yola düşerim.
- Ünzile'nin kararlı hali Betül Hanım'ı tedirgin etti. Memduh Bey kendi kendine söylendi.
- Zaman değişiyor. Biz istesek de istemesek de değişiyor.

Betül Hanım anlamadı.

- Ne diyorsun?

- Hiçbir şey.

- Ne yapacağım ben şimdi?

- Hangi konuda?

- Ünzile çıkarsa nereden bulurum hemen? Hem bulsam bile aylar sürecektir evdeki işleri öğrenmesi, tam istediğim gibi olması.

- Başka çaren yok. Onu da yetiştireceksin.

- Ya istediğim gibi olmazsa... Hırlısı var hırsız var... Sude'nin doğumu da yaklaşıyor.

- Eeee hayat bu. Sen de biraz yorulacaksın tabii. Son on yıldır hiçbir oyun seansını kaçırmadığına eminim.

- Saçmalama.

- Saçmalamıyorum hanım. Ünzile benden çok senin işçin.

- Canım sen bu kasabada hiç sigortalı hizmetçi gördün mü?

- Hanım zaman değişti diyorum sana. Geçenlerde de kerhanede çalışan kadın sigortadan emekli oldu. Buna ne diyeceksin?

- Ay ne saçma şey, orospunun emeklisi olur mu ayol?

- Yaa demek ki oluyormuş. Hizmetçi niye olmasın?

- Ünzile'ye sigorta ha? Daha yeni zam verdim ayol. Doymak bilmiyorlar ki.

- Hanım market onlara ekmeği indirimli vermiyor ki. Sen ne ödüyorsan o da onu ödüyor.

- Ay sen Ünzile'den yana mısın benden yana mı?

- Ben senden yanayım da, hayat her geçen gün yeni bir şey öğretiyor. Tek başına olmuyor artık. Bunu öğrendim.

Ünzile'nin verdiği süre aybaşında bitiyordu. Zaman zaman içine bir korku düşüyordu. Ya iş bulamazsa, ya geriye gelirse, buradaki işini de kaybetmiş olacaktı. Ne yer ne içerlerdi? Yine de direndi Ünzile. Gidecekti. Çocuklarına hiçbir şey demedi. Son güne kadar da söylemeyecekti. Aybaşında süresi bitiyordu, maaşını alacak, yarısını eve bı-

rakacak, yarısını cep harçlığı ederek yola düşecekti. Küçük bir çanta hazırladı. Kaderini değiştirmeye gidiyordu. Yük taşıyacak hali yoktu.

Kahvaltı sofrasını son kez hazırladı. Tam on yıldır açıp kapattığı dolapları kimse görmeden sessizce okşadı. Ne çok vakit geçirmişti bu mutfakta? Ne yemekler yapmıştı? Yemek tarifini isteyen misafirleri bile olmuştu. Buradaki etli sütlü yemekleri hazırladıktan sonra, evine gidip, eski tencerelerde, yavan yemekler pişirdiğinde içi burkulurdu bazen. Çocukları gündüz pişirdiği, malzemesi bol, lezzetli yemeklerden tatsın, kaloriferli sıcacık evde yaşasınlar, bol sıcak sularla yıkansınlar isterdi.

Sude Hanım evlendiğinde her gün bir davet verilmişti. Bazen kızları Mihriban ile Çiğdem de yardıma gelir, ancak yetiştirirlerdi. Sude Hanım'ın gelinliği Fransa'dan gelmişti. Kızları gelinliği görmek için yalvarınca, Ünzile de Betül Hanım'dan rica etmişti. Sude Hanım beyaz bir kuğu gibi olmuştu. Çiğdem ile Mihriban nasıl hayranlıkla seyretmişti. O zaman daha Mihriban orta ikiye gidiyordu.

Zaman su gibi akıp geçti. Mihriban ortaokuldan sonra okuyamamıştı.

Betül Hanım Ünzile'nin işten ayrılacağını duyduğu günden beri dargın gibiydi. Suratını asarak konuşuyordu. Memduh Bey de sanki kırgın gibi. Her sabahki sıcak günaydınlar yoktu artık. Ünzile aldırmadı. Ölümünden öte köy mü vardı? Gidecekti. Madem Allah yarattığı kulun rızkını veriyordu, o da bu rızkı aramaya gidiyordu işte. Kızacak, darılacak ne vardı bunda? "Rızkına doğru bir adım atacaksın ki o da sana gelsin" demez miydi rahmetli dedesi.

Çayları doldurup mutfaktan çıktı Ünzile. Memduh Bey arkasından seslendi.

- Ünzile!

- Buyur beyim.

Betül Hanım bir zarf uzattı.

- Al bakalım bu ayki maaşın.

- Acelesi yok, giderken de alırım hanımım.

Memduh Bey girdi araya,

- Al al! Hem farkındaysan maaşın zarf içinde.. Neden biliyor musun?

- Bilmem beyim. Elbet bir nedeni vardır.

- Nedeni var ya. Bugüne kadar, dur bakım kaç yıl oldu?

- On yıl beyim. Tam on yıl.

- On yıldır, maaşını Betül Hanım'dan zarfsız alıyordun, tam kapıdan çıkarken.
 - Evet beyim Allah razı olsun sizden. Çok ekmeğinizi yedim.
 - Ama bundan böyle artık zarfın içinde alacaksın ve aldığına dair kağıt imzalayacaksın.
 -
 - Nüfus kağıdın yanında mı?
 - Hayırdır beyim!
 - Ünzile hem sigorta istiyorum diyorsun hem de nüfus kağıdı isteyince hayırdır diyorsun. Nüfus kağıdı olmadan sigorta yapmıyorlar.
 - Aman beyim ne diyorsun?
 - Hadi hadi. Betül Hanım sen olmadan rahat edemeyecek anlaşılın.
 - Allah razı olsun beyim.
 - Senden de razı olsun Ünzile.
- Ünzile içine dolan sevinci zor zaptetti. Demek rızkını aramak için uzaklara gitmesine gerek kalmamıştı. Çocuklarından ayrılmayacaktı. Akşamı iple çektii Ünzile. Her ay maaşını alınca yarım kilo baklava alırdı. Bu kez bir kilo aldı. Kasetçinin önünden geçerken durdu, içeri girdi. Hayatında ilk kez bir kasetçi dükkânına giriyordu.
- Bana şöyle güzel türkülerin olduğu bir kaset ver. Mihriban çok sever.
- Ünzile eve gelip kızlarına sarıldı. Askerdeki oğlu Murat'ın fotoğrafını öptü. Mihriban'a türkü kasetini verirken, küçük kızına seslendi.
- Kızım iki kahve yap. Baklavadan da koy, odaya getir.
- Ünzile kocası Dursun'un karşısına oturdu. Dursun biraz şaşırıldı.
- Hayırdır hanım, sende bugün bir tuhafılık var.
 - Var ya, diyerek uzanıp kocasının elini tuttu.

Yılbaşı Akşamı

Filiz Bilgin

Gırç... Gırç... Tertemiz karlara bastığında çıkan bu sese bayılıyor. Temizliğin sesini duyuyormuş gibi geliyor. Bütün gün hafta, ay, yıl boyunca. Sisifos'un cezası gibi tekrar tekrar temizlik yaptıktan sonra kir görmeye ne gücü ne de tahammülü kaldığından kaldırımların olabildiğince kenarlarına basıp gırç seslerini duymaya çalışıyor. "Zor, bu kalabalıkta temiz bir yer bulmak çok zor..."

Yılın son günü herkesi bir telaş almış. Oraya buraya koşuşturmalar... Hediye, çerez, meyve, balon olmadan bu gece geçmez. Yağmakta olan kar, insanların sokaklara dökülmesini engelleyememiş. Bugünün yarını yokmuş gibi kuruyemişçinin önünde uzun bir kuyruk oluşmuş.

Hanımının "Akşama pişirip çoluk çocukla yersiniz" diyerek verdiği tavuk torbasının meşgul etmediği diğer eliyle saçlarını, ensesinden bağladığı başörtüsünün altına iyice sokuştururken, "Ben de kuyruğa girip beklesem mi?" diyor. Damların, ağaçların, yolların beyazlığına inat karanlık daha çabuk çöküyor. Hemen eve gitmesi, yemek hazırlaması gerek. Hanımının yaptığı gibi özel yemekler pişirse bugün için. Onun gibi tavuğun içini güzelce doldursa, kızartıp gazetelerde gördüğü, teninin her zerresinde güneşi hissetmek isteyen üstsüz turist bayanlar gibi sere serpe pilavın üstüne yaysa. Kızı bayılır piring pilavına. Yanına da turşu... Temizi aranmayı bırakıp dolmuş durağına doğru adımlarını hızlandırıyor.

Kar, gelin çiçeği gibi süzüle süzüle havada dolandıktan sonra yere inmeye devam ediyor. Yerde temiz, pırıltılı ve hafif güzelliğin sonu geliyor. Kirlenmenin, ezilmenin, ağırlaşmanın başlangıcı. Ayak altında iyice cıvıymış, yapış yapış, bulaşık bir hal alıyor. Nerede o eski bembeyaz hali. İçi acıyor. "Hele bir düşmeye gör" diye geçiriyor içinden. Henüz yere varmış karın üstüne birisi lap diye basıyor. İlk darbe... Gerisi gelir. Arkasından biri daha basıyor, iyice çamurlaştırıyor. Üstüne başına sıçramasın diye uğraşılıyor şimdi. Onun bunun ayakkabısına, paçasına, çorabına, eteğine, hatta sırtına bile bulaşmış. Kaçınması mümkün değil. Beyaz beyaz savrulurken, tutmaya heves edenler şimdi nasıl kurtulacaklarını bilemiyorlar...

“Hele bir düşmeye gör, kimse bakmaz yüzüne” diye yineliyor. “Amanın, bu ne kuyruk! Kaç kıvrım? Bir... İki... Üç... Dört. Başıma gelen. Otobüse mi dönsem... Yok, dolmuş daha sık gelir.”

Saat on sekiz olmuş. Her dolmuş on dört kişi olsa on beş veya on altıncı dolmuşa binecek ama hesaplayamıyor. Onun, uzun sıralarda her şart altında bekleme alışkanlığı var. Zorunluluktan doğan bir alışkanlık.

“Biraz daha bekleyeyim. Kızartmak mı haşlamak mı daha çabuk olur? Meyve... Kestane alsam mıydı? Boş ver... Çabuk gidebilsem bir şeyler uydururum. Gelen giden dolmuş da yok mu nedir?”

Gözlerini sıranın başına diyor. En öndekiyle birlikte beklemeye başlıyor. Otuz, otuz beş yaşlarında bir bayan. Elindeki şişkin torbaları bir sağ eline bir sol eline alıp duruyor. En başta olmak hem iyi hem kötü. Sabırsızlık son safhada.

Gelen giden yok. Yağıştan olabilir mi? Herhalde belediye tuzlamıştır yolları. Olmayacak. Otobüse mi gitsem? Ne çok insan birikmiş geride. Kuyruğun başındaki, beklemekten bıkkın bayan gibi tavuk torbasını, bir o bir bu eline alıyor.

Aniden telaşlı bir ses duyuluyor:

- Yahu ne oldu bu taksilere. Saatlerdir bekliyorum bir taksi geçmez mi birader? Zaten ihtiyaç olunca bulunmaz olurlar. Ufukta yağmur, kar gözüktü mü bil ki o gün taksi bulamazsın. Sesin sahibi, iki arkadaşıyla birlikte kuyruğun sonunu ararken gittikçe duyulmaz oluyor.

Taksi müşterileri buraya da geliyor anlaşılan. Dolmuş nerede kaldı? Yürüsem mi? Altıyı çeyrek geçiyor. Tavuk pilav yarım saatte olur. Ayakkabılarım su mu alıyor? Ayaklarım üşümeye başladı. Bu karda yürünmez ki: Yavuklunun yolunu gözleyen genç kız kadar sabırsızca beklemek insanı hem sıkıyor hem üşütüyor. Karda yedi kilometre yürümek de gözünde büyüyor. Bütün gün eğil kalk, indir kaldır, oturmadan çalıştıktan sonra yürümek için karı bahane etmesine gerek yok aslında ama yorgunluğu düşünmemesi gerek. Evde daha çok işi var.

- Baba ayaklarım üşüyor.

Bir an kendi sesini duyuyor gibi geliyor. On-on bir kişi öndeki küçük bir kız çocuğunun sesi bu. Üç yaşlarında, çizmeleri küçücük. Baba kız el ele tutuşmuş bekliyorlar. Çocuk yineliyor;

- Baba ayaklarım üşüyor.

Baba bir şeyler söyleyip oyalamaya çalışıyor.

“Bencileyin ayakları üşüyor” diyor su alan ayakkabılarını unutarak.

Babasının eline sımsıkı yapışmış yavrucağın, soğuk ve pis havada sokaklarda işi ne diye düşünüyor. Saat on sekiz otuz olmuş. Yarım saatte hiçbir gelişme yok. Gözleri sıra başındaki torbalı bayanı arıyor. Göremiyor. Bir dolmuş gelmiş olmalı. Bu iyiye işaret. Gene baba kıza kayıyor gözleri. Kız ayaklarını yere vuruyor, küçücük çizmeleri çamurun içinde cup cup ses çıkarıyor. Belli ki kendini oyalayacak bir şeyler bulmuş. Baba gözlerini yola dikmiş, dolmuş gözlüyor. Neydi baba kızın öyküsü? Kendince bir aile kuruyor zihninde. Karı koca, ikisi de çalışıyor. Baba, çocuğu yuvaya götürüp getirmekle yükümlü. Sabah yuvaya bırakmış, akşam da almış eve gidiyorlar. Anne, eve daha erken ulaşıyor. Belki de evlerine yakın bir yerde çalışıyor. Şimdi yemek hazırlıyor olmalı. Sıcak bir çorba, çünkü küçük kıızı çok üşüyor. Mutlaka böyle olmalı...

- Yolda arabalar kaymış, dolmuşlar gelemiyor. Ancak arka sokaklardan dolanabilen ulaşıyor.

Bağıra bağıra bunları söyleyen, sıra başına henüz yanaşmış dolmuşun şoförü.

Yani... Yani taksi yok, dolmuş yok, bu arada otobüs de gelmiyor. Yürüsen yürünmez. Hafiften hafiften yağın karın azizliğine bak.

Ne zaman kar yağsa adım başı bir kaza görmeye alışırken yılbaşı akşamı olunca bu haber şaşırtıyor. Yediye geliyor neredeyse. Evdekiler ne yapıyordur? Geç kalıyorum. Ne yapsam bilmem ki. Elindeki torbaya sarılıyor, 'Dünden kalma bulgur pilavı yeter mi acaba?'

Bir köşesine Noel ağacı konmuş, balonlar, kedi merdivenleri, yıldızlarla süslenmiş salonu temizleyeceğim diye epey vakit kaybetmeseydi geçe kalmazdı. Amaç değişik bir akşam geçirmekmiş diye söyleniyor çaresizliğinden kabaran siniriyle.

- Baba ayaklarım çok üşüyor.

Küçük kız gene sızlanıyor. Baba çaresiz eğilip çocuğu kucığına alıyor. Çocuk sızlanmayı bırakıyor. Sıcak kucakta ısınmış olmalı. Baba kıızı kucakta ne kadar taşıyabilir? Perişanlık, dakikalarla doğru orantılı.

Saat yediyi geçiyor. Evdekiler merak etmeye başlamışlardır.

- Ben yürüyeceğim arkadaş, beklemekle olmuyor.

- Hadi gidelim.

Bir grup genç söyleniyor. Üniversiteli olmalılar. Dört genç, çıkıverdiler kuyruktan, dört adım ilerliyor.

Gençlik başka tabii, yürümeyi göze alıyorlar. Karda buzda kayınca çalışamayacak duruma düşerim korkuları da yok. İyi ki önümdeydiler.

- Annem merak etmeye başlamıştır. Daha hazırlanacağım.

Öndeki gençlerin gitmesiyle iki genç kıza yaklaşıyor. İkisinin de saçları özenle taranmış. Ellerindeki yaldızlarla süslü birer parlak şapka, belli ki akşam bir yerlere gidip eğlenecekler. Herhalde kuaförden geliyorlar. Ayaklarımı hissetmiyorum. Bir eve gitsem tavuktan önce ayaklarımı ısıtacağım.

Dakikalar geçtikçe hayalindeki masanın üstü boşalıyor. İlk önce fındık fıstık, sonra pilav, sonra tavuk.

- Baba ellerim çok üşüyor.

Kucaktaki kızın elleri de üşümeye başlıyor.

Önlerde olsam baba kıza sıramı verirdim.

Baba küçük kıızı kucağından indiriyor. Küçük elleri avuçlarına alıyor. Kızını parça parça ısıtmaya çalışıyor.

Saat yedi otuz. Kuyrukta her bir adım ilerleyiş, yeni bir yılbaşı hediyesi gibi sevindiriyor insanları. Kar duruyor artık. Uçuşan gelin çiçekleri kayboluyor. Dallardaki, çatılardaki karlar bile koyulaşmış. Sadece çamur var. Güzellikler siliniyor gözünde. Ayaklarının soğuktan sızlayan tabanlarında kaybolup gidiyor.

Yol açıldı herhalde. İki dolmuş arka arkaya geldi. Bir tane daha gelse küçük kıızı binecek. Üçüncü arabaya da ben binerim. Ayaklarım... Benimki iyice delleniştir. Evde oturan koca artık öğenmiş olmalı. Bu havada trafiğin bozulabileceğini, bugün hanımın fazladan iş yaptıracağını tahmin etmeli. Senelerdir değişmez ama her geç kalışında aynı hesap sorma yaşıyor.

Baba kızını tekrar kucağına almış, yüzü al al olmuş. Soğuktan mı, kıızı taşımaktan mı?

- Ben daha giyinip hazırlanacağım. Sekizde evden çıkmamız gerekiyordu. Ayyy! Bayılacağım şimdi.

"Bayılacaktım. Şu küçük kıızıdan hiç farkları yok." Yarı kızgın, yarı sitemli bakışlarla süzüyor kızları. Bir tek usta ellerin bezediği saçlarının bozulmasını umursuyor.

Küçük kıızı artık babasının kucağında uyumuş.

"Uyuyunca daha çok üşümez, daha çok ağırlaşmaz mı? Zavallı kıızı, zavallı baba..."

Nihayet bir dolmuş daha geliyor. Baba uyuyan kıızıyla biniyor. Onları sıcakta oturuyor görmek kendisi oturmuş, kendisi ısınmış gibi rahatlatıyor. Saat sekize geliyor, baba kıızı yoklar. Acıyacağı kimse kalmamış kendinden başka.

"Fakir yılbaşı sofram, buza kesmiş ayaklarım, vah bana! İki saat oluyor. Artık dayanamıyorum. Evdekiler ne yapıyor acaba?" Kocasının öfkesini mi, kızının acıkmış olup olmadığını mı daha çok merak ediyor belli değil. Evde onu

bekleyen manzara iini őrpertiyor, sırtındaki hanımının eprimiş ceketinden çıkararak akşamın soğuyla çarpışıyor.

ığlıklar... Sevinç çığlıkları. Öndeki iki genç kız bağrışıyor. Sevinler őrzıntüler hep bağrış ağrış onlarda. Duygulara gem vurulmamış, tőrpülenmemiř, acıtılmamış, özgőr. “Aynı dolmuşa bineceğiz, en az onlar kadar sevinmem gerek ama ben ohlanamıyorum. Sankim bryyuyorum.”

Dolmuşun içi sıcak. Başına bir ateş saplanıyor.

“Isındım... Isındım ama ayak parmaklarımda halen kıpırdanma yok.”

Bindiği vasıta çok yavaş ilerlemesine rağmen kayıp yol kenarındaki bir arabaya çarpmaktan kurtulamıyor. Arabanın alarmı avaz avaz bağırmaya başlıyor. Dolmuş gitmiyor. Dayanamayıp inip bryyuyenler oluyor.

“Ben inmem, bryyuyemem. Burası sıcak, dışarısı soğuk, kıran giresi soğuk.”

Ak mı ak karlarda şişkin torbalı kadın ilerliyor. Arkasında baba, kycyk kızını kucağına almış koşturuyor. Kuaförden gelen iki genç kız ellerinde yılbaşı şapkaları karlara bata çıka bryyuyor. Dolmuşun buza kesmeye başlamış penceresine yasladığı başı, őrtsüsünden yapışmış cama. ekip inemiyor. Katılmıyor aralarına.

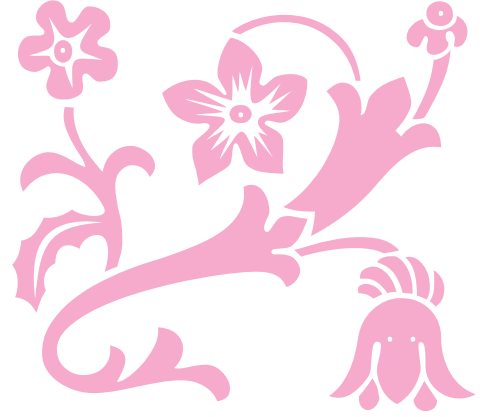
“şapkaların yıldızları parlamıyor, sšnmiřler mi? Yoksa benim gözlerim mi kapanıyor?”

Dışarıdakiler gözlerinde donuyor. Kararıyor her yer.

Zıkkım

Hatice Eroğlu Akdoğan

Semtin ana caddesini gören sokaklardan birinin baş yanı birkaç gündür çok hareketliydi. Yeni açılmış bir iplikçi dükkânının önü kadınlar tarafından kuşatılmıştı. Tıpkı hediyeli alışveriş ya da bedava kumanya dağıtılan yerlerde olduğu gibi, ortalığa sıra kapmaca ve itişme kakışma egemendi.

Sırası gelen içeri giriyordu, ama kargaşanın merkezi tam da bu noktadaydı. Sıranın başı denilen dükkân kapısına yanaşan dört basamaklı merdivenin üstü ve çevresinde kadınlar kendi aralarında öncelik dalaşına tutuşuyorlardı. Tartışmanın içine arkalara doğru başka kadınlar da karışınca, giriş kuyruğu ister istemez giriş yığıntısına dönüşüyordu. Orta yere söylenen laflar birbiri ardına havada uçuşuyor, kimin içeri gireceğini ön taraftaki dalaşma açığa çıkarıyordu.

“A böyle de olmaz ki! Parayla değil, sırayla!”

“Komşun kendi hakkını bekler, sen niye gelip onun yanına dikiliysin?”

“Dinime küfredene bak. Sen bi kerem şu sarı yazmalı garıdan bile sonra geldin.”

“Zabahın köründe dikildik. Gene aynı yerde, gene aynı yerdeyim!”

“Ocakta aşım var. Bebeleri okula aparacak. Öyle bakman mecburum önce ben girmeye.”

“Herkesin işi, aşı var hanım. Herkes sırasını bilsin bu ne ya! Mahalle karıları gibi kavga bitmeyi.”

Biri kendini içeri atandan sonra da itiş kakış, tartışma kaldığı yerden sürüyordu. Tansiyon yükselince ara sıra içeriden başında siperlikli şapkasıyla kısa boylu yaşlıca bir adam kapıya çıkıp, “Bacılar hanımlar bozdunuz sırayı. Aşağı inip tek sıra dizilin. Korkmayın bacılar herkese yetecek ip var, iş var.” diye seslenince ortam biraz yatışıyor. Ancak bu durum fazla uzun sürmüyordu. Sinsi yollarla sırayı kaynatanlar baş gösterince tartışma yeniden alevleniyor, içerden çıkanın yerine kendini öne atmayı becerenlerden biri içeri sivişiyordu.

Sokağımızın Çeşni Teyzesi kadınların eve nerelerden, nasıl işler getireceği konusunda tecrübesiyle tanınırdı. Dışarıdan eve iş almak isteyenler önce ondan yol alırdı. Oğlunun karısından boşanmasıyla üstüne kalan iki torununa bakabilmek için yıllardır oradan oraya koşturup durur. Cıncık boncuk, dantel kazak işlerinden konfeksiyon parçalarına kadar evde yapmadığı iş yoktu. Kimi zaman da bazı atölye ve fabrikalardan ufak plastik ve metal parçalarına ait işler çuvallarla eve girer çıkardı. Bu tür işlerde Çeşni Teyze'ye iş kazasından dolayı erken emekli olan kocası yardım ederdi.

Annem de ara sıra Çeşni Teyze'nin bulduğu işlerden nasiplenen kadınlardandı. Onunla birlikte elişi dağıtımını yapan, patron dedikleri kadına giderlerdi. Her zaman yapılacak iş olmazdı. Yoğun zamanlarda Çeşni Teyze başkalarını da haberdar ederdi. Aynı işi yapan kadınlar evdeki acil işlerini yoluna koyduktan sonra kimi zaman bizde, kimi zaman başkasının evinde bir araya gelirlerdi. Sonra harala gürele herkes elindeki parçayı bitirip bir öncekinin üstüne ayasıyla sıvazlayıp koyar, ara vermeden bir sonraki dantel ya da orlon motifine geçerdi. Üst üste yığılan motifleri parasal karşılığa vurduğunuzda komik bir rakam ortaya çıkardı. Akşama kadar iki ekmek parası çıkaran kadınlar adeta sevindirik olurlardı.

Çeşni Teyze'nin boş kalmaya pek tahammülü yoktu. Okula giden iki torununun ağırlığı omzuna oturmuştu. Aldığı işi yetiştirmek için geceyi sabaha devirdiği çok olurdu. Yeniden iş alabilmesi için elindekini istenilen günde bitirmeyi şart koşarlardı. İşte o zaman Çeşni Teyze işe bir yumulur, birkaç gün ortada görünmezdi. Sık sık anneme yakınırdı; "Yetiştiriyorum da n'oluyo? Gene aynı tas, aynı hamam. Garı benden dertli! İstersen dört dörtlük yap bir de iş beğenmez, bir de şurası pörtük, burası çıkık diye bahane bulur."

Çeşni Teyze haklıydı. Gece gündüz demeden işi zamanında yetişse bile, patron kadın işin fiyatını düşürmek, ödemeyi geciktirmek için bu tür bahaneler uydururdu. Annem işleme yaptığı yirmi parça kazağın parasını alabilmek için kadının kapısına neredeyse on kez gitti geldi. Bugün olmadı yarın, yarın da olmadı sonraki gün. Eli boş git-gel bir yana, anneme bir de "Bir kaçını beğenmemişler, ama hafta sonuna ödemeye bakacaklar." gibisinden laflar söylemişti. Alacaklı böyle hallerde çıldırma noktasına gelirdi. Oysa kadınlar genelde bu tür şeylere inanmaz, işi dağıtan patron kadının parayı peşin ve eksiksiz aldığını bilirlerdi. Ancak ondan başka muhatapları yoktu. Çünkü işi dağıtan kadınlar işi aldıkları yerleri kimseye söylememeyi meslek ilkesi edinmişlerdi.

Ben bu tür durumda en çok Çeşni Teyze için üzülürdüm. Öyle böyle çok yerde parası kalmış, bazılarının peşini gide gele bıkip, kendisi bırakmıştı. Ne zaman biri Çeşni Teyze'ye hal hatır sorsa parasının üstüne yatanlara söylenir, "Gözlerimde fer, kolumda derman kalmadı. Allah onlara yedirmeyip kefen parası etsin inşallah!" diye de beddua ederdi.

Yaza doğru genellikle evlere verilen işler azalırdı. Hatta Çeşni Teyze bir süredir iş bulamamaktan yakınıp du-

ruyordu. Yukarı ana caddedeki Çeşit Çarşısı'nın karşısında bir yere açılan iplikçi dükkânının evlere iş verdiğini öğrenince Çeşni Teyze ile annem soluğu orada almışlardı. Haber sokağa yayılınca kadınlar er vakit, dar vakit demeden dükkâna doğru akın ettiler. İlk gittiklerinde ipliği almadan gelmişlerdi. Çok sıra varmış. Sabah erken yenden gideceklerdi. Öyle de oldu. Okula gitmiştim. Çeşni Teyzeyle annem, birer dantel ipliği kukası alıp öğlende ancak eve dönmüşler.

İplikçi, kadınlara dantel kokası dağıtıyor, yanında da kağıt üzerindeki modeli veriyordu. Kokayı örüp götürdüğünde tartacak, örülen kuka başına otuz lira ödeyecek. Evde iş yapanlar için gayet hatırı sayılır bir para. Diğer elişlerinden çok daha avantajlı. Yalnız kadınlar kuka alırken, kayıt yaptırıp başına beş lira depozito veriyorlardı. İş götürüp bir daha kuka almazlarsa depozitolarını alabileceklerdi. Daha çok para verip iki üç kuka alan kadınlar vardı.

Evden eve hummalı bir dantel örme çalışması vardı. Çeşni Teyze apar topar gözlüğünü bile yeniletmış, “Güzel, temiz iş. Allah bir kapıyı kapar ötekini açar.” diyordu. Kadınlar alacakları para üzerine kurdukları hayali birbirlerine aktarıyorlardı. Kimi ocağını yenilemek, kimi elbise almak, kimi de aylık market alışverişini böylelikle halledeceğini söylüyordu. Tıpkı piyango bileti üzerine kurgulanan tatlı hayallerde olduğu gibi. İş tesliminde parayı peşin alacak olmaları da onları bayağı gayretlendiriyordu. İplikçi ördürdüğü onca danteli yurtdışına ihraç ediyormuş. Ödeme konusunda sorusu, kaygısı olanları “Bizde yamuk yok, erteleme yok ablalar. Para peşin kırmızı meşin.” diye rahatlatıyorlarmış.

Modellerin çoğu birbirine benziyordu. Hemen hemen hepsi kare, oval ve yuvarlak şekilli sehpa ve raf örtüsü şeklindeki modellerdi. Çeşni Teyze kadınların hepsinden daha yaşlı olmasına rağmen el alışkanlığından olsa gerek, onlardan önde gidiyordu. Başlangıcı hızlı yapmak istiyor, “Yılların elişçisiyim değmeyin önce bitsin.” deyip için için kendisiyle de başka kadınlarla yarışa tutuşmuştu.

Çeşni Teyze yedinci günün son gecesinin geç saatinde kukayı sonlandırmıştı. Tabii bekleyecek hali yok. Sabah olduğunda ilk işi dükkâna yollanmak olmuştu.

Çeşit Çarşısı'nın önüne geldiğinde dükkânın olduğu sokağı rahat görüyordu. Sokak sakinleşmiş eski haline dönmüştü. Sıra beklememek hatta alınacak kuka için daha kolay bir model beğenmek de kolay olacaktı. Bunları düşünüp içinden “Güzel iş, ey yüce Mevla sen büyüksün” diye söylenip haline şükretti.

Yeşil ışık yanınca karşıya geçip, on adım kadar sol yapıp, sonra sağ sokağa saptı. Dükkân buradan sol kol üzerinde kalıyordu. Zaten yirmi otuz adım ya var, ya yoktu. Çeşni Teyze adımlarını dükkâna doğru hızlandırdı. Bir gariplik vardı sanki. Bir hafta on gün öncesine kadar dükkânın önü de çevresi de kadınlarla kıran kırana doluydu. Şimdi caddede o dükkân yokmuş gibi bir hava vardı. Sadece iki kadın dükkâna çıkan basamağa oturmuş ellerini başına dayamışlardı. Dükkânın önüne geldiklerinde Çeşni Teyze doğru yere geldiğinden şüphelenmişçesine, sokağın

girişine, sağına soluna bir göz attı. Sonra gelip boşalmış olan dükkânın camına dayanarak içeriyi görmeye çalıştı. Raflar bomboş, ortalık boş kuka kutuları ve ambalaj kağıtlarıyla doluydu. Titreme tutan kollarıyla kepengi sıkıca kavrayarak, “Amanın bu ne iş böyle karılar” diye bağırды. Kadınlar kendi şoklarıyla baş başa olduklarından Çeşni Teyzeyi duyacak halleri yoktu.

Çeşni Teyze'nin imdadına yan taraftaki dükkân sahiplerinden biri yetişti;

“Teyze onlar önceki gece dükkânı boşaltmışlar.”

Çeşni teyze beyninden vurulmuş gibi kesik kesik soluyor, sağ elini yanına çarpıyordu.

“Demek öyle! Bu nasıl iş böyle, bokunu döktüklerim. Kele bu da yeni moda heralım. Börgümüze zıkkım saktunuz. Zıkkım yiyesiniz zıkkım!”

Söylendiği yerde önündeki basamağa yığılır gibi çöktü.

Yeni açılan dükkânın ömrü on günlük olmuştu. Kıyıdan köşeden, Pazar parasından kırılan, yastık altından çıkarılan, komşudan, bakkaldan ödünç alınan paralarla “depozito” diye iplik satın almışlardı. Adamlar kadınlara kamyon dolusu ipliği satıp toz olmuşlardı.

Çeşni teyze dükkânı boş bulan diğer kadınlar gibi afallayıp bir süre merdivende öylece oturmayı sürdürmüş, kalkmaya yeltendiğinde yalpalayıp, düşeyazmış. İyi görünmediğini fark eden bir esnaf ona yardımcı olup, bir bardak tuzlu ayran içirmişler. Sonra da bir gencin koluna takarak eve gelmesini sağlamışlardı.

Kimse böyle bir şeye inanmak istemiyordu. Şaşkınlık içinde dantelini, yumağını alan dükkânın yolunu tutuyordu. Çok değil bir süre öncesinde tatlı hayallerle gidip geldikleri bu yolda şimdi kırılmış kimi hayalleriyle adımlarını isteksizce atıyorlardı. Acı haber tez yayılmış. Boş dükkânın önü şimdi ahlayıp, oflayan kadınlarla doluydu. Konu komşudan borçlanarak üç yumak, dört yumak almış olanlar vardı. Kadınların başına çöken ağırlık, kendini titrek adımlarla belli ediyordu.

petrol-iş Kadın

Kadın Öyküleri

Yarışması

